వేమూరీ దుర్గానాగేశ్వర రావుగారు స్మృతి గ్రన్థావలీ

పురాణ శృఙ్ఖలా

శ్రీసామ్బపురాణమ్

మఙ్గలాచరణమ్

ప్రథమోఽధ్యాయః

ద్వితీయోఽధ్యాయః

తృతీయోఽధ్యాయః

చతుర్థోఽధ్యాయః

పఞ్చమోఽధ్యాయః

షష్ఠోఽధ్యాయః

సప్తమోఽధ్యాయః

అష్టమోఽధ్యాయః

నవమోఽధ్యాయః

దశమోఽధ్యాయః

ఏకాదశోఽధ్యాయః

ద్వాదశోఽధ్యాయః

త్రయోదశోఽధ్యాయః

చతుర్దశోఽధ్యాయః

పఞ్చదశోఽధ్యాయః

షోడశోఽధ్యాయః

సప్తదశోఽధ్యాయః

అష్టాదశోఽధ్యాయః

ఉనవింశతితమోఽధ్యాయః

వింశతితమోఽధ్యాయః

ఏకవింశతితమోఽధ్యాయః

ద్వావింశోఽధ్యాయః

త్రయోవింశతితమోఽధ్యాయః

చతుర్వింశతితమోఽధ్యాయః

పఞ్చవింశతితమోఽధ్యాయః

షడ్వింశతితమోఽధ్యాయః

సప్తవింశతితమోఽధ్యాయః

అష్టావింశతితమోఽధ్యాయః

ఏకోనత్రింశత్తమోఽధ్యాయః

త్రింశత్తమోఽధ్యాయః

ఏకవింశత్తమోఽధ్యాయః

ద్వాత్రింశత్తమోఽధ్యాయః

త్రయస్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః

చతుస్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః

పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః

షట్త్రింశత్తితమోఽధ్యాయః

సప్తస్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః

అష్టత్రింశత్తమోఽధ్యాయః

ఏకోనచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

చత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

ఏకచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

ద్విచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః

చతుశ్చత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

షట్చత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

సప్తచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

అష్టచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయ

ఊనపంచాశత్తమోఽధ్యాయః

పఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

ఏకపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

ద్విపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

త్రిపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

చతుఃపంచాశత్తమోఽధ్యాయః

పంచపంచాశత్తమోఽధ్యాయః

షట్పంచాశత్తమోఽధ్యాయః

సప్తపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

అష్టపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

ఏకోనషష్టిశత్తమోఽధ్యాయః

షష్టితమేఽధ్యాయః

ఏకషష్టితమోఽధ్యాయః

ద్విషష్టిత్తమేఽధ్యాయః

త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః

చతుఃషష్టితమేఽధ్యాయః

పఞ్చషష్టితమేఽధ్యాయః

షట్షష్టితమేఽధ్యాయః

సప్తషష్టితమేఽధ్యాయః

అష్టషష్టితమేఽధ్యాయః

ఏకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః

సప్తతితమోఽధ్యాయః

ఏకసప్తతితమోఽధ్యాయః

ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః

త్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః

చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః

పఞ్చసప్తతితమోఽధ్యాయః

షట్సప్తతితమోఽధ్యాయః

సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః

అష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః

ఏకోనాశీతితమోఽధ్యాయః

అశీతితమోఽధ్యాయః

ఏకాశీతితమోఽధ్యాయః

ద్వ్యశీతితమోఽధ్యాయః

త్రయశీతితమోఽధ్యాయః

త్రయశీతితమోఽధ్యాయః

చతురశీతితమోఽధ్యాయః

శ్రీసామ్బపురాణమ్

అథ సామ్బపురాణమ్

మఙ్గలాచరణమ్

తిమిరకరికిరాతః ప్రత్యహం సప్రభావః
కమలవిపినబన్ధుః పుణ్యకారుణ్యసిన్ధుః
భవనభువనదీపః కుష్ఠపాపప్రదీపః

సురభునికృతసేవః పాతు వో భానుదేవః

సూత ఉవాచ

శృణ్వన్తు ఋషయః సర్వే సామ్బాఖ్యం పాపనాశనమ్

పురాణం సర్వరోగఘ్నం పరం కల్యాణదాయకమ్ ౧

అత్ర నానావిధా పూజా సూర్యస్య చ మహాత్మనః

పితుః శాపో హి సామ్బస్య నారదస్తత్ర కారణమ్ ౨

శాపస్యానుగ్రహం చైవ తథా పురనివేశనమ్

మణ్డలస్య ప్రమాణం హి భ్రమేరారోపణన్తథా ౩

తేజసాం శాతనఞ్చైవ తథా సూర్యస్తవోఽపి చ

సూర్యస్య చ తతో నూనం ప్రతిమాస్థాపనన్తథా ౪

మగానయనమత్రైవ మగమాహాత్మ్యమేవ చ

పూజావిధిం రవేస్తత్ర పూజా నిష్ఠా తథైవ చ ౫

మన్త్రాభిషేకశ్చైవ మన్త్రవాదస్తథైవ చ

ఉత్పత్తిం చ లయం చైవ భూతసర్గానువర్ణనమ్ ౬

సాఙ్గోపాఙ్గసమాహారః తిథిపూజాప్రవర్తనమ్

వశ్యాకర్షణవిద్వేషస్తమ్భనోచ్చాటనాదికమ్ ౭

ప్రతిమాలక్షణం చైవ పూజావాసవిధానకమ్

మణ్డలం నిష్క్రియాయాగసిద్ధి యోగాశ్చ సాధనమ్ ౮

మహామణ్డలయాగశ్చ సాన్నిధ్యం ద్వాదశాత్మనః

భ్రమేరారోపణం చైవ పుష్పధూపవిధిస్తథా ౯

ప్రోక్షణం పఞ్చదానస్య ఫలం పఞ్చప్రకీర్తితమ్

వేలాకోణవిధానఞ్చ అర్కధర్మవిధిస్తథా ౧౦

ధూపకర్మవిధిశ్చైవ ఉపస్థానం యథావిధి

ప్రయతాప్రయతశ్చైవ తథా స్వర్గానువర్ణనమ్ ౧౧

ప్రాయశ్చిత్తవిధానఞ్చ తథా చార్ఘ్యస్య లక్షణమ్
దక్షిణం సర్వశిష్యాణాం మన్త్రగ్రన్థవినిశ్చయః ౧౨
స్తవాశ్చ వివిధాశ్చైవ గ్రన్థే చాస్మిన్ సమాసతః
భవిష్యన్తి యథాన్యాయమధ్యాయా వివిధాశ్రయాః ౧౩
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణేఽనుక్రమణికాఽధ్యాయః సమాప్తః

ప్రథమోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

వశిష్ఠం స్వస్థమనసమృషిం రాజా బృహద్బలః
రఘువంశోద్భవోఽపృచ్ఛత్ గురుం నిశ్శ్రేయసం పరమ్ ౧
భగవన్ శ్రోతుమిచ్ఛామి పరం బ్రహ్మ సనాతనమ్
యస్మాన్న పునరావృత్తిం ప్రాప్నువన్తి మనీషిణః ౨
గృహస్థో బ్రహ్మచారీ వా వానప్రస్థోఽపి భిక్షుకః
యదీచ్ఛేన్మోక్షమాస్థాతుం దేవతాం కాం యజేత సః ౩
కుతో హ్యస్య ధ్రువః స్వర్గః కుతో నిఃశ్రేయసం పరమ్
స్వర్గతశ్చైవ కిం కుర్యాత్ యేన న చ్యవతే పునః ౪
దేవతానాం హి కో దేవః పితౄణామపి కః పితా
యస్మాత్ పరతరం నాస్తి తన్మే బ్రూహి మహామునే ౫
కుతః సృష్టమిదం బ్రహ్మన్ విశ్వస్థావరజఙ్గమమ్
ప్రలయే చ కమభ్యేతి తద్భవాన్ వక్తుమర్హతి ౬

వశిష్ఠ ఉవాచ

ఉద్యన్ య ఏష కురుతే జగద్ వితిమిరం కరైః
నాతః పరతరో దేవః కశ్చిదన్యో నరాధిప ౭
అనాదినిధనో హ్యేష పురుషః శాశ్వతోఽవ్యయః

తాపయత్యేష లోకాంస్త్రీన్ భ్రమన్ రశ్మిభిరుల్బణైః ౮
సర్వదేవాత్మకో హ్యేష తపసాం వాశుభావనః
సర్వస్య జగతో నాన్యః కర్మసాక్షీ విభావసుః ౯
సంక్షిప్యత్యేష భూతాని తథా విసృజతే పునః
ఏష భాతి తపత్యేష కర్షతే చ గభస్తిభిః ౧౦
ఏష ధాతా విధాతా చ భూతాదిభూతభావనః
తపత్యేష క్షయమాయాతి నిత్యమక్షయమణ్డలః ౧౧
పితౄణాం హి పితా హ్యేష దేవనామపి దేవతా
ధ్రువం రథయుతో హ్యేష యస్మాన్న చ్యవతే పునః ౧౨
సర్గకాలే జగత్కృస్నమాదిత్యాత్ సంప్రసూయతే
ప్రలయే చ సమభ్యేతి ఆదిత్యం దీప్తతేజసమ్ ౧౩
యోగినశ్చాత్ర సాంఖ్యాతా దేహం త్యక్త్వా పురాతనమ్
సంసిద్ధాశ్చ విశన్త్యస్మిన్ తేజోరాశౌ దివాకరే ౧౪
అస్య రశ్మిసహస్రాణి శాఖా ఇవ విహఙ్గమాః
వసన్త్యస్మిన్నసురయః సంసిద్ధా దైవతైః సహ ౧౫
గృహస్థా జనకాద్యాశ్చ రాజానో యోగధర్మిణః
వాలఖిల్యాదయశ్చాన్య ఋషయో బ్రహ్మవాదినః ౧౬
వానప్రస్థాశ్చ వ్యాసాద్యా భిక్షుః పఞ్చశిఖస్తథా
యోగమాఖ్యాయతే సర్వే ప్రవిష్టాః సూర్యమణ్డలమ్ ౧౭
శుకో వ్యాసాత్మజః శ్రీమాన్ యోగధర్మాగమతాపసః
ఆదిత్యకిరణాన్ పీత్వా అపునర్భవమాస్థితః ౧౮
శ్రద్ధయాత్ర శ్రుతిముఖా బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయః
ప్రత్యక్షోఽయం యతో దేవః సూర్యస్తిమిరనాశనః ౧౯
తస్మాదన్యస్య భక్తిర్హి న కార్యా శుభమిచ్ఛతా

రుష్టేన బాధ్యతే యస్మాదిష్టం నిత్యమేవ హి ౨౦
త్వయాతః సతతం రాజన్నభ్యర్చ్యో భగవాన్ రవిః
స హి మాతా పితా చైవ కృత్స్నస్య జగతో యతః ౨౧
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే ప్రథమోఽధ్యాయః ౧

ద్వితీయోఽధ్యాయః
వృహద్వల ఉవాచ
ఆద్యం స్థానం రవేః కుత్ర కస్మిన్ ద్వీపే మహామునే
యత్ర పూజాం విధానోక్తాం ప్రతిగృహ్ణాత్యసౌ స్వయమ్ ౧
వశిష్ఠ ఉవాచ
చన్ద్రభాగాతటే రమ్యే పురం యత్ సామ్బసంజ్ఞితమ్
భూలోకే శాశ్వతం స్థానం తత్ర సూర్యస్య నిత్యతా ౨
ప్రీత్యా సామ్బస్య తత్రార్కో జగతోఽనుగ్రహాయ చ
స్థితో ద్వాదశభాగేన మిత్రో మైత్రేణ చక్షుషా ౩
తత్ర భక్తిమతః సర్వాననుగృహ్ణాతి భాస్కరః
విధిప్రయుక్తాం పూజాఞ్చ గృహ్ణాతి భగవాన్ స్వయమ్ ౪
వృహద్వల ఉవాచ
కోఽయం సామ్బః సుతః కస్య యస్య నామ్నా రవేః పురమ్
యస్య వాయం సహస్రాంశుర్వరదః పుణ్యకర్మణః ౫
వశిష్ఠ ఉవాచ
అదితేర్ద్వాదశాదిత్యో విష్ణుర్యః స పునస్త్విహ
వాసుదేవత్వమాపన్నస్తస్య సామ్బోఽభవత్ సుతః ౬
స తు పిత్రా భృశం శప్తః కుష్ఠరోగమవాప్తవాన్
తేనాయం స్థాపితః సూర్యః స్వనామ్నా చ పురం కృతమ్ ౭

వృహద్వల ఉవాచ

శప్తః కస్మిన్ నమిత్తోఽసౌ పిత్రా పుత్రః స్వయమ్భువః

భావ్యం హి కారణేనాత్ర యేనాసౌ శప్తవాన్ సుతమ్ ౮

వశిష్ఠ ఉవాచ

శృణుష్వావహితో రాజంస్తస్య తచ్చాపకారణమ్

బ్రహ్మణో మానసః పుత్రో నారదో నామ యో మునిః ౯

బ్రహ్మలోకే మునేస్తస్య విష్ణులోకే విశేషతః

సూర్యలోకే చ సతతం రుద్ర లోకే తథైవ చ ౧౦

పితృరాక్షసనాగానాం యమస్య వరుణస్య చ

ఇన్ద్ర స్య చామరావత్యాం పుర్యాం తు ధాదస్య చ ౧౧

పృథివ్యాం పార్థివా యే చ దేవాన్వయసముద్భవాః

సదా వేశ్మసు తేషాం చ తస్యాప్రతిహతా గతిః ౧౨

వాసుదేవం స వై ద్ర ష్టుం నిత్యం ద్వారవతీం పురీమ్

ఆయాతి ఋషిభిః సార్ధం దేవర్షిః మునిసత్తమః ౧౩

అథాభ్యాగచ్ఛతస్తస్య సర్వే యదుకుమారకాః

ప్రద్యుమ్నప్రముఖా యే తే సాతజ్కాఽవనతాః స్థితాః ౧౪

అభివాద్యార్ఘ్యణాద్యైస్తు పూజాం కుర్వన్తి యత్నతః

సామ్బస్త్వవశ్యం భావిత్వాద్ దేశశాయస్య మోహితః ౧౫

అవజ్ఞాం కురుతే నిత్యం నారదస్య మహాత్మనః

తతః క్రీడాసు సతతం రూపయౌవనగర్వితః ౧౬

అవినీతం తు తం జ్ఞాత్వా చిన్తయామాస నారదః

అస్యాహ్యవినీతస్య కరిష్యే వినయం భృశమ్ ౧౭

పూర్వం సఞ్చిన్తయిత్వా తు వాసుదేవం తతోఽబ్రవీత్

ఇమాః షోడశసాహస్ర్యః పత్న్యో దేవస్య యాస్తవ ౧౮

సర్వాసాన్తు మనాంన్యాసాం సామ్బేన త్వయి కేశవ
హృతాని పుణ్డరీకాక్ష రూపయౌవనశాలినా ౧౯
రూపేణాప్రతిమః సామ్బో లోకేఽస్మిన్ స చరాచరే
అతో హీచ్ఛన్తి తాస్తస్య దర్శనం హ్యపి తాః స్త్రియః ౨౦
వశిష్ఠ ఉవాచ
శ్రుత్వైతన్ నారదాద్ వాక్యం భావ్యేనాత్ర న మోహితః
సువిచార్యైవ తత్సర్వం దేవః ప్రోవాచ నారదమ్ ౨౧
వాసుదేవ ఉవాచ
న హ్యహం శ్రద్దధామ్యేతద్ యదేతద్ వ్యాహృతం త్వయా
బ్రువాణమేవం దేవం హి నారదస్తు యథాగతమ్ ౨౨
తతః కతిపయే చాహ్ని ద్వారకాం పునరమ్యగాత్
తస్మిన్నహని దేవోఽపి సహసా పురగామిభిః ౨౩
అనుభూయ జలక్రీడాం పానమాసేవితం రహః
రమ్యే చైవ తదోద్యానే హర్మ్యమాలోపశోభితే ౨౪
సర్వర్తు కుసుమైర్నిత్యం వాసితే చిరకాననే
నృత్యద్భిః వర్హిణైర్నిత్యం కేకాశతనినాదితే ౨౫
కోకిలామధురాలాపైర్జలకుక్కుటనాదితే
షట్పదోదీతమధురే స్రక్చన్దనచర్చితే ౨౬
నానాజలసుపుష్పాభిర్దీర్ఘికాభిరలఙ్కృతే
హంససారససన్తుష్టే చక్రవాకోపశోభితే ౨౭
తస్మిన్ స రమతే దేవః స్త్రీభిః పరివృతస్తదా
హారనూపురకేయూరసన్నాద్యైశ్చ విభూషణైః ౨౮
భూషితానాం వరస్త్రీణాం చార్వఙ్గీనాం విశేషతః
క్రీడార్థం పద్మపత్రేషు నిషణ్ణానాం యథార్థతః ౨౯

తత్రాస్మిన్ దీయతే తాసామ్ శ్రేష్ఠం పానం సురాసవమ్

మణికాఞ్చనపాత్రేషు నానాపుష్పాధివాసితమ్ ౩౦

వృత్తైశ్చ సహకారాణాం భగ్నైర్నీలోత్పలైరపి

ఏతస్మిన్నన్తరే బుద్ధ్వా మద్యమత్తా ఇతి స్త్రియః ౩౧

ఉవాచ నారదః సామ్బం స్వబుద్ధ్యా త్వరయన్నిదమ్

గచ్ఛ రైవతకం సామ్బ మాతిష్ఠ సుకుమారక ౩౨

త్వాం సమాకృషతే దేవో న యుక్తం స్థాతుమత్ర తే

తద్వాక్యార్థమబుద్ధ్వైవ భవినార్థేన చోదితః ౩౩

గత్వా తు సత్వరం సామ్బః ప్రణామమకరోత్ పితుః

ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర యాః కాశ్చిత్తుల్యసాత్వికాః ౩౪

దృష్ట్వా తాః సహసా శామ్బం సర్వాశ్చుక్షుభిరే స్త్రియః

న స దృష్టః పురా యాభిః పుష్పకేతుసమో యువా ౩౫

మద్యదోషాత్తతః స్త్రీణాం స్మృతిలోపాత్తథైవ చ

యోషితామల్పసత్వానాం జఘనాని విసుస్రువుః ౩౬

శ్రూయతే వాప్యయం శ్లోకః పురాణే పఠ్యతే యథా

బ్రహ్మచర్యేఽపి వర్తన్త్యః సాధ్వ్యో హ్యపి తథా శృణు ౩౭

హృదయం తు పురుషం దృష్ట్వా యోనిః ప్రక్లిద్యతే స్త్రియః

లోకేఽపి శ్రూయతే హ్యేతన్ మద్యస్యాత్యన్తసేవనాత్ ౩౮

లజాం ముఞ్చన్తి హ్రీమత్యో నార్యః సత్కులజా అపి

సహాసనైర్భోజనైః స్నిగ్ధైః పానైః సీధు సురాసవైః ౩౯

గన్ధైర్మనోజ్ఞైర్వస్త్రైశ్చ కామః స్త్రీషు విజృమ్భతే

ఏతద్బుధ్వా కులస్త్రీణాం శ్రేయః పరమమిచ్ఛతా ౪౦

మద్యం న దేయమల్పం వా పురుషేణ విపశ్చితా

వశిష్ఠ ఉవాచ

నారదోఽప్యథ తం సామ్బం ప్రేషయిత్వా త్వరాన్వితః
ఆజగామ చ తత్రైవ సామ్బస్యానుపదేన తు ४१
ఆయాన్తం తం మునిం ప్రేక్ష్య గురుం దేవర్షిసత్తమమ్
సహసైవోత్థితాః సర్వాః స్త్రియస్తా మదవిక్లవాః ४२
తాసామథోత్థితానాన్తు వాసుదేవస్య పశ్యతః
భిత్వా వాసాంసి శుక్లాని పత్రేషు పతితం మదమ్ ४३
తం దృష్ట్వా తు హరిః క్రుద్ధః తాః శశాప తదా స్త్రియః
యస్మాత్ గతాని చేతాంసి మాం ముక్త్వాన్యత్ర వః స్త్రియః ४४
తస్మాత్ పతికృతాంల్లోకానాయుషోన్తే న యాస్యథ
పతిలోకాత్ పరిభ్రష్టాః స్వర్గే వాపి గతే మయి ४५
భూత్వాస్త్రశరణా యూయం దస్యు హస్తం గమిష్యథ
వశిష్ఠ ఉవాచ
శాపదోషాత్తతస్తస్మాత్ స్త్రియః స్వర్గతే హరౌ ४५
హృతాః పాఞ్చనదైశ్చౌరైరర్జునస్య చ పశ్యతః
తతస్తాః స్వల్పసత్వత్వాదేవం సన్దూషితాః స్త్రియః ४६
ప్రాప్తవత్యో మహచ్ఛాపం ముక్త్వా తిస్రః పతివ్రతాః
రుక్మిణీం సత్యభామాఞ్చ తథా జామ్బవతీమపి ४७
వాసుదేవ ఉవాచ
శప్త్వైవం తాః స్త్రియః కృష్ణః సామ్బమప్యశపత్తతః
యస్మాదతీవకాన్తం తే రూపం దృష్ట్వా ఇమాః స్త్రియః ४८
వశిష్ఠ ఉవాచ
లుబ్ధాః సర్వాస్తు తస్మాత్త్వం కుష్ఠరోగమవాప్స్యసి
యస్మిన్ సప్తః క్షణేనాసౌ పిత్రా పుత్రః స్వయం భవః ४९
ప్రాప్తవాన్ కుష్ఠరోగిత్వం విరూపిత్వఞ్చ దుస్సహమ్

సామ్బేన పునరప్యేవం దుర్వాసాః కోపితో మునిః ౫౦
భావ్యేనాథ తవాత్యర్థ పూర్వానుస్మరణేన వై
మతః శాపాభిభూతేన సామ్బేనారాధ్య భాస్కరమ్ ౫౧
పునః స ప్రాప్య తద్రూ పం స్వనామ్నార్కో నివేశితః
నారదో దర్శయిత్వా తు స్త్రీణాం భావవిపర్యయమ్ ౫౨
సామ్బం శాపేన సంయోజ్య తత్రైవాన్తరధీయత
ప్రాప్తవాన్సుమచ్చాపం శామ్బో వై గనుజోత్తమః
తచ్చాపాన్ ముశలం జార్త కులం యైనాస్య పాతితమ్ ౫౩
శ్రుత్వా దుర్వినయాద్ దోషానేవమాదీన్ విపశ్చితా
నిత్యం భావ్యం వినీతేన గురుదేవద్విజాతిషు ౫౪
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే సామ్బశాపో నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ౨
తృతీయోఽధ్యాయః
వృహద్వల ఉవాచ
స్థాపితో యది సామ్బేన సూర్యశ్చన్ద్ర సరిత్తటే
తస్మాన్నాద్యమిదం స్థానం యథైతద్ భాషితం త్వయా ౧
వశిష్ఠ ఉవాచ
ఆద్యం స్థానమిదం భానోః పశ్చాత్ సామ్బేన నిర్మితమ్
విస్తరేణాస్య చాద్యత్వం కథ్యమానం నిబోధ మే ౨
అనాద్యో లోకనాథో యం రశ్మిమాలీ జగత్పతిః
మిత్రత్వే చ స్థితో దేవస్త పస్తేపే నరాధిపః ౩
అనాదినిధనో బ్రహ్మ నిత్యశ్చాక్షయ ఏవ చ
సృష్ట్వా ప్రజాపతీన్ సర్వాన్ సృష్ట్వా చ వివిధాః ప్రజాః ౪
తతః స చ సహస్రాంసురవ్యక్తః పురుషః స్వయమ్
కృత్వా ద్వాదశధాత్మానమాదిత్యాముత్యాద్యత్ ౫

ఇన్ద్రో ధాతాథపర్జన్యః పూషాత్వష్టార్యమాభగః
వివస్వాత్ విష్ణురంశుశ్చ తరుణోమిత్ర ఏవ చ ౬
అభిర్ద్వాదశభిస్తేన సూర్యేణ పరమాత్మనా
సర్వం జగదిదం వ్యాప్తం మూర్తిభిస్తు నరాధిప ౭
తస్య యా ప్రథమా మూర్తిర్నామ్నా ధాతేతి కీర్తితా
స్థితా సా దేవరాజత్వే దేవానామనుశాసనే ౮
ద్వితీయార్కస్య మూర్తిర్థా నామ్నా ధాతేతి కీర్తితా
స్థితా ప్రజాపతిత్వే సా వివిధాః సృజతే ప్రజాః ౯
తృతీయార్కస్య యా మూర్తిః పర్జన్య ఇతి విశ్రుతా
మేఘేష్వవస్థితా సా తు వర్షతే చ గభస్తిభిః ౧౦
చతుర్థో తస్య యా మూర్తిర్నామ్నా పూషేతి విశ్రుతా
అన్నేష్వస్థితా సా తు ప్రజాం పుష్ణాతి నిత్యశః ౧౧
పఞ్చమీ చాస్య యా మూర్తిర్నామ్నాత్వష్టేతి కీర్తితా
స్థితా వనస్పాతౌ సా తు ఉషధీషు చ సర్వశః ౧౨
మూర్తిః షష్ఠీ రవేర్యా తు అర్యమా ఇతి విశ్రుతా
వాయోః సఞ్చరణార్థా సా దేహేష్వేవ సమస్థితా ౧౩
భానుర్యా సప్తమీ భూమిర్నామ్నా భగ ఇతి శ్రుతా
భూమా వ్యవస్థితా సా తు శరీరేషు చ దేహినామ్ ౧౪
మూర్తిర్యా చాష్టమీ చైవ వివస్వానితి విశ్రుతా
అగ్నౌ వ్యవస్థితా సా తు పచత్యన్నం శరీరిణామ్ ౧౫
నవమీ చిత్రభానోర్యా మూర్తిర్విష్ణుశ్చ నామతః
ప్రాదుర్భవతి సా నిత్యం దేవానామరిసూదనీ ౧౬
దశమీ తస్య యా మూర్తిరంశుమానితి విశ్రుతా
వాయౌ వ్యవస్థతా సా తు ప్రహలాదయతి వై ప్రజాః ౧౭

మూర్తిస్త్వేకాదశీ యా తు భానోర్వరుణసంజ్ఞితా
సా జీవయతి వై కృత్స్నం జగదప్సు ప్రతిష్ఠితా ౧౮
అపాం స్థానం సముద్ర స్య తరుణోఽప్సు ప్రతిష్ఠితః
తస్మాద్ వై ప్రోచ్యతే నామ్నా సాగరో వరుణాలయః ౧౯
మూర్తిర్యా ద్వాదశీ భానౌర్నామతా మిత్రసంజ్ఞితా
లోకానాం సా హితార్థాయ స్థితా చన్ద్ర సరిత్తటే ౨౦
వాయుభక్షస్తపస్తేపే స్థితా మైత్రేణ చక్షుషా
అనుగృహ్ణన్ సదా భక్తాన్ వరైర్నానావిధైస్తు స ౨౧
ఏవమాంద్యమిదం స్థానం పశ్చాత్ సామ్బే నిర్మితమ్
తత్ర మిత్రే స్థితో యస్మాత్తస్మాన్మిత్రవనం స్మృతమ్ ౨౨
ఏవం ద్వాదశభి స్తేన సవిత్రా పరమాత్మనా
కృత్స్నం జగదిదం వ్యాప్తం మూర్తిభిస్తు నరాధిప ౨౩
తస్మాద్ వన్ద్యో నమస్యశ్చ ద్వాదశంసాంసు మూర్తిషు
భక్తిమద్భిర్నరైర్నిత్యం తద్గతేనాన్తరాత్మనా ౨౪
ఇత్యేతద్ ద్వాదశాదిత్యం జగద్ జ్ఞాత్వా తు మానవః
నిత్యం శ్రుత్వా పఠిత్వా చ సూర్యం లోకే మహీయతే ౨౫
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే ద్వాదశమూర్త్యుపాఖ్యానం నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥

చతుర్థోఽధ్యాయః
వృహద్వల ఉవాచ
యది తావదసౌ సూర్యశ్చాదిదేవః సనాతనః
తత్ కిమర్థ తపస్తేపే వరేప్సుః ప్రాకృతో యథా ౧
వశిష్ఠ ఉవాచ
ఏతత్తేఽహం ప్రవక్ష్యామి పరం గుహ్యం విభావసోః

పురా మిత్రేణ యత్ ప్రోక్తం నారదాయ మహాత్మనే ౨
ప్రాజ్మయోక్తాశ్చ యాస్తుభ్యం రవేర్ద్వాదశ మూర్తయః
మిత్రశ్చ వరుణశ్చోభౌ తాసాన్తు తపతి స్థితౌ ౩
అవ్యక్షో వహణస్తాభ్యాం తస్థే పశ్చిమసాగరే
మిత్రో మిత్రవనే చాస్మిన్ వాయుభక్షో చరత్తపః ౪
అథ మేరోర్గిరిశృఙ్గాత్ ప్రచ్యుతో గన్ధమాదనాత్
నారదః స సమహద్భూతః సర్వలోకానచీవరత్ ౫
ఆజగామాథ తత్రైవ యత్ర మిత్రో చరంతపః
తం దృష్ట్వా తు తపస్యన్తం పరం కౌతూహలం హ్యభూత్ ౬
యోఽక్షయశ్చావ్యశ్చైవ వ్యక్తావ్యక్తః సనాతనః
ధృతం చైకాత్మనో యేన త్రైలోక్యమిదమాత్మనా ౭
యః పితా సర్వదేవానాం దైవతం చాపి యః పరమ్
యజతే దేవతాః కాస్తు పితౄన్ వా కానయం యజేత్ ౮
నారద ఉవాచ
ఇతి సఞ్చిన్త్య మనసా తం దేవం నారదోఽబ్రవీత్
దేదేషు చ పురాణేషు సాఙ్గోపాఙ్గేషు గీయసే ౯
త్వమజః శాశ్వతో జాతో మహామృతమనృత్తమమ్
భూతం భవ్యం భవిష్యం చ త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ౧౦
చత్వారో హ్యాశ్రమా దేవః గృహస్థాద్యాస్తథైవ హి
యజన్తే త్వామహరహర్నానామూర్తిసమాశ్రితాః ౧౧
పితా మాతా చ సర్వస్య దైవతం త్వం హి శాశ్వతమ్
యజసే పితరం కం త్వం దేవం వాపి న వేదమ్యహమ్ ౧౨
మిత్ర ఉవాచ
అవాచ్యమేతద్ వక్తవ్యం పరం గహ్యం సనాతనమ్

త్వయి భక్తిమతి బ్రహ్మన్ ప్రవక్ష్యామి యథాతథమ్ ౧౩
యత్తత్సూక్ష్మమవిజ్ఞేయమవ్యక్తమచలం ధ్రువమ్
ఇన్ద్రియైరిన్ద్రియార్థైశ్చ సర్వభూతైశ్చ వర్జితమ్ ౧౪
సహ్యన్తరాత్మా భూతానాం క్షేత్రజ్ఞశ్చైవ కథ్యతే
త్రిగుణవ్యతిరిక్తోఽసౌ పురుషశ్చేతి కల్పితః
హిరణ్యగర్భం భగవాన్ స వై బుద్ధిరితి స్మృతః ౧౫
మహానితి చ యోగేషు ప్రధానచ్చేతి కథ్యతే
సాంఖ్యే చ పఠ్యతే శాస్త్రే స ఏకో బహుధాత్మకః ౧౬
విచిత్రరూపో విశ్వాత్మా ఏకాన్తర ఇతి స్మృతః
ధృతం నైకాత్మకం యేన త్రైలోక్యమిదసాత్మనా ౧౭
అశరీరః శరీరేషు సర్వేషు నివసత్యసౌ
వసన్నపి శరీరేషు న స లిప్యతి కర్మభిః ౧౮
మమాన్తరాత్మా తవ చ యే చాన్యే దేహింసంజ్ఞితాః
సర్వేషాం సాక్షిభూతోఽసావగ్రాహ్యః కేనచిత్ క్వచిత్ ౧౯
సగుణో నిర్గుణశ్చైశో జ్ఞానగమ్య ఇతి స్మృతః
సర్వతః పాణిపాదోఽసౌ సర్వతోఽక్షి శిరోముఖః ౨౦
సర్వతః శ్రుతిమాంల్లోకే సర్వమావృత్య తిష్ఠతి
సర్వేన్ద్రియగుణావాసం వ్యాప్య సర్వేన్ద్రియో హ్యసౌ ౨౧
యథా దీపసహస్రాణి దీప ఏకః ప్రసూయతే
తథా రూపసహస్రాణి స చ ఏకః ప్రసూయతే ౨౨
బుధ్యతే చ సదాత్మానం సదా భవతి కేవలః
ఏకత్వం ప్రలయే చాస్య బహుత్వం చ ప్రవర్తనాత్ ౨౩
నిత్యం హినస్తి జగతి భూతం స్థావరజఙ్గమమ్
అక్షయశ్చాప్రమేయశ్చ సర్వగః స చ ఉచ్యతే ౨౪

తస్మాదవ్యక్తముత్పన్నం త్రిగుణం ద్విజసత్తమ

అవ్యక్తా వ్యక్తభావస్థా యా సా ప్రకృతిరుచ్యతే ౨౫

తాం యోనిం బ్రహ్మణో విద్ధి యోఽసౌ సదసదాత్మకః

లోకే చ పూజ్యతే యోఽసౌ దైవే పైత్రే యే చ కర్మణి ౨౬

నాస్తి తస్మాత్ పరో హ్యన్యః పితా దేవో పివా ద్విజ

ఆత్మా హి నః స విజ్ఞేయస్తతస్తం పూజయామ్యహమ్ ౨౭

స్వర్గస్థాశ్చాపి యే కేచిత్తం నమస్యన్తి దేవతాః

తే తత్ప్రసాదాత్ గచ్ఛన్తి తేనోద్దిష్టఫలాం గతిమ్ ౨౮

తం దేవాశ్చాశ్రమస్థాశ్చ నానామూర్తిసమాశ్రితాః

భక్తాః సమ్పూజయన్త్యాద్యం గతిం తేభ్యో దదాతి సః ౨౯

స హి సర్వగతశ్చైవ నిర్గుణశ్చైవ కథ్యతే

ఏవం జ్ఞాత్వా తమాత్మానం పూజయామి సనాతనమ్ 3౦

యే తు తద్భావితా లోకా ఏకత్వఞ్చ సమాశ్రితాః

తమేవ చైవ తే సర్వే విశన్త్యక్షయమక్షయమ్ 3౧

ఏతదప్యధికం తేషాం యదేతత్ ప్రవిశన్త్యుత

ఇతి గుహ్యః సముద్దేశస్తవ నారద కీర్తితః 3౨

అస్మద్భవత్యపి దేవర్షే త్వయాపి పరమం శ్రుతమ్

సురైర్వా మునిభిర్వాపి పురాణం యైరిదం శ్రుతమ్ 33

తే సర్వే పరమాత్మానం పూజయన్తి దివాకరమ్

ఇదమాఖ్యానమామాసేవ్యం యన్మయా పరికీర్తితమ్ 3౪

నహ్యనాదిత్యో భవత్యాయం త్వయా దేవం కదాచన

యశ్చైతచ్ఛ్రావయేన్నిత్యం యశ్చైవ శృణుయాన్నరః 3౫

స సహస్రత్విషం దేవం ప్రావిశేన్నాత్ర సంశయః

ముచ్యేతార్తస్తథా రోగాన్మునే శ్రుత్వా కథామిమామ్ 3౬

జిజ్ఞాసుర్లభతే జ్ఞానం గతిమిష్టాం తథైవ చ
క్షేమేణ వ్రజతే ధ్వానమిదం యః పఠతేఽధ్వని ౩౭
యం యం కామయతే కామం తం తం ప్రాప్నోత్యసంశయమ్
వశిష్ఠ ఉవాచ
ఏవమేతన్మయాఖ్యాతం నారదేన మహాత్మనా ౩౮
మయాపి చ తవాఖ్యాతం శ్రీమద్ భానోరిదం నృప
త్వయా తత్ సతతం రాజన్ అభ్యర్చ్యో భగవాన్ రవిః ౩౯
స హి ధాతా విధాతా చ సర్వస్య జగతో గురుః
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే చతుర్థోఽధ్యాయః ౪౦

పఞ్చమోఽధ్యాయః
వృహద్వల ఉవాచ
కథం సామ్బః ప్రపన్నోఽర్కం కేన వా ప్రతిపాదితః
ఉగ్రం శాపం చ సమ్ప్రాప్య పితరం స కిముక్తవాన్ ౧
వశిష్ఠ ఉవాచ
తతః శాపాభిభూతో సౌఽసామ్బః పితరమబ్రవీత్
కిం మయాపకృతం దేవ యేన శప్తో హ్యహం త్వయా ౨
అహం త్వదాజ్ఞయా దేవ త్వరమాణ ఇహాగతః
కథం నిపాతితః శాపో మయి తేఽనపకారిణీ ౩
న తేఽపకుర్వే వై కించిత్ ప్రసీద జగతః పతే
శాపం నియచ్ఛ దేవేశ ప్రసాదం కురు మే ప్రభో ౪
తమువాచ తతః కృష్ణః సామ్బం బుద్ధ్వా హ్యనాగసమ్
తస్మాత్త్వమేవ పృచ్ఛస్వ ప్రసాద్య మునిపుంగవమ్ ౫
అఖ్యాస్యతి స తే దేవః శాపం యస్తేఽపనేష్యతి

అథైతత్సవితుర్వాసమ్ శ్రుత్వా జామ్బవతీ సుతః ౬
క్షీణం శాపపరీతాఙ్గః తతః సఞ్చిన్త్య వై పునః
ద్వారవత్యాం స్థితం విష్ణుం కదాచిద్ ద్రష్టుమాగతమ్ ౭
వినయాదుపసంగమ్య సామ్బః పప్రచ్ఛ నారదమ్
శామ్బ ఉవాచ
భగవన్ బ్రహ్మణఃపుత్ర సర్వజ్ఞ సర్వలోకగ ౮
దయాం కురు త్వం విప్రేన్ద్ర ప్రణతస్య మమానఘ
త్వత్తోఽహం శ్రోతుమిచ్ఛామి నిశ్చయం బ్రూహి తన్మమ ౯
కః స్తుత్యః సర్వదేవానాం కః పరః పురుషోఽవ్యయః
సర్వస్యార్తిహరః కశ్చ శరణం కం ప్రజామ్యహమ్ ౧౦
పితృశాపసముత్థేన కస్మలేన మహామునే
అభిపన్నస్య మోక్షో హి కం ప్రపన్నస్య మే భవేత్ ౧౧
వశిష్ఠ ఉవాచ
ఏవం హి పృచ్ఛతే తస్మై సామ్బాయోవాచ నారదః
నారద ఉవాచ
కదాచిత్ పర్యటన్ లోకాన్ సూర్యలోకమహం గతః ౧౨
తత్ర దృష్టో మయా సూర్యః సర్వైర్దేవగణైర్వృతః
గన్ధర్వైరప్సరోభిరచనాగైర్యక్షైశ్చ రాక్షసైః ౧౩
గాయన్తి తత్ర గన్ధర్వాః నృత్యన్తేఽపసరసస్తథా
రక్షన్త్యుదాత్తశాస్త్రాస్తం యక్షరాక్షసపన్నగాః ౧౪
ఋచో యజూంషి సామాని మూర్తివన్తి హ తత్ర చ
తత్కృతైః వివిధైః స్తోత్రైః స్తువన్తి ఋషయో రవిమ్ ౧౫
మూర్తివత్యః శుభాస్తత్ర తిస్రః సన్ధ్యాః శుభాననాః
గృహీత్వా వజ్రనారాచాన్ పరివార్య రవిం స్థితాః ౧౬

ఆదిత్యా వసవో రుద్రా మరుతశ్చాశ్వినౌ తథా
త్రిసన్ధ్యం పూజయన్త్యర్కం తత్రాన్యే చ దివౌకసః ౧౭
ఈరయన్తి జయశబ్దన్తు శక్రస్తత్రైవ తిష్ఠతి
బ్రహ్మా విష్ణుశ్చ రుద్ర శ్చ ప్రయుఞ్జన్త్యాశిషః శుభాః ౧౮
రథం వాహయతే తస్య అరుణో నామ సారథిః
హరితైః సప్తభిర్యుక్తం ఛన్దోభిర్వాజిరూపిభిః ౧౯
ద్వే భార్యే పార్శ్వయోర్స్యస్య తే రాజ్ఞయౌ నిక్షుభే శుభే
అన్యైశ్చ నామభిర్దేవాః పరివార్య రవిం స్థితాః ౨౦
పిఙ్గలో దేవకస్తత్ర తతోఽన్యో దణ్డనాయకః
రాజ్ఞః స్తోషౌ చ తద్ద్వారే తతః కల్మాషపక్షిణౌ ౨౧
తతో వ్యోమ చతుః శ్రఙ్గం మేరోః సదృశలక్షాణమ్
దిణ్డిర్నగ్నాఽగ్రతస్తస్య ఆన్యే తత్రస్థితాః సురాః ౨౨
ఏవం సవగతం నిత్యం ప్రదీపం జగతః శుభమ్
బ్రహ్మాద్యైః సంస్తుతం దేవైరాదిత్యం శరణం వ్రజ ౨౩
ఇతి శ్రీ సామ్బపురాణే తత్స్వరూపాఖ్యానే పఞ్చమోఽధ్యాయః ౫

షష్ఠోఽధ్యాయః
శామ్బ ఉవాచ
తత్వతః శ్రోతుమిచ్ఛామి కథం సర్వగతో రవిః
కతిధా తపసస్తస్య మూర్తయశ్చ కతి స్మృతాః ౧
కా రాజ్ఞీ నిక్షుభా కా చ కశ్చాయం దాణ్డనాయకః
పిఙ్గలశ్చాపి కః ప్రోక్తః కిఞ్చాసౌ లిఖతే సదా ౨
రాజ్ఞః శ్రౌషౌ చ ద్వారే కౌ కౌ చ కల్మాషపక్షిణౌ
కిం దైవతఞ్చ తద్ వ్యోమ మేరోః సదృశలక్షణమ్ ౩

కో దిణ్ఙినగ్నకో యశ్చ కే దేవా దిక్షు యే స్థితాః
తత్వతో నిగమఞ్చైవ విస్తరేణ వదస్వ మే ౪
నారద ఉవాచ
విస్తరేణానుపూర్వ్యా చ సూర్యం నిగదతః శృణు
తతః శేషం ప్రవక్ష్యామి నమస్కృత్య వివస్వతే ౫
అవ్యక్తం కారణం యత్తన్నిత్యం సదసదాత్మకమ్
ప్రధానం ప్రకృతిఞ్చేతి తమాహుస్తత్త్వచిన్తకాః ౬
గన్ధవర్ణరసైర్హీనం సదసద్ర సవర్జితమ్
జగద్యోనిం సముద్భూతం పరం బ్రహ్మ సనాతనమ్ ౭
నిగ్రహః సర్వభూతానామవ్యక్తమభవత్ పురా
అనాద్యనన్తమజం సూక్ష్మం నిర్గుణప్రభవావ్యయమ్ ౮
అన్యప్రస్తమవిజ్ఞేయం తమాహుః పరమం పదమ్
తేనాత్మనా సర్వమిదం జగద్ వ్యాప్తం మహాత్మనా ౯
తస్యేశ్వరస్య ప్రణతిర్జ్ఞానవైరాగ్యలక్షణా
ధర్మైశ్వర్యకృతా బుద్ధిర్నాస్తి తస్యాభిమానితా ౧౦
అవ్యక్తాజ్జాయతే తస్మాత్ మనసా యస్తదీక్షతే
చతుర్ముఖశ్చ బ్రహ్మత్వే కాలత్వే చాన్తకృద్ భవః ౧౧
సహస్రమూర్ధా పురుషః తిస్రోఽవస్థాః స్వయమ్భువః
సత్వం రజశ్చ బ్రహ్మత్వే కాలత్వే చ రజస్తమః ౧౨
సాత్వికం పురుషత్వే చ గుణవృత్తం స్వయమ్భువః
బ్రహ్మత్వే సృజతే లోకాన్ కాలత్వే సంక్షిపత్యపి ౧౩
పురుషత్వేఽప్యుదాసీనాః తిస్రోఽవస్థాః స్వయమ్భువః
త్రిధా విభావతాత్మానం త్రైలోక్యం సమ్ప్రవర్త్యతే ౧౪
సృజ్యతే గ్రస్యతే చాపి వీక్ష్యతే చ త్రిభిః స్వయమ్

అగ్రే హిరణ్యగర్భస్తు ప్రాదుర్భూతః స్వయమ్భువః ౧౫
ఆదిత్యస్త్వాదిదేవత్వాదజాతత్వాదజః స్మృతః
దేవేషు చ మదాదేవో మహాదేవస్తతః స్మృతః ౧౬
సర్వేశత్వాచ్చ లోకస్య అవశ్యత్వాచ్చ ఈశ్వరః
వృంహిత్వాచ్చ స్మృతో బ్రహ్మ భూతత్వాద్ భవ ఉచ్యతే ౧౭
పాతిః యస్మాత్ ప్రజాః సర్వాః ప్రజాపతిరితి స్మృతః
పూర్యాం శేతే చ యస్మాచ్చ తస్మాత్ పురుష ఉచ్యతే ౧౮
న ప్రోత్పాదక పూర్వత్వాత్ స్వయమ్భూరితి విశ్రుతః
హిరణ్యేన తు గర్భస్థో యస్మాదేవ సమావృతః ౧౯
తస్మాద్ధిరణ్యగర్భేతి సూర్యో దేవో నిగద్యతే
ఆపో నారా ఇతి ప్రోక్తా ఋషిభిస్తత్త్వదర్శిభిః ౨౦
అయనం తస్య తాః పూర్వం తేన నారాయణః స్మృతః
అరమిత్యేష సిద్ధార్థే నిపాతః కవిభిః స్మృతః ౨౧
ఏకార్ణవే పురా తస్మిన్నష్టే స్థావరజఙ్గమే
నారాయణాఖ్యః పురుషః సుష్వాప సలిలే తదా ౨౨
సహస్రశీర్షా తు మహాన్ సహస్రచక్షుః సహస్రపాత్
సహస్రవాహుః ప్రథమః ప్రజాపతిరుచ్యతే రవిః ౨౨
ఆదిత్యవర్ణో భువనస్య గాప్తా పూర్వమే ఏకః ప్రథమః సురాణామ్
హిరణ్యగర్భః పురుషో మహాత్మా స పఠ్యతే వై పురుషః పరస్తాత్ ౨౩
తుల్యం యుగసహస్రస్య నైశం కాలముపాస్యతః
ప్రకురుతే ప్రహ్వాత్వం చ సర్వకారణకారణాత్ ౨౪
సలిలేనాప్లుతాం భూమిం దృష్ట్వా కార్యం విచిన్త్య సః
భూత్వా వై స తు వారాహః అపః స విశతే ప్రభుః ౨౫
సఞ్చిన్త్యైవం చ దేవో సౌఽభూమేరుద్ధరణం క్షమః

మహీం మహార్ణవే మగ్నాముద్ధర్తుముపచక్రమే ౨౬
ఉత్తిష్ఠతస్తస్య జలార్కకుక్షే మహావరాహస్య మహీం విధాయ
విధున్వతో వేదమయం శరీరం లోకాన్తరస్థా మునయో జయన్తి ౨౭
ఉద్ధృత్య చోర్వీ సలిలాత్ ప్రజాసర్గమకల్పయత్
సోఽసృజన్మానసాన్ పుత్రానాత్మనస్తేజసా సమాన్ ౨౮
భృగ్వంగిరసమత్రిం చ పులస్త్యం పులహం క్రతుమ్
మరీచిమథ దక్షం చ వశిష్ఠం నవమం తథా ౨౯
నవ ప్రజాపతీన్ సృష్ట్వా తతః స పురుషోత్తమః
ప్రాదుర్భూతోఽదితేః పుత్రః ప్రజానాం హితకామ్యయా ౩౦
మరీచిః కశ్యపం పుత్రం వాచైవాజనయజ్జలే
ప్రజాపతీమం దశమం తేజసా బ్రహ్మణః సమమ్ ౩౧
దక్షకన్యా దితిర్నామ్నా పత్నీ సా కశ్యపస్య తు
అణ్డం సా జనయామాస భూనభస్తలవిస్తరమ్ ౩౨
తత్రోత్పన్నః సహస్రాంశుర్ద్వాదశాత్మా దివాకరః
నవ యోజనసాహస్రో విస్తారస్తస్య వై స్మృతః ౩౩
విస్తారత్రిగుణశ్చాస్య పరిణాహస్తు మణ్డలే
యథా పుష్పం కదమ్బస్య సమన్తాత్ కశరైర్వృతమ్ ౩౪
తథైవ తేజసో గోలం సమన్తాద్ రశ్మిభిర్వృతమ్
సహస్రశీర్షాపురుషః ప్రాజ్ఞయా య ఉదాహృతః ౩౫
తేజసస్తస్య గోలస్య స మధ్యే సువ్యవస్థితః
ఆదిత్యః స తపత్యేష పిబన్నపో గభస్తిభిః ౩౬
సహస్రపాదస్త్వేషోఽగ్నిర్వృత్తశఙ్కురివ స్మృతః
ఆదత్తే స తు రశ్మీనాం సహస్రేణ సమన్తతః ౩౭
ఆపో నదీసముద్రేభ్యో హ్రదకూపేభ్య ఏవ చ

ప్రభా సౌరా తు పాదేన అస్తం యాతి దివాకరే ౩౮

అగ్నిమావిశతే రాత్రౌ తస్మాద్ దూరాత్ ప్రకాశతే

ఉదితే చ పునః సూర్యే అస్తమాగ్నేయమావిశేత్ ౩౯

యది న తేజసశ్చాగ్నేస్తథా న గ్రసతే దివా

ప్రకాశం చ తమోఘ్నం చ సౌర్యాగ్నేయే చ తేజసి ౪౦

పరస్పరానుప్రవేశాదాప్యాయేతే దివానిశమ్

నారద ఉవాచ

వ్యాపకత్వం చ రశ్మీనాం నామానం చ నిబోధ మే ౪౧

హేతవః కిరణా గావో రశ్మయశ్చ గభస్తయః

అభీషవో వనమ్ ఉస్రా వసవో థే మరీచయః ౪౨

నాడ్యో దిధీతయః సాధ్యా మరుషా భానవో శవః

సప్తర్షయః సుపర్ణాశ్చ కరాః పాదాస్తథైవ చ ౪౩

ఏవం నామ్నాం తు పర్యాయా రశ్మీనాం వింశతిఃస్మృతాః

వన్దనాదితి వక్ష్యామి నామాన్యేషాం పృథక్ పృథక్ ౪౪

రవేః కరసహస్రన్తు శీతవర్షోష్ణ నిస్తువమ్

తాసాం చతుఃశతా నాడ్యో వర్షన్ న్యోఽచిన్త్యమూర్తయః ౪౫

వన్దనాశ్చైవ మేధ్యాశ్చ కాతనాః కేతనాస్తథా

అమృతా నామతః సర్వాః రశ్మయో వృష్టిసర్జనాః ౪౬

హిమోద్వహాస్తు తాభ్యోఽన్యాః రశ్మయస్త్రింశతిఃస్మృతాః

చన్ద్రాస్తా నామతః సర్వాః పీతామాస్తు గభస్తయః ౪౭

రశ్యయో మేధపోషాశ్చ హాదిన్యో హిమసర్జనాః

శుక్లాశ్చ కుసుమాశ్చైవ గాన్దో విచననాస్తథా ౪౮

శుక్లాశ్చ నామతః సర్వాస్త్రింశతో ధర్మసర్జనః

సమం విభ్రతి తాః సర్వాన్ మనుష్యాన్ దేవతాఃపితౄాన్ ౪౯

మనుష్యానోషధీభిస్తు స్వధయా తు పితౄనపి
అమృతేన సురాన్ సర్వాన్ త్రీంస్త్రిభిరతర్పయన్ ౫౦
వసన్తే చైవ గ్రీమే చ శతైః స తపతే త్రిభిః
శరత్సు చైవ వర్షాసు చతుర్భిః సమ్ప్రవర్షతి ౫౧
హేమన్తే శిశిరే చైవ హిమోత్సర్గం త్రిభిః పునః
ఓషధీషు వలం ధత్తే స్వధాయాం తు స్వధాం పునః ౫౨
సూర్యో రశ్మిభిరమృతే త్రయం త్రిషు నియచ్ఛతి
కాలోఽగ్నిర్వత్సరశ్చైవ ద్వాదశాత్మా ప్రజాపతిః ౫౩
తపత్యేష సురశ్రేష్ఠస్త్రీన్ లోకాన్ సచరాచరాన్
ఏష బ్రహ్మా చ విష్ణుశ్చ ఏష ఏవ మహేశ్వరః ౫౪
ఋచో యజూంషి సామాని ఏష ఏవ న సంశయః
ఉద్యన్ స దీప్యతే ఋగ్భిర్మధ్యాహ్నే యజుభిస్తథా ౫౫
సామభిశ్చాపి సాయాహ్నే దీప్యతే భాస్కరః క్రమాత్
స ఏష తేజసాం రాశిర్దీప్తిమాన్ సార్వలౌకికః ౫౬
పార్శ్వే చోర్ధ్వమధశ్చైవ ప్రతపత్యేష సర్వతః
యథా ప్రభాకరో దీపో గృహమధ్యే వ్యవస్థితః ౫౭
పార్శ్వే చోర్ధ్వమధశ్చైవ తమో నాశయతే సమమ్
తద్వత్ సహస్రకరణో గ్రహరాజో జగత్పతిః ౫౮
త్రీణి రశ్మిశతాన్యస్మిన్ భూలోకం ద్యోతయన్త్యధః
చత్వారి తు పునస్తిర్యక్ త్రీణి చోర్ధ్వం సురాలయమ్ ౫౯
ఇత్యేతన్మణ్డలం శుక్లం భాస్కరం లోకసంజ్ఞితమ్
నక్షత్రగ్రహసామానాం ప్రతిష్ఠా యోనిరేవ చ ౬౦
చన్ద్రః! సర్వగ్రహాః సర్వే విజ్ఞేయాః సూర్యసమ్భవాః
రవేః కరసహస్రం యత్ ప్రాజ్ఞయా సముదాహృతమ్ ౬౧

తేషాం శ్రేష్ఠాః పునః సప్త రశ్మయో గ్రహయోనయః
సుషుమ్నో హరికేశశ్చ విశ్వకర్మా తథైవ చ ౬౨
విశ్వవ్యచా పునశ్చాన్యః సమ్యగ్వసుర్వ్రతః స్మృతః
ఉదావసుః పునశ్చాన్యః స్వరాన్యః సంప్రకీర్తితః ౬౩
సుషుమ్నః సూర్యరశ్మిర్యః క్షీణం శశినమేధతే
అమృతం త్వర్ధమాసేన సమ్భృత్యైకేన రశ్మినా ౬౪
ఆప్యాయనాయ దేవానామాదిత్యశ్చన్ద్ర తాం గతః
శుక్లత్వామృతశీతత్వే దీప్తౌ వాహ్లాదనేఽపి చ ౬౫
ఘాతుశ్చ దీప్తివృద్ధార్థస్తేనాసౌ చన్ద్ర ఉచ్యతే
సమ్యక్వసుస్తుయో రశ్మిర్యోనిః సోఽఙ్గారకస్య తు ౬౬
దక్షిణే విశ్వకర్మా తు రశ్మిణాప్యాయతే బుధమ్
ఉదావద్ధన్తు యో రశ్మిర్యోతిః స తు వృహస్పతేః ౬౭
విశ్వవ్యచాశ్చ యో రశ్మిః శుక్రయోనిః స వై స్మృతః
శనైశ్చరే పునశ్చపి రశ్మినాప్యాయతే స్వరాట్ ౬౮
హరివేశశ్చ యో రశ్మిర్జ్ఞేయో నక్షత్రయోనిగః
న క్షీయన్తే తతస్తాని తేషాం నక్షత్రతా తతః ౬౯
క్షత్రం వీర్యం వలం తేజ ఇతి చైకార్థవాచకమ్
సూర్యక్షత్రం తథాదత్తే తేషాం నక్షత్రతా స్మృతా ౭౦
అస్మాద్ లోకాదముం లోకం తీర్థానాం సుకృతైర్గృహాన్
తారణం కారకా హ్యేషా శుక్లత్వాచ్చైవ తారకాః ౭౧
సూర్యస్యైవాపరో రశ్మిర్నామ్నా వృష్టిపతిః స్మృతః
సమత్వం ప్రతిబద్ధస్తు స జీవయతి వై ప్రజాః ౭౨
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే రశ్మివర్ణనో నామ షష్ఠోఽధ్యాయః

సప్తమోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ

ఆదిత్యమూలమఖిలం త్రైలోక్యం యదునన్దన

భవత్యస్మాజ్జగత్సర్వం సదేవాసురమానుషమ్ ౧

రుద్రోపేన్ద్ర మహేన్ద్రాణాం విప్రేన్ద్ర త్రిదివౌకసామ్

మహాద్యుతిరతీవోగ్ర తేజోఽయం సార్వలౌకికః ౨

సర్వాత్మా సర్వలోకేశో దేవదేవః ప్రజాపతిః

సూర్య ఏవ త్రిలోకస్య మూలం పరమదైవతమ్ ౩

అగ్నౌ క్షిప్తాఽఽహుతిః సమ్యగాదిత్యముపతిష్ఠతే

ఆదిత్యాజ్జాయతే వృష్టిర్వృష్టేరన్నం తతః ప్రజాః ౪

సూర్యాత్ ప్రసూయతే సర్వం తత్ర చైవ ప్రలీయతే

భావాభావౌ హి లోకానామాదిత్యాన్నిఃసృతౌ పురా ౫

సతతం ధ్యాయినో ధ్యానం మోక్షశ్చాప్యేష మోక్షిణామ్

అత్ర గచ్ఛన్తి నిర్వాణం జాయన్తేఽస్మాత్ పునః ప్రజాః ౬

క్షణా మూహూర్తా దివసా నిశాః పక్షాస్తథైవ చ

మాసాః సమ్వత్సరాశ్చైవ ఋతవోఽథ యుగాని చ ౭

తదాదిత్యాదృతే హ్యేషాం కాలసంఖ్యా న విద్యతే

కాలాదృతే న నియమో నాగ్నేర్విహరణక్రియా ౮

ఋతూనామభిభాగశ్చ పుష్పం మూలం ఫలం కుతః

కుతశ్చ సస్యనిష్పత్తిః తృణౌషధిగణాః కుతః ౯

అభావో వ్యవహారాణాం జన్తూనాం దివి చేహ చ

జగత్ప్రతాపనమృతే భాస్కరం వారితస్కరమ్ ౧౦

నావృష్ట్యా తపతే సూర్యో నావృష్ట్యా పరితుష్యతి

నావృష్ట్యా పరిధిం ధత్తే వారిణా దీప్యతే రవిః ౧౧
వసన్తే కపిశః సూర్యో గ్రీష్మే కాఞ్చనసన్నిభః
శ్వేతో వర్షాసు వర్ణేన పాణ్డుః శరది భాస్కరః ౧౨
హేమన్తే తామ్రవర్ణస్తు శిశిరే లోహితో రవిః
ఇతి వర్ణాః సమాఖ్యాతాః సూర్యస్య ఋతుసమ్భవాః ౧౩
ఋతుస్వభావజైర్వర్ణైః సూర్యః క్షేమే సుభిక్షకృత్
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే సర్వవ్యాపిత్వవర్ణనో నామ సప్తమోఽధ్యాయః

అష్టమోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ
అథాదిత్యస్య నామాని సామాన్యానీహ ద్వాదశ
ద్వాదశశ్చ పృథకత్వేన తాని వక్ష్యామ్యశేషతః ౧
ఆదిత్యః సవితా సూర్యో మిహరోఽర్కః ప్రభాకరః
మార్తణ్డో భాస్కరో భానుశ్చిత్రభానుర్దివాకరః ౨
రవిర్ద్వాదశధా చైవ జ్ఞేయః సామాన్యనామభిః
విష్ణుర్ధాతా భగః పూషా మిత్రేన్ద్రో వరుణోఽర్యమా ౩
వివస్వానంశుస్త్వష్టా చ పర్యన్యో ద్వాదశ స్మృతాః
ఇత్యేతద్ద్వాదశాదిత్యాః పృథక్త్వేనః ప్రకీర్తితాః ౪
ఉత్తిష్ఠన్తి సదా హయేతే మాసైర్ద్వాదశభిః క్రమాత్
విష్ణుస్తపతి చైత్రే తు వైశాఖే చార్యమా తథా ౫
వివస్వాన్ జ్యేష్ఠమాసే తు ఆషాఢే చాంశుమాన్ స్మృతః
పర్యన్యః శ్రావణే మాసి వరుణః ప్రోష్ఠసంజ్ఞకే
ఇన్ద్రో ఽశ్వయుజ్మాసే తు ధాతా తపతి కార్తికే ౬
మార్గశీర్షే తథా మిత్రః పూషా పౌషే దివాకరః

మాఘే భగస్తు విజ్ఞయస్త్వష్టా తపతి ఫాల్గునే ౭
ఏత్తైర్ద్వాదభిర్విష్ణురశ్మిభిర్దీప్యతే సదా
దీప్యతే గోసహస్రేణ శత్తైశ్చ త్రిభిరర్యమా ౮
ద్విసప్తకైర్వివస్వాంస్తు అంశుమాన్ పఞ్చకైస్త్రిభిః
వివవస్వానివ పర్యన్యో వరుణశ్చార్యమా తథా ౯
ఇన్ద్ర స్తు ద్విగుణైః షడ్భిర్ధాత్తైకాదశభిః శత్తైః
మిత్రస్తు దశభిః సార్ద్ధం పూషా తు దశభిః శత్తైః ౧౦
మిత్రవచ్చ భగస్త్వష్టా సహస్రేణ శతేన చ
ఉత్తరోపక్రమేఽర్కస్య వర్ద్ధన్తే రశ్మయస్తథా ౧౧
దక్షిణోపక్రమే తస్య హ్రసన్తే సూర్యరశ్మయః
ఏవం రశ్మిసహస్రం తత్ సూర్యలోకార్థసాధకమ్ ౧౨
భిద్యతే ఋతుమాసాద్యైః సహస్రం బహుధా పునః
ఏవం నామ్నాం చతుర్వింశతిస్త్వైషా తు ప్రకీర్తితా ౧౩
విస్తరేణ సహస్రన్తు పునరన్యత్ ప్రకీర్తితమ్
అత్ర చైషాం పునర్నామ్నాం ధాత్వర్థనిగమం శృణు ౧౪
దివ్యానాం పార్థివానాఞ్చ వంశానామిహ సర్వశః
ఆదనాన్నిత్యమాదిత్యస్తపసాం తేజసామయమ్ ౧౫
అదితేర్వా సుతో యస్మాన్నియమజ్ఞైరుదాహృతః
అపత్యప్రత్యయాత్తస్మాత్ సూర్యస్యాదిత్యతా స్మృతా ౧౬
స్రవన్తి స్యన్దనార్థే చ ధాతురేష నిపాత్యతే
స్రవణాత్తేజసోఽద్ధా చ తేనాసౌ సవితా స్మృతః ౧౭
శశ్వచ్చ జాయతే యస్మాచ్ఛశ్వత్ సంతిష్ఠతే యతః
తస్మాత్ సర్వైః స్మృతః సూర్యో నిగమజ్ఞై మనీషిభిః ౧౮
నుదిరప్రేరణే ధాతుర్వా దీప్తౌ చ ప్రకీర్తితః

నోదనాత్ కారణాభాసాం భానురిత్యభిధీయతే ౧౯
చిత్రా హి భానవో యస్య వర్ణైశ్శుక్లాదిభిర్యతః
భానవో రశ్మయః ప్రోక్తాశ్చిత్రభానుస్తతః స్మృతః ౨౦
భాస్వరాస్తు కరా హ్యస్య భాసోఽత్యర్థం కరోతి చ
భాస్సందీప్తౌ స్మృతో ధాతుర్భాస్కరస్తేన స స్మృతః ౨౧
భా దీప్తావిత్యయం ధాతుః ప్రోపసర్గేణ యోజితః
భాః కరోతి ప్రమారేణ యస్మాత్ తస్మాత్ ప్రభాకరః ౨౨
దివేతి చావ్యయం లింగం పఠ్యతే సూరిభిః సదా
దివా కరోతి యస్మాచ్చ తస్మాదేష దివాకరః ౨౩
అవతి త్రీనిమాంల్లోకాన్ యస్మాదేష పరిభ్రమన్
అవేతి రక్షణే ధాతురవనాత్ స రవిః స్మృతః ౨౪
యస్మాత్ సిఞ్చతి లోకాంస్త్రీన్ రవిర్దివ్యేన వారిణా
మిహేతి సేచనే ధాతుర్మేహనాత్ మిహిరః స్మృతః ౨౫
ధాతురర్చేతి పూజాయామస్య కః ప్రత్యయః స్మృతః
ధాతురర్చేతి పూజాయామస్య కః ప్రత్యయః స్మృతః
దేవైరభ్యర్చితో యస్మాత్ తస్మాదర్కః స ఉచ్యతే ౨౬
అణ్డే ద్విధాకృతే హ్యర్తం దృష్టవా స్నేహాత్ పితాఽబ్రవీత్
యస్మాద్ ధారయతే లోకాన్ భూతిమేషాం దదాతి చ ౨౭
డుధాఞ్ధారణే ధాతుః తస్మాత్ ధాతా స ఉచ్యతే ౨౮
మని ప్రత్యయపూర్వస్య ఋధాతో ర్యన్నిపాత్యతే
గతౌ యస్మాత్తమో నాస్తి తేన సూర్యోఽర్యమా స్మృతః ౨౯
స్నేహేన సర్వభూతాని యస్మాదూర్జతి భాస్కరః
త్రిభిదా స్నేహనేధాతు స్తస్మాన్మిత్రః స ఉచ్యతే ౩౦
వరాన్ వివృణుతే దేవే వరదశ్చ వరార్థినామ్

ధాతుర్వృంజ్ వరణే ప్రోక్తస్తేనాసౌ వరుణః స్మృతః ౩౧
ఐశ్వర్యం పరమం యస్య వశగాశ్చ సురాశురాః
ఇదిశ్చపరమైశ్వర్యే ధాతురిన్ద్ర స్తతః స్మృతః ౩౨
శక్తో యం జగతః కర్తుం సర్గానుగ్రహ-సంగ్రహాన్
శక్ళశక్తౌ స్మృతో ధాతుః శక్రస్తేన స ఉచ్యతే ౩౩
వసత్యదృష్టః సరవేషు భూతేష్వన్తర్హితో రవిః
ధాతుర్వంస నివాతేతి వివస్వాంస్తేన ఉచ్యతే ౩౪
గర్జం శబ్దే ప్రపూర్వస్య ధాతోః పర్యం నిపాత్యతే
గర్జత్యతీవ యస్మాచ్చ తస్మాత్ పర్యన్య ఉచ్యతే ౩౫
యస్మాత్ సిఞ్చతి లోకాంస్త్రీన్మూర్భువః స్వోఽమృతాదిభిః
పుష పుష్టౌ స్మృతో ధాతుస్తస్మాత్ పూషా స ఉచ్యతే ౩౬
అశు వ్యాప్తావయం ధాతుః ప్రత్యయశ్చ నుగాగమః
సర్వం వ్యాప్త జగత్ యస్మాత్ తస్మాదంశుః స ఉచ్యతే ౩౭
సేవ్యతే చ సురైః సర్వైః భాశ్చైవ భజతే యతః
ధాతుర్భజేతి సేవాయాం తేనాసౌ భగ ఉచ్యతే ౩౮
తుష తుష్టౌ స్మృతో ధాధుః తస్మాత్ త్వష్టా నిపాత్యతే
సృజత్యేష ప్రజాస్తుష్టస్త్వష్టా తేన స ఉచ్యతే ౩౯
యస్మాద్విశ్వమిదం సర్వమాదిత్యేనేహ రశ్మిభిః
విష్లృ వ్యాప్తౌ మృతో ధాతుస్తస్మాత్ విష్ణుః స ఉచ్యతే ౪౦
వృహదస్య శరీరం యదప్రమేయం ప్రమాణతః
వృహవిస్తార్ణమిత్యుక్తం బ్రహ్మ తేన స ఉచ్యతే ౪౧
పూజ్యతే చ సురైః సర్వైర్మహాంశ్చై ప్రమాణతః
ధాతుర్మహేతి పూజాయాం మహాదేవస్తతః స్మృతః ౪౨
యన్నిదర్శతి యత్తీక్ష్ణో యదుగ్రో యత్ ప్రతాపవాన్

మాంసశోణితమజ్జాదౌ యత్తతా రుద్ర ఉచ్యతే ౪౩
యస్మాత్ సృష్ట్వానుగృణీతే శ్వసతే చైవ యత్పునః
గుణాత్మనా తు త్రైకాలే తస్మాదేకః స ఉచ్యతే ౪౪
అయం పరమ యం నేతి బ్రువన్తే భిన్న దర్శనాః
తామసా మూఢమావాశ్చ దృష్ట్వా తాని బ్రువన్తి చ ౪౫
బ్రహ్మణం కారణం కేచిత్ కేచిదాహుర్దివాకరమ్
కేచిద్భవం పరత్వేన ఆహుర్విష్ణుం తథాపరే ౪౬
కారణం తు స్మృతా హ్యేతే నానార్థేషు సురోత్తమాః
ఏకః స తు పృథక్త్వేన స్వయమ్భూరితి విశ్రుతః ౪౭
యథా తు రజ్యతే వర్ణైర్విచిత్రైః స్పటికో మణిః
తథా గుణవశాత్తస్య స్వయమ్భోరనురఞ్జనాత్ ౪౮
ఏకో భూత్వా మహామేఘః పృథక్త్వేనావతిష్ఠతే
వర్ణతో రూపతశ్చైవ తథా గుణవశాత్తు సః ౪౯
నభసః పతితం తోయం యాతి తోయాన్తరం యథా
భూమే రస విశేషేణ తథా గుణవశాత్తు సః ౫౦
యథా ద్ర వ్యవిశేషాద్వా వాయురేకః పృథక్ భవేత్
దుర్గన్ధో వా సుగన్ధో వా తథా గుణవాశాత్తు సః ౫౧
యథా వా గార్హపత్యోఽగ్నిరన్యత్సంజ్ఞాన్తరం వ్రజేత్
దక్షిణాహవనీయాది బ్రహ్మాదిషు తథా హ్యసౌ ౫౨
ఏకత్వే చ పృథక్త్వే చ ప్రోక్తమేతన్నిదర్శనమ్
తస్మాద్ భక్తిః పరా కార్యా దేవే తస్మిన్ దివాకరే ౫౩
ఏష బ్రహ్మా చ విష్ణుశ్చ ఏష ఏవ మహేశ్వరః
ఏష వేదాశ్చ యజ్ఞాశ్చ సర్గశ్చైవ న సంశయః ౫౪
సూర్యవ్యాప్తమిదం సర్వం జగత్ స్థ వర జఙ్గమమ్

అద్యతే పీయతే చైవ అన్నపానాత్మకో రవిః ౫౫
సర్వత్ర సవితా దేవో నానాభిర్నామభిశ్చ సః
వృక్షే పుష్పే తథా వాయౌ వ్యోమ్ని చాగ్నౌ చ సర్వశః ౫౬
ఏవం విధో హ్యయం సూర్యః సదా పూజ్యో విజానతా
ఆదిత్యం వేత్తి యస్త్వేనం స తస్మిన్నేవ లీయతే ౫౭
అప్యేకం వేత్తి యో నామ ధాత్వర్థం నిగమై రవేః
స రోగైర్వర్జితః సర్వైః సద్యః పాపాత్ ప్రముచ్యతే ౫౮
నహి పాపకృతః సామ్బ భక్తిర్భవతి భాస్కరే
తస్మాత్త్వం పరయా భవత్యా ప్రపద్యస్వ దివాకరమ్ ౫౯
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే సూర్యనిగమో నామాష్టమోఽధ్యాయః ౮

నవమోఽధ్యాయః
వశిష్ఠ ఉవాచ
ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు కార్త్స్న్యేన హృష్టో జామ్బవతీసుతః
జాతకౌతూహలో భూయః పరిపప్రచ్ఛ నారదమ్ ౧
సామ్బ ఉవాచ
అహో సూర్యస్య మాహాత్మ్యం వర్ణితం హర్షవర్ధనమ్
యేన మే భక్తిరుత్పన్నా పరే దేవే విభావసౌ ౨
అతో రాజ్ఞీం మహాభాగాం నిక్షుభాం చ మహామునే
దణ్డినం పిఙ్గలాదీంశ్చ ఏవమేతద్ వదస్వ మే 3
నారద ఉవాచ
ప్రాగుక్తేఽర్కస్య యే భార్యే ద్వే రాజ్ఞయౌ నిక్షుభే శుభే
తయోశ్చ రాజ్ఞీద్వయయోర్జ్ఞేయా నిక్షుక్షా పృథివీ స్మృతా ౪
పౌషస్య కృష్ణసప్తమ్యాం ద్వే అకేణ యుజ్యతే

మాఘస్య కృష్ణ సప్తమ్యాం మహ్యా సహ భవేద్ర విః ౫
భూశ్చాదిత్యశ్చ భగవన్ గచ్ఛతః సఙ్గమం తదా
ఋతుస్నాతా మహీ తత్ర గర్భం గృహ్ణాతి భాస్కరాత్ ౬
ద్యౌర్జలం సూర్యతో గర్భం వర్షా ఋతుషు భూతలే
తత్ర లౌకిక వార్తార్థం మహీ సస్యం ప్రసూయతే ౭
సస్యోపయోగ సంహృష్టా ఆహుతిం జుహ్వతి ద్విజాః
స్వాహాకారైః వషట్కారైర్యజన్తే పితృదేవతాః ౮
నిక్షుమాన్ కురుతే యస్మాదోషధీభిః స్వధామృతైః
మర్త్యాన్ పితౄంశ్చ దేవాంశ్చ తేన భూర్నిక్షుభా స్మృతా ౯
యథా రాజ్ఞీ ద్విధా భూతా యస్య చేయం సుతా స్మృతా
అపత్యాని చ యాన్యస్యాస్తాన్ ప్రవక్ష్యామ్యతః పరమ్ ౧౦
మరీచిర్బ్రహ్మణః పుత్రో మరీచేః పశ్యపః సుతః
తస్మాద్ధిరన్యకశిపుః ప్రహ్లాదస్తస్య చాత్మజః ౧౧
ప్రహ్లాదస్య సుతో నామ్నా విశ్రుతోఽథ విరోచనః
విరోచనస్య భగినా సంజ్ఞాయా జననీ తు సా ౧౨
హిరణ్యకశిపోః పౌత్రీ దితేః పుత్రస్య సా స్మృతా
సా విశ్వకర్మణః పత్నీ ప్రహ్లాదా చీచ్యతే బుధైః ౧౩
అథ నామ్నా సురూపేతి మరీచేర్దుహితా శుభా
పత్నీ త్వఙ్గిరసః సా తు జననీ చ వృహస్పతేః ౧౪
వృహస్పతేస్తు భగినీ భువనా బ్రహ్మవాదినీ
ప్రభాసస్య చ సా పత్నీ వసూనామష్టమస్య తు ౧౫
ప్రసూతా విశ్వకర్మాణం సర్వశిల్పవతాం వరమ్
స వై నామ్నా పునస్త్వష్టా త్రిదశానాం స వర్ధకిః ౧౬
దేవాచార్యస్య తస్యేయం దుహితా విశ్వకర్మణః

సురేణురితి విఖ్యాతా త్రిషు లోకేషు భావినీ ౧౭
రాజ్ఞీ సంజ్ఞా చ సా స్త్రీ చ ప్రభా సైవ తు భాస్వతః
తస్యా ఏషా తు యా ఛాయా నిక్షుభా సా మహీమయీ ౧౮
సాపి భార్యా భగవతీ మార్తణ్డస్య మహాత్మనః
సాధ్వీ పతివ్రతా దేవీ రూపయౌవనశాలినీ ౧౯
న తుల్యాం తాం న రూపేణ నా సూర్యో వైభజత్పురా
ఆదిత్యస్య తు యద్రూపం మహతా స్వేన తేజసా ౨౦
గాత్రేషు ప్రతిరుద్ధేషు అతికాన్త ఇవాభవత్
అనిష్పన్నేషు గాత్రేషు భగో దృష్ట్వా పితాబ్రవీత్ ౨౦
ఆర్తస్త్వం భవ మార్తణ్డ మార్తణ్డస్తేన స స్మృతః
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే రాజ్ఞీనిక్షుభోత్పత్తిర్నామ నవమోఽధ్యాయః ౯

దశమోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ

అతఃపరం ప్రవక్ష్యామి ప్రజాస్తస్య మహాత్మనః
త్రీణ్యపత్యాని సంజ్ఞాయాం జనయామాస వై రవిః ౧
ద్వౌ పుత్రౌ సుమహాభాగౌ కన్యాం కాలిన్దిమేవ చ
మనుర్వైవస్వతో జ్యేష్ఠః శ్రాద్ధదేవః ప్రజాపతిః ౨
తతో యమో యమీ చైవ యమజౌ సమ్బభూవతుః
తేజస్త్వభ్యధికం తస్య నిత్యమేవ వివస్వతః 3
తేనాతితాపయామాస త్రీంల్లోకాన్ సచరాచరన్
గోలాకారం తు తద్రూపం దృష్ట్వా సంజ్ఞా వివస్వతః ౪
సంజ్ఞోవాచ
అసహన్తీ తు తేత్తేజః స్వాం ఛాయాం ప్రేక్ష్య చాబ్రవీత్

భవ నారీ స్వరూపా త్వం లక్షణైః సదృశీ మమ ౫
ఏవముక్త్వా సముత్తిష్ఠత్తస్యాః సదృశలక్షణా
మహీమయీ తు సంజ్ఞాయాస్తస్యా ఛాయా సముత్థితా ౬
ప్రాఞ్జలిః ప్రణతా భూత్వా ఛాయా సంజ్ఞామభాషత
యదర్థమహముత్పన్నా తదాజ్ఞాపయ శోభనే ౭
సర్వమేవ కరిష్యామి యద్యపి స్యాత్ సుదుష్కరమ్
సంజ్ఞోవాచ
అహం యాస్యామి భద్ర న్తే స్వయమేవ గృహం పితుః ౮
నిర్వికారేణ వస్తవ్యం త్వయేహ భవనే మమ
ఇమౌ చ బాలకౌ హ్యజ్కే కన్యా చ వరవర్ణినీ ౯
సంభావ్యం నైవ చారవ్యేయమిదం భగవతస్త్వయా
ఛాయోవాచ
నాఖ్యాస్యామి మతం తస్మై గచ్ఛ దేవి యథాసుఖమ్ ౧౦
ఇత్యుక్తా ఛాయయా సంజ్ఞా జగామ భవనం పితుః
పితుః సమీపం గత్వా తు వ్రీడితా సా తపస్వినీ ౧౧
వర్షాణాం తు సహస్రం వై వసమానా పితుర్గృహే
భర్తుః సమీపం యాహీతి పిత్రోక్తా సా పునః పునః ౧౨
ఆగచ్ఛత్ వడవా భూత్వా త్యవత్వా రూపం యశస్వినీ
ఉత్తరాంశ్చ కురున్ గత్వా తృణాన్యథ చచార హ ౧౩
తతో గతాయాం సంజ్ఞాయాం సంజ్ఞాయా వచనేన సా
సంజ్ఞా రూపం తతః కృత్వా ఛాయా సూర్యముపస్థితా ౧౪
ద్వితీయాయాం తు సంజ్ఞాయాయాం సజ్ఞయమితి చిన్తయన్
భాస్కరా జనయామాస పుత్రా కన్యా చ రూపిణీమ్ ౧౫
పూర్వజస్య మనోస్తుల్యౌ సాదృశ్యేన చ తాభుభౌ

శ్రుతశ్రావశ్చ ధర్మజ్ఞః శ్రుతవర్మా తథైవ చ ౧౬
శ్రుతశ్రవామనుస్తాభ్యాం సావర్ణేయో భవిష్యతి
శ్రుతకర్మా స విజ్ఞేయో గ్రహో యో వై శనైశ్చరః ౧౭
కన్యా చ తపతో నామ్నా రూపేణాప్రతిమా భువి
సంజ్ఞా తు పార్థివీ తేషామాత్మజానామథాకరోత్ ౧౮
స్నేహం న పూర్వజానాం తు తథా కృతవతీ తు సా
మనుస్తు క్షమతే తస్యా యమస్తస్యా న చక్షమే ౧౯
బహు శోచోచ్యమానస్తు పితుః పత్న్యా సుదుఃఖితః
స వై కోపాచ్చ బాల్యాచ్చ భావినోఽర్థస్య వై బలాత్ ౨౦
పాదేన తర్జయామాస ఛాయాం వైవస్వతో యమః
తం శశాప తతః క్రుద్ధా సంజ్ఞా సా పార్థివీ శుభా ౨౧
పదా తర్జయసే యన్మాం పితుర్భార్యాం గరీయసీమ్
తస్మాత్తథైష చరణః పతిష్యతి న సంశయః ౨౨
యమస్తు తేన శాపేన భృశం పీడితమానసః
మనునా సహ ధర్మాత్మా పృష్ఠః సర్వం న్యవేదయత్ ౨౩
స్నేహేన తుల్యమస్మాసు మాతా దేవ న వర్తతే
సన్త్యజ్య ప్రాయశోఽస్మాన్ సా కనీయాంసో విధిత్సతి ౨౪
తస్యా మయోద్యతః పాదో నైవ దేహే నిపాతితః
బాల్యాద్ వా యది వా మోహాత్ తత్ భవాన్ వక్తుమర్హతి ౨౫
శప్తోఽహమేవ దేవేశ జనన్యా తపతామ్వర
తవ ప్రసాదాచ్చరణస్త్రాయతాం మహతో భయాత్ ౨౬
రవిరువాచ
అసంయం మహత్ పుత్ర భవిష్యత్యత్ర కారణమ్
యేన త్వామావిశత్ క్రోధో ధర్మజ్ఞం ధర్మశాలినమ్ ౨౭

సర్వేషామేవ శాపానాం ప్రతిపాతస్తు విద్యతే
నహి మన్త్రాభిశప్తానాం క్వచిన్మోక్షో భవేదిహ ౨౮
న శక్యమేతన్మిథ్యా తు కర్తుం మాతుర్వచస్తవ
క్వచిత్తేఽహం విధాస్యామి పుత్రస్నేహాదనుగ్రహమ్ ౨౯
కృమయో మాంసమాదాయ పతిష్యన్తి మహీతలే
కృతమస్యా వచః సత్యం త్వం చ త్రాతో భవిష్యసి ౩౦
నారద ఉవాచ
ఆదిత్యస్త్వబ్రవీచ్ఛాయాం కిమర్థం తనయేషు వై
తుల్యేష్వభ్యధికః స్నేహః కుత్ర చ క్రియతే త్వయా ౩౧
తత్త్వాం నిహన్మి పాపేఽహం నావచక్షే చ మాం యది
ఆత్మానం స సమాధాయ శప్తుముమచక్రమే ౩౨
తాం శప్తుకామో భగవాన్ నాశాయ కృపితః ప్రభుః
తతశ్ఛాయా యథా వృక్షమాచచక్షే వివస్వతమ్ ౩౩
వివస్వాంస్తు తతః శ్రుత్వా క్రుద్ధస్త్వష్టారమభ్యగాత్
సచాపి తం యథాన్యాయమర్చిత్వాఽతిరోషితమ్ ౩౪
నిర్దగ్ధుకామం రోషేణ సాన్త్వయామాస తం శమైః
విశ్వకర్మోవాచ
తవాతితేజసావిష్టమిదం రూపం సుదుఃసహమ్ ౩౫
అసహన్తీ తు సా సంజ్ఞా వనే వసతి శాద్వలే
ఇక్షతాం తాం భవానద్య స్వాం భార్యాం శుభచారిణీమ్ ౩౬
కృపార్థం భవతోఽరణ్యే చరన్తీం సుమహత్తపః
మతం మే బ్రహ్మణో వాక్యం యది తే దేవ రోచతే ౩౭
రూపం నివర్తయామ్యత్ర తవ కాన్తమరిన్దమ
రూపం వివస్వతశ్చాసీత్తిర్యగూర్ధ్వమధః సమమ్ ౩౮

తేనాతిపీడితో దేవో రూపేణ తే దివస్పతిః
సన్తుష్టస్తస్య తద్వాక్యం బహు మేనే మహాతపాః ౩౯
అనుజ్ఞాతస్తతస్త్వష్టా రూపనివర్తనస్య తు
విశ్వకర్మాభ్యనుజ్ఞాతః శాకద్వీపే వివస్వతః ౪౦
భ్రమిమారోప్య తత్తేజః శాతపామాస తస్య వై
ఆజ్ఞానులిఖితశ్చాసౌ నిపుణం విశ్వకర్మణా ౪౧
నాభ్యనన్దత్ తలిలఖనం తత స్తేనావతారితః
తత్తు నిష్పాదితం రూపం తేజసాపహృతేన తు ౪౨
కాన్తాత్ కాన్తతరం భూత్వా అధికం శుశుభే తతః
దదర్శ యోగమాస్థాయ స్వాం భార్యాం బడవాం తదా ౪౩
అధృష్యాం సర్వభూతానాం తేజసా స్వేన సంవృతామ్
అశ్వరూపేణ మార్తణ్డస్తాం ముఖే సమభావయత్ ౪౪
మైథునాయ విచేష్టన్తీం పరపుంసో విశంకయా
సా తద్వివస్వతశ్శుక్రం నాసికాభ్యాం నిరావమత్ ౪౫
దేవౌ తస్యామజాయేతామశ్వినౌ భిషజామ్వరౌ
నాసత్యశ్చైవ దస్రశ్చ తౌ తౌ నామతోఽశ్వినౌ ౪౬
తతః కాన్తం స్వకం రూపం దర్శయామాస భాస్కరః
తం దృష్ట్వా సాపి సంజ్ఞా తు తతోష చ ముమోద చ ౪౭
తస్మాచ్చ శుక్రసంయోగాత్ గుణాద్ భూమేస్తథైవ చ
అశ్వారూఢః శరీ ధన్వీ కుమారః సమజాయత ౪౮
స్వతో యం రేతసో జాతః తేన దేవేన భావితో
రేవన్తోనామత స్త్వేష ఖ్యాతిం లోకే గమిష్యతి ౪౯
మత్యా దయార్థితో లోకాత్ పూజాం ప్రాప్స్యతి నిత్యశః
ప్లవన్గచ్ఛన్ సదా యస్మాత్ వసుమత్యాం యతస్తతః ౫౦

మనుర్యమో యమీ చైవ సావర్ణిశ్చ శనైశ్చరః
తపతీ చాశ్వినౌ చైవ రేవన్తశ్చ రవేఃసుతాః ౫౧
ఏవమేషా పురా సంజ్ఞా ద్వితీయా పార్థివీ స్మృతా
యా సంజ్ఞా సా స్మృతా రాజ్ఞీ ఛాయా యా సాపి నిక్షుభా ౫౨
రాజృ దీప్తౌ స్మృతో ధాతుః రాజా రాజయతే సదా
అధికం సర్వభూతేభ్యో రాజతే చ దివాకరః ౫౩
అధికం రాజతే యస్మాత్ తస్మాత్ రాజా స ఉచ్యతే
రాజపత్నీ తు సా యస్మాత్ తేన రాజ్ఞీ ప్రకీర్తితా ౫౪
తే యం సఞ్చాలితా యస్మాత్ రాజ్ఞా యత్తదుపాహృతమ్
క్షుభసఞ్చలనే ధాతుర్నిక్షుభా తేన నిశ్చలా ౫౫
భవత్యతీవ యస్మాద్ వా స్వర్గేఽపి క్షుద్వివర్జితా
ఛాయాతి విశతే దివ్యా స్మృతా సా తేన నిక్షుభా ౫౬
యమస్తు తేన శాపేన భృశం పీడితమానసః
ధర్మేణ రక్షయామాస ధర్మరాజస్తతోఽభవత్ ౫౭
శుభేన కర్మణా చైవ స ప్రాప్తః పరమాం ద్యుతిమ్
పితౄణామాధిపత్యఞ్చ లోకపాలత్వమేవ చ ౫౮
యస్తు జ్యేష్ఠో మనుస్తేషాం సర్గస్తస్య తు సామ్ప్రతమ్
తస్యాచ్చైక్ష్వాకవో వంశో యస్మిన్ జాతో వృహద్వలః ౫౯
కనీయసీ తయోర్యా తు యమీ కన్యా యశస్వినీ
అభవత్సా సరిచ్ఛ్రేష్ఠా యమునా లోకపావనీ ౬౦
మనుః ప్రజాపతిస్త్వే చ సావర్ణిః సు మహాతపః
భావ్యః సో నాగతే తస్మిన్ మనుః సావణికే తరే ౬౧
మేరు పృష్ఠే తపో దివ్యమద్యాయి చరతి ప్రభుః
భ్రాతా శనైశ్చరస్తస్య గ్రహత్వం స తు లబ్ధవాన్ ౬౨

తపతీ నామ యా భానోః తపోః కన్యా కనీయసీ
సా బభూవ శుభా పత్నా రాజ్ఞః సమ్వరణస్య తు ౬౩
తపతీ నామ నదీత్వం తు విన్ధ్యపాదాద్ వినిః సృతా
నిత్యం పుణ్యజలా స్నానే మార్తణ్డతనయా శుభా ౬౪
ఆశ్వినౌ దేవవైద్యత్వం లబ్ధవన్తౌ యశస్వినౌ
తయోః కర్మోపజీవన్తి లోకేస్మిన్ భిషజః శుభమ్ ౬౫
దేవన్తో నామ యోఽర్కస్య రూపేణాప్రతిమః సుతః
సత్వోపపాయనః సోఽథ శీఘ్రమేవ ప్రసీదతి ౬౬
క్షేమేణ వ్రజతేఽధ్వానం యస్తు పూజయతే పథి
సుఖం ప్రసాదా మర్త్యానామాఖ్యాస్యతి యథాసుఖమ్ ౬౭
య ఇదం జన్మ దేవానాం శృణుయాద్వా పఠేత్తథా
వివస్వతోఽథ పుత్రాణాం సర్వేషామమితౌజసామ్ ౬౮
ఆపద ప్రాప్య ముచ్యేత ప్రాప్నుయాచ్చ మహద్యశః
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే దశమోఽధ్యాయః ౧౦

ఏకాదశోఽధ్యాయః
సామ్బ ఉవాచ
శరీరలిఖనం భానోరుక్తం సంక్షేపతస్త్వయా
విస్తరాచ్ఛ్రోతుమిచ్చామి తన్మమాచక్ష్వ సువ్రత ౧
నారద ఉవాచ
పితుర్గృహం గతాయాం తు సంజ్ఞాయాం యదునన్దన
భాస్కరాశ్చిన్తయామాస సంజ్ఞా మద్రూప కాఙ్క్షిణీ ౨
పథా పితుర్గృహం యచ్చ తపస్తేపే యజ్ఞస్వినీ
తస్మాన్మనీషితం తస్యాః పూరయామి మనోరథమ్ ౩

ఏతస్మిన్నన్తరే బ్రహ్మా తత్రాగత్య దివాకరమ్
ఊచే మధురయా వాచా రవేః ప్రీతికరం వచః ४
ఆదిదేవోఽసి దేవానాం జ్ఞాతమేతత్ స్వయం మయా
శ్వసురో విశ్వకర్మా తే రూపం నిర్వర్తయిష్యతి ५
ఏవముక్త్వా రవిం బ్రహ్మా విశ్వకర్మాణమబ్రవీత్
నివర్తయాస్య రూపం త్వం మార్తణ్డస్య తు శోభనమ్ ६
తతో బ్రహ్మా సమాదేశాత్ భ్రమిమారోప్య భాస్కరమ్
రూపం నివర్తయామాస నిశ్వకర్మా శనైః శనైః ७
తతస్తుష్టావ తం బ్రహ్మా న వై దేవ గణైః సహ
గుహ్యైర్నానావిధైః స్తోత్రైర్వేద వేదాఙ్గసమ్మితైః ८
స్వస్తి తేఽస్తు జగన్నాథ వర్షధర్మహిమప్రభ
శాన్తిం జుషస్వ లోకానాం దేవదేవ దివాకర ९
తతో రుద్ర శ్చ విష్ణుశ్చ భక్త్యా తుష్టువతుస్తదా
తేజస్తే వర్ధతాం దేవ లిఖ్యమానం దివస్పతే ౧౦
ఇన్ద్ర స్త్వాగత్య తం దేవం లిఖ్యమానమథాస్తువత్
జయదేవ జయస్వేతి శశ్వజ్జయ జగత్పతే ౧౧
ఋషయశ్చ తతః సప్త విశ్వామిత్ర పురోగమాః
తుష్టువుర్వివిధైస్తోత్రైః స్వస్తి స్వస్తీతి వాదినః ౧౨
వేదోక్తరర్ధ్యవార్ఘామర్వాలఖిల్యాశ్చ తుష్టువుః
త్వం తాత మోక్షిణాం మోక్షే ధ్యేయస్త్వం ధ్యాయినాం సదా ౧౩
త్వం గతిః సర్వసత్వానాం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్
సత్యమ్ప్రజాభ్యస్తు దేవేశ ప్రసన్నస్త్వం జగత్పతే ౧४
తథా విద్యాధరగణా యక్షరాక్షసపన్నగాః
కృతాఞ్జలిపుటాస్సర్వే శిరోభిః ప్రణతా రవిమ్ ౧६

ఊచిరే వివిధా వాచో మనః శ్రోత్రసుఖావహాః
సహ్యం భవతు తేజస్తే భూతానాం భూతభావన ౧౬
తతో హాహా హుహూశ్చైవ తుమ్బురుర్నారదస్తథా
ఉపగాయితుమారరేమే గాన్ధర్వకుశలా రవిమ్ ౧౭
షడ్జమధ్యమ గాన్ధారగ్రామత్రయవిశారదాః
మూర్చ్ఛనాభిశ్చ తాలైశ్చ సన్ధారితశకైః శికైః ౧౮
విశ్వాచీ చ ఘృతాచీ చ ఉర్వశీ సతిలోత్తమా
మేనకా చ సుజాన్యా చ రమ్భా చాప్సరసామ్బరాః ౧౯
ఉపనర్తితుమారబ్ధా లిఖ్యమానం విభావసుమ్
హావభావ విలాసైశ్చ కుర్వన్త్యోఽభినయాన్ బహూన్ ౨౦
తతః తీవ్రలయం గేయం మధురం చాభ్యవర్తత
సర్వేషామేవ దేవనాం మనః శ్రోత్రసుఖప్రదమ్ ౨౧
ప్రవాద్యన్త తతస్తన్త్రీవీణాదేవాది దర్దురాః
పణవాః పుష్కరాశ్చైవ మృదఙ్గాః పటహాస్తథా ౨౨
దేవదున్దుభయః శఙ్ఖః శతశోఽథ సహస్రశః
గాయద్భిశ్చైవ గన్ధర్వైర్నృత్యద్భిశ్చ ప్సరోగణైః ౨౩
సూర్యవాదిత్రఘోషైశ్చ సర్వం కోలాహలంకృతమ్
తతః కృతైః కరపుటైః పద్మకఙ్జల్కసన్నిభైః ౨౪
లలాటోపరి విన్యస్తైః ప్రణేభుః సర్వదేవతః
తతః కోలాహలే తస్మిన్ సర్వదేవసమాగమే ౨౫
తేజసః శాతనం చక్రే విశ్వకర్మా శనైః శనైః
ఇతి హిమజలధర్మకాలహేతో హరకమలాసన విష్ణుసంస్తుతస్య
తను పరిలిఖనం నిగద్య భానోర్వ్రజతి దివాకర లోకమాయుషోఽన్తే ౨౬
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే ఏకాదశోఽధ్యాయః ౧౧

ద్వాదశోఽధ్యాయః

శామ్బ ఉవాచ

తస్మిన్ కాలే భ్రమేరూపే లిఖ్యమానో దివస్పతిః

బ్రహ్మాదిభిర్యథాదేవః స్తుతో వై తద్ వదస్వ మే ౧

నారద ఉవాచ

నమః తమః పటలపటావపాటినే పావనాతిశయ పుణ్యకర్మణే

నైకకామ విషయ ప్రదాయినే భాస్కరావ నమః పూషమాలినే ౨

ప్రయత్నతః ప్రణిహితానువన్దినే మరుత్వతః సమజవసప్తసప్తవే

వివస్వతే కమలకులావబోధినే సర్వలోకహితకారిణే నమః ౩

అజాయ లోకత్రయభావనాయ భూతాత్మనే గోపతయే వృషాయ

నమో మహాకారుణికోత్తమాయ సూర్యాయ చక్షుః ప్రభవాలయాయ ౪

వివస్వతే జ్ఞానవతేఽన్తరాత్మనే జగత్ప్రతిష్ఠాయ జగద్ధితైషిణే

స్వయమ్భువే లోకసమస్తచక్షుషే సురోత్తమాయామిత తేజసే నమః ౫

క్షణముద్యాచలమౌలిమణిః సురగణవన్ద్యోఽపి హితో జగతః

త్వమురుసహస్రమయూఖసహస్రవపుర్ఙ్గతి విభాతి తమాంసి నుదన్ ౬

తవ తిమిరాసవపానమదాత్ భవతి విలోహిత విగ్రహతా

మిహిర విభాసి యతః సుతరాం త్రిభువనభావన భాప్రకరైః ౭

రథమధిరుహ్య సమావయవైః పరివిధి కల్పిత భూరుచిరమ్

సతతమఖిన్నహయైర్భగవంశ్చరసి జగత్స్థితయేఽవిరతమ్ ౮

తతో లిఖితుమారబ్ధం ప్రహృష్టేనాన్తరాత్మనా

విశ్వకర్మా చ మార్తణ్డం స్తోత్రేణానేన సంస్తువన్ ౯

అమృతసుధాదిరసేన సమం సుర గణ భూత గణేన సమమ్

ప్రణిపతితైకపదత్రితయం శుకసమవర్ణహయప్రథితమ్ ౧౦

తవ పద పాంశు పవిత్రతమమ్ అభిరతవత్సల మాం ప్రణతమ్
త్రిభువనపావనపాహి రవే వివిధ గదాదియుతం సతతమ్
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥

త్రయోదశోఽధ్యాయః
శామ్బ ఉవాచ
భూయోఽపి కథయ త్వం మామ్ కథాం సూర్యసమాగతామ్
న తృప్తిమధిగచ్ఛామి శృణ్వన్నేతాం కయాం శుభామ్ ౧
నారద ఉవాచ
ఆదిత్యస్య కథాం దివ్యాం సర్వపాపప్రణాశినీమ్
వక్ష్యామి కథితాం పూర్వం బ్రహ్మణా లోకభావినా ౨
ఋషయః పరిపృచ్ఛన్తి బ్రహ్మ లోకే పితామహమ్
తాపితాః సూర్యకిరణైస్తేజసా సమ్ప్రమోహితాః ౩
ఋషిరువాచ
కోఽయం దీప్తో మహాతేజా వహ్నిరశ్మిసమప్రభః
ఏతద్ వేదితుమిచ్ఛామః ప్రభావోఽస్య కుతః ప్రభో ౪
బ్రహ్మోవాచ
తమోభూతేషు సర్వేషు నష్టేస్థావరజఙ్గమే
ప్రవృత్తే గుణ హేతుత్వే పూర్వం బుద్ధిరజాయత ౫
అహఙ్కారస్తతో జాతో మహాభూత ప్రవర్తకః
వాయ్వగ్నిజలఖంభూమిస్తతస్త్వణ్డమజాయత ౬
తస్మిన్నణ్డేస్త్విమే లోకాః సప్త వై సుప్రతిష్ఠితాః
పృథివీ సప్తభిర్ద్వీపైః సముద్రైశ్చైవ సప్తభిః ౭
తత్రైవావస్థితో హ్యాసన్నహం విష్ణుర్మహేశ్వరః

విమూఢాస్తపసా సర్వే ప్రధ్యాయన్తీశ్వరం పదమ్ ౮
తతో చిన్త్యం మహత్తేజః ప్రాదుర్భూతం తమోనుదమ్
ధ్యానయోగేన చాస్మాభిర్విజ్ఞాతః సవితా తదా ౯
జ్ఞాత్వా చ పరమాత్మానం సర్వ ఏవ పృథక్ పృథక్
దివ్యాభిఃస్తుతిభిర్దేవాస్త స్తోతుముపచక్రముః ౧౦
ఆదిదేవోఽసి దేవానామైశ్వర్యాచ్చ త్వమీదృశః
ఆదికర్తాసి భూతానాం దేవదేవో దివాకరః ౧౧
జీవనః సర్వసత్వానాం దేవగన్ధర్వరాక్షసామ్
మునికిన్నరసిద్ధానాం తథైవోరగపక్షిణామ్ ౧౨
త్వ బ్రహ్మా త్వ మహాదేవస్త్వం విష్ణుస్త్వం ప్రజాపతిః
వాయురిన్ద్ర శ్చ సోమశ్చ వివస్వాన్ వరుణస్తథా ౧౩
త్వం కాలః సృష్టికర్తా చ హర్తా భర్తా ప్రభుస్తథా
సరితః సాగరాః శైలాః విద్యుదిన్ద్ర ధనూంషి చ ౧౪
ప్రలయః ప్రభవశ్చైవ వ్యక్తావ్యక్తః సనాతనః
ఈశ్వరాత్ పరతో విద్యా విద్యాయాయాః పరతః శివః ౧౫
శివాత్ పరతరో దేవస్త్వమేవ పరమేశ్వరః
సర్వతః పాణిపాదాన్తః సర్వతోఽక్షిశిరోముఖః ౧౬
సర్వతః శ్రుతిమాంల్లోకే సర్వమావృత్య తిష్ఠతి
సహస్రాంశుః సహస్రాక్షః సహస్ర వరణేక్షణః ౧౭
భూతాదిర్భూర్భువః స్వశ్చ మహః సత్యం తపో జనః
ప్రదీప్తం దీపనం దివ్యం సర్వలోకప్రకాశనమ్ ౧౮
దుర్నిరీక్ష్యం సురేన్ద్రా ణాం యద్రూ పం తస్య తే నమః
సురసిద్ధగణైర్జుష్టమ్ భృగ్వత్రిపులహాదిభిః ౧౯
స్తుతం పరమమవ్యక్తం యద్రూ పం తస్య తే నమః

వేద్యం వేదవిదాం నిత్యం సర్వజ్ఞానసమన్వితమ్ ౨౦
సర్వదేవాతిదేవస్య యద్రూపం తస్య తే నమః
విశ్వకృద్విశ్వభూతిశ్చ వైశ్వానరసురార్చితమ్ ౨౧
విశ్వస్థితమచిన్త్యం చ యద్రూపం తస్య తే నమః
పరం వేదాత్ పరం యజ్ఞాత్ పరం లోకాత్ పరం దివం ౨౨
పరమాత్మేతి విఖ్యాతం యద్రూపం తస్య తే నమః
అవిజ్ఞేయమనాలక్ష్యమధ్యాత్మగతి చావ్యయమ్ ౨౩
అనాదినిధనం చైవ యద్రూపం తస్య తే నమః
నమో నమః కారణకారణాయ నమోనమః పాప విమోచనాయ
నమో నమో వన్దిత వన్దితాయ నమో నమో రోగవినాశనాయ ౨౪
నమో నమః సర్వవరప్రదాయ నమోనమః సర్వధనప్రదాయ
నమో నమః సర్వసుఖప్రదాయ నమో నమః సర్వమతిప్రదాయ ౨౫
స్తుతః స భగవాన్ దేవస్తైజసం రూపమాస్థితః
ఉవాచ వాచం కల్యాణీం కో వరో వశ్చ దీయతామ్ ౨౬
బ్రహ్మోవాచ
తవాతితైజసం రూపం న కశ్చిత్ సోఢుముత్సహేత్
సుమహ్యం భవత్వేతద్ధితాయ జగతః ప్రభో ౨౭
ఏవమస్త్వితి సోఽప్యుక్త్వా భగవాన్ దినకృద్ విభుః
లోకానాం కార్యసిద్ధ్యర్థం ధర్మవర్షహిమప్రదః ౨౮
అతః సాంఖ్యాశ్చ యోగాశ్చ యే చాన్యే మోక్షకాఙ్క్షిణః
ధ్యాయన్తి ధ్యాయినో నిత్యం హృదయస్థం దివాకరమ్ ౨౯
సర్వలక్షణహీనోఽపి యుక్తో వా సర్వపాతకైః
సర్వం చ తరతే పాపం దేవమర్కసమాశ్రితః ౩౦
అగ్నిహోత్రఇ్చ వేదాశ్చ యజ్ఞాశ్చ బహుదక్షిణాః

భానోర్భవితనమస్కారాత్ కలాం నార్హతి షోడశీమ్ ౩౧
తీర్థానాం పరమం తీర్థం మఙ్గలానాఞ్చ మఙ్గలమ్
పవిత్రాణాం పవిత్రఞ్చ ప్రపద్యేనం దివాకరమ్ ౩౨
బ్రహ్మాద్యైః సంస్తుతం దేవైర్యే నమస్యన్తి భాస్కరమ్
సర్వకిల్బిష నిర్ముక్తాః సూర్యలోకే వ్రజన్తి తే ౩౩
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే బ్రహ్మభాషితత్రయోదశోఽధ్యాయః ౧౩
చతుర్దశోఽధ్యాయః
శామ్బ ఉవాచ
శరీరం లిఖితం భానుః కథం వై ప్రతిపాదితః
దేవైర్వా ఋషిభిర్వాపి తన్మమాఖ్యాతుమర్హసి ౧
నారద ఉవాచ
బ్రహ్మలోకే సుఖాసీనం బ్రహ్మాణం ససురాసునః
ఋషయశ్చోపసంగమ్య ఇదమూచుః సమాహితాః ౨
బ్రహ్మన్నదితేః పుత్రో య ఏష దివి రాజతే
మార్తణ్డ ఇత్ విఖ్యాత స్తిగ్మతేజాః మహాతపాః ౩
అస్య తేజాభిఖిలం జగత్స్థావరజఙ్గమమ్
క్లిశ్యమానమనోక్రన్దముపేక్షసి కథం ప్రభో ౪
వయమప్యాహితాః శఙ్కాం తేజసా సమ్ప్రమోహితాః
దివి భువ్యన్తరిక్షే చ శర్మ నోపలభామహే ౫
ఏవముక్తస్తు భగవానువాచ కమలాసనః
తమేవ శరణం దేవం గచ్ఛామః సహితా వయమ్ ౬
తతస్తముద్యతముగ్రం శైలరాజావతంసకమ్
సప్రజాపతయః సర్వే సంస్తోతుముపచక్రముః ౭
బ్రహ్మోవాచ

నమోనమః సురవరతిగ్మతేజసే నమోనమః ప్రణతహితానుకమ్పినే
నమోనమస్త్రిభువనభూతభావినే క్రతుక్రియాసత్ఫలం సమ్ప్రదాయినే ౮
శుభాశుభ ప్రవిచయకర్మ సాక్షిణే సహస్ర సందీధితయే నమోనమః
ప్రశక్తసప్తాశ్వయుతాన్తపక్షిణే ధ్రువైకరశ్మిగ్రథితాయతే నమః ౯
సవాలలిత్యాపసరకిన్నరోరగైః ససిద్ధగన్ధర్వపిశాచగుహ్యకైః
సయక్షరక్షోగణచారణోత్తమైః నమోనమః సంస్తుతవన్దితాయ తే ౧౦
యదా రసాన్ సంసృజసే శరీరిణః గభస్తిభిర్హిమజలధర్మవిశ్రవైః
జగచ్చ సంశోషయసే ససాగరం నమసప్తదామ్నాయ ప్రదిప్తమాస్వతే ౧౧
జడాన్ధమూకాన్ బధిరాన్ సకుష్ఠకాన్ సదద్రుకుష్ఠాన్ కృమిభిస్స్రవద్వ్ర-ణాత్
కరోషి తానేవ పునర్నవాన్ యదా తదామహాకారుణికాయ తే నమః ౧౨
యదౌదరం జ్యోతిరబిన్ధనం చ యత్ యదప్సు తేజో యదపీహ చక్షుషి
అగ్నౌ యదుష్ణం భగణే యదాహితం తవైవ తద్రూపమనేకధాస్థితమ్ ౧౩
సురద్విషః సాగరతోయవాసినః ప్రచణ్డపాశాసి పరశ్వధాయుధాః
సముత్థితా యే భువి పాప చేతసః ప్రయాన్తి నాశం తవ దేవదర్శనాత్ ౧౪
స్తుతః స భగవానేవం ప్రజాపతిముఖైః సురైః
మత్వా తేషామభిప్రాయమువాచ భగవానిదమ్ ౧౫
హితం చోపహితం నిత్యం గాయత్ర్! యం యద్వచఃపరమ్
తద్వై బ్రూత సురాః క్షిప్రం కిం మయా క్రియతాం స్వయమ్ ౧౬
లబ్ధానుజ్ఞాస్తత స్తే తు సురాః సంహృష్టమానసాః
త్వష్టారం పూజయామాసుర్మనోవాక్కాయకర్మభిః ౧౭
తతస్తం తేజసో రాశిం సర్వలోకవిధానవిత్
భ్రమిమారోపయామాస విశ్వకర్మా విభావసుమ్ ౧౮
అమృతేనాభిషిక్తస్య స్తూయమానస్య చారణైః
తేజసః శాతనం చక్రే విశ్వకర్మా శనైః శనైః ౧౯

ఆజానులిఖితశ్చాసౌ సురాసురమనోరగైః
నాభ్యనన్దత్ స లిఖనం తతస్తేనావతారితః ౨౦
తతః ప్రభృతి దేవస్య చరణౌ నిత్యసంవృతౌ
తాపయన్ హ్లాదయంశ్చైవ యుక్తతేజాభవత్తతః ౨౧
శాతితఞ్చాస్య యత్తేజస్తేన చక్రం వినిర్మితమ్
యేన విష్ణుర్జఘానోగ్రాన్ దానవానమితౌజసః ౨౨
మూలశక్తిగదాచక్రశరాసనపరశ్వధాన్
దైవతేభ్యో దదౌ కృత్వా విశ్వకర్మా మహామతిః ౨౩
బ్రహ్మవక్త్రోదభవం స్తోత్రం సంధ్యయోరుభయోర్జపన్
కులం పునాతి పురుషో వ్యాధిభిర్న చ పీడ్యతే ౨౪
ప్రజావాన్ సిద్ధకర్మా చ జీవేత్ సాగ్రం శరచ్ఛతమ్
పుత్రవాన్ ధనవాంశ్చైవ సర్వత్రైవాపరాజితః ౨౫
విభిన్నప్రాణసంఘాతః సావిత్ర్! యం లోకమప్నుయాత్
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే బ్రహ్మస్తోత్రం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ౧౪

పఞ్చదశోఽధ్యాయః
నారద ఉవాచ
అతః పరం ప్రవక్ష్యామి దణ్డనాయకపిఙ్గలౌ
రాజ్ఞస్త్రోషౌ తథా చాన్యాన్ దిగ్దేవాన్ దిణ్డినా సహ ౧
బ్రహ్మణా సహ సంగమ్య పూరా దైవైర్విచారితమ్
ఏష కారుణికః సూర్యో దైత్యేభ్యో దాస్యతే వరాన్ ౨
తే తు లబ్ధవరా భూత్వా వధిష్యన్తో దివౌకసః
తస్మాత్తేషాం విధాతార్థమేధామః ప్రణతా వయమ్ ౩
అస్మాభిః ప్రతిరుద్ధాస్తే న ద్రక్ష్యన్తి దివాకరమ్

సంమన్త్రి యైవం తతస్త్విన్ద్రో వామపార్శ్వే రవేః స్థితః ౪
దణ్డనాయకసంజ్ఞస్తు సర్వలోకస్య స ప్రభుః
సిక్తశ్చ స తదార్కేణ త్వం ప్రజా దణ్డనాయకః ౫
దణ్డనీతికరో యస్మాత్తస్మాద్దణ్డనాయకః
లిఖతే యః ప్రజానాన్తు సుకృతం యశ్చ దుఃకృతమ్ ౬
అగ్నిర్దక్షిణ పార్శ్వే తు పిఙ్గలత్వాత్ స పిఙ్గలః
అశ్వినౌ చాపి సూర్యస్య పార్శ్వయోరుభయోః స్థితా ౭
అశ్వరూపాత్ యముత్పన్నౌ తేన తావశ్వినౌ స్మృతౌ
పూర్వే ద్వారే స్థితౌ తస్య రాజ్ఞస్తోషౌ మహాబలౌ ౮
కార్తికేయః స్మృతో రాజ్ఞః స్తోషశ్చాపి హరః స్మృతః
రాజృదీప్తౌ స్మృతో ధాతుర్నకారః ప్రత్యయోఽస్య తు ౯
సురసేనాపతిత్వేన స యస్మాద్దీప్యతే సదా
తస్మాచ్చ కార్తికేయస్తు నామ్నా రాజ్ఞ ఇతి స్మృతిః ౧౦
తుస గతౌ స్మృతో ధాతుః తస్య స ప్రత్యయః స్మృతః
గచ్ఛత్యతీవ యత్తస్మాద్ ధరస్తోఽషోఽభిధీయతే ౧౧
ఖరం హి దురితిక్రాన్తం కృత్వా ద్వారమవస్థితౌ
పక్షిప్రేతాధిపౌ నామ్నా స్మృతౌ కల్మాషపక్షిణౌ ౧౨
వర్ణస్య శవలత్వాత్తు యమః కల్మాష ఉచ్యతే
పక్షోఽస్యాస్తీత్యతః పక్షీ గరుడః పరికార్తితః ౧౩
స్థితో దక్షిణతస్తస్య జానూద్కారః సమాఠరః
ఆన్దకారశ్చిత్రగుప్తో మాఠరః కాల ఉచ్యతే ౧౪
యమస్యార్థకరో నిత్యం చిత్రగుప్తో మహామతిః
కాలో జాన్ద ఇతి ప్రోక్తో జాన్దకారస్తతస్తు సః ౧౫
దక్షిణస్యాం నివాసోఽస్య దిశి యస్మాత్తు నిత్యశః

ధాతుర్మఠనివాసేతి కాల స్తేన తు మాఠరః ౧౬
ప్రాప్నుయానక్షతాపౌ తు రవేః పశ్చిమతః స్థితౌ
క్షుతాపో వరుణో జ్ఞేయః ప్రాప్నుయానస్తు సాగరః ౧౭
ఉత్తరేణ స్థితోఽర్కస్య కుబేరః స వినాయకః
కుబేరో ధనదో జ్ఞేయో హస్తిరూపో వినాయకః ౧౮
రేవన్తశ్చైవ దిణ్డిశ్చ ద్వావేవం పూర్వతః స్థితౌ
దిణ్డిర్జ్ఞేయస్తయో రుద్రో రేవన్తస్తు తయో రవేః ౧౯
ఇత్యేతేఽనుచరాః ప్రోక్తాః సంఖ్యాం చైషాం నిబోధ మే
మాఠరో జాన్దకారశ్చ ధనదోఽథ వినాయకః ౨౦
ప్రాప్నుయానక్షుతాపౌతౌ ద్వౌ చ కల్మాషపక్షిణౌ
అశ్వినౌ తు తతో జ్ఞేయౌ దణ్డనాయక పిఙ్గలౌ ౨౧
సఖరద్వారికౌ జ్ఞేయౌ రాజ్ఞస్తేషౌ తతః స్మృతౌ
రేవన్తశ్చైవ దిణ్డిశ్చ ఇత్యేతేఽనుచరాః స్మృతాః ౨౨
దశాష్టౌ చ సభాఖ్యాతాః సంక్షేపాత్ సంఖ్యయా పునః
ఇతి తే నామభిః స్తుత్యై దానవార్థం వినాయకాః ౨౩
పరివార్య స్థితాః సూర్యం నానాప్రహరణాయుధాః
స్వరూపాశ్చాన్యరూపాశ్చ విరూపః కామరూపిణః ౨౪
పరివార్య స్థితాః సూర్యం గణరూపాశ్చ దేవతాః
ఋచో యజూంషి సామాని ప్రాఙ్మయోక్తాని యాని తు ౨౫
నానారూపస్థితాన్యేవం రవేస్తాని సమన్తతః
నారద ఉవాచ
వక్ష్యామ్యథాతః పునరేవ దిణ్డిం సూర్యస్య సర్వప్రవరప్రధానమ్
వ్యోమావసత్తిష్ఠతి యస్తు లగ్నః సోఽప్యుచ్యతే రుద్ర ఇహాపి దిణ్డీ ౨౬
ఛిత్వా పురా బ్రహ్మశిరః కిలాసౌ ప్రగృహ్య తత్రాస్య శిరఃకపాలమ్

వహూదకం పుష్పఫలరూపేతం నగ్నో యయౌ దారువనమ్ ఋషీణామ్ ౨౭
దృష్ట్వా తు తం భైక్ష్యవరం సురేశం క్షుబ్ధాః స్త్రియో నగ్నవశప్రపాతాః
యోషిత్సు తాసు క్షుభితాసు సర్వే జఘ్నుర్త్వరన్త మునయః సురుష్టాః ౨౮
స హన్యమానో మునిముఖ్యసంఘైర్గృహీతలోష్టైః ఋషిర్దణ్డకాష్ఠైః
విహాయ తం దేశమజస్వరూపీ తతో రవేర్లోకమథా జగామ ౨౯
ఆగచ్ఛమానం ప్రవరాస్తమూచుః దేవేశ నిత్యం భ్రమసే కిమర్థమ్
స ప్రాహ తాన్ పాపవిమోచనార్థం భ్రమామి తీర్థాని సురాలయాంశ్చ ౩౦
తే భూయ ఊచుః ప్రవరాస్తమేవమత్రైవ తిష్ఠస్వ రవేః పురస్తాత్
శుద్ధిం తవైవైష కరిష్యతీహ శుద్ధస్తతో యాస్యసి రుద్ర లోకమ్ ౩౧
ఇత్యేవముక్తః ప్రవరైః స రుద్ర స్తత్రైవ తస్థౌ రవితోషణార్థమ్
నగ్నో జటీ యష్టికపాలపాణీ రూపేణ చైవాప్రతిమస్త్రిలోకమ్ ౩౨
ఉక్తః స తుష్టేన తతః సవిత్రా ప్రీతోఽస్మి దేవాగమనాత్తవాహమ్
మద్దర్శనాదేవ భవాన్ విశుద్ధో దిణ్డిశ్చ నామ్నా భవితాసి లోకే ౩౩
స్థానం వ్రజస్వ స్వమతీవపుణ్యం పాపాపహం లౌకికనామధేయమ్
త్యక్త్వా కపాలం ప్రవిశుద్ధమూర్తిర్మయా సహ స్థాస్యతి తత్ర నిత్యమ్ ౩౪
అష్టాదశైతత్ ప్రవరాస్తు భానోశ్చతుర్దశాన్యేవ రవేరధస్తాత్
దేవౌ చ తౌ ద్వౌ తు అపి ప్రధానౌ గన్ధర్వసూర్యావమితప్రమాణౌ ౩౫
యక్షౌ చ యౌ ద్వౌ చ నిశాచరౌ తు నృత్యే చ యే చాప్సరసాం వరిష్ఠే
వసన్తి యే హార్తిషు ఖేష్వు సూర్యే తేషాంమశీతిశ్చతురుత్తరాణామ్ ౩౬
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే పఞ్చదశోఽధ్యాయః ౧౫

షోడశోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ

దిణ్డిప్రోక్తమిదంచాపి శృణు శామ్బ మహాస్తపమ్

ప్రణమ్య శిరసా దేవముద్యన్తం దివాకరమ్ ౧
భవత్యా భానుం ప్రపద్యేఽహం సర్వపాపప్రణాశనమ్
దేవదానవయజ్ఞానాం గ్రహాణాం జ్యోతిషామపి ౨
తేజసాభ్యధికం దేవం వ్రజామి శరణం ప్రభుమ్
ఏవముక్త్వా విరూపాక్షో ధ్యానాసక్తో వభూవ హ ౩
ధ్యానాత్ సంస్మృత్య మనసా పౌరాణీమాత్మనస్తనుమ్
వాగ్భిస్తుష్టావ తం దేవం తమోఘ్నం రశ్మిమాలినమ్ ౪
దివి స్థితమ్ చ పూషాగ్రైర్ద్యోతయన్తం దిశో దశ
వసుధామన్తరిక్షం చ వ్యాప్తవన్తం మరీచిభిః ౫
ఆదిత్యం భాస్కరం సూర్యం సవితారం దివాకరమ్
ఛన్దోభిరశ్వరూపైశ్చ సకృద్యుక్తైర్విహఙ్గమైః ౬
ఉదయాస్తమనే యుక్తం సదా మేరోః ప్రదక్షిణమ్
అమృతం భూతసత్యం చ పుణ్యతీర్థం పృథక్పృథక్ ౭
విశ్వస్థితమచిన్త్యం చ ప్రపన్నోఽస్మి ప్రభాకర
త్వం బ్రహ్మా త్వం మహాదేవస్త్వం విష్ణుస్త్వం ప్రజాపతిః ౮
వాయురాకాశమాపశ్చ పృథివీగిరిసాగరాః
గ్రహనక్షత్రచన్ద్రార్కగణస్య త్వ త్వమౌషధమ్ ౯
వ్యక్తావ్యక్తేషు భూతేషు ధర్మాధర్మప్రవర్తకమ్
దర్శనాదేవ తే దేవ ముక్తోఽహం బ్రహ్మహత్యమా ౧౦
దివ్యం పశ్యామి తే రూపం ప్రకాశం జ్ఞానచక్షుషా
తడిద్భిరివ దీప్తాభిర్గోభిర్లోకాన్ ప్రకాశయన్ ౧౧
ధారయన్ దృశ్యసే చపి విభూతిం పారమేశ్వరీమ్
ఏవం స్తుతః స దేవేశస్తుష్టః ప్రోవాచ తం హరమ్ ౧౨
జ్ఞానమేశ్వర్యమోక్షం చ క్షరాక్షర వికల్పనా

సహత్త్వం సూక్ష్మతా చైవ సర్వభూతేష్వవస్థితిః ౧౩
సర్వం తత్తుల్యమస్మాకమహం యత్ స భవానపి
బ్రాహ్మీ మాహేశ్వరీ చైవ వైష్ణవీ చైవ యా తనుః ౧౪
ఏకః స పురుషో భూత్వా కారణాదుద్వహో స్థితిః
ఏతత్ జ్ఞాత్వా మహాజ్ఞానం జ్ఞాత్వా మామాత్మనస్తనుమ్ ౧౫
అత్రైవ దేవ తిష్ఠ త్వం విముక్తో బ్రహ్మహత్యయా
అవిముక్త ఇహాగత్య ముక్తస్త్వం పాప్మనా యథా ౧౬
అవిముక్తం తథా నామ్నా క్షేత్రమేతద్ భవిష్యతి
యం చ క్రోశపరీమాణే యస్మిన్ క్షేత్రే నరాః స్థితిః ౧౭
ఆవయోః ప్రణమిష్యన్తి తే భవిష్యన్త్యకత్మషాః
పఠన్ శృణ్వంస్తథా చేమం పుణ్యం సమ్వాదమావయోః ౧౮
కిల్విషాచ్చ విముచ్యేత చ మహాభయాత్
చక్షుః పీడాం మనః పీడాం గ్రహపీడాం తథైవ చ ౧౯
శమయేదేకజాపేన దుఃస్వప్నం శమయేత్తథా
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే మాహేశ్వరస్తోత్రం షోడశోఽధ్యాయః ౧౬

సప్తదశోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ

అతో వ్యోమ ప్రవక్ష్యామి యత్రోత్పన్నం యథా చ యత్
అణ్డే హిరణ్యగర్భస్య యదు త్వం గర్భ సంజ్ఞితమ్ ౧
తత్రోత్పన్నమిదం వ్యోమ కపాలే చ మహామయే
అథో త్వం కాంచనమయం చతురస్రోచ్ఛ్రితో మహాన్ ౨
ఉత్పన్నః స చతుఃశృఙ్గో మేరుర్దైవత సంశయః
దివ్యపత్రా చ పృథివీ మేరుస్తస్యాశ్చ కర్ణికా ౩

యుగాన్తకోటి విన్యస్తం తత్ర కృత్వా రథం రవిః
సర్వైర్దేవైః పరివృత్తస్తస్య యాతి ప్రదక్షిణమ్ ౪
తస్మిన్ మేరౌ త్రయస్త్రింశత్ వసన్తే యాజ్ఞికాః సుతాః
రుద్రా ఏకాదశ జ్ఞేయా ఆదిత్యా ద్వాదశైవ తు ౫
తథైవ వసవో హ్యష్టావశ్వినౌ చైవ యాజ్ఞికౌ
వసూనూ వదన్తి హి పితౄన్ రుద్రాం స్త్వేవ పితామహాన్ ౬
ప్రపితామహాంశ్చ ఆదిత్యానశ్వినౌ చాత్మనస్తనుమ్
పితౄన్ భూయః ప్రవక్ష్యామి ఋతుసంవత్సరార్తవాన్ ౭
అతో యజ్ఞభుజామేషాం పృథజ్ నామాని మే శృణు
అజైకపాదహిర్బుధ్నస్త్వష్టా రుద్ర శ్చ వీర్యవాన్ ౮
హరశ్చైవాథ శర్వశ్చ త్రయమ్బకశ్చాపరాజితః
వృషాకపిశ్చ శమ్భుశ్చ కపర్దీ రైవతస్తథా ౯
ఈశ్వరా భవనస్యైతే రుద్రా ఏకాదశ స్మృతాః
ఆదిత్యానాం తు నామాని విష్ణుః శక్రశ్చ వీర్యవాన్ ౧౦
అర్యమా చైవ ధాతా చ భినో్ఽథ వరుణస్తథా
వివస్వాన్ సవితా చైవ పూషా త్వష్టా తథైవ చ ౧౧
అంశుర్భగశ్చాతితేజా ఆదిత్యా ద్వాదశ స్మృతాః
నాసత్యశ్చైవ దస్రశ్చ స్మృతౌ ద్వావశ్వినావపి ౧౨
ధరో ధ్రువశ్చ సోమశ్చ ఆపశ్చైవానిలో నలః
ప్రత్యూషశ్చ ప్రభాసశ్చ వసవోఽష్టౌ ప్రకీర్తితాః ౧౩
విశ్వే దేవాన్ ప్రవక్ష్యామి నామభిస్తాన్ నిబోధ మే
క్రతుర్దక్షః పశుః సత్యః కాలః కామో ధురిస్తథా ౧౪
పురుస్తథోరవాశ్చైవ రోచమానశ్చ తే దశ
వర్తమానా ఇమే దేవా శృణు మన్వన్తరే భవాన్ ౧౫

యామ్యాశ్చ తుషితాశ్చైవ తథైవ వశవర్తినః
సత్యాశ్చ భూతరజసః సాధ్యాశ్చ తదనన్తరమ్ ౧౬
వసుమన్వన్తరేష్వేతే దేవా ద్వాదశ ద్వాదశ
పరావతాస్తథా త్వన్యే సహ్యాశ్చ తుషితైః సహ ౧౭
సాధ్యాన్ దేవాన్ ప్రవక్ష్యామి నామభిస్తాన్ నిబోధ మే
మనో రుమన్తా ప్రాణశ్చ నరో నారాయణస్తథా ౧౮
వృత్తిః త్రయో హ్యజశ్చైవ హంసోధర్మశ్చ వీర్యవాన్
విభుశ్చాపి ప్రభుశ్చైవ సాధ్యా ద్వాదశ కీర్తితాః ౧౯
ఏతే యజ్ఞభుజో దేవా నిత్యం యజ్ఞే ప్రతిష్ఠితాః
అతీతాన్ వర్తమానాంశ్చ పునశ్చైవ నిబోధ మే ౨౦
ఆదిత్యా మరుతో రుద్రా ః! కశ్యపస్యాత్మజాః స్మృతాః
విశ్వే సవసవః సాధ్యా విజ్ఞేయా ధర్మసూనవః ౨౧
ఏవం ధర్మసుతః సోమస్తృతీయో వసురచ్యతే
ధర్మోఽపి బ్రహ్మణః పుత్రః పురాణే నిశ్చయో మతః ౨౨
అథేన్ద్రా శ్చం! మనూంశ్చైవ నామభిస్తు నిబోధ మే
స్వాయమ్భువో మనుః పూర్వం తతః స్వారోచిషః స్మృతః ౨౩
అతభిస్తామసశ్చైవ రైవతశ్చాక్షుషస్తథా
ఇత్యేతే షడ్ విక్రాన్తాః సప్తమః సామ్ప్రతో మనుః ౨౪
వైవస్వత ఇతి జ్ఞేయో భవిష్యాః సప్త చాపరే
తేషామాద్యోఽర్కసావర్ణిర్బ్రహ్మసావర్ణిరేవ చ ౨౫
తస్మాచ్చ భవసావర్ణిర్ధర్మసావర్ణిరిత్యతః
పఞ్చమో దక్షసావర్ణిః సావర్ణిః పఞ్చ కీర్తితాః ౨౬
రౌచ్యో భౌత్యశ్చ ద్వావన్త్యావిత్యేతే మనవః స్మృతాః
ఇన్ద్ర స్తు విశ్వవిజ్ఞేయో విపశ్చిత్తదనన్తరమ్ ౨౭

అద్భుతస్త్రిదివశ్చైవ దశమస్త్విన్ద్ర ఉచ్యతే
సుశాన్తిశ్చ సుకీర్తిశ్చ ఋతుధామా దివస్పతిః ౨౮
ఇతిభూతా భవిష్యాశ్చ ఇన్ద్రా జ్ఞేయాశ్చతుర్దశ
కాశ్యపోఽత్రిర్వశిష్ఠశ్చ భారద్వాజోఽథ గౌతమః ౨౯
విశ్వామిత్రో జమదగ్నిశ్చ సప్తైతే ఋషయః స్మృతాః
అతః పరం ప్రవక్ష్యామి మరుతో భీమాన్ పితౄన్ గ్రహాన్ ౩౦
ప్రవహోఽథావహశ్చై ఉద్వహః సంవహస్తథా
వివహో నివహశ్చైవ పరివాహస్తథైవ చ ౩౧
అన్తరిక్షచరా హ్యేతే పృథఙ్మార్గవిచారిణః
మహేన్ద్రేణ ప్రభిన్నాఙ్గా మరుతః సప్త కీర్తితాః ౩౨
సానావగ్నిః శుచిర్నామా వైద్యుతః పావకః స్మృతః
నిర్మగ్నః పరమోఽన్యోఽగ్నిస్త్రయః ప్రోక్తా ఇమేఽగ్నయః ౩౩
అగ్నీనాం పుత్రపౌత్రాశ్చ చత్వారింశన్నవైవ తు
మరుతామపి సర్వేషాం విజ్ఞేయాః సప్తసప్తకాః ౩౪
ఏవం సమ్వత్సరో హ్యగ్నిః ఋతవస్తస్య యజ్ఞిరే
ఋతుపుత్రార్తవాః పఞ్చ ఇతి సర్గః సనాతనః ౩౫
సమ్వత్సరస్తు ప్రథమో ద్వితీయః పరివత్సరః
ఇద్వత్సరస్తృతీయస్తు చతుర్థస్త్వనువత్సరః ౩౬
పఞ్చమో వత్సరస్తేషాం తదేభిః పంచభిర్యుగమ్
తేషు సమ్వత్సరో హ్యగ్నిః సూర్యస్తు పరివత్సరః ౩౭
సోమ ఇద్వత్సరస్తేషాం వాయుశ్చైవానువత్సరః
రుద్ర స్తు వత్సరా జ్ఞేయాః పశ్చాద్వాయోర్యుగాత్మకాః ౩౮
ఆర్తవాః పితరో జ్ఞేయా యే జాతా ఋతుసూనవః
పితామహాస్తు ఋతవో మాసా వై సోమసూనవః ౩౯

ప్రపితామహాశ్చ ఋతవః పశ్చాద్యే బ్రహ్మణః సుతాః
సౌమ్యా బర్హిషదశ్చైవ అగ్నిష్వాత్తాశ్చ తే త్రిధా ౪౦
ఆదిత్యశ్చైవ సోమశ్చ లోహితాఙ్గో బుధస్తథా
వృహస్పతిశ్చ శుక్రశ్చ తథా చైవ శనైశ్చరః ౪౧
రాహుశ్చ ధూమ్రకతుశ్చ ఇత్యేతే వై నవగ్రహాః
త్రైలోక్యస్య త్విమే నిత్యం భావాభావ నివేదకాః ౪౨
ఆదిత్యశ్చైవ సోమశ్చ స్మృతౌ ద్వౌ మణ్డలగ్రహౌ
రాహుశ్ఛాయా గ్రహశ్చైవ శేషాః తారా గ్రహాః స్మృతాః ౪౩
నక్షత్రాధిపతిః సోమో గ్రహరాజో దివాకరః
ఆపద్యతే రశ్మిభిస్తమాదిత్యశ్చన్ద్ర మాః స్మృతః ౪౪
ఆదిత్యః ప్రోచ్యతే బ్రహ్మ విష్ణుస్తేషాం తు చన్ద్ర మాః
మాహేశ్వరస్తు విజ్ఞేయస్తృతీయో ఙ్గారవగ్రహః ౪౫
కశ్యపస్య సుతః సూర్యః సోమోఽధర్పసుతః స్మృతః
దేవాసురః గురుః ద్వౌ తు భానుమన్తౌ మహాగ్రహౌ ౪౬
ప్రజాపతి సుతావేతావుభౌ శుక్ర వృహస్పతీ
బుధః సోమాత్మజః శ్రీమాన్ సూర్యపుత్రః శనైశ్చరః ౪౭
సైంహికేయః స్మృతో రాహుః కేతుశ్చ బ్రహ్మణః సుతః
సర్వేషాం తు గ్రహాణాం వై హ్యధస్తాచ్చరతే రవిః ౪౮
రవేరుర్ధ్వం స్థితః సోమః సోమాన్నక్షత్రమణ్డలమ్
నక్షత్రేభ్యో బుధస్తూర్ధ్వం బుధోర్ధ్వం తు భార్గవః ౪౯
తస్మాదఙ్గారకశ్చోర్ధ్వం తస్య చోర్ధ్వం బృహస్పతిః
తస్మాచ్చనైశ్చరశ్చోర్ధ్వం తస్యోర్ధ్వమృషిమణ్డలమ్ ౫౦
ఋషిభ్యశ్చ ధ్రువశ్చోర్ధ్వం మానోక్తం త్రివిధం ధ్రువే
ఆదిత్యనిలయో రాహుః కదాచిత్ సోమమార్గగః ౫౧

సూర్యమణ్డలసంస్థస్తు కేతుర్నిత్యం ప్రసర్పతి
నవయోజనసాహస్రో విస్తారోభాస్కరస్య తు ౫౨
విస్తారస్త్రిగుణం చాస్య పరిణాహేన మణ్డలమ్
ద్విగుణం సూర్యవిస్తారాద్విస్తారః శశినః స్మృతః ౫౩
త్రిగుణం మణ్డలం చాస్య యథైవ సవితుస్తథా
చన్ద్ర తః శోడశో భాగో భార్గవస్య విధీయతే ౫౪
భార్గవాత్ పాదహీనో వై విజ్ఞేయస్తు బృహస్పతిః
బృహస్పతేః పాదహీనౌ కుజసారావుదాహృతౌ ౫౫
విస్తారమణ్డలాభ్యాం చ పాదహీనస్తయోర్బుధః
బుధ తుల్యాని అక్షాణి సర్వహ్రస్వాని యాని తు ౫౬
యోజనార్ధప్రమాణాని తేభ్యో హ్రస్వం న విద్యతే
రాహుః సూర్యప్రమాణస్తు కదాచిత్సోమసంమితః ౪౭
తస్మాద్ గ్రహప్రమాణస్తు కేతుస్త్వనియతః స్మృతః
భూలోకోఽథ భువర్లోకస్స్వర్లోకస్తదనన్తరమ్ ౫౮
మహర్జనస్తపః సత్యం సప్త లోకాః ప్రకీర్తితాః
భూరయం పార్థివో లోకో అన్తరిక్షం భువః స్మృతః ౫౯
దివ్యం లోకో దివో హ్యేతదేతదూర్ధ్వ యథాక్రమమ్
భూతస్యధిపతిశ్చాగ్నిస్తతో భూతపతిః స్మృతః ౬౦
నభసోఽధిపతిర్వాయుస్తేన వాయుర్నభస్పతిః
దివస్తు సూర్యోఽధిపతిస్తేన సూర్యో దివస్పతిః ౬౧
గన్ధర్వాప్సరసశ్చైవ గుహ్యకాః సహ రాక్షసైః
భూలోకవాసినః సర్వేఽన్తరిక్షచరాన్ఛృణు ౬౨
మరుతః సప్తభిస్త్వన్యైః రుద్రా స్తత్రైవ చాశ్వినౌ
ఆదిత్యా వసవః సర్వే తత్రైవ చ గవాం గణాః ౬౩

చతుర్థే చ మహర్లోకో తిష్ఠన్త్యాకల్పవాసినః
ప్రజానాం పతిభిః సర్వైః సేవ్యతే పఞ్చమో జనః ౬౪
మనుః సనత్కుమారాద్యా వైరాజాస్తత్ర ఆశ్రయాః
సత్యస్తు సప్తమో లోకో హ్యపునర్మార్గ గామినామ్ ౬౫
బ్రహ్మలోకః సమాఖ్యాతో హ్యప్రతీఘాతలక్షణః
మహీతలాత్ సహస్రాణాం శతాదూర్ధ్వం దివాకరః ౬౬
దశ తాని ధ్రువం యావద్ద్విగుణాద్ద్విగుణోత్తరే
దశ యోజన కోట్యస్తు భూమేరూర్ధ్వం ధ్రువః స్మృతః ౬౭
త్రయోవింశతి లక్షాణి త్రైలోక్యోత్సేధ ఉచ్యతే
ద్విగుణేషు సహస్రేషు యోజనానాం శతేషు చ ౬౮
లోకాన్తరమథైకైకం ధ్రువాదూర్ధ్వం విధీయతే
దేవదానవగన్ధర్వయక్షరాక్షసపన్నగాః ౬౯
భూతా విద్యారాశ్చైవ అష్టౌ తే దేవయోనయః
తస్మిన్ వ్యోమి త్వమీ లోకాః సప్తైవ సమ్ప్రతిష్ఠితాః ౭౦
అతో వై పితరో జ్ఞేయాస్తస్మిన్నేవాగ్నయో గ్రహాః
యే చాప్యేతే సమాఖ్యాతా మయాష్టౌ దేవయోనయః ౭౧
మూర్తయో మూర్తయశ్చైవ సర్వే తే వ్యోమ్న్యవస్థితాః
ఏవంవిధమిదం వ్యోమ సర్వదేవమయం స్మృతమ్ ౭౨
సర్వభూతమయం చైవ సర్వశ్రుతిమయం తథా
తస్మాద్ యోఽర్చయతే వ్యోమ తేన సర్వేఽర్చితాః సురాః ౭౩
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన శుభార్థం వ్యోమ పూజ్యతే
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే దేవతోపాఖ్యానం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ౧౭

అష్టాదశోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ

ఆకాశం స్వర్వియద్వ్యోమ అన్తరీక్షం నభోఽమ్వరమ్
పుష్కరం గగనఞ్చైవ మేరుస్తత్రైవ కీర్తితః ౧
మేరుశ్చ పృథివీ మధ్యే సమన్తాత్తస్య మేదినీ
భూమేర్ద్వీప విభాగన్తు ప్రవక్ష్యామి సమాసతః ౨
జమ్బూశాకకుశద్వీపక్రౌఞ్చాః గోమేదకాని తు
శాల్మలీ పుష్కరాఖ్యాని సప్త ద్వీపా విభాగశః ౩
లవణంక్షీరదధ్యమ్బుఘృతమిక్షురసోదకాః
స్వాదూకాశ్చ సప్తైతే సముద్రా ః! పరికీర్తితాః ౪
హిమవాన్ హేమకూటశ్చ నిషధోఽనిల ఏవ చ
శ్వేతశ్చ శృంగవాంశ్చైవ షడేతే వర్షపర్వతాః ౫
మానసః సప్తమస్తేషాం పుర్యోఽష్టౌ యత్ర సంస్థితాః
మాహేన్ద్రీ చాత్యథాగ్నేయీ యామ్యా చ నైఋతీ తథా ౬
వారుణీ చాథ వాయవ్యా సౌమ్యేశానీ తథైవ చ
మానసా నిర్జలా భూమిర్లోకాలోకస్తథా గిరిః ౭
తతస్త్వణ్డకపాలన్తు తస్మాచ్చ పరతస్తమః
తతోఽగ్నివాయురాకాశం తతో భూతాదిరుచ్యతే ౮
తతో మహాన్ ప్రధానం చ ప్రకృతిః పురుషస్తథా
పురుషాదాశ్వరో జ్ఞేయ ఈశ్వరేణావృతం జగత్ ౯
ఊర్ధ్వమధ్యమశ్చైతే ప్రాజ్ఞయా యే ప్రకీర్తితాః
పునస్తాన్ సమ్ప్రవక్ష్యామి అణ్డావరణకారణాత్ ౧౦
భూలోకశ్చ భువశ్చైవ తృతీయః స్వః ప్రకీర్తితః
మహర్జనః తపః సత్యం సప్త లోకాః ప్రకీర్తితః ౧౧
తతస్త్వణ్డకపాలన్తు తస్మాచ్చ పరతస్తమః

తతోఽగ్నివాయురాకాశం తతో భూతాదిరుచ్యతే ౧౨
తతో మహాన్ ప్రధానఞ్చ ప్రకృతిః పురుషస్తథా
పురుషాదీశ్వరో జ్ఞేయ ఈశ్వరేణావృతం జగత్ ౧౩
భూమేరధస్తాత్ సప్తైవ లోకాస్తాన్నామభిః శృణు
తలః సుతలపాతాలస్తమస్తాలః తతః పరః ౧౪
సుశాలశ్చ విశలశ్చ సప్తతమశ్చ రసాతలః
తతస్త్వణ్డకపాలన్తు తస్మాచ్చ పరతస్తమః ౧౫
ఏవం మేరోః సమన్తాత్తు సర్వమేతత్ ప్రకీర్తితమ్
ఉత్పన్నః స చతుః శృఙ్గః సుమేరుః శుద్ధకాఞ్చనః ౧౬
పృథివ్యాః సంస్థితో మధ్యే సిద్ధగన్ధర్వసేవితః
చతుర్భిః కాఞ్చనైః శృఙ్గైర్దివ్యైర్దివమివోల్లిఖత్ ౧౭
యోజనానాం సహస్రాణి చతురాశీతిసముచ్ఛ్రితః
ప్రవిష్టః షోడశాధస్తాదష్టావింశతివిస్తృతః ౧౮
విస్తారస్త్రిగుణశ్చాస్య పరిణాహః సమన్తతః
తస్య సౌమనసం నామ శృఙ్గమేకన్తు కాఞ్చనమ్ ౧౯
ద్వితీయం పద్మరాగాభం జ్యోతిష్కం నామ నామతః
తృతీయం నామతశచిత్రం సర్వధాతుమయం శుభమ్ ౨౦
చతుర్థం రాజతం శుక్లం చన్ద్ర భాసమితి స్మృతమ్
తస్య సౌమనసం యత్తచ్ఛృఙ్గం జామ్బూనదం శ్రుతమ్ ౨౧
తదేవ చోదయం నామ్నా యత్రోద్యన్ దృశ్యతే రవిః
ఉత్తరేణ పరిక్రమ్య జమ్బూద్వీపే దివాకరః ౨౨
దృశ్యో భవతి భూతానాం శిఖరం తత్సమాహితః
కాఞ్చనస్య తు శృఙ్గస్య తేజసార్కస్య చావృతే ౨౩
ఉభే సన్ధ్యే ప్రకాశేతే ఆతామ్రే పూర్వపశ్చిమే

శృఙ్గే సౌమనసే సూర్యే తిష్ఠత్యుత్తరాయణే ౨౪
జ్యోతిష్కే దక్షిణే చాపి విషువే మధ్యగస్తయోః
తస్యేశానేఽభవత్సర్వః శృఙ్గోఽగ్నిపూర్వదక్షిణే ౨౫
నైఋత్యే పితరో జ్ఞేయా వాయవ్యే మరుతస్తథా
మధ్యే నారాయణః సాక్షాద్ బ్రహ్మ జ్యోతీంషి చైవ హి ౨౬
ఆదిత్యః స్వేన రూపేణ తస్మిన్ వ్యోమ్ని ప్రతిష్ఠితః
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే వ్యోమోత్పత్తినామాష్టాదశోఽధ్యాయః ౧౮

ఊనవింశతితమోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ
అథ హేమమయస్యాస్య మేరోః ప్రతిదిశం స్థితాః
చతుర్ణాం లోకపాలానాం పుర్యస్తా నామభిః శృణు ౧
ప్రాచ్యాం దిశి సుమేరోస్తు మహేన్ద్రస్యామరావతీ
దక్షిణే చ పునర్మేరోర్యమస్య యమనీ పురీ ౨
ప్రతీచ్యాం చ పునర్మేరోర్వరుణస్య సుఖాపురీ
దిశ్యుత్తరస్యాం మేరోస్తు సోమస్యాపి విభావరీ ౩
మధ్యాహ్నే మధ్యరాత్రన్తు ఉదయాస్తమనే తథా
కుర్వశ్చతుర్షు పార్శ్వేషు తపత్యేతాసు భాస్కరః ౪
మధ్యగశ్చామరావత్యాం యదా భవతి భాస్కరః
వైవస్వతే సంయమనే ఉత్తిష్ఠన్ దృశ్యతే తదా ౫
సుఖాయామర్ధరాత్రన్తు విభాయామస్తమేతి చ
వైవస్వతే సంయమనే మధ్యగస్తు రవిర్యదా ౬
సుఖాయామథ వారుణ్యాముత్తిష్ఠన్ దృశ్యతే తదా
విభాయామర్ధరాత్రన్తు మాహేన్ద్ర్యామస్తమేతి చ ౭

సుఖాయాన్చాపి వారుణ్యాం మధ్యాహ్నే చార్యమా యదా
విభాయాం సోమపుర్యాం స ఉత్తిష్ఠతి విభావసుః ౮
రాత్రి! యర్ధన్యామరావత్యామస్తమేతి యమస్య వై
సోమపుర్యాం విభాయాన్తు మధ్యాహ్నే చార్యమా యదా ౯
మాహేన్ద్ర్ యామమరావత్యాముత్తిష్ఠతి దివాకరః
అర్ధరాత్రం సంయమనే వారుణ్యామస్తమేతి చ ౧౦
ఏవం చతుర్షు పార్శ్వేషు మేరోః కుర్వన్ ప్రదక్షిణమ్
ఉదయాస్తమనే చాసావుత్తిష్ఠతి పునః పునః ౧౧
పూర్వాహ్నే చాపరాహ్నే చ ద్వౌ ద్వౌ దేవాలయౌ తు సః
తపత్యేకం చ మధ్యాహ్నే తాభిరేవ గభస్తిభిః ౧౨
ఉదితో వర్ధమానాభిరామధ్యాహ్నాత్తపే రవిః
తతః పరం హసన్తీభిర్గోభిరస్తం నియచ్ఛతి ౧౩
యత్రోద్యన్ దృశ్యతే చైవ స తేషాముదయః స్మృతః
అదృశ్యం గచ్ఛతే యత్ర తేషామస్తః స ఉచ్యతే ౧౪
విదూరభావాదర్కస్య భూమిలేఖాగతస్య చ
లీయన్తే రశ్మయో యస్మాత్తేన రాత్రౌ న దృశ్యతే ౧౫
తేషాం యామాస్థితః సూర్యో యత్ర యత్ర ప్రదృశ్యతే
ఉర్ధ్వం శతసహస్రన్తు యోజనానాం స దృశ్యతే ౧౬
ఏవం పుష్కరమధ్యన్తు యదా భవతి భాస్కరః
త్రింశద్ భాగన్తు మేదిన్యాం ముహూర్తేన స గచ్ఛతి ౧౭
పూర్ణం శతసహస్రాణామేకత్రింశత్తు సాధికమ్
పఞ్చాశచ్చ తథాన్యాని సహస్రాణ్యధికాని తు ౧౮
మౌహూర్తికీ గతిర్హ్యేషా సూర్యస్య తు విధీయతే
యోజనాం సహస్రే ద్వే ద్వే శతే చైవ యోజనే ౧౯

నిమేషాన్తరమాత్రేణ దివి సూర్యః ప్రసర్పతి
స శీఘ్రమేవ పర్యేతి భాస్కరోఽలాతచక్రవత్ ౨౦
భ్రమన్ వై భ్రమమాణేషు ఋక్షేషు వివరత్యసౌ
ఇన్ద్ర ః! పూజయతే సూర్యముదయన్తం దివే దివే ౨౧
మధ్యాహ్నే ధర్మరాజస్తు అస్తం యాన్తమపాం పతి
సోమస్తథార్ధరాత్రే తు కువేరశ్చైవ సానుగః ౨౨
బ్రహ్మా విష్ణుశ్చ రుద్ర శ్చ పూజయన్తి నిశాక్షయే
ఏవమగ్నిర్నిఋతిశ్చ వాయురీశాన ఏవ చ
పూజయన్తి క్రమేణైవ భ్రమమాణం దివాకరమ్ ౨౩
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే ఉనవింశతితమోఽధ్యాయః ౧౯

వింశతితమోఽధ్యాయః
నారద ఉవాచ
అథ సూర్యరథస్యాస్య సన్నివేశం నిబోధ మే
స్పన్దతే చైకచక్రేణ పఞ్చారేణ త్రిణేమినా ౧
హిరణ్మయేన కాన్తేన అష్టచర్మైక నేమినా
చక్రేణ భాస్వతా చైవ దివి సూర్యః ప్రసర్పతి ౨
నవ యోజనసాహస్రో విస్తారాయామ ఉచ్యతే
ద్విగుణోఽస్య స్థోపస్థాదీషాదణ్డః ప్రమాణతః ౩
ధురస్యైవ తు విస్తీర్ణే అరుణో నామ సారథిః
స తస్య బ్రహ్మణా సృష్టో రథః సమ్వత్సరాత్మకః ౪
ఆసఙ్గః కాఞ్చనో దివ్యో యుక్తః పరమగైర్హయైః
ఛన్దోభిర్వాజిరూపైశ్చ పతంశ్చక్రం తతః స్థితైః ౫
తేనాసౌ సర్పతే వ్యోమ్ని భాస్వతా తు దివస్పతిః

అథ మారీచ సూర్యస్య ప్రత్యఙ్గాని రథస్య తు ౬
సమ్వత్సరస్యావయవైః కల్పితాని యథాక్రమమ్
నాభ్యస్త్రిస్తు చక్రస్య త్రయః కాలాః ప్రకీర్తితః ౭
ఆరాః పఞ్చార్తవాస్తస్య నేమిః షడ్ ఋతవః స్మృతాః
తథాద్వేవిస్తృతే తస్య ఆయనే దక్షోత్తరే ౮
ముహూర్తాశ్చ ధురాస్తస్య సవ్యాస్తస్య కలాః స్మృతాః
తస్య కాష్ఠాః స్మృతా ఘోషా అక్షదణ్డా క్షణాస్తు వై ౯
నిమేషాశ్చానువక్షాశ్చ ఈషాశ్చాస్య లవాః స్మృతాః
రాత్రిర్వరూథో ధర్మశ్చ ఉర్ధ్వం తస్య సముచ్చితే ౧౦
యుగాక్షికోటీ తౌ తస్య అర్థకామావుభౌ స్మృతౌ
అశ్వరూపాణి ఛన్దాంసి వహన్తే క్రమతో ధురమ్ ౧౧
గాయత్రీ చైవ త్రిష్టుప్ చ జగత్యనుష్టువేవ చ
పజ్త్తిశ్చ బృహతీ చైవ ఉష్ణిగేవ చ సప్తమీ ౧౨
చక్రమక్షాణి వర్ధన్తు ధ్రువే చాక్షః సమర్పితః
సహచక్రో భ్రమత్యక్షః స చాక్షో భ్రమతి ధ్రువే ౧౩
సాక్షః సహైవ చక్రేణ భ్రమతేఽసౌ ధ్రువేరితః
ఏవమర్థవశాత్తస్య సన్నివేశో రథస్య తు ౧౪
తథా సంసర్పతే వ్యోమ్ని సంసిద్ధో భాస్కరో రథః
తేనాసౌ తు రవిర్దేవో నభః సంసర్పతే సదా ౧౫
యుగాక్షకోటీ సమ్బద్ధే ద్వే రశ్మీ స్యన్దనస్య తు
తే భ్రమేతే ధ్రువాసక్తే తచ్చక్రం యుగయోస్తు వై ౧౬
భ్రమతో మణ్డలాన్యస్య ఖేచరస్య రథస్య తు
కులాలచక్రవద్యాతి మణ్డలం సర్వతో దిశమ్ ౧౭
రజ్జుభ్యాం ప్రగృహీతే తే చక్రే వై చేరతుర్ధ్రువే

ప్రసేతే తస్య రశ్మీ తే మణ్డలే దక్షిణాయనే ౧౮
ఉత్తరే తేఽథ వర్ధేతే పునా రశ్మీ యుగే తు వై
తథైవ బాహ్యతః సూర్యో భ్రమతే మణ్డలాని తు ౧౯
అశీతిమణ్డలశతం కాష్ఠయోన్తరం తయోః
స రథోఽధిష్ఠితో దేవైరాదిత్యై ఋషిభిస్తథా ౨౦
గన్ధర్వైరప్సరోభిశ్చ సర్ప గ్రామణిరాక్షసైః
ఏతే వసన్తి సూర్యే వై మాసౌ ద్వౌ ద్వౌ క్రమేణ తు ౨౧
ధాతార్యమా పులస్త్యశ్చ పులహశ్చ ప్రజాపతిః
ఉరగో వాసువిశ్చైవ సావర్ణీ రశ్మిరైవతః ౨౨
తుమ్బురుర్నారదశ్చైవ గన్ధర్వైర్గాయతాం వరౌ
కృతస్థత్యప్సరాశ్చైవ యా చ సా పుఞ్జికస్థలా ౨౩
గ్రామణీ రథకృస్నా చ రథౌజాశ్చైవ తావుభౌ
రక్షో హేతిః ప్రహేతిశ్చ యాతుధానౌ స్మృతావుభౌ ౨౪
మధుమాధవయోరేష గణౌ వసతి భాస్కరే
వసతః గ్రైష్మికౌ మాసౌ నిత్రశ్చ వరుణశ్చ హ ౨౫
ఋషిరత్రిర్వశిష్ఠశ్చ తక్షకోఽనన్త ఏవ చ
మేనకా సహజాన్యా చ గన్ధర్వౌ చ హ హా హుహూః ౨౬
రథే నాగశ్చ గ్రామణ్యౌ రథచిత్రశ్చ తావుభౌ
పౌరుషేయో వహశ్చైవ యాతుధానౌ చ తావుభౌ ౨౭
శుచిశుక్రౌ తు మాసౌ ద్వౌ సూర్యే ఏతే వసన్తి వై
అథ సూర్యే పునస్త్వన్యా నివసన్తిస్మ దేవతాః ౨౮
ఇన్ద్రశ్చైవ వివస్వాంశ్చ అఙ్గిరా భృగురేవ చ
ఏలాపత్రస్తథా సర్పః శఙ్ఖపాలశ్చ పన్నగః ౨౯
విశ్వావసుశ్చ గన్ధర్వః ప్రద్యోతః సమ్భ్రమశ్చ వః

ప్రమ్లోచన్త్యప్సరాశ్చైవాను మ్లోచన్తీవ తే శుభే ౩౦
యాతుధానస్తథా సూర్యో వ్యాఘశ్చైవ తు తావుభౌ
ఏతే నభో నభస్యో చ నివసన్తి దివాకరే ౩౧
శరద్యన్యాః పునః శుభ్రా నివసన్తిస్మ దేవతాః
పర్యన్యశ్చైవ పూషా చ భారద్వాజః స గౌతమః ౩౨
చిత్ర సేనశ్చ గన్ధర్వస్తథా వసురుచిశ్చ యః
విశ్వాచీ చ ధృతాచీ చ ఉభే తు పుణ్యలక్షణే ౩౩
నాగస్త్వైరావతశ్చైవ విశ్రుతశ్చ ధనఞ్జయః
సేనజిచ్చ సుషేణశ్చ సేనానీ గ్రామిణీశ్చ తౌ ౩౪
ఆపో వాతశ్చ ద్వావేతౌ యాతుధానౌ ప్రకీర్తితౌ
వసన్త్యేతే తు వై సూర్యే ఇషోర్జౌ కాలపర్యయాత్ ౩౫
హైమన్తికౌ తు మాసౌ ద్వౌ వసన్తి తు దివాకరే
అంశో భగశ్చ ద్వావేతౌ కశ్యపశ్చ క్రతుశ్చ తౌ ౩౬
భుజఙ్గశ్చ మహాపద్మః సర్పః కర్కోటకస్తథా
చిత్రాఙ్గశ్చైవ గన్ధర్వం ఉర్ణాయుశ్చైవ తావుభౌ ౩౭
అప్సరాః పూర్వచిత్తిశ్చ గన్ధర్వాశ్చోర్వశీ తథా
తార్క్ష్యశ్చారిష్టనేమిశ్చ సేనానీ గ్రాభీణశ్చ తౌ ౩౮
అవస్ఫూర్యశ్చ విద్యుచ్చ యాతుధానౌ తు తౌ స్మృతౌ
సహే చైవ సహస్యే చ వసన్త్యేతే దివాకరే ౩౯
తతః శైశిరయశ్చాపి మాసయోర్నివసన్తి తే
త్వష్టా విష్ణుర్యమోఽగ్నిశ్చ విశ్వామిత్రస్తథైవ చ ౪౦
కాశ్యపౌ చ తథా నాగౌ కమ్బలాశ్వతరావుభౌ
గన్ధర్వో ధృతరాష్ట్రశ్చ సూర్యవర్చాశ్చ తావుభౌ ౪౧
తిలోత్తమా చ రమ్భా చ శుభే చాప్సరసామ్బరే

గ్రామణీ ఋతుజిచ్చైవ సత్యాజిచ్చ మహాయశాః ౪౨
బ్రహ్మాప్రేతశ్చ రక్షో వై యక్షప్రేతశ్చ తావుభౌ
ఇత్యేతే నివసన్తిస్మ ద్వౌ ద్వౌ మాసౌ దివాకరే ౪౨
స్థానాభిమానా హ్యేతే వై గణా ద్వాదశసప్తకాః
సూర్యమప్యాపయన్తే తే తేజసా తేజ ఉత్తమమ్ ౪౩
గ్రథితైః స్వైర్వచోభిశ్చ స్తువన్తి ఋషయో రవిమ్
గన్ధర్వాప్సరశ్చైవ గీతనృత్త్యైరుపాసతే ౪౪
విద్యుద్ గ్రామణినో యక్షాః కుర్వన్తిస్మ ప్రదక్షిణమ్
సర్పాః వహన్తి సూర్యం చ యాతుధానా తు యన్తి చ ౪౫
వాలఖిల్యా నయన్త్యస్తం పరివార్యోదయాద్ర విమ్
ఏతేషామేవ దేవానాం యథావీర్యం స్వథా తపః ౪౬
యథా యాగం యథాతత్వం యథాసత్వం యథావలమ్
తథా తపత్యసౌ సూర్యస్తేషామిన్ద్ర స్తు తేజసా ౪౭
ఏతే తపన్తి వర్షన్తి వాన్తి భాన్తి సృజన్తి చ
భూతానామశుభం కర్మ వ్యపోహన్తి చ కీర్తితాః ౪౮
ఏతే సహైవ సూర్యేణ భ్రమన్తే సానుగా దివి
తపన్తశ్చ జపన్తశ్చ హ్లాదయన్తశ్చ వై ప్రజాః ౪౯
గోపాయన్తిస్మ భూతాని సర్వాణీహానుకమ్పయా
స్థానాభిమానినామేతాస్థానం మన్వన్తరేషు వై
అతీతానాగతాశ్చైవ వర్తన్తే సామ్ప్రతం చ యే ౫౦
గ్రీష్మే హిమే చ వర్షాసు విముఞ్చమానో
ధర్మహితం చ వర్షం చ దివానింశం చ ।
గచ్ఛత్యసావృతువశాత్ పరివర్త్య రశ్మీన్
దేవాన్ పితౄాంశ్చ మనుజాంశ్చ స తర్పయన్ వై ౫౧

ప్రణాతి దేవానమృతేన సూర్యః సోమం సుషుమ్నేణ వివర్ధయిత్వా
శుక్లే తు పూర్వే దివసక్రమేణ తం కృష్ణయన్తో వివుధాః పిబన్తి ౫౨
పీతం తు సోమం హి కలావశిష్టం కృష్ణే చ పక్షే తు రుచిక్షరన్తమ్
స్వధామృతం తం పితరః పిబన్తి సర్వాశ్చ సౌమ్యాశ్చ తథైవ సాధ్యాః ౫౩
సూర్యేణ గోభిస్తు సముదూధృతాభిరద్భిః పునశ్చైవ సముజ్ఝితాభిః
వృష్ట్యాభివృద్ధాభిరథౌషధీభిర్మర్త్యాః సుధామన్నరసైర్జయన్తి ౫౪
సామార్ధతృప్తిస్త్వమృతాత్సురాణాం మాసం చ తృప్తిః స్వధయా పితౄణామ్
అన్నేన శశ్వచ్చ దధాతి మర్త్యాన్ సూర్యః స్వయం తత్ర విధాతి గోభిః ౫౫
అయం హరిద్భిర్హరితైస్తురఙ్గైర్హరద్భిరాపో హరితైశ్చ రశ్మిభిః
విసర్గకాలేవిసృజంశ్చ తాః పునర్విభర్తి శశ్వవత్ సవితా చరాచరమ్ ౫౬
అహోరాత్రాద్ర థేనాసావేకచక్రేణ వై భ్రమన్
సప్తద్వీప సముద్రా ం! గాం సప్తిభిః సప్తభిః సప్తభిర్ధృతమ్ ౫౭
ఛన్దోభిర్వాజిరూపైస్తైర్యతశ్చక్రం తతః స్థితైః
కామరూపైః సకృద్యుక్తైర్వృహద్భిస్తైర్మనోజవైః ౫౮
హరితైరవ్యథైః పిఙ్గైరీశ్వరైర్బ్రహ్మవాదిభిః
త్! యశీతిమణ్డలం ప్రాతరహ్నారర్ధేన విభావసోః ౫౯
వహన్తి హరయశ్చైవ మణ్డలం దివసక్రమాత్
కల్పాదౌ సమ్ప్రయుక్తాస్తే వహన్త్యాభూతసంప్లవమ్ ౬౦
ఆవృతో వాల్యఖిల్యైస్తైర్భ్రమదీప రాత్! యహాని తు
సేవ్యతే గీతనృత్యైశ్చ గన్ధర్వైరప్సరోగణైః
గ్రథితైః స్వర్వచోభిశ్చ స్తూయమానో మహర్షిభిః ౬౧
పతఙ్గపతగైరశ్వైర్భ్రమమాణైర్దివస్పతిః ౬౨
వీథ్యాశ్రయాణి చరతి నక్షత్రానుగతః శశీ
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే ఆదిత్యరథవర్ణనో నామ వింశతితమోఽధ్యాయః ౨౦

ఏకవింశతితమోఽధ్యాయః

శామ్బ ఉవాచ

సూర్యలోకే త్వయా దృష్టః సూర్యసోమసమాగమః

స కథం క్షీయతే సోమః క్షీణశ్చాప్యాయతే కథమ్ ౧

యతః సోమం పిబన్తిస్మ కృష్ణపక్షేఽమృతాశినః

దేవతాః పితరశ్చైవ తన్మమాచక్ష్వ సువ్రత ౨

నారద ఉవాచ

రాకా చానుగతీ చైవ పౌర్ణమాసీ ద్విధా స్మృతా

సినీవాలీ కుహూశ్చైవ అమావాస్యా ద్విధైవ తు ౩

అమా నామ రవే రశ్మిశ్చన్ద్ర లోకే ప్రతిష్ఠితా

తస్యాం సోమో వసేద్యస్మాదమావస్యా తతః స్మృతా ౪

పూర్వోదితే కలాహీనే పౌర్ణమాస్యాం నిశాకరే

పూర్ణిమానుమతీ జ్ఞేయా పశ్చాత్ స్తమితభాస్కరా ౫

యస్మాత్తామనుమన్యన్తే పితరో దైవతైః సహ

తస్మాదనుమతిర్నామ పూర్ణిమా ప్రథమా స్మృతా ౬

యదా హ్యస్తమియాత్సూర్యః పూర్ణచన్ద్ర త్య చోదయః

యుగపత్సా తు వై రాకా తదా భవతి పూర్ణిమా ౭

రాకాన్తామనుమన్యన్తే దేవతాః పితృభిః సహ

రక్షణజ్ఞైవ సూర్యస్య రాకేతి కవయోఽబ్రువన్ ౮

సినీవాలీ ప్రమాణన్తు క్షీణశేషో నిశాకరః

అమావాస్యాం విశత్యర్కం సినీవాలీ తతః స్మృతా ౯

కుహేతి కోకిలస్యోక్తిర్యాతం కాలం సమాప్యతే

తత్కాలతుల్యా వేషా వే అమావాస్యా కుహూః స్మృతా ౧౦

అనుమత్యాం సరాకాయాం సినీవాత్యాం కుహూః వినా
ఏతాసాం యుగలః కాలః కుహూమాత్రం కుహూః స్మృతా ౧౧
కలాః షోడశ సోమస్య శుక్లే వర్ధయతే రవిః
అమృతానామతః కృష్ణే పీయన్తే దైవతైః క్రమాత్ ౧౨
ప్రథమాం పివతే వహ్నిర్ద్వితీయాం తు రవిః కలామ్
విశ్వేదేవాస్తృతీయాన్తు చతుర్థీం తు ప్రజాపతిః ౧౩
పఞ్చమీం వరుణశ్చాపి షష్ఠీం పివతి వాస్రవః
సప్తమీమృషయో దివ్యా వసవోఽష్టౌ తథాష్టమీమ్ ౧౪
నవమీం కృష్ణపక్షస్య పివతీన్ద్రోః కలాం యమః
దశమీం మరుతశ్చాపి రుద్రా ఏకాదశీం కలామ్ ౧౫
ద్వాదశీం తు కలాం విష్ణుర్ధనదశ్చ త్రయోదశీమ్
చతుర్దశీం పశుపతిః కలాం పివతి నిత్యశః ౧౬
తతః పఞ్చదశీం చాపి పివన్తి పితరః కలామ్
కలావశిష్టో నిష్పీతః ప్రవిష్టః సూర్యమణ్డలమ్ ౧౭
అమాయాం విశతే యస్మాదమావాస్యా తతః స్మృతా
పూర్వాహ్ణే ప్రవిశత్యర్కం మధ్యాహ్నే చ వనస్పతిమ్ ౧౮
అపరాహ్ణే విశత్యప్సు స్వాం యోనిం వారిసమ్భవః
వనస్పతిగతే సోమే యశ్చినత్తి వనస్పతిమ్ ౧౯
పాతయేదపి వా పర్ణం యుజ్యతే బ్రహ్మహత్యయా
అపః ప్రవిశ్య సోమస్తు శేషయా కలయైకయా ౨౦
తృణ గుత్మలతావృక్షాన్నిష్పావయతి చౌషధీమ్
తమోషధిగతం గావశ్చరన్త్యాపః పివన్తి వై ౨౧
తదఙ్గానుగతం గోభ్యః క్షీరత్వముపచ్ఛతి
తత్క్షీరమమృతం భూత్వా మన్త్రపూతం ద్విజాతిభిః ౨౨

స్వాహాకార వషట్కారైర్హుతాశ్చాహుతయః క్రమాత్
హుతమగ్నిషు దేవార్థే పునః సోమం వివర్ధయేత్ ౨౩
ఏవం సంక్షీయతే సోమః క్షీణశ్చాప్యాయతే పునః
తస్మాత్ సూర్యః శశాఙ్కస్య వృద్ధికర్తా స్వరశ్మిభిః ౨౪
ఏవం సమ్పూర్యతే దేవైః పరమాత్మా మహద్యుతిః
గత్వా మిత్రవనం శామ్బ త్వమారాధయ భాస్కరమ్ ౨౫
నహి పాపకృతః శామ్బ భక్తిర్భవతి భాస్కరే
తస్మాత్వం పరయా భక్త్యా ప్రపద్యస్వ దివాకరమ్ ౨౬
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే సోమవృద్ధిక్షయో నామైకవింశతితమోఽధ్యాయః ౨౧

ద్వావింశోఽధ్యాయః
సూర్యలోకస్త్వయా దృష్టః సూర్యసోమసమాగమః
స కథం క్షీయతే సోమః క్షీణశ్చాప్యాయతే కథమ్ ౧
యథా సోమం పివన్తిస్మ కృష్ణపక్షేఽమృతాశనః
దేవతాః పితరశ్చైవ తన్మమాచక్ష్వ సువ్రత ౨
నారద ఉవాచ
ఏకా చానుమతిశ్చైవ పౌర్ణమాసీ ద్విధా స్మృతా
సినీవాలీ కుహూశ్చైవ అమావస్యా ద్విధైవ తు ౩
అమా నామ రవేస్తస్మింశ్చన్ద్ర లోకే ప్రతిష్ఠితా
తస్యాం సోమో వసేత్తస్మావస్యా తతః స్మృతా ౪
పూర్వోదితే కలాహీనే పౌర్ణమాస్యాం నిశాకరే
పూర్ణిమానుమతి ర్జ్ఞేయా పశ్చాద్గచ్ఛతి భాస్కరః ౫
యస్మాత్తామనుమన్యన్తే పితరో దైవతైః సహః
తస్మాదనుమతిర్నామ పూర్ణిమా ప్రథమా స్మృతా ౬

యదాస్తమియాత్సూర్యః పూర్ణచన్ద్రస్య చోద్గమః
యుగపత్సా తు వై రాకా తదా భవతి పూర్ణిమా ౭
రాకాన్తామనుమన్యన్తే దేవతా పితృభిః సహ
రక్షణాచ్చైవ సూర్యస్య రాకేతి కవయోఽబ్రువన్ ౮
సినీవాలీ ప్రమాణం తు క్షీణశేషో నిశాకరః
అమావస్యాం విశత్యర్కః సినీవాలీ తతః స్మృతా ౯
కూహేతికోకిలాస్యోక్తిర్యావత్కాలం సమాప్యతే
తత్కాలతుల్యా చైషా వై హ్యమావస్యా కుహూః స్మృతా ౧౦
అనుమత్యాం సరాకాయాం సినీవాల్యాం కుహూం వినా
ఏతాసాం పురతః కాలః కుహూమాలం కుహూః స్మృతా ౧౧
కలాః షోడశ సోమస్య శుక్లే వర్ద్ధయతే రవిః
అమృతా నామతః కృష్ణే దైవతైః పీయతే క్రమాత్ ౧౨
ప్రయమాం పివతే వహ్నిర్ద్వితీయా తు రవిః కలామ్
విశ్వేదేవాస్తృతీయాం తు చతుర్థీం తు ప్రజాపతిః ౧౩
పఞ్చమీం వరుణశ్చాపి షష్ఠీం పివతి వాసవః
సప్తమీ మృషయో దివ్యా వసవోఽష్టౌ తథాష్టమీమ్ ౧౪
నవమీం కృష్ణపక్షస్య పివతీన్దోః కలాం యమః
దశమీం మరుతశ్చాపి రుద్రా ఏకాదశీం కలామ్ ౧౫
ద్వాదశీం తు కలాం విష్ణుర్ధనదశ్చ త్రయోదశీమ్
చతుర్దశీం చ పశుపతిః కలాం పివతి నిత్యశః ౧౬
తతః పఞ్చదశీం చాపి పివన్తి పితరః కలామ్
కలావశిష్టో నిష్పీతః ప్రవిష్టః సూర్యమణ్డలమ్
అమాయాం విశతే తస్మాదమావస్యా తతః స్మృతా ౧౭
పూర్వాహ్నే ప్రవిశత్యర్కం మధ్యాహ్నే చ వనస్పతిమ్

అపరాహ్ణే విశత్యప్సు స్వయోనిం వారిసమ్భవః ౧౮
వనస్పతిగతే సోమే యశ్చిన్నత్తి వనస్పతిమ్
పాతయేదపి వాపన్నే యుజ్యతే బ్రహ్మహత్యయా ౧౯
అయః ప్రవిశ్య సోమసతు శేషయా కలయైకయా
తృణగుల్బలతావృక్షాన్ నిష్పాదయతిచౌషధీః ౨౦
తమోషధిగతం గావశ్చరన్త్యాపః పివన్తి వై
తదఙ్గానుగతం గోభ్యః క్షీరత్వముపగచ్ఛతి ౨౧
తత్ క్షీరమమృతం భూత్వా మన్త్రపూతం ద్విజాతిభిః
స్వాహాకారవషట్కారైర్హుతాశ్చాహుతయః క్రమాత్ ౨౨
హుతమగ్నిషు దేవార్థే పునః సోమం వివర్ద్ధయేత్
ఏవం సంక్షీయతే కృష్ణే క్షీణశ్చాప్యాయతే పునః ౨౩
తస్మాత్ సూర్యః శశాఙ్కస్య వృద్ధికర్తా స్వరశ్మిభిః
ఏవం సం పూజ్యతే దేవైః పరమాత్మా మహాద్యుతిః ౨౪
గత్వా మిలవనం సామ్బ త్వమారాధయభాస్కరమ్
నహి పాపకృతః సామ్బ భక్తిర్భవతి భాస్కరే
తస్మాత్త్వం పరయా భక్త్యా ప్రపద్యస్వ దివాకరమ్ ౨౫
ఇతి శామ్బపురాణే సోమవృద్ధిక్షయోనామద్వావింశోఽధ్యాయః ౨౨

త్రయోవింశతితమోఽధ్యాయః
శామ్బ ఉవాచ
సూర్యలోకే త్వయా విప్ర గతేన ఋషిసత్తమ
ఆశ్చర్యాణి విచిత్రాణి దృష్టాని సువహూని వై ౧
జన్మ విస్మయ కర్తృాణిదుర్విజ్ఞేయాని మానుషైః
తదిదం మమ సన్దేహం చిరకాలస్థితం హృది ౨

యది శ్రావ్యమిదం వాపి మన్యసే కథయస్వ మే
సూర్యస్య గ్రహణం దృష్ట్వా మమాసీద్వ్యాకులం మనః ౩
రాహుశ్చతమసో రాశిస్తేజో రాశిర్దివాకరః
స కథం గ్రస్యతే తేన భానుః స్వర్భానునా మునే ౪
యస్య తేజోభిరఖిలైః ప్రకాశం క్రియతే జగత్
తదత్ర పరమార్థోఽయం తం సమాఖ్యాతుమర్హసి ౫
నారద ఉవాచ
అవిజ్ఞేయమనాలక్ష్యం జ్ఞానగమ్యం మహాత్మనామ్
వ్యోమ్నిగ్రహణసంయోగం కథ్యమానం నిబోధ మే ౬
రాహుణా గ్రస్యతే నార్కో వ్యేతు తే హృదయవ్యథా
కస్య శకితర్గ్రహీతుం వై తేజోరాశిం దివాకరమ్ ౭
సర్వథోఽయమసంగ్రాహ్యో హ్యబుధస్య జనస్య తు
ఇదం త్వదర్శనం సాంబ శృణు యత్తే వదామ్యహమ్ ౮
యజ్జ్ఞాత్వా తు మహాజ్ఞానం న కరిష్యతి సంశయమ్
యది సత్యమయం గ్రస్తస్తేజోరాశిర్దివాకరః
తత్కథం స్వోదరస్థేన రాహుర్భస్మీకృతః క్షణాత్
అథాపి రాహుణాక్రమ్య భానుర్వక్రప్రవేశితః ౧౦
తత్కథం దర్శనైస్తీక్ష్ణైః శతధా న విఖణ్డితః
నిర్ముక్తస్తు పునర్దృష్టస్తథైవాఖణ్డమణ్డలః ౧౧
నవాస్యాపహృతం తేజో న స్థానాదవరోపితః
యది చాప్యేష నిష్ప్రీతః కథం దీప్తతరో భవేత్ ౧౨
తస్మాన్న తేజసోరాశీరాహుర్వక్రం గమిష్యతి
భక్షార్థం సర్వభూతానాం సోమః సృష్టః స్వయంభువా ౧౩
తత్రస్థమమృతం చాపి సంభృతం సూర్యతేజసా

పిబన్త్యమ్బుమతం దేవాః పితరశ్చ స్వధామయమ్ ౧౪
త్రయస్త్రింశత్త్రయశ్చైవ త్రయస్త్రింశత్తథైవ చ
త్రయస్త్రింశత్సహస్రాశ్చ దేవాః సోమం పిబన్తి తే ౧౫
రాహోర్యదామృతాద్భాగః పురాసృష్టః స్వయంభువా
తస్మాత్తంరాహురభ్యేత్య పాతుమిచ్ఛతి పర్వసు ౧౬
ఉద్ధృత్య పార్థివీం ఛాయామల్లాకారస్తమోమయః
పాతుమిచ్ఛంస్తతశ్చన్ద్ర మాచ్ఛాదయతి ఛాయయా ౧౭
శుక్లే స చన్ద్ర మభ్యేతి కృష్ణే పర్వణి భాస్కరమ్
సూర్యమండలసంస్థం తు చన్ద్ర మేవ జిఘాంసతి ౧౮
తస్మాత్పిబతి తం రాహుస్తనుమస్య వినాశ్యన్
అవిహింసన్ యథాపద్మామం పిబతే భ్రమరో మధు ౧౯
చన్ద్ర స్య వామృతం తద్వదభేదాద్రా హురశ్నుతే
చన్ద్ర కాన్తోమణిర్యద్వద్ధీనం క్షరతి తత్క్షణాత్ ౨౦
తుషారోఽపి న హీయేత తేజసా నైవ ముచ్యతే
యథాసూర్య్యమణిశ్చాపి సూర్యాదుత్పాద్య పావకమ్ ౨౧
న భవత్యంగహీనో వై తేజసా నైవ ముచ్యతే
ఏవం చన్ద్ర శ్చ సూర్య్యశ్చ ఛాదితావపి రాగుణా ౨౨
తేజసా న విముచ్యేతే నాంగహీనౌ బభూవతుః
పర్వణ్యస్య తు చన్ద్ర స్య మాణిక్యఫలసాత్కృతిః ౨౩
సోమో దైవతసంయోగాచ్ఛాయాయోగాచ్ఛ పార్థివాత్
రాహోశ్చ వరదానాద్వై ప్రస్రవత్యమృతం శశీ ౨౪
స్వదోహకాలే సమ్ప్రాప్తే వత్సం దృష్ట్వా యథా చ గౌః
స్వాఙ్గాదివ క్షరేత్క్షీరం తథేన్దుః క్షరతేఽమృతమ్
పితేవ సూర్యో దేవానాం సోమో మాతేవ లక్ష్యతే ౨౫

మాతుస్తనం యథా పీత్వా తృప్యన్తే సర్వజన్తవః
పీత్వామృతం తథా సోమౌ తృప్యన్తే పితృదేవతాః ౨౬
సంభృతం పర్వయోగేషు తథాఽయం క్షరతే శశీ
తం క్షరన్తం యథా భాగముపయుఞ్జతి దేవతాః ౨౭
తస్మిన్ కాలే సమభ్యేత్య రాహురప్యపకర్షతి
సర్వమర్ద్ధం త్రిభాగం వా పాదం పాదార్ద్ధమేవ వా ౨౮
ఆక్రమ్య పార్థివీం ఛాయాం యావతీం చన్ద్ర మణ్డలమ్
స్మృతః సభాగో రాహోస్తు దేవభాగశ్చ శేషకః ౨౯
తృప్తిం విధాయ దేవనాం రాహోః పర్వగతస్య చ
చన్ద్రో న క్షీణతాం యాతి తేజసా నైవ ముచ్యతే ౩౦
తిథిభాగస్తు యావన్తం పునరర్కప్రమాణతః
ఏవం ఛాయాస్థితే కాలే భగవానేవ కీర్త్తితః ౩౧
అధో రాహుః పరః సోమః సోమాదూర్ధ్వం దివాకరః
పర్వకాలే స్థితిస్త్వేవం విపరీతా గతౌ పునః ౩౨
అతశ్చాదయతే రాహురభ్రవచ్చశిభాస్కరౌ
రాహురభ్రవసంస్థానం సోమమాఛాద్య తిష్ఠతి ౩౩
ఉద్ధృత్య పార్థివీం ఛాయాం ధూమాన్మేఘ ఇవోత్థితః
చన్ద్ర స్య యద్ర వస్పృష్టం రాహుణాత్ భాస్కరస్య చ ౩౪
అదభ్రావఖండితం తస్య కేవలం శ్యామలీకృతమ్
కర్దమేన యథా వస్త్రం శుష్లత్వమపహన్యతే ౩౫
ఏకదేశం చ సర్వం వా రాహుణా చన్ద్ర మాస్తథా
ప్రక్షాలితం తదేవేహ పునః శుక్లతరం భవేత్ ౩౬
రాహుముక్తం భవేత్తద్వన్నిర్మలం చన్ద్ర మండలమ్
రాహుణాచ్చాదితావాపి దృష్ట్వా చన్ద్ర దివాకరౌ ౩౭

విప్రాః శాన్తిపరా భూత్వా పునరాప్యాయయతి వై
ఏవం చ గృహ్యతే సూర్యః చన్ద్ర మాస్తత్ర గృహ్యతే ౩౮
అబుధాస్తత్ర పశ్యన్తి మనుష్యా మాంసచక్షుషః
జగత్సంమోహనం చైవ చహణం చన్ద్ర సూర్యయోః ౩౯
పుణ్యం మహాపవిత్రం తు స్నానే దానే తథా జపే
విదిత్వా చాస్య మాహాత్మ్యం సర్వదేవ సమాగమమ్
ధ్యాత్వా శ్రుత్వా పఠిత్వా చ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ౪౦
ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే రాహు గ్రహణవిచారో నామ త్రయోవింశతితమోఽధ్యాయః

చతుర్వింశతితమోఽధ్యాయః
వశిష్ఠ ఉవాచ
ఏవం సూర్యస్య మాహాత్మ్యం వర్ణితం హర్షవర్ద్ధనమ్
ప్రీతిత్వమాప్తవానేవతతః సంశ్రుత్య నారదాత్ ౧
వినయాదుపసంగమ్య దేవస్య పురతస్తదా
నిపత్య దీనయా వాచా సామ్బః పితరమబ్రవీత్ ౨
శామ్బ ఉవాచ
కశ్మలేనాభిభూతోఽస్మి మలేనాఙ్గావ సేవినా
వైద్యైరౌషిధిభిర్వ్వపి న శాన్తిర్విద్యతే మమ ౩
వనం యాస్యామి గోవిన్ద అనుజ్ఞాం దాతుమర్హసి
శివేన పుణ్డరీకాక్ష ధ్యాయస్వ పురషోత్తమ్ ౪
అనుజ్ఞాతః స కృష్ణేన సిన్ధోరుత్తరకూలతః
జ్ఞాత్వా సంతారయామాస చన్ద్ర భాగాం మహానదీమ్ ౫
తతో మిత్రవనం గత్వా తీర్థం త్రైలోక్య విశ్రుతమ్
ఉపవాసకృశః సామ్బః శుష్కో ధమని సన్తతః ౬

ఆరాధనార్థం సూర్యస్య గుహ్యం స్తోత్రమిదం జగౌ
చతుర్భిః సమితం వేదైః పురాణాశయబృంహితమ్ ౭
యదేతన్మణ్డలం శుక్లం దివ్యం హ్యజరమవ్యయమ్
యుక్తం మనోజవైరశ్వైర్హరిత్రైర్బ్రహ్మవాదిభిః ౮
ఆదిరేవ హి భూతానామాదిత్య ఇతి సంజ్ఞితః
త్రైలోక్యచక్షురేషోఽత్ర పరమాత్మా ప్రజాపతిః ౯
య ఏష మణ్డలే హ్యస్మిన్పురుషో దీప్యతే మహాన్
ఏష విష్ణురచిన్త్యాత్మా బ్రహ్మా చైవ ప్రజాపతిః ౧౦
రుద్రో మహేన్ద్రో వరుణః ఆకాశః పృథివీ జలమ్
వాయుః శశాఙ్క పర్జన్యో ధనాధ్యక్షస్తథైవ చ ౧౧
య ఏష మణ్డలే హ్యస్మిన్నాగ్నివర్చాః ప్రకాశతే
సహస్రరశ్మిరేషోఽత్ర ద్వాదశాత్మా దివాకరః ౧౨
య ఏష మణ్డలే హ్యస్మిన్పురుషో దీప్యతే మహాన్
ఏష సాక్షాన్మహాదేవో వృత్తకుమ్భనిభః శుభః ౧౩
కాలో హ్యేష మహాయోగీ సంహారోత్పత్తిలక్షణః
య ఏష మణ్డలే హ్యస్మింస్తేజోభిః పూరయన్మహీమ్ ౧౪
భ్రమతే హ్యవ్యవచ్ఛిన్నో ధాత్రైషోఽమృతలక్షణః
నాతః పరతరో దేవ స్తేజసా విద్యతే క్వచిత్ ౧౫
పుష్ణాతి సర్వభూతాని హ్యేష ఏవ స్వధామృతైః
అన్తస్థో మ్లేచ్ఛజాతీయాంస్తిర్యగ్యోనిగతానపి ౧౬
కారుణ్యాత్ సర్వభూతాని పాసి దేవ విభావసో
ఆపత్సు చ విమోక్షార్థం త్వం భక్తానభిరక్షసి ౧౭
చిత్రకుష్ఠాన్ధబధిరాన్పంజాన్పంగూన్జడాంస్తథా
ప్రపన్నవత్సలో దేవనిరుజః కురుషే నరాన్ ౧౮

దద్రుగణ్డనిమగ్నాంశ్చ నిర్వ్రణాన్పురుషాంస్తథా
ప్రత్యక్షదర్శీ త్వం దేవ సముద్ధరసి లీలయా ౧౯
కా మే శక్తిస్తవ స్తోతుమార్తోఽహం రోగపిడితః
స్తూయసే త్వం సదా దేవ బ్రహ్మవిష్ణుశివాదిభిః ౨౦
మహేన్ద్ర సిద్ధగన్ధర్వైరప్సరోభిః సగుహ్యకైః
స్తుతిభిః కిం పవిత్రైర్వా తవ దేవ సమీరితైః ౨౧
యస్య తే ఋగ్యజుః సామ్నాం త్రితం యం మణ్డలేస్థితమ్
ధ్యానినాం తు పరం ధ్యానం మోక్షద్వారం చ మోక్షిణామ్ ౨౨
అనన్తం తేజసాం తేజో హ్యచింత్యావ్యక్త నిర్మలమ్
యదప్యపాహృతం కించిత్స్తోత్రేఽస్మిన్జగతః పతే ౨౩
ఆర్తభక్తిం చ విజ్ఞాయ తత్సర్వం క్షన్తుమర్హసి
తమువాచ నరః ప్రీతః సూర్యో జాంబవతీసుతమ్
ప్రీతోఽస్మి తపసా వత్స వరం బ్రూహి యమిచ్ఛసి ౨౪
శామ్బ ఉవాచ
యది ప్రసన్నో భగవానేష ఏవ వరో మమ
భక్తిర్భవతు మే నిత్యం త్వయి దేవే సనాతనే ౨౫
సూర్య ఉవాచ
భూయస్తుష్టోఽస్మి భద్రం తే వరం వరయ సువ్రత
స ద్వితీయం వరం వ్రవే తం దేవం వరదం శుభమ్ ౨౬
మలం శరీరస్థమిదం త్వత్ప్రసాదాత్ప్రణశ్యతు
తథాస్త్విత్యుక్తమాత్రోసౌ భాస్కరేణ మహాత్మనా ౨౭
తన్ముమోచ మలం శామ్బో దేహాత్త్వచమివోరగః
తతో లబ్ధవరః శామ్బో రూపవాంశ్చాభవత్పునః ౨౮
సూర్య ఉవాచ

భూయశ్చ శృణు మే శామ్బ తుష్టోఽహం యద్ బ్రవీమి తే
అద్య ప్రభూతి త్వన్నామ్నా మమ స్థానాని సువ్రత ౨౯
క్షితౌ యే స్థాపయిష్యన్తి తేషాం లోకః సనాతనః ౩౦
స్థాపయస్వ చ మామస్మింశ్చన్ద్ర భాగాతటే శుభే
త్వత్సమానమిదం చాపి పురం శామ్బ భవిష్యతి ౩౧
కీర్తిస్తవాక్షయా లోకే యావద్ భూమిర్భవిష్యతి
భూయశ్చ తే ప్రదాస్యామి ప్రత్యహం స్వప్నదర్శనమ్ ౩౨
ఏవం దత్వా వరం తస్మై వృష్ణిసింహాయ భాస్కరః
ప్రత్యక్షదర్శనం దత్వా తత్రైవాన్తరధీయత ౩౩
యః పఠేదిదం స్తోత్రం త్రికాలం భక్తిమాన్నరః
నారీ వా దుఃఖశోకార్తా ముచ్యతే శోకసాగరాత్ ౩౪
చక్షుఃపీడా మనఃపీడా గ్రహపీడాభ్య ఏవ చ
బన్ధనే నిగడే ఘోరే కాష్ఠాగారగుహేషు యా ౩౫
అధస్తాదన్తరిక్షే వా క్షమతే భక్తివత్సలః
త్రిసప్తతమావర్తైహౌమైస్త్వాం సప్తరాత్రికమ్ ౩౬
రాజ్యకామో లభేద్రా జ్యం ధనకామో లభేద్ధనమ్
రోగార్తో ముచ్యతే రోగాద్యథా శామ్బస్తథైవ సః ౩౭
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే రోగాపనయనో నామ చతుర్వింశతితమోఽధ్యాయః

పఞ్చవింశతితమోఽధ్యాయః
వసిష్ఠ ఉవాచ
స్తువంస్తత్ర తతః సామ్బః కృశో ధమని సన్తతః
రాజన్నామసహస్రేణ సహస్రాంశుం దివాకరమ్ ౧
ఖిద్యమానం తు తం దృష్ట్వా సూర్యః కృష్ణాత్మజం తదా

స్వప్నే తు దర్శనం దత్వా పునర్వచనమబ్రవీత్ ౨
సూర్య ఉవాచ
సామ్బ సామ్బ మహాబాహో శృణు జామ్బవతీసుత
అలం నామ సహస్రేణ పఠస్వేమం స్తవం శుభమ్ ౩
యాని నామాని గుహ్యాని పవిత్రాణి శుభాని చ
తాని తే కీర్త్యయిష్యామి శ్రుత్వా వత్సావధారయ ౪
ఊం వికర్త్తనో వివస్వాంశ్చ మార్త్తణ్డో భాస్కరో రవిః
లోకప్రకాశకః శ్రీమాంల్లోకచక్షుర్గ్రహేశ్వరః ౫
లోకసాక్షీ త్రిలోకేశః కర్త్తా హర్త్తా తమిస్రహా
తపనస్తాపనశ్చైవ శుచిః సప్తాశ్వవాహనః ౬
గభస్తిహస్తో బ్రహ్మా చ సర్వదేవనమస్కృతః
ఏకవింశతిరిత్యేష స్తవ ఇష్టః సదా మమ ౭
శరీరారోగ్యదశ్చైవ ధనవృద్ధియశస్కరః
స్తవరాజ ఇతి ఖ్యాతస్త్రిషు లోకేషు విశ్రుతః ౮
య ఏతేన మహాబాహో ద్వే సన్ధ్యే స్తపనోదయే
స్తౌతి మాం ప్రణతో భూత్వా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ౯
కాయికం వాచికం చాపి మానసం యచ్చ దుష్కృతమ్
తత్సర్వమేకజాప్యేన ప్రణశ్యతి మమాగ్రతః ౧౦
ఏష జాప్యశ్చ హోమశ్చ సన్ధ్యోపాసనమేవ చ
వలిమన్త్రోఽర్ఘమన్త్రశ్చ ధూపమన్త్రస్తథైవ ౧౧
అన్నప్రదానే స్నానే చ ప్రణిపాతే ప్రదక్షిణే
పూజితోఽయం మహామన్త్రః సర్వవ్యాధిహరః శుభః ౧౨
ఏవముక్త్వా తు భగవాన్భాస్కరో జగదీశ్వరః
ఆమన్త్ర్! య కృష్ణతనయం తత్రైవాన్తరధీయత ౧౩

సామ్బోఽపి స్తవరాజేన స్తుత్వా సప్తాశ్వవాహనమ్
పూతాత్మా నీరుజః శ్రీమాంస్తస్మాద్రోగాద్విముక్తవాన్ ౧౪
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే రోగాపనయనే
శ్రీసూర్యవక్త్రవినిస్సృతస్తవరాజవర్ణనం నామ
పఞ్చవింశతితమోఽధ్యాయః ౨౫

షడ్వింశతితమోఽధ్యాయః
అథ లబ్ధవరః సామ్బః ప్రాప్తం రూపం పురాతనమ్
మన్యమానస్తదాశ్చర్యం ప్రహృష్టేనాన్తరాత్మనా ౧
పూర్వాభ్యాసేన తేనైవ సార్ద్ధమన్యైస్తపస్విభిః
స్నానార్థం నాతిదూరస్థాం చంద్రభాగాం నదీం యయౌ ౨
స స్నాత్వా సహసైవాథ పశ్యతిస్మ ప్రభావతీమ్
ఉహ్యమానాం జలౌఘేన ప్రతిమాముమ్ముఖీం రవేః ౩
స తాముత్తీర్య సలిలాదానయిత్వా స్వమాశ్రమమ్
తస్మిన్మిత్రవనోద్దేశే స్థాపయిత్వా విధానతః ౪
తతస్తామేవ పప్రచ్ఛ ప్రణమ్య ప్రతిమాం రవేః
కేనేయం నిర్మితా నాథ భవత్యా ఆకృతిః శుభా ౫
ప్రతిమా తమువాచాథ శృణు సామ్బ యతస్త్వియమ్
నిర్మితా యేన చాప్యేషా పురుషేణ మదాకృతిః ౬
మమాతితేజసా క్లిష్టం రూపమాసీత్పురాతనమ్
అసహ్యం సర్వభూతానాం తతోఽహం ప్రార్థితః సురైః ౭
సహ్యం భవతు తే రూపం సర్వప్రణభృతామిహ
తతో మయా సమాదిష్టో విశ్వకర్మా మహాతపాః ౮
తేజసః శాతనం కుర్వన్ రూపం నిర్వర్త్యస్వ మే

తతస్తు మత్సమాదేశాత్తేనైవ నిపుణం తదా ౯
శాకద్వీపే భ్రమిం కృత్వా రూపం నిర్వర్త్తితం మమ
ప్రీత్యా తే సాంప్రతం చైవ సమపాకారితం పునః ౧౦
తేనేయం కల్పవృక్షాత్తు నిర్మితా ప్రతిమా మమ
కృత్వా హిమవతః పృష్ఠే పుణ్యసిద్ధనిషేవితే ౧౧
త్వదర్థం చన్ద్ర భాగాయాం తత స్తేనావతారితా
భవతస్తారణార్థం హి జాతం స్థానమిదం మమ ౧౨
రూచిరం సర్వదా చాత్ర సాన్నిధ్యం మే భవిష్యతి ౧౩
సాన్నిధ్యం మమ పూర్వాహ్ణే ఉదితేరఞ్జయతే జనః
కాలాత్యయే చ మధ్యాహ్నే సాయాహ్నే చాత్ర నిత్యశః ౧౪
వసిష్ఠ ఉవాచ
శ్రుత్వా దేవస్య తద్వాక్యం దృష్ట్వా ప్రత్యక్షదర్శినమ్
కృత్వా దేవగృహం సామ్బస్తతః ప్రోవాచ నారదమ్ ౧౫
సామ్బ ఉవాచ
త్వత్ప్రసాదాన్మయా ప్రాప్తం రూపమేతత్సనాతనమ్
ప్రత్యక్షదర్శనం చాపి భాస్కరస్య మహాత్మనః ౧౬
సర్వమేతచ్చ సంప్రాప్య పునశ్చిన్తాకులం మనః
దేవస్య పరిచర్యాయాః పాలనం కః కరిష్యతి ౧౭
గుణయుక్తో ద్విజో యో హి సమర్థః పరిపాలనే
మమైవానుగ్రహాద్ బ్రహ్మన్విచిన్త్యాఖ్యాతుర్మహసి ౧౮
ఏవముక్తస్తు సామ్బేన నారదః ప్రత్యువాచ తమ్ ౧౯
నారద ఉవాచ
న ద్విజాః పరిగృహ్ణన్తి దేవస్యాత్మీకృతం ధనమ్
విద్యతే చ ధనం హ్యత్ర గురుశ్చాయం ప్రతిగ్రహః ౨౦

దేవచర్యా గతైర్ద్విజైః క్రియా బ్రాహ్మీ న విద్యతే
అవిజ్ఞాయ చ కుర్వన్తి యే క్రియా లోభమోహితాః ౨౧
అపాఙ్క్తేయా భవన్తీహ తేన దేవలకా ద్విజాః
అవిజ్ఞాయ విధానం యే బ్రాహ్మణా లోభమోహితాః ౨౨
దేవస్వముపమోక్ష్యన్తి పతితా స్తే భవన్తి హి
గర్హితం మానవం శాస్త్రం న ప్రశంసన్తి తే ద్విజాః ౨౩
దేవస్వం బ్రాహ్మణస్వం చ యో లోభాదుపజీవతి
స పాపాత్మా పరే లోకే గృధ్రోచ్ఛిష్టేన జీవతి ౨౪
తతోఽన్యో బ్రాహ్మణః కశ్చిద్దేవచర్యాం కరిష్యతి
విధిజ్ఞో జ్ఞానవన్తం చ పరిచర్యాక్షమం తథా
సమాఖ్యాస్యతి తే దేవస్తస్మాత్తం శరణం బ్రజ ౨౫
నారదేనైవ ముక్తస్తు తు ప్రణమ్య శిరసా రవిమ్
సంశయం పరిపప్రచ్ఛ కస్తే పూజాం కరిష్యతి ౨౬
విజ్ఞప్తే త్వయ్యశేషేణ ప్రతిమా తమువాచ హ
న యోగ్యః పరిచర్యాయాం జమ్బూద్వీపే మమానఘ ౨౭
మమ పూజాపరా కృత్వా శాకద్వీపాదిహానయ
లవణోదాత్ పరే పారే క్షీరోదేన సమాబృతమ్ ౨౮
జమ్బూద్వీపాత్పరం తస్మాచ్ఛాకద్వీప ఇతి శ్రుతః
తత్ర పుణ్యా జనపదాశ్చాతుర్వర్ణ్య సమాశ్రితాః ౨౯
మగాశ్చమగాశ్చైవ మానసా మన్దగాస్తథా
మగా బ్రాహ్మణభూయిష్ఠా మామగాః క్షత్రియాస్తథాః ౩౦
వైశ్యాస్తుమానసాజ్ఞేయాః శూద్రా స్తేషాం తు మన్దగాః
న తేషాం సంకరః కశ్చిద్వర్ణాశ్రమకృతః క్వచిత్ ౩౧
ధర్మస్యాత్యభిచారిత్వాదేకాన్తే సుఖితాః ప్రజాః

తేజసశ్చాస్మదీయస్య నిర్మితా వై పురా మయా ౩౨
తేభ్యో వేదాశ్చ చత్వారః సరహస్యా మయేరితాః
వేదోక్తైర్వివిధైః స్తోత్రైః పరైః గుహ్యైర్మయా కృతైః ౩౩
మామేవ తే చ ధ్యాయన్తి మాం జపన్తే చ నిత్యశః
మద్భావనా మమపరా మదుక్తా మత్పరాయణాః ౩౪
మమ శుశ్రూషకాశ్చైవ మమైవ వ్రతచారిణః
అవ్యఙ్గధారిణః సర్వే విధిదృష్టేన కర్మణా ౩౫
కుర్వన్తి తే సదా తత్ర మమ పూజామ్ మనోఽనుగామ్
తత్ర దేవాః సగన్ధర్వాః సిద్ధాశ్చ సహచారిణైః ౩౬
విహరన్తే రమన్తే చ దృశ్యమానాశ్చ తైః సహ
శ్వేతద్వీపే త్వహం విష్ణుః కుశద్వీపే మహేశ్వరః ౨౭
పుష్కరే చ స్మృతో బ్రహ్మ శాకద్వీపే చ భాస్కరః
తన్మగాన్మమ పూజార్థం శాకద్వీపాదిహానయ ౩౮
ఆరూఢో గరుడం సామ్బ శీఘ్రం గచ్ఛ విచారయ ౩౯
వసిష్ఠ ఉవాచ
తథేతి ప్రతిగృహ్యాజ్ఞాం రవేర్జామ్బవతీ సుతః
పునర్ద్వారవతీం గత్వా కా త్యాతీవ సమావృతః ౪౦
ఆఖ్యాతవాన్ పితుః సర్వం స్వకీయం దేవదర్శనమ్
తస్మాచ్చ గరుడం లబ్ధ్వా యయౌ సామ్బోఽధిరుహ్య తమ్ ౪౧
శాకద్వీపమనుప్రాప్య సంప్రహృష్టతనూరుహః
తత్రాపశ్యద్యథోద్దిష్టాన్ సామ్బస్తేజస్వినో మగాన్ ౪౨
వివస్వన్తం పూజయతో ధూపగంధాదిభిః శుభైః
అభివాద్య తు తాన్సర్వాన్ కృత్వా చైవ ప్రదక్షిణామ్ ౪౩
పృష్ట్వా హ్యనామయం తేషాం శ్లాఘయామాస తాంస్తతః

యూయం హి పుణ్యకర్మాణో ద్రష్టవ్యాశ్చ శుభార్థిభిః ౪౪
యో రతోఽర్కస్య పూజాయాం తస్య చైవ వరప్రదః
తనయం విద్ధి మాం విష్ణోర్నామ్నా సామ్బ ఇతి శ్రుతః ౪౫
చన్ద్రభాగాతటే చాపి మయా సూర్యో నివేశితః
తేనాహం ప్రేషితశ్చాత్ర ఉత్తిష్ఠధ్వం వ్రజామహే ౪౬
తే తమూచుస్తతః సామ్బమేవమేతన్న సంశయః
అస్మాకమపి దేవేన వ్యాఖ్యాతం పూర్వమేవ హి ౪౭
అత్రాపశకులానీహ మగానాం వేదవాదినామ్
యాస్యన్తి చ త్వయా సార్ద్ధం యత్ర సంనిహితో రవిః ౪౮
స తు గృహ్య తతస్తాని దశ చాష్టౌ కులాని చ
ఆరోప్య గరుడే సాంబస్త్వరితః పునరభ్యగాత్ ౪౯
సపుత్రదారసంయుక్తో పూజా యజ్ఞాయ చాగతః
సఽల్పేనైవ తు కాలేన ప్రాప్తో మిత్రవనం పునః ౫౦
కృత్వా జ్ఞాత్వా రవేః సాంబో యత్కృతం తన్న్యవేదయత్
రవిః శోభనమిత్యుక్త్వా ప్రసన్నః సాంబమబ్రవీత్ ౫౧
మమ పూజాకరా హ్యేతే ప్రజానాం శాన్తికారకాః
మమ పూజాం విధానోక్తాం కరిష్యన్తి మనోఽనుగామ్
మత్కృతే చ పునశ్చిన్తా న తే కాచిద్భవిష్యతి ౫౨
ఇతి శామ్బపురాణే మగానయనం నామ షడ్వింశతితమోఽధ్యాయః ౨౬

సప్తవింశతితమోఽధ్యాయః
అహో సభాగ్యాః శ్లాఘ్యాశ్చ కృతపుణ్యాశ్చ తే సదా
పూజాయాం యే రతాః సూర్యే యేషాం చైవ వరప్రదః ౧
పర్యాప్తం సర్వమేవైషామిహ చాముత్ర కిం ఫలమ్

అనిత్యే సతి మానుష్యే దేవపూజారతా హి యే ౨
కిన్తుచిన్త యతః సూర్యం చిన్తయిత్వా సుభోజకాన్
జ్ఞానం ప్రతి తథాప్యేషాం హృదయే మమ సంశయః ౩
కథం పూజాకరా హ్యేతే కిం మగాః కించ యాజకాః
జ్ఞానం చ కిం పరం తేషాం జ్ఞేయస్తేషాం క ఏవ హి ౪
ఏతత్సర్వం యథాన్యాయం తన్మమాఖ్యాతుమర్హసి ౫
వశిష్ఠ ఉవాచ
మోక్షవాదిన ఏవైతే కర్మయోగం సమాశ్రితాః
యష్టవ్యో భగవాన్సూర్యః ఫలపుష్పైర్మనోరమైః ౬
తథైవాన్నౌషధీభిశ్చ ఆజ్యహౌమైస్తథైవ చ
హోమం యే మంత్రతః కృత్వా పరం హోమం పిబన్తి తే ౭
పరం హోమస్య పానాచ్చ పూతాత్మానో హ్యకల్మషాః
విశన్తి పరమాం దివ్యాం భాస్కరీం తైజసీం కలామ్ ౮
కర్మ్మణః సాధనే చైకా తనురగ్నౌ స్థితా తు యా
వాయుమార్గే స్థితా వ్యోమ్ని ద్వితీయా చ ప్రకాశికా ౯
తతః పరం తృతీయం తత్స్మృతం సూర్యస్య మణ్డలమ్
ఋఙ్మయం మణ్డలం తచ్చ దివ్యం హ్యమరమవ్యయమ్ ౧౦
స తస్య పురుషో మధ్యే యోఽసౌ సదసదాత్మకః
క్షరాక్షరశ్చ విజ్ఞేయో మహాసూక్ష్మం తథైవ చ ౧౧
నిష్కలః సకలశ్చైవ ద్వైవిధ్యం తస్య కల్పితమ్
ద్ర ష్టవ్యః సకలశ్చైవ సర్వభూతవ్యవస్థితః ౧౨
తృణగుల్మలతా వృక్షమృగసింహగజద్విజాన్
సురద్విజమనుష్యాంశ్చ స్థలజాన్జలజాంస్తథా ౧౩
వ్యాప్య స్థితం సర్వత్ర సర్వేషామన్తరాత్మని

యదా కాలాత్మనశ్చైవ ద్వితీయాం తనుమాశ్రితః ౧౪
నిష్కలస్తు తదా జ్ఞేయః సంస్థిత స్తైజసకీం కలామ్
హిమం ధర్మం చ వర్షం చ త్రైకాల్యం కురుతే సదా ౧౫
తృతీయాయాం తనౌ తస్య సంరక్షంస్తత్పరం పదమ్
దేవయానం చ పన్థానం కర్మయోగేన సంస్థితమ్ ౧౬
ఆదిత్యసిద్ధాన్తవిదః సాంఖ్యయోగవిదశ్చ యే
తేఽపి గచ్ఛన్తి తత్స్థానం స మోక్షః ప్రకీర్తితః ౧౭
నిర్ద్వన్ద్వో నిర్మలశ్చైవ తత్ర గత్వా న శోచతి
వేదేషు చ వేదాన్తే త్రయీధర్మస్తు సంస్థితః ౧౮
గాయత్రీ యాశ్చ చతుర్వింశత్యక్షరం పరికీర్తితమ్
పంచవింశతితత్త్వస్థం ధ్యాయన్తస్తత్త్వవేదినః ౧౯
ఊంకారస్థం తతశ్చాపి ధ్యాయన్తి వేదవాదినః
అక్షరం చైవ ఓంకారం సార్ద్ధమాత్రద్వయే స్థితమ్ ౨౦
వదన్తి చార్ద్ధమాత్రస్థమకారం వ్యఞ్జనాత్మకమ్
ధ్యాయన్తి చ మకారం యే జ్ఞానం తేషాం మదాత్మకమ్ ౨౧
మకారధ్యానయోగాచ్చ మగా హ్యేతే ప్రకీర్తితాః ౨౨
ధూపమాల్యైర్జపైశ్చాపి హ్యుపహారైస్తథైవ చ
యే యజన్తి సహస్రాంశుం తేన తే యాజకాః స్మృతాః ౨౩
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే సప్తవింశతితమోఽధ్యాయః ౨౭

అష్టావింశతితమోఽధ్యాయః
ఇమాం జ్ఞానోపలబ్ధిం చ కథ్యమానాం నిబోధ మే
అస్థిస్థూణస్నాయు యుతం మాంసశోణితలేపనమ్ ౧
చర్మావనద్ధం దుర్గన్ధి పూర్ణం మూత్రపురీషయోః

జరాశోకసమావిష్టం రోగాయతనమాతురమ్ ౨
రజస్వలమనిత్యం చ భూతావాసమిమం త్యజేత్
కృపాలుత్వం క్షమాసత్యార్జవత్వమథ శౌచతా ౩
క్షమతా సర్వభూతేషు ఏతన్ముక్తస్య లక్షణమ్
తిలే తైలం దధి క్షీరే కాష్ఠే పావకసంహతిః ౪
ఉపాయం చిన్తయేదస్య ధియా ధీరస్సమాహితః
ప్రమార్థినాచలేనాపి మనసా సంయతేన తు ౫
బుద్ధీన్ద్రియాపి సంయమ్య సకున్తానివ పఞ్జరే
ఇన్ద్రియైర్నియతైర్దేహీ ధారణాభిశ్చ తృష్యతి ౬
ప్రాణాయామైర్దహేద్దోషం ధారణాభిశ్చ దుష్కృతమ్
ప్రప్యాహారేణ విషయాన్ధ్యానేనానీశ్వరాన్ గుణాన్ ౭
యథా పర్వతధాతూనాం దోషా దహ్యన్తి ధామ్యతామ్
తథేన్ద్రియకృతా దోషా దహ్యన్తే చిత్తనిగ్రహాత్ ౮
చిత్తం చిత్తేన సంశోధ్య మనస్తు మనసైవ తు
భావాన్భావే చ సంశోధ్య బుధ్యా బుద్ధిం విశోధయేత్ ౯
చిత్తస్య హి ప్రసాదేన హన్తి కర్మ శుభాశుభమ్
శుభాశుభవినిర్ముక్తో నిర్ద్వన్ద్వో నిష్పరిగ్రహః ౧౦
నిర్మమో నిరహంకారస్తతో యాతి పరామ్ గతిమ్
పూర్వాహ్ణే లోహితం రూపమృఙ్మయం ప్రథమం స్మృతమ్ ౧౧
యజుర్మయం ద్వితీయన్తు శుక్లం మాధ్యాహ్నికం స్మృతమ్ ౧౨
కృష్ణం తృతీయం సాయాహ్నే సామ్నో రూపం తతః స్మృతమ్
ప్రథమం రాజసం రూపం ద్వితీయం సత్వసంజ్ఞితమ్ ౧౩
తృతీయం తామసం రూపం త్రైగుణ్యం తచ్చ సంజ్ఞితమ్
త్రయాణాం వ్యతిరేకేణ చతుర్థం సూర్యమణ్డలమ్ ౧౪

జ్యోతిః ప్రకాశకం యూక్ష్మం ప్రోక్తం తచ్చ నిరఞ్జనమ్
త్రైవిద్యసిద్ధాన్తరతాః సూర్యసిద్ధాన్తవేదినః ౧౫
ఓంకారప్రణవైర్యుక్తా ధ్యాననిర్ధూతకల్మషాః
స్థితాః పద్మాసనే ధీరా నాభిసంన్యస్తపాణయః ౧౬
సుషుమ్నానాభిమార్గం చ కుమ్భరేచకపూరకైః
త్రిభిః సంశోధ్య తా పంచ మహతో దేహమధ్యగాన్ ౧౭
పదాఙ్గుష్ఠేన సంచింత్యమూర్ధ్వమున్నమయ క్రమాత్
నాభిప్రదేశే దృష్ట్వా చ దేవమగ్నిమనిన్ధనమ్ ౧౮
సోమం చ హృదయే దృష్ట్వా మూర్ధ్ని చాగ్నిశిఖాం పునః
వాతరశ్మిమివాసహ్యం తం భిత్వాదిత్యమణ్డలమ్ ౧౯
తతః పరం తు గచ్ఛేద యోగస్థః సూర్యమణ్డలమ్
తత్ర గత్వా న శోచన్తి తతౌఽరం పరమం పదమ్ ౨౦
ప్రథమం హృదయం స్థానం ద్వితీయం చాగ్నిసంస్థితమ్
తృతీయం తాపనం స్వస్థం చతుర్థం సూర్యమణ్డలమ్ ౨౧
స్థానం చతుర్థం పరమాత్మనస్తనోర్భానోః సురేశస్య వదన్తి తజ్జ్ఞాః
స్థానం ద్వితీయం పరమాత్మనస్తనోర్భానోః సురేశస్య వదన్తి తజ్జ్ఞాః ౨౨
జ్ఞేయశ్చ మోక్షశ్చ నృణాం స ఏవ సంసారవిచ్ఛిన్న కరం పదం తత్
ఇదం త్వృషీణాం చరితం మయా తే ప్రఖ్యాపితం యాజకశాస్త్రసంగాత్ ౨౩
జ్ఞాత్వా తు యం మోక్షవిదో భవన్తి సిద్ధాశ్చ తత్స్థానమవాప్నువన్తి ౨౩
ఇదమమృతసమం పరస్య వేద్యం కిరణసహస్రభృతో హితం జనానామ్
ఋషిచరితం వీక్ష్య తత్వసారం వ్యపగతమోహధియః ప్రయాన్తి మోక్షమ్ ౨౪
మహత్ప్రోక్తమిదం జ్ఞానం దేయం శ్రద్ధావతాం నృణామ్
నాస్తికానామబుద్ధీనాం న దేయం భూతిమిచ్ఛతా ౨౫
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే మోక్షజ్ఞానం నామాష్టావింశతితమోఽధ్యాయః ౨౮

ఏకోనత్రింశత్తమోఽధ్యాయః

వశిష్ఠ ఉవాచ

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి ప్రతిమాలక్షణం క్రమాత్

యథైవ నారదేనోక్తం సాంబానుగ్రహకారిణా ౧

న పురా ప్రతిమాహ్యాసీ పూజ్యతే మణ్డలే రవిః

యథైతన్మణ్డలం వ్యోమ్ని స్థీయతే సవితుస్తదా ౨

ఏవమేవ పురా భక్తైః పూజ్యతే మణ్డలాకృతిః

యతః ప్రభృతి చాప్యేవం నిర్మితా విశ్వకర్మణా ౩

సర్వలోకహితార్థాయ సూర్యస్య పురుషాకృతిః

ప్రతిమాస్థాపనం చైవ ప్రమాణం చ విధానతః ౪

సర్వలోకహితం సామ్బ కథ్యయానం నిబోధ మే

గృహేషు ప్రతిమా యాస్తు న తాసాం నియమః క్వచిత్ ౫

మనసైవేప్సితాః కార్యాః సర్వాం ఏవ శుభప్రదాః

దేవాయతనవిన్యాసే కార్యం మూర్తిపరీక్షణమ్ ౬

భూమేశ్చ లక్షణం యత్నాత్పరీక్ష్యం తత్వతో బుధైః

ఆదౌ భూమిం పరీక్షేత కుర్యాద్దేవగృహం తతః ౭

ఇష్టగన్ధరసోపేతా స్నిగ్ధా భూమిః ప్రశస్యతే

శర్కరా తుషవేశాస్థిక్షారాఙ్గారవివర్జితా ౮

మేఘదున్దుభినిర్ఘోషా సర్వబీజప్రరోహిణీ

శుక్లా రక్తా తథా పీతా కృష్ణాభా వహితా క్షితిః ౯

ద్విజరాజన్యవైశ్యానాం శూద్రా ణాం చ యథాక్రమమ్

పరీక్షితాయాం భూమ్యామం తు మధ్యే తస్యాః ప్రణామతః ౧౦

ఉపలిప్య చతుర్హస్తం చతురస్రం సమం తతః

హస్తమాత్రమధః ఖత్వా మధ్యే తస్య దశాఙ్గులమ్ ౧౧
గర్తముత్కీర్త్యేత్తం వై పాంసునా పరిపూరయేత్
సమే సమగుణా జ్ఞేయా హీనే హీనగుణా భవేత్ ౧౨
వర్ద్ధమానే తు భూయో సాఽభవేద్ గృద్ధికరీ క్షితిః
నిత్యం ప్రాఙ్ముఖమర్కస్య కదాచిత్పశ్చిమాముఖమ్ ౧౩
స్థాపనీయం గృహే సమ్యక్ ప్రాఙ్ముఖే స్థానకల్పనా
భవనాద్దక్షిణే పార్శ్వే రవేః స్నానగృహం స్మృతమ్ ౧౪
అగ్నిహోత్రగృహం కార్యం రవేరుత్తరతః శుభమ్
ఉదూఙ్ముఖం భవేచ్ఛంభోర్మాతౄణాం చ గృహోత్తమమ్ ౧౫
బ్రహ్మా పశ్చిమతః స్థాప్యో విష్ణురుత్తరతస్తథా
నిక్షుక్షా దక్షిణే పార్శ్వే రవేః రాజ్ఞీ తు వామతః ౧౬
పింగలో దక్షిణే భానోర్వామతా దణ్డనాయకః
శ్రీమహాశ్వేతయోః స్థానం పురస్తాదశంశుమాలినః ౧౭
తత్తథో అశ్వినౌ ద్వారి పూజాకర్మగృహాద్వహిః
ద్వితీయాయాం తు కక్షాయాం రాజ్ఞస్తోషౌ వ్యవస్థితౌ ౧౮
తృతీయాయాం తు కక్షాయాం స్థితౌ కల్మాష పక్షిణౌ
జాన్దకోమాఠరః స్థాప్యో దక్షిణాం దిశమాస్థితౌ ౧౯
ప్రాప్నుయానూక్షతాయౌ తు పశ్చిమాం దిశమాస్థితౌ
ఉదీచ్యాం స్థాపనీయస్తు కుబేరః సోమ ఏవ చ ౨౦
ఉత్తరేణైవ తాభ్యాం తు రేవన్తః సవినాయకః
యద్ర వేర్విద్యతే స్థానం చతుర్ధిక్షు తు తద్ భవాత్ ౨౧
అర్ఘాయ మణ్డలే ద్వే వై కార్యే సవ్యాపసవ్యయోః
దద్యాదుదయవేలాయామర్ఘం సూర్యాయ దక్షిణే ౨౨
ఉత్తరే మణ్డలే దద్యాదర్ఘమస్తంగతే రవౌ

చతురస్రం చతుః శృఙ్గం వ్యోమదేవ గృహాగ్రతః ౨౩
ప్రతిమా పాదసూత్రేణ కార్యం మధ్యస్య మణ్డలమ్
దిణ్డిః స్థాప్యః పురస్తస్మాదాదిత్యాభిముఖస్తథా
ఏష స్థానవిధిః ప్రోక్తో దేవానాన్తు యథాక్రమమ్ ౨౪
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే ఏకోనత్రింశత్తమోఽధ్యాయః ౨౧

త్రింశత్తమోఽధ్యాయః
వసిష్ఠ ఉవాచ
అతః పరం ప్రవక్ష్యామి ప్రతిమా విధివిస్తరమ్
అర్చాః సప్తవిధాః ప్రోక్తా భక్తానాం శుభవృద్ధయే ౧
కాఞ్చనీ రాజతీ తామ్రీ పార్థివీ శైలజా తథా
వార్క్షీవాలేఖ్యా గాయన్తి మూర్త్త్స్థానాని సప్త వై ౨
మధుకో దేవదారుశ్చ రాజవృక్షః స చందనః
బిల్వశ్చామ్రాతకశ్చైవ ఖదిరశ్చమ్పకస్తథా ౩
నిమ్బః శ్రీపర్ణవృక్షశ్చ త్వసనః సరలోఽర్జునః
రవతచన్దనపర్యయాః శ్రేష్ఠాః స్యుః ప్రతిమా ద్రుమాః ౪
వర్ణానామానుపూర్వ్యేణ ద్వౌ ద్వౌ వృక్షౌ ప్రకీర్త్తితౌ
నిమ్బాద్యాః సర్వవర్ణానాం వృక్షాః సాధారణాః స్మృతాః ౫
క్షీరిణో వర్జితాః సర్వే దుర్బలాస్తే స్వభావతః
చతుష్పథేషు న గ్రాహ్యా పేయే స్యుస్తత్ర వృక్షకాః ౬
దేవతాయతనస్యాశ్చ యే చ వల్మీక-సంభవాః
ఉత్తీర్ణాః దేవతా యేషు చైత్యవృక్షాశ్చ యే స్మృతాః ౭
శ్మశానా శ్రయజాతశ్చ పక్షిణాం నిలయాశ్చ తే
సకోటరాశ్చ యే వృక్షాః శుష్కాగ్రా యే చ పాదపాః ౮

అస్తానిలానలహతాః కుఞ్జరాశన దూషితాః
గ్రామాభాసరజోధ్వస్తా బాలా దుర్గధినస్తథా ౯
అకాలఫలపుష్పాశ్చ కాలే తాభ్యాం వివర్జితాః
శీర్ణవ్రజాశ్చ తరవో రుక్షా ధ్వాంక్షనిషేవితాః ౧౦
ఏక శాఖద్విశాఖాశ్చ త్రిశాఖా అధమా ద్రుమాః
శుచౌ సమే వివిక్తే చ వేశాఙ్గార వివర్జితే ౧౧
పాగుదవప్రవణే హృద్యే దేశే కణ్టకవర్జితే
విస్తీర్ణస్కన్ధవిటపః పుష్పవాన్ఋజురవ్రణః ౧౨
అభుగ్నహీనో వికటః స తు గ్రాహ్యః శుభస్తరుః
తస్యాప్యష్ట సుమాసేషు గ్రహణం కార్త్తికాదిషు ౧౩
ప్రశస్తే పుష్యనక్షత్రే గుణయుక్తే శుభే దినే
శకునే చ శుభే నిత్యం సోపవాసోఽధివాసయేత్ ౧౪
సమఃతాదుపలభ్యాపి తస్యాధస్తాద్వసున్ధరామ్
గాయత్ర్! యాః పరిపూతేన పరితః ప్రోక్ష్య వారిణా ౧౫
శుక్లే చాపరిభుక్తే చ పరిధాయ చ వాపసీ
పూజయే గన్ధమాల్యైశ్చ ధూపైః స్వవలికర్మభిః ౧౬
తతః కుశపరిస్తీర్ణే హుత్వాగ్నిం చ తదన్తికమ్
దేవదారుసమిద్భిశ్చ మంత్రేణానేన తత్వవిత్ ౧౭
ఊం ప్రజాపతయే సత్యసన్ధాయ నిత్యం స్రష్టే విధాత్రే చ చరాత్మనే నమః
సాన్నిధ్యమస్మిన్కురు దేవ వృక్షే సూర్యావృతం మణ్డలమావిశయ స్వాహా ౧౮
ఏవం సంపూజాయిత్వా తు వాయవ్యేతం పరిశాన్తయే
వృక్షలోకస్య శాన్త్యర్థం గచ్ఛదే దేవాలయం శుభమ్ ౧౯
దేవ త్వం యాస్యసి తత్ర చ్ఛేదదాహవివర్జితః
కాలే ధూపప్రదానేన స పుష్పైర్బలికర్మభిః ౨౦

లోకాస్త్వాం పూజయిష్యన్తి తతో యాస్యసి నిర్వృతిమ్
వృక్షమూలే కుఠారం చ ధూపైః పుష్పైశ్చ పూజయేత్ ౨౧
ప్రాయాతాయాం తు శర్వర్యాం పునః సంపూజ్య దన్తరతమ్
బ్రాహ్మణేభ్యస్తతో దత్వా యాజకేభ్యశ్చ దక్షిణామ్ ౨౨
ఛిన్ద్యాద్వనస్పతిం తజ్జ్ఞైస్తైఃః! కృతే స్వస్తివాచనే
పూర్వస్యాం దిశి పాతోఽస్య హ్యైశాన్యాం చాపి యద్భవేత్ ౨౩
అథవా చోత్తరస్యాం తు తథా ఛింద్యాస్తు నాన్యథా
పూర్వేశాన్యాముదక్పాతో దిక్షుం తిసృషు చోత్తమః ౨౪
నైరృత్యాగ్నేయయామ్యాసు దిక్షు పాతతరూఃరువశోభనః
వాయవీవారుణీభ్యాం తు దిగ్భ్యాం పాతస్తు మధ్యమః ౨౫
యస్య వశ్య స్థితాః శాఖావినిర్ద్విష్టాః సుశాఖినః
తా సుపూర్వం తతదిఛత్వా తతః పశ్చాదధోచ్ఛినత్ ౨౬
అవిలగ్నమశబ్దం చ పతనం తు ప్రశస్యతే
ఉత్పాతే ద్ధిలం యస్య ఆపశ్చ మధురక్తయోః ౨౭
సర్పిస్తైలం క్షరేద్యస్తు పాదపం తం వివర్జయేత్
క్షేదనం తత్క్షణే వాపి మణ్డలం యస్య దృశ్యతే ౨౮
సగర్భం తం విజానీయాచ్ఛిన్నైస్సముపలక్షితమ్
పీతకే మణ్డలే గోధా కృష్ణే దీర్ఘభుజఙ్గమః ౨౯
గుడవర్ణస్తు పాషాణః కపిలే గృహగ్రోధికా
అగ్నివర్ణే జలం జ్ఞేయం మంజిష్ఠామే భవేత్ కృమిః ౩౦
దావైరేతైర్వినిర్యుక్తం దాతుం దారు శ్రేష్ఠముదాహరేత్
ప్రక్షాల్య పల్లవైః సమ్యక్ క్వచిత్కాలం విధారయేత్ ౩౧
ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే ప్రతిష్ఠాపనకల్పే
దారు పరీక్షా నామ త్రింశత్తమోఽధ్యాయః

ఏకత్రింశత్తమోఽధ్యాయః

వశిష్ఠ ఉవాచ

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి ప్రతిమాలక్షణం క్రమాత్

ఏకహస్తా ద్విహస్తా చ త్రిహస్తా వా ప్రమాణతః ౧

తథా సార్ద్ధత్రిహస్తా వా సవితుః ప్రతిభా శుభా

ప్రసాదాద్ద్వారతో వాపి యత్రప్రమాణం ప్రకీర్తితమ్ ౨

తద్వా ప్రమాణం కర్తవ్యం తతతం శుభమిచ్ఛతా

ఏకహస్తా భవేత్సౌమ్యా ద్విహస్తా ధనధాన్యదా ౩

త్రిహస్తా ప్రతిమా భానోః సర్వకామప్రదాస్మృతా

సార్ద్ధతృతీయహస్తా తు సుభిక్షేమకారికా ౪

అగ్రే మధ్యే చ మూలే చ ప్రతిమా సర్వతః శుభా

గాన్ధర్వీ సా తు విజ్ఞేయా బహుధాన్యధనావహా ౫

దేవాగారస్య యద్ద్వారం తస్మాదష్టాఙ్గముత్సృజేత్

తృతీయే పిణ్డికా కార్యా ద్విభాగాయః ప్రతిమా భవేత్ ౬

అఙ్గులైః స్వైర్భవేన్మూర్తిరశీతిశ్చతురఙ్గులా

విస్తారాయామతః కార్యం వదనం ద్వాదశాఙ్గులమ్ ౭

ముఖం త్రిభాగం చిబుకం లలాటం నాసికా తథా

కర్ణౌ నాసికయాతుల్యౌ పాణ్యోర్వా నిపతేతయోః ౮

నయనే ద్వ్యఙ్గులేస్యాతాం తత్రిభాగే తు తారకే

తృతీయం తారకా భాగం కుర్యాదృష్టిం విచక్షణః ౯

లలాటం మస్తకోత్సేధం కుర్యాత్తత్సమమేవ తు

పరిణాహస్తు శిరసో భవేద్ ద్వాదశఃగులమ్ ౧౦

తుల్యా నాసికయా గ్రీవా ముఖేన హృదయాన్తరమ్

ముఖమాలా భవేన్నాభిస్తతో మేదమనన్తరా ౧౧
ముఖవిస్తారమురసస్తతోఽర్ధ్వం తు కటిర్భవేత్
బాహూప్రవాహూతత్తుల్యావూరుజంఘే చ తత్సమే ౧౨
గుల్ఫాధస్తాత్తు పాదః స్యాదుచ్ఛ్రితశ్చతురఙ్గులేః
షడఙ్గులా తు విస్త స్తిస్తథాఙ్గుష్ఠఓంఙ్గులత్రయమ్ ౧౩
ప్రదేశినీ చ తత్తుల్యా హీనా శేషనఖాన్నఖమ్
చతుర్దశాఙ్గులః పాదస్యాయామః పరికీర్తి్తతః ౧౪
ఏవం లక్షణయుక్తాయా భవేత్ పూజితలక్షణా
అంసౌ భుజౌ తథైవోరుభ్రూలలాటం చసనాసికమ్ ౧౫
గణ్డం చ నియతం మూర్తేః కుర్యాత్తజ్జ్ఞః సమున్నతిమ్
విశా లధవలా తామ్రాపక్ష్మలాయతలోచనః ౧౬
సస్మితాననపద్మాస్య చారు విమ్బాధరః శుభః
రత్నప్రోద్భాసిముకుటః కటకాఙ్గదహారవాన్ ౧౭
అవ్యఙ్గపద బన్ధాది సమాయోగోప శోభితః
సుబాహు మణ్డలశ్చారు విచిత్ర మణి కుణ్డలః ౧౮
కరామ్యాం కాఞ్చనీ ముద్రా ప్రాప్తహస్త సరోరుహమ్
ఏవం లక్షణ సంయుక్తాం కారయే దీప్సితప్రదామ్ ౧౯
ప్రజాభ్యశ్చ తదా భానుః శివారోగ్యాభయప్రదః
అత్యఙ్గాయాం నృపభయం హీనాఙ్గాయామకల్పతా ౨౦
ధ్యాతాయాం చక్షుషః పీడా కృశాయాం తు దరిద్ర తా
సక్షతాయాం భయం శాస్త్రాత్ స్ఫుటితా మృత్యుకారిణీ ౨౧
దక్షిణావనతాయాం తు శశ్వత్స్యాదాయుషః క్షయః
ఉత్తరావనతాయాం తు వియోగో భవతి ధ్రువమ్ ౨౨
నాతిలోక్యా న చాలోక్యా ఋజ్వీ మూర్తి్తః ప్రశస్తే

తస్మాద్ భాస్కరభక్తేన లోకద్వయహితైషిణా ౨౩
తా మూర్త్తయః శుభాః కార్యాస్తధీనాస్తు సమ్పదః
శిరోరుగణ్డవదనైః సర్వాఙ్గావయవైస్తథా
ఏవం లక్షణసమ్పూర్ణా సా శుభా ప్రతిమా నృపామ్ ౨౪
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే ఏకవింశత్తమోఽధ్యాయః ౨౭

ద్వాత్రింశత్తమోఽధ్యాయః

వసిష్ఠ ఉవాచ
అతోఽధివాసనం కార్యం విధిదృష్టేన కర్మణా
సాముద్రం తోయమాహృత్య జాహ్నవ్యం యామునం తథా ౧
సారస్వతం జలం పుణ్యం చాన్ద్ర భాగం స సైన్ధవమ్
పౌష్కరం చ జలం శ్రేష్ఠం గిరి ప్రసవణోదకమ్ ౨
అన్యద్వా శుచి యత్తోయం నదీనదతడాగజమ్
యథాశక్త్యా తదాహృత్య కలశైః కాఞ్చనాదిభిః ౩
తతస్తు మణిరత్నాని సర్వబీజౌషధీస్తథా
సుగన్ధాని చ మాల్యాని స్థలజాన్యమ్బుజాని చ ౪
చన్దనాని చ ముఖ్యాని గన్ధాంశ్చ వివిధాన్ వరాన్
బ్రాహ్మీం సువర్చలాం ముస్తాం విష్ణుక్రాన్తాం శతావరీమ్ ౫
దూర్వాం చ శంఖపుష్పీం చ ప్రియగూం రజనీం వచామ్
సంభృత్య తాంస్తు సంభారాన్ నానాకర్మ విధానవిత్ ౬
వటాశ్వత్థాశిరీషాణాం పల్లవైః కుశసంయుతైః
కలశో పరివిన్యస్తైర్దేయం స్నానోదకం రవేః ౭
కాఞ్చనైరాజతైస్తామ్రైర్మృన్మయైః కలశైస్తథా

సాక్షతైస్సహితైశ్చ సర్వౌషధి సమన్వితైః ౮
గాయత్రీపరిపూతైస్తైరష్టభిః స్నాపయేద్ర విమ్
కుశోత్తరాం తతః కృత్వా వేదీం పక్వేష్టకామయీమ్ ౯
తస్యాం వేద్యాం సమారోప్య పరిధాప్య చ వాససీ
ప్రతిమామపి షిఞ్చేత సోపవాసః ప్రయత్నః ౧౦
మూర్ధ్ని సర్వౌషధీ దత్వా తథైవ మలకాని చ
వాక్యముచ్చారయేదేవముపర్యవకిరన్ జలమ్
దేవస్త్వామభిషిం చన్తు తు బ్రహ్మవిష్ణు శివాదయః
వ్యోమగఙ్గామ్బుపూర్ణేన ఆద్యేన కలశేన తు ౧౨
మరుతశ్చాభిషించ తు భక్తిమన్తో దివస్పతే
మేద్యతోయసుపూర్ణేన ద్వితీయకలశేన తు ౧౩
సారస్వతేన తోయేన పూర్ణేన సురసత్తమాః
విద్యాధరా అభిషించన్తు లోకపాలాః సమాగతాః ౧౪
సాగరోదకపూర్ణేన చతుర్థకలశేన తు
వారిణా పరిపూర్ణన పద్మరేణు సుగన్ధనా ౧౫
పంచమేనాభిషించన్తు నాగాశ్చ కలశేన తే
హిమవద్ధేమకూటాద్యా అభిషించన్తు పర్వతాః ౧౬
నిర్ఝరోదకపూర్ణేన షష్ఠేన కలేశేన తు
సర్వతీర్థామ్బుపూర్ణేన కలశేన దివస్పతే ౧౭
సప్తమేనాభిషిఞ్చతు ఋషయః సప్త ఖేచరాః
వసవశ్చాభిషిఞ్చన్తు కలశేనాష్టమేన తే ౧౮
అష్టమఙ్గలయుక్తేన దేవదేవ నమోఽస్తుతే
స్నాపయిత్వా క్రమేణైణం స్నానకర్మవిధానవిత్ ౧౯
తతో వర్ద్ధనికాం గృహ్య వారిధారాం సముత్సృజేత్

త్రింశత్తు పురతోఽర్కస్య ఆచమస్వేతి చ బ్రువన్ ౨౦
తతోఽన్యత్ర శుచౌ దేశే సుసంపృష్టాచలేపనే
తన్డులైః పంచరాగైశ్చ ఆలిఖేఇచ్చతురన్తికమ్ ౨౧
పతాకాతోరణచ్ఛత్రధ్వజమాలాద్యలఙ్కృతమ్
విచిత్రస్రగ్వితానాఢ్యం ప్రకీర్ణకుసుమోత్కరమ్ ౨౨
తస్య మధ్యే కుశాస్తీర్ణే మూర్తి స్థాప్య వివస్వతః
తస్య చావాహ్నానం కృత్వా దద్యాదర్ఘ్యం ప్రయత్నతః ౨౩
సువర్ణమధుపర్కాది సుమనోదీపఙ్కపజైః
దేవస్య స్పర్శయేఘ్ధం చ సవత్సాం రోహిణీం శుభామ్ ౨౪
ఊం నమో గోపతయ ఇత్యుక్త్వా సహస్రాంశో ప్రసీదయేత్
ఏవమ్ మంత్రేణ సంపూజ్య పరిధాయ చ వాససీ ౨౫
యజ్ఞోపవీతమావేష్ట్య వర్ధోత్సంగస్తథైవ చ
సర్వగన్ధైః సమాలిప్య చన్దనా గురుకు కుఙ్కుమైః ౨౬
అలఙ్కారైరలంకృత్య కుసుమైశ్చ సుగన్ధిభిః
మాలాభిశ్చ విచిత్రాభిరావద్ధాభిరనేకశః ౨౭
తతో ధూపం చ నైవేద్యం దద్యాచ్చైవ ప్రయత్నతః
తత్తోరణం సముత్థాప్య మణేః శ్రద్ధద్యా ధియా ౨౮
ప్రజ్వాల్యాగ్నిం విధానేన కుర్యాచ్చాంన్తిం విధానతః
తతః స్వస్తికృతాం స్నాతాం మణిరత్నవిభూషితామ్ ౨౯
కృతాం ప్రతిష్ఠితాం రక్షాం ప్రతిమామధివాసయేత్
దేవాగారాత్తథైశానేదిగ్భాగే దివ్యసంజ్ఞితే ౩౦
కృత్వా కుశపరిస్తీర్ణే వరాస్తరణసంవృతే
పూర్వశీర్షాం శుభాం శ్యయాం శుక్లాం దివ్యాస్తరణ సంయుతామ్ ౩౧
యస్యాం సంవేశయేత్ సమ్యగ్మహాశ్వేతాముదీరితామ్

నిభుక్షాం దక్షిణే పార్శ్వే వామే రాజ్ఞీం చ స్థాపయేత్ ౩౨
దణ్డపిఙ్గలకౌ చాస్య స్థాప్యౌ పాదప్రవేశితౌ
తస్యాం శంఖః సితాయాం తు శయ్యాయాం ప్రతిమాం రవేః ౩౩
వసేచ్చ రజనీం తత్ర స్తూయమానం చతుర్ద్దిశమ్
బ్రాహ్మణైర్బన్దిభిశ్చాపి గీతజ్ఞైర్వ్వరణైస్తథా
కుర్యాజ్జాగరణం తత్ర సూర్యభక్తిసమన్వితైః ౩౪
ప్రభతాయాం తు శర్వర్య్యాం బోధయేద్ దిగ్విధానతః
హవిష్యం భోజయిత్వా తు బ్రాహ్మణా యాజకాంస్తథా ౩౫
దక్షిణాభిశ్చ సంపూజ్య కృతే వై స్వస్తివాచనే
దీనాన్ధకృపణాదీంశ్చ సర్వానన్నేన తోషయేత్ ౨౬
తతో గర్భగృహస్థానమధ్యే కృత్వా తు పిణ్డికామ్
అవటే చాస్య సౌవర్ణన్యస్య సప్తహయం రథమ్ ౩౭
సర్వబీజౌషధీంశ్చైవ తత్ర దత్వా విధానవిత్
దత్వార్ఘం స్థాపయేత్తత్ర యజమానః సహాయవాన్ ౩౮
గౌరాంశ్చ సర్షపాన్ దత్వా అర్చాం సంస్థాపయేత్తతః
శంఖ దున్దుభినిర్ఘోషైర్వస్త్రాధారాసహాక్షతైః ౩౯
కృత్వా పుణ్యాహశబ్దేన స్వాలయస్య ప్రదక్షిణామ్
శుభే లగ్నే దినే ఋక్షే పూర్వాహ్ణే మానవేక్షణే
ముహూర్తే త్ర శుభే భానోః ప్రతిమాం స్థాపయేద్బుధః ౪౦
నాధోముఖీం నోర్ద్ధ్వముఖీం న పాశ్వాననతాం తథా
సమామభిముఖీం చేమాం ప్రతిమాం చ నివేశయేత్ ౪౧
పత్న్యౌ చాస్య తతః సమ్యక్ పార్శ్వయోర్వ్వినివేశయేత్
నిక్షుభాం దక్షిణే పార్శ్వే రవేరాజ్ఞీం తు వామతః ౪౨
పిఙ్గలో దక్షిణే భానోర్వ్వామతో దణ్డనాయకః

స్థాప్యశ్చైవ తతో వహ్నిం సంస్థాప్య విధివత్పునః ౪౩
యజమానస్య శాంత్యర్థం శాన్తి కర్మ విధానవిత్
హోమయేత్ సర్వదేవానాం స్వాహాకారైరితస్తతః ౪౪
తతస్తదుపహారార్థం సంభారైః ప్రావసమాహృతైః
మోదకోల్లాపికాపూపశష్కులీ భూతశీర్షకైః ౪౫
కృసరైః పాయసోన్మిశ్రైః సర్వదిక్షు క్షిపేద్బలిమ్
తర్పయేత్క్షీరభధ్వాజ్యైః స్తూర్యస్తోత్రైశ్చ భాస్కరమ్ ౪౬
విప్రేభ్యో యాజకేభ్యశ్చ తతోదద్యాచ్చ దక్షిణామ్
సూర్యభుతౌ మహాపుణ్యే తేన కుర్యాంశ్చ దక్షిణామ్ ౪౭
స్థాప్యతేఽనేన విధినామద్భక్తైః ప్రతిమాతు యా
సా తు వృద్ధికరీ నిత్యం సాన్నిధ్యం చ సదా భవేత్ ౪౮
క్షతుర్ణామపి వర్ణానాం స్థాయేద్యస్తుభాస్కరమ్
సోత్తీర్ణః సర్వసంసారాత్ సూర్యలోకే మహీయతే ౪౯
పశ్యన్తి మానవా యే తు ఆదిత్యస్యాధివాసనమ్
సప్త జన్మసుతేజాతా నీరోగాః సంభవన్తి హి ౫౦
త్రిశత్రయముపాసన్తే భానోర్మాలాధివాసితమ్
గన్ధమాల్యోపహారైశ్చ తే యాన్తి పరమాం గతిమ్ ౫౧
ఆత్మీయం పరకీయం చ ప్రతిమాస్థాపనం రవేః
యః పశ్యతి పుమాన్ భక్త్యా స పాపాత్పరిముచ్యతే ౫౨
దశానామశ్వమేధానాం వాజపేయశతస్య చ
ఫలం ప్రాప్నోతి పురుషః ప్రతిష్ఠాప్య దివాకరమ్ ౫౩
యావత్కీర్తిః పుణ్యకృతో భానోః స్థాననివేశనాత్
తావత్ స తు యదుశ్రేష్ఠ సూర్యలోకే మహీయతే ౫౪
స్థాపయిత్వా రవిం భక్త్యా విధిదృష్టేన కర్మణా

మాసే మాసే క్రతుఫలం లభతే నాత్ర సంశయః ౫౫
ఏకాహేనాపి యద్భానోః పూజయా ప్రాప్యతే ఫలమ్
న వ్రతైరుపవాసైర్వో దానైర్వా సమవాప్యతే ౫౬
కృత్వా తు య మహత్ పాపం యః పశ్చాత్ సేవతే రవిమ్
స యాతి సూర్యలోకే తు నరో విగతకల్మషః ౫౭
న భవేద్దుష్టద్రా రిద్ర యం! చన్ద్రే ణ సహ మోదతే
స్వర్గే మహీయతే తావద్యావత్సూర్యస్య వేశ్మని ౫౮
ఇత్యేవం సుఖ్యతి తస్య యశ్చ భానోర్భూతానాం స్థితినిలయప్రసూతిహేతోః
శ్రీభాగీ భవతి నరో నికేశకారీ కల్యాణానాం వసతి శతం చ సూర్యలోకే ౫౯
యః ప్రాసాదం రచయతి పుమాన్ దేవతానాం ప్రయత్నాత్
కీర్తిస్తస్య భవతి విపులవంశమార్గానుజాతా
దివ్యాన్ కామాన్ లభతే చ సదా కామతశ్చా-
ప్రమేయాంస్తాన్ భు క్త్వాసౌ పునరపి భవే చక్రవర్తీ పృతివ్యామ్ ౬౦
యే మానవాస్త్రిదశమూర్తినికేతకాని కుర్వన్తి సాధు యతదృష్టిమనోహరాణి
తేషాం మృతే చ పరమార్థమయే శరీరే లోకే పరిభ్రమతి కీర్తిమయం శరీరమ్ ౬౧
ఇతి మునిఋషభ సుతాయ విష్ణోర్విధిముపదిశ్య చ నారదో జగామ
స చ సవితురిదం చకార భక్త్యా భవనకరం భువి శాస్త్రతం చ నామ్నా ౬౨
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే ప్రతిమాకల్పో నామ ద్వాత్రింశత్తమోఽధ్యాయః ౩౨

త్రయస్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః
నారద ఉవాచ
అతః పరం ప్రవక్ష్యామి ధ్వజారోపణముత్తమమ్
పురా దేవాసురే యుద్ధే యోద్ధుం దేవైర్జయేప్సుభిః ౧
కృత్వాన్యుపరి చిహ్నాని వాహనాని శుభాని తు

లక్ష్మచిహ్నధ్వజః కేతురితిపర్యాయనామభిః ౨
కీర్తితస్య చ తస్యేహ ప్రమాణం గదతః శృణు
ధ్వజవంశస్తు కర్త్తవ్యో హ్యవిద్ధ ఋజురవ్రణః ౩
ప్రాసాదేన స తుల్యస్తు ధ్వజవంశ ప్రమాణతః
పతాకా చ ధ్వజే కార్యా ధ్వజవంశే విలమ్బినీ ౪
దేవాగారస్య శిఖరాన్తికభాగమపమార్జనీ
యుక్తవస్త్రమయీ చిత్రా సఘంతా సుమనోహరా ౫
ధ్వాజాగ్రే చాపి కర్తవ్యో దేవతాలిఙ్గసూచకః
కాఞ్చనో వాథ రౌప్యో వా మణిరత్నమయోఽపి వా ౬
రఙ్గకా లిఖితా వాపి తద్వాహనసమాకృతిః
గరుత్మాంస్తు ధ్వజే విష్ణోరీశ్వరస్య ధ్వజే వృషః ౭
బ్రహ్మణః పఙ్కజం కార్యం రవేర్వ్యోమ స్మృతం ధ్వజే
హంసో జలాధిపస్యోర్ధ్వం ధనదస్య నరో ధ్వజే ౮
భయూరః కార్తికేయస్య హేరమ్బస్య చ మూషకః
కుఞ్జరో దేవరాజస్య యమస్య మహిషో ధ్వజే ౯
సింహో ధ్వజే తు దుర్గాయా ఇత్యేషా ధ్వజకల్పనా
యస్య యో వాహనః ప్రోక్తో ధ్వజస్తస్య స ఏవ తు ౧౦
తతః సర్వౌషధీభిస్తు ధ్నాపయిత్వా ప్రయత్నతః
సమాలభ్య చ కనీయాన్ మధ్యే ప్రతిసరన్తతః ౧౧
కల్పయిత్వా శుభాం వేదీం కలశైరుమశోభితామ్
తస్యాం వేద్యాం సమారోప్య తాం రాత్రిమధివాసయేత్ ౧౨
నానాకుసుమచిత్రైశ్చ స్రజస్తస్యాం చ లమ్బయేత్
అభ్యర్చ్య వై ప్రయత్నేన ధూపమస్మై నివేదనమ్ ౧౩
వలిరుర్మ తతః కుర్యాత్ కృసరాపూపకాదిభిః

పలలోల్లిపికాభిశ్చ దధిపాయసమోదకైః ౧౪
ఉద్దిశ్య లోకపాలేభ్యో వలిం దద్యాత్తు పాయసమ్
బ్రాహ్మణాన్ స్వస్తివాచ్యాపి కృత్వా పుణ్యాహమఙ్గలమ్ ౧౫
వాదిత్రకృతనిర్ఘోషం జయ శబ్దేన సంకులమ్
శుభే లగ్నే దినే ఋక్షే ధ్వజమారోపయేద్బుధః ౧౬
ఏవమారోపయేద్యస్తు ధ్వజం దేవాలయోపరి
శ్రియా సంవర్ధతే నిత్యం ప్రాప్నోతి చ శుభాం గతిమ్ ౧౭
న సురా వస్తుమిచ్ఛన్తి ధ్వజహీనే సురాలయే
మైత్రస్తు స్థాపనే ప్రోక్తో విధానజ్ఞైర్ధ్వజస్య తు ౧౮
ఏహ్యేహి భగవన్నీశ వినిర్మితా పరిచరవాయు సార్ధానుసారిణా
శ్రీకరశ్రీనివాసరిపుధ్వసంకారిన్ పక్షినిలయసర్వదేవతా
సతతం కురు సానిన్నధ్యం శాన్తిం స్వస్త్యయయనం చ మే భవతు--
సర్వవిఘ్నా అపసరన్తు స్వాహా । ధ్వజారోపణమంత్రోఽయమ్ ౧౯
ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే ధ్వజారోపణం నామత్రయస్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః 33

చతుస్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః
వసిష్ఠ ఉవాచ
అథ సమ్వత్సరే పూర్ణే స్థాపితస్య దివస్పతేః
సామ్బః పప్రచ్ఛ భూయోఽపి నారదం చర్షిసత్తమమ్ ౧
సామ్బ ఉవాచ
స్థాపితస్య సహస్రాంశోః పూర్ణే సంవత్సరే పునః
కథం సాంవత్సరీ పూజా కర్తవ్యా చర్షిసత్తమ ౨
నారద ఉవాచ
యథోక్తేన విధనేన ప్రతిమాస్థాపనే కృతే

సంవత్సరే తతః పూర్ణే స్నానకర్మ విధానవిత్ ౩
తీర్థోదకముపానీయ హ్యన్యచ్చాపి జలం శుచిః
పూర్వోక్తేన విధానేన ప్రతిమాం స్నాపయేద్ బుధః ౪
జపేచ్చ తీర్థనామాని మనసా సంస్కరేత్తతః
పుష్కరం నైమిషం చైవ కురుక్షేత్రం పృథూదకమ్ ౫
గంగా సరస్వతీ సింధుశ్చన్ద్ర భాగా చ నర్మదా
పయోష్ణీ యమునా తామ్రా క్షిప్రావేత్రవతీ నదీ ౬
సరితః సాగరాశ్చైవ సాన్నిధ్యం కల్ప్లయన్తు వై
ఏవం స్నానవిధిం కృత్వాహ్యర్చయిత్వా ప్రణమ్య చ ౭
ధూపమర్ఘ్యంచ దత్వా తు ప్రతిమామధివాసయేత్
త్రిరాత్రం సప్తరాత్రం వా మాసార్ద్ధం మాసమేవ చ ౮
అతో హి కారయేద్యాత్రాం శన్తిహేతోర్జనస్య చ
రథేనాం దర్శనీయేన కింకిణీజాలమాలినా ౯
ప్రీణాయిత్వా ద్విజాన్ సర్వాన్ దక్షినాభోజనాదిభిః
రథస్థం ప్రతిమాం కృత్వా కుర్యాత్ స్థానప్రదక్షిణమ్ ౧౦
ఏవం వై క్రియమాణాయాం యాత్రాయాం ప్రతివత్సరమ్
ప్రజాశ్చ సుఖమేధన్తే రాజా జయతి చాహితాన్ ౧౧
నీరుజశ్చ జనః సర్వో గవాం శాన్తిర్భవేత్తథా
కర్త్తారశ్చాపి యాత్రాయాః స్వర్గభాజో భవన్తి వై ౧౨
సామ్బ ఉవాచ
కథం సంచాలయేద్భూయః స్థాపితాం ప్రతిమాం సకృత్
ఏతత్తు వద విప్రర్షే సుమహాన్ సంశయో హి మే ౧౩
నారద ఉవాచ
పూర్వమేవ సహస్రాంశోర్యానహేతోర్మహాత్మనః

సంవత్సరస్యావయవైర్బ్రహ్మణైః కల్పితో రథః ౧౪
సర్వేషాం తు రథానామంవై శ్రేష్ఠః స చ రథః స్మృతః
తం దృష్ట్వా తు తతస్త్వన్యే స్యన్దనా విశ్వకర్మణా ౧౫
కల్పితః సర్వదేవానాం సోమాదీనామనేకశః
వైవస్వతేన చ తతో మానుషేక్ష్వాకవే పునః ౧౬
రథోదత్తస్తు తేనాపి మానుషేష్వవతారితః
అతస్తు రథయానేన చాలనం తు హితం రవేః ౧౭
తస్మాన్న దుష్యతే తేషాం సవితుశ్చాలనం చ యత్
తస్మాద్ర థేన పర్యేతి భాస్కరః పృథివీమిమామ్ ౧౮
గచ్ఛన్న దృశ్యతే చైవ మణ్డలం సవితుః సదా
అదృశ్యం చంచలం దృష్టం యస్మాజ్జామ్బవతీ సుత ౧౯
తదేతాం రథయాత్రాం తు దృష్ట్వా భానోర్మనీషిభిః
అన్యేషాం చాలనం నాస్తి దేవానాం యదునన్దన ౨౦
బ్రహ్మవిష్ణుశివాదీనాం స్థాపితానాం విధానతః
తస్మాద్ర థేన దేవస్య రవేర్యాత్రా విధీయతే ౨౧
ప్రజానామిహ శాన్త్యర్థం ప్రతిసవత్సరం తథా
కాఞ్చనో వాథ రౌప్యో వా దృఢదారుమయోఽపి వా ౨౨
దృఢాక్షరథచక్రశ్చ రథః కార్యః సుయంత్రితః
తస్మిన్ రథే వరే శ్రేష్ఠే కల్పితే సుమనోహరే ౨౩
ఆరోప్య ప్రతిమాం యత్నాద్యో జయేద్వాజినః శుమాన్
హరిల్లక్షణసమ్పన్నాః సుఖుఖా వశర్తినః ౨౪
కుంకుమేన సమాలబ్ధాంశ్చామరైశ్చ విభూషితాన్
సదశ్వాన్ యో జయిత్వా తు రథాచార్యప్రదాపయేత్ ౨౫
విధివత్ పూజత్యిత్వా తు ధూపమాల్యానులేపనైః

ఆహారైర్వివిధైశ్చాపి భోజయిత్వా ద్విజోత్తమాన్ ౨౬
సూర్యక్రతౌ వితతే తు వితమాహుర్మనీషిణః
యచ్చిన్తయ భగ్నాశః క్షుధయా చ ప్రపీడితః ౨౭
అదాతా హి పితౄంస్తేన స్వర్గస్థాన్నిపాతయేత్
యజ్ఞశ్చ దక్షిణాహీనః సవితుర్న ప్రశస్యతే ౨౮
తస్మాన్నానావిధైః కామైర్భక్ష్య భోజ్యాన్న విస్తరైః
ప్రీణయిత్వా జనం సర్వం మిమముచ్చారయేద్విధిమ్ ౨౯
వలిం గృహ్ణన్తు భోదేవా ఆదిత్యావసవస్తథా
మరుతశ్చాశ్వినౌ రుద్రా ః! సుపర్ణాః పన్నగాగ్రహాః ౩౦
సురాశ్చ యాతుధానాశ్చ రథస్థా దేవతాశ్చ యాః
దివపాలా లోకపాలాశ్చ యే చ విఘ్నవినాయకాః ౩౧
జగతః స్వస్తి కుర్వాణాస్తథా దివ్యా మహర్షయః
మా విఘ్నా మా చ మే పాపం మా చ మే పరిపంథినః ౩౨
సౌమ్యా భవంతు తృప్తాశ్చ దేవా భూతగణాస్తథా ౩౩
వామదేవైః పవిత్రైశ్చ మానస్తోకరథన్తరైః
ఆకృష్ణేన రజసేతి ఋచ ఏతాముదాహరేత్ ౩౪
తత పుణ్యాహశబ్దేన కృతవాదిత్రనిస్వరః
రథాపక్రమణం కుర్యాద్వర్త్మనా సుఖమేధతే ౩౫
పురుషైశ్చాపి వోఢవ్యః సూర్యభక్తిసమన్వితైః
సుకృతా గ్రహదానైశ్చ వలీవర్దైరథాపి వా ౩౬
యథా పర్వముదానస్య విజనే పథి గచ్ఛతః
యుగాక్షచక్రభంగో వా తథా నేయః శనైః శనైః ౩౭
రథభంగే ద్విజభయం భగ్నేఽక్షే క్షత్రియస్య చ
తులాభంగే తు వైశ్యానాం శమ్యాః శూద్ర భయం భవేత్ ౩౮

యుగభంగే త్వనావృష్టిః పీఠభంగే ప్రజాభయమ్
పరచక్రాగమం విద్యాచ్చక్రభంగే రథస్య తు ౩౯
ధ్వజస్య పతనే చాపి భయం నృణాం వినిర్దిశేత్
ప్రతిమాయాం గతాయాం తు రాజ్ఞీమరణమాదిశేత్ ౪౦
పర్య్యస్తే సురథే వాపి సర్వజానపదే భయమ్
ఉత్పన్నే ష్వేవమాద్యేషు హ్యుత్పాతేష్వశుభేషు చ ౪౧
వలికర్మ తతః కుర్యాచ్ఛాన్తి హోమం తథైవ చ
బ్రాహ్మణాన్ భోజయేద్యస్తు భూయో దద్యాచ్చ దక్షిణామ్ ౪౨
పూర్వోత్తరే దిశో భాగే రథస్యాగ్నిం ప్రకల్పయేత్
సమిద్భిస్తు ఘృతాక్తాభిర్హోమయేజ్జాతవేదసమ్ ౪౩
స్వాహాకారం వదన్ సమ్యగ్దేవతాభ్యస్త్వనుక్రమాత్
గ్రహేభ్యశ్చ ప్రజాభ్యశ్చ నామాన్యుద్దిశ్య హోభయేత్ ౪౪
ప్రథమం చాగ్నయే స్వాహా స్వాహా సోమాయ చైవ హి
స్వాహా ప్రజాపతయే చైవ దద్యాదాహుతయః క్రమాత్ ౪౫
స్వస్త్యస్త్విహ చ విప్రేభ్యః స్వస్తి రాజ్ఞే తథైవ చ
గోభ్యః స్వస్తి ప్రజాభ్యశ్చ జగతః శాన్తిరస్తు వై ౪౬
శన్నో౽స్తు ద్విపదే నిత్యం శన్నశ్చాస్తు చతుష్పదే
శం ప్రజాభ్యతస్తథైవస్తు శం సదాత్మని చాస్తు మే ౪౭
భూఃశాన్తిరస్తు దేవేశ భువః శాన్తిస్తథైవ చ
స్వశ్చైవాస్తు తథా శాన్తిః శాన్తిః సర్వత్ర వాస్తు నః ౪౮
త్వమేవ జగతః సృష్టా పోష్టా చైవ త్వమేవ హి
ప్రజాః పాలయ దేవేశ శాన్తిం కురుదివస్పతే ౪౯
ఇదమన్యచ్చ వక్ష్యామి శాన్తైః పరమకారణమ్
యాత్రాకారణభూతస్య పురుషస్య స్వజన్మనః ౫౦

దుష్టాన్ గ్రహాంశ్చ విజ్ఞాయ గ్రహశాన్తిం సమాచరేత్
ప్రాదేశమాత్రాః కర్తవ్యాస్సమిధో వా ప్రమాణతః
అర్కమయ్యస్తథాఽర్కస్య పాలాశ్యః శశినస్తథా ౫౧
ఖార్దియశ్చైవ సౌమాయ హ్యపామార్గ్యో బుధాయ చ
ఆశ్వత్థాశ్చైవ జీవాయ హ్యౌదుంబర్యః సివాయ చ ౫౨
శనయే తు శమీమయయో దూర్వాః కార్యాస్తు రాహవే
కేతవే తు కుశాః కార్యా దక్షిణాం చాప్యతః శృణు ౫౩
సూర్యాయ చోత్తమాం ధేనుం శంఖం దద్యాత్తథేన్దవే
రక్తోర్ణం చైవ భౌమాయ కాంచనం సోమసూనవే ౫౪
పీతవాసాంసి జీవాయ శుక్రాయాశ్వం సితం తథా
శనైశ్చరాయ గాం నీలాం రాహవే ఖణ్డ పాయసమ్ ౫౫
ఛాగం తు కేతవే దద్యాచ్ఛృణ్వేషాం భోజనాని చ
గుడౌదనం తు సూర్యాయ సోమాయ ఘృతపాయసమ్ ౫౬
హవిష్యమన్నం భౌమాయ క్షీరాన్నం సోమసూనవే
దధ్యోదనం తు జీవాయ శుక్రాయాథ ఘృతాశనమ్ ౫౭
తిలపిష్టం చ మాషం చ సూర్యపుత్రాయ దాపయేత్
రాహవే దాపయేన్మాంసం కేతవే చిత్రమోదనమ్ ౫౮
యథా బాణప్రహారాణాం వారణం కవచం స్మృతమ్
తథా దైవోపఘాతానాం శాన్తిర్భవతు వారణమ్ ౫౯
అహింసకస్య దాంతస్య ధర్మార్జితధనస్య చ
నిత్యం చ నియమస్థస్య సదానుగ్రహణా గ్రహాః ౬౦
గ్రహా గావో నరేన్ద్రాశ్చ బ్రాహ్మణాశ్చ విశేషతః
పూజితాః పూజయన్త్యేతే నిదహన్త్యపమానితాః ౬౧
యథా సముత్థితం యంత్రం యంత్రేణ ప్రతిహన్యతే

తథా సముత్థితాం పీడాం గ్రహశాంత్యాం ప్రశామయేత్ ౬౨
యజ్వనాం సత్యవాక్యానాం తథా నిత్యోపవాసినామ్
జపహోమపరాణాం చ గ్రహపీడా ప్రశామ్యతి ౬౩
ఏవం కృత్వా ప్రజాశాంతిం కృత్వా చ స్వస్తి వాచనమ్
పునః సూర్యరథం కృత్వా కుర్యాత్ ప్రక్రమణం తతః ౬౪
మార్గశేషం తతో గత్వా నయేద్ దేవాలయం తతః
అవతార్య రథాచ్చైనం స్థాపయేన్మండలే తథా ౬౫
చతుర్థేఽహని కర్తవ్యం తతో విశ్రమణం రవేః
ధూపమాల్యోపహారైశ్చ పూజయేన్మణ్డలే పునః ౬౬
ఏవం విధిం తు సూర్యాయ కుర్యాత్ కోఽపి సుమానవః
స పరార్ద్ధం తు వర్షాణాం సూర్యలోకే మహీయతే ౬౭
న కులే జాయతే తస్య దరిద్రో వ్యాధితోఽపి వా ౬౮
అథ సంవత్సరే పూర్ణే భానోర్యాత్రాదినే యది
రథప్రక్రమణం తత్ర కథం త్రి కృతం భవేత్ ౬౯
తతో ద్వాదశవర్షే తు కర్త్తవ్యం నాన్తరా పునః
శాన్తికర్మ చకృత్వా వై హోతవ్యం భూతిమిచ్ఛతా ౭౦
శక్రధ్వజస్య చాప్యేవం యది నోత్థాపనం కుతమ్
తతో ద్వాదశకే వర్షే కర్త్తవ్యం నాన్తరా పునః ౭౧
ఇతి మునిఋషభః సుతాయ విష్ణోర్విధిముపదిశ్య తు నారదో జగామ
స చ దశశత దీధితేశ్చకార ప్రణిపతితార్త్తిహరస్య దేవయాత్రామ్ ౭౨
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే దేవయాత్రా నామ చతుస్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః ౩౪

పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః

వసిష్ఠ ఉవాచ

పునర్యాత్రావిధిం చేమం సమాసాత్ కథయామి తే
నారదేనైవ కథితం సామ్బోఽనుగ్రకారణమ్ ౧
వర్తమానే తు భావే వై రథే దేవగణే స్థితే
యస్య యశ్చ నియోగః త్స్యాద్దేవస్య కథితో మయా ౨
స తస్మిన్నేవ మనసా స్థాపనీయో రథే బుద్ధైః
ద్యౌర్మహీదేవమూర్తిస్థకథాపూర్వం ప్రకీర్తితా ౩
తథైవ రాజ్ఞీ ద్యౌర్జ్ఞేయా నిక్షుభా పృథివీ స్మృతా
ఏతాభ్యామపి దేవీభ్యాం తథైవ సవితుస్తథా ౪
దణ్డినం పింగలాదీనాం పృథక్ కార్యో రథక్రమః
మనసా చింతయేదేవం యథా స్థానేషు దేవతామ్ ౫
దివపాలాంల్లోకపాలాంశ్చ కల్పయేన్మనసైవ తు
దేవాదేవమయశ్చైవ సర్వదేవమయస్తథా ౬
మణ్డలం త్వత్వృజ్మయం చైవ ఛన్దాసి చ తథైవ చ
గాయత్రీ చైవ త్రిష్టుప్చ జగత్యనుష్టుబేవ చ ౭
పంక్తిశ్చ బృహతీ చైవ ఉష్ణిగేవ చ సప్తమీ
అతోఽర్కవేదమయత్వాచ్చ ఛందసాం చైవ కల్పనాత్ ౮
రథప్రక్రమణే సూర్యో వోఢవ్యో బ్రహ్మవాదిభిః
ఉపవాసపరైర్యవత్రై బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః ౯
యథీవతకరణాచ్చైవ శుభాశాన్తిర్భవిష్యతి
నాయకశ్చాపి సర్వాసాం దేవతానాం దివాకరః ౧౦
విన్యాసేషు రథానాం చ దేవతాయతనేషు చ ౧౧
తతో ధూపోపహారైశ్చ సంపూజ్య ప్రథమం తతః
దిగ్దేవానుచరాంశ్చైవ పూజయన్ పూజ్యతే శ్రియా ౧౨
అపూజ్య ప్రథమం సూర్యం మపరా యస్తు పూజయేత్

తదజ్ఞానకృతం పాపం న తత్ గృహ్ణన్తి దేవతాః ౧౩
యాత్రాకాలే తు సంప్రాప్తే సవితుర్దీక్షితాం తనుమ్
యే ద్రక్ష్యన్తి తదా భక్త్యా తే భవిష్యన్త్యకల్మషాః ౧౪
పౌర్ణమాస్యామమావశ్యాం దానం పుణ్యతరం తథా
ఆషాఢీ కార్తికీ మాఘీ తిథ్యః పుణ్యతమాః స్మృతాః ౧౫
మహత్వం చ తిథేః పుణ్యం యథాశాస్త్రేషు భాషితమ్
కార్త్త్యాం చ విశేషేణ మహాకీర్త్తిరుదాహృతా ౧౬
ఏవం కాలసమాయోగాద్ యాత్రకాలే విశిష్యతే
దర్శనాచ్చ మహత్ పుణ్యం సర్వపాపహరం పరమ్ ౧౭
ఉపవాసపరో యశ్చ తస్మిన్ కాలే ధృతవ్రతః
పూజయేద్ భాస్కరం భక్త్యా స గచ్ఛేత్ పరమాం గతిమ్ ౧౮
దేవోఽయం యజ్ఞపురుషో లోకానుగ్రహకాఙ్క్షయా
ప్రతిమాయాం స్థితో భూత్వా పూజ్యతే మానుషైః సదా ౧౯
స్నానాద్ధానాజ్జపాద్ధోమాత్ సంయోగాద్దేవకర్మణః
శిరసో వపనాచ్చైవ దీక్షితః పురుషో భవేత్ ౨౦
కేశానాం వపనం కార్యం సూర్యభక్తైస్సదా నరైః
సూర్యక్రతౌ శుచిశ్చైవం దీక్షితః పురుషో భవేత్ ౨౧
చతుర్ణామపి వర్ణానాం భవత్యా సూర్యం చ నిత్యశః
ఏవం యే తు కరిష్యన్తి తే నరా నిత్యదీక్షితాః
తీర్ణవ్రతా మహాత్మానః ప్రాప్నువన్తి శుభాం గతిమ్ ౨౨
ఇతి శామ్బపురాణే పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః ౩౫

షట్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః

వశిష్ఠ ఉవాచ

అథాతః సమ్ప్రవక్ష్యామి హ్యగ్నిధూపవిధిక్రియామ్
స్నానమాచమనం చాథోఽర్ఘ్యదానం తథైవ చ ౨
అథ మృద్భిస్త్రిభిః స్నాత్వా వససీ నిర్మలే శుభే
పరిధాయ చ సవిత్ర్! యాఽథాచమేచ్చ ప్రయత్నతః ౩
జలస్థో నాచమేద్విద్వాంజలాదుత్తీర్య నిత్యశః
ఆచమేత్తు ప్రయత్నేన సావిత్ర్! యా సు సమాహితః ౪
అప్సు సూర్యస్తథాగ్నిశ్చ నాగదేవీ సరస్వతీ
తస్మాదుత్తీర్య చాచామేన్నోపహన్యాజ్జలాశయమ్ ౫
ఉపవిశ్య శుచౌ దేశే ప్రయతః ప్రాగుదఙ్ముఖః
పాదౌ ప్రక్షాల్య హస్తౌ చ అన్తర్జానుస్తథాచమేత్ ౬
ప్రసన్నస్త్రిః పిబేదాపః ప్రయతః సుసమాహితః
ద్విధాపమార్జనం కృత్వా త్రిభిరభ్యుక్షణం పునః ౭
మూర్ద్ధానం ఖాని వాత్మానముపస్పృశ్యానుపూర్వశః
ఆచాన్తో నమస్కృత్య శౌచేచ్చుః శుచితామియాత్ ౮
క్రియాం యః కురుతే భోహాదనాచమ్యేహ నాస్తికః
భవతి తా వృథా తస్య క్రియాః సర్వా న సంశయః ౯
శుచిష్కామా హితే దేవా వేదే చ సముదాహృతాః
నాస్తికం చాశుచిం చైవ వర్జయన్తి సదా సురాః ౧౦
ఋషయః పితరశ్చాపి యే చాన్యేఽపి శుచివ్రతాః
శౌచమేవం ప్రశంసన్తి శౌచాజ్జ్ఞానం విధీయతే ౧౧
ఆచాన్తో మౌనమాస్థాయ దేవాగారం విశేత్తతః
నియమనం కృత్వా శ్వాసస్య ప్రాణమాచ్ఛాద్య వాససా ౧౨
శిరః ప్రావృత్య చైవాప్యవేశోదవినివృత్తయే
తతః పూజాం రవేః కుర్యాత్ పుష్పైర్నానవిధైః శుభైః ౧౩

జపేన వర్త్మానేన సంహితాయాం కరాన్ జపన్
ధూపం తతోఽగ్నయే దత్వా ప్రథమం గుగ్గులాహుతిమ్ ౧౪
పుష్పాఞ్జలిం తతో గృహ్య తచ్ఛిలాయాం ప్రధూప్య చ
రవేర్మూర్ద్ధని తం దత్వా వాచమేతాముదాహరేత్ ౧౫
ఊం వ్రతనయం వ్రతినో వర్ద్ధయన్తి దేవా మనుష్యా పితరశ్చ సర్వే
తస్యాదిత్యస్య ప్రసవామనామహే యస్తేజసః ప్రథమమజో విభాతి ౧౬
ధూపవేలాః స్మృతాః పఞ్చ జపేష్వేవం చ పఞ్చసు
మహావిద్యాసు యాః పఞ్చ వక్ష్యేఽహం తాః పునః క్రమాత్ ౧౭
దండనాయకవేలా తు ప్రదోషే ఋక్షదర్శనాత్
రాజ్ఞీవేలా తు ప్రత్యూషే తద్వత్ కార్యా విజానతా ౧౮
త్రికాలం తు రవేః పూజా కర్తవ్యా సూర్యదర్శనాత్
అర్ద్ధోదితే ఖమధ్యస్థే భానోర్వాస్తం గతే తథా ౧౯
మిహిరాయ చ పూర్వాహ్ణే మధ్యాహ్నే జ్వలనాయ చ
అఘోద్యన్మణ్డలే దేయా నీచాహ్నే వరుణాయ చ ౨౦
రక్తచన్దనమిశ్రాణి గన్ధోదకయుతాని చ
పద్మాని కరవీరాణి తథా రక్తోత్పలాని చ ౨౧
కుఙ్కుమోదకమిశ్రాణి తథా కురూటకాని చ
గన్ధాద్యాన్యథవాన్యాని కృత్వా తామ్రస్య భాజనే ౨౨
భూయో ధూపం తతో దద్యాత్ సహర్ఘం తాంగుగ్గులాహుతిమ్
అర్ఘపాలం తతో గృహ్య కుర్యాదావాహనం కరైః ౨౩
ఏహి సూర్య సహస్రాంశో తేజోరాశే జగత్పతే
అనుకమ్పయ మాం భక్త్యా గృహాణార్ఘం దివాకర ౨౪
అనేనావాహనం కృత్వా జానుభ్యాం సంస్థితః క్షితౌ
ఖేర్ని వేదయేదర్ఘమాదిత్యహృదయం జపేత్ ౨౫

ఊం నమో భగవతే ఆదిత్యాయ వరిష్ఠాయ వరేణ్యాయ బ్రహ్మలోకైకకర్త్రే

ఊం ఈశానాయ పురాణాయ పురాణ పురుషాయ చ ౨౬

ఊం సోమాయ చ ఋగ్యజుః సామాథర్వణే నమః ౨౭

ఊం భూః ఊం భువః ఊం స్వః ఊం మహః ఊం జనః ఊం తపః ఊం సత్యమ్

బ్రహ్మణే మధ్యపరత ఆదిత్యాయేతి స్వాహా ౨౮

సావిత్ర్! యా పరిపూతేన వారిణా తు తతః పరమ్

పరితః పరిసూజ్యాథ ధూపభాజనముచ్ఛ్రియేత్ ౨౯

ఊం భూర్భువస్స్వస్తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి

ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ౩౦

తతో నివేదయేద్రూ పేత్ వృచమేతాముదాహరన్ ౩౧

త్వమేకో రుద్రా ణాం వసూనాం పురాతనో దేవానాం గీర్భిరభిష్టుతః

శాశ్వతో దివి ౩౨

పూర్వాహ్ణేఽనేన మంత్రేణ మధ్యాహ్నే చాప్యనేన తు ౩౩

ఊం నమో జ్వాలామాలాయ తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యన్తి సూరయః

దివీవ చక్షురాతతం ఖాయాహ్నే చాప్యనేన తు ౩౪

ఊం నమో వరుణాయ ఊం ఆకృష్ణేన రజసా వర్త్తమానో నివేశయన్నమృత్త మర్త్యం చ

హిరణ్యయేన సవితా రథేన దేవో యాతి భువనాని పశ్యన్ ౩౫

అనేన విధినా దత్వా ధూపం సూర్యాయ భోజకః

ఉత్క్షిప్తేనైవ ధూపేన విశధ్గర్భగృహం తతః ౩౬

తతః ప్రవిశ్య ధూపం తు ప్రతిమాయై నివేదయేత్

మంత్రేణ మిహిరాయేతి ధూపం దత్వేతి నిత్యశః ౩౭

తతో రాజ్ఞీం నమస్కృత్య నిక్షుభాయై నమో నమః

దణ్డనాయకసంజ్ఞాయ పింగలాయ చ వై నమః ౩౮

తతో రాజ్ఞే చ తోషాయ కల్మాషాయ గరుత్మతే

తతః ప్రదక్షిణం కుర్వన్ దిగ్దేవేభ్యో నివేదయేత్ ౩౯
దండినే చ తతో దద్యాద్రై వన్తానుచరాయ చ
పూర్వేణ నమఇన్ద్రా య దక్షిణేన యమాయ చ ౪౦
పశ్చిమేన జలేశాయ కుబేరాయోత్తరేణ చ
ఉత్తరేణైవ సోమాయ దద్యాద్ధయ విచక్షణః ౪౧
శృఙ్గే సౌమనసే ధూపమీశానాయ నివేదయేత్
జ్యోతిషం త్వగ్నయే దత్వా పితృశ్చచిత్రసంజ్ఞకే ౪౨
చన్ద్ర భాసే తతః శృఙ్గే ధూపం దత్వా తు వాయవే
మధ్యే నారాయణాఖ్యాయ సూర్యాయ పరమాత్మనే ౪౩
ఆదిత్యేభ్యోఽప్యరుద్రే భ్యోమరుద్భ్యశ్చాఖ్విభ్యస్తథా
యా హ్యస్మిన్ దేవతా వ్యోమ్ని నమస్తాభ్యోఽపి నిత్యశః ౪౪
ఏవముద్దిశ్య నామాని ధూపం దత్వా తతస్తవైః
ఉత్క్షిప్తో యత్ర వై ధూపో ముక్త్వా తత్రైవ తం పునః ౪౫
సూర్యం గుహ్యైరభిష్టుత్య హ్యేవం విజ్ఞాపయేత్తతః
అర్చితో హి యథాశక్త్యా మయా శక్త్యా విభావసో ౪౬
ఐహికాముష్మికీం నాథ కార్యసిద్ధిం కురుష్వ మే
ఏవం త్రిషవణస్నాతో యోఽర్చయేత్నప్రయతః సదా
విధినా తు యథోక్తేన సోఽశ్వమేధఫలం లభేత్ ౪౭
యశ్చైవం కురుతే నిత్యం యథోక్తం ధూపవిస్తరమ్
సుపుత్రవానరోగీ చ మృతః సంలీయతే రవౌ ౪౮
విధినా తు యథోక్తేన క్రియమాణాని యత్నతః
సర్వకర్మాణి సిధ్యన్తి సఫలాని భవన్తి చ ౪౯
పుష్పశ్రేష్ఠం చ దానం స్యాత్పత్రం సముపహారయేత్
పత్త్రం న స్యాత్తతో ధూపం ధూపో న స్యాత్తతో జలమ్ ౫౦

సర్వం న స్యాత్తదా చైవ ప్రణిపాతేన పూజయేత్
అశక్తః ప్రణిపాతేఽపి మనసా పూజయేత్తతః ౫౧
అసంభవే తు ద్రవ్యాణాం విధిరేష ప్రకీర్తితః
ద్రవ్యాణాం సంభవే చైవ సర్వమేవోపహారయేత్ ౫౨
మంత్రాద్యాః కథితా యే తు పుష్పధూపనివేదనే
వ్యాహారాత్ స్మరణాచ్చైవ తేషాం ప్రీతో భవేద్రవిః ౫౩
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే షట్త్రింశత్తితమోఽధ్యాయః ౩౬

సప్తత్రింశత్తమోఽధ్యాయః
వసిష్ఠ ఉవాచ
అతోఽగ్రే సంప్రవక్ష్యామి విధానమనుపూర్వశః
ధూపో నివేద్యతే యేన ఆదిత్యస్యాగ్నినా సదా ౧
శుచిరగ్నిః స్మృతః సూర్యో వాయుస్తస్య సుతః స్మృతః
అస్యాన్తఃస్థః స వై యస్మాత్తతోఽసౌ వాయు నాన్తరః ౨
అతోఽస్య తేజ ఉత్థాప్య రవేర్ధూపం నివేదయేత్
తముత్థాప్య విధానేన శుచౌ దేశే నివేశ్య చ ౩
మంత్రేణ తు రవిం దేవం నిత్యమేవం ప్రసాదయేత్
అరణ్యాం తు శమీమయ్యాం పిప్పల్యాం పుత్ర కంరవేః ౪
నిర్యథ్య తం సముత్థాప్య ధమయేద్రవ్యజనేన తు
మూర్తిముల్లిఖ్య దర్భేణ హ్యగ్నిం సంస్థాప్య యత్నతః ౫
తతః సుచం స్రువం చైవ ప్రణీతామాజ్యభాజనమ్
ప్రభృజ్య స్పర్శయేదగ్నిం కుశేనాగ్నిం చ సంస్పృశేత్ ౬
కుశం గృహ్య తు హస్తాభ్యామాజ్యం ప్రథమముత్సృజేత్
నాగ్నిం ముఖేనోపధమేన్న చ పాదౌ ప్రతాపయేత్ ౭

అధస్తాన్నోపధ్యాయాచ్చ న చైనమభిలఙ్ఘయేత్
సుసమిద్ధం తతః కృత్వా హోమయేజ్జాతవేదసమ్ ౮
ప్రోదశమాత్రాః కర్తవ్యాః సమిధోఽథ ప్రమాణతః
పృథుప్రమాణా కర్త్తవ్యా దేవదారుమయీ తథా ౯
అతిమాత్రా తథేధ్మాశ్చ కర్తవ్యాః స్వప్రమాణతః
పాలాశోఽర్కస్త్వపామార్గః శమ్యశ్వత్థా వికంకతః ౧౦
ఉదుంబరస్తథాబిల్వశ్చన్దనో యజ్ఞియాశ్చ యే
సరలో దేవదారుశ్చ శాలశ్చ ఖదిరస్తథా ౧౧
సమిదర్థే ప్రశస్తాస్తు వృక్షా హ్యేతే ప్రకీర్తితాః
శ్లేష్మాతకో నక్తమాలః కపిత్థః శాల్మలీం తథా ౧౨
బిల్వజః కోవిదారశ్చ కరంజః శల్లకీ ద్రుమః
చిరబిల్వస్తథాక్రఓంటస్తిక్తకామ్రతకౌ తథా ౧౩
నిమ్బో విభీతకశ్చైతే హోమకర్మణి గర్హితాః
ఏవం సమేధితస్యాగ్నేః సమన్తాత్ కుశ విష్టరమ్ ౧౪
దత్వా ప్రాగుత్తమం తం తు తతస్తం పరిమార్జయేత్
సావిత్రీమంత్రపూతేన వారిణాత్రిః సమం తతః ౧౫
తతః కుశమయం కృత్వా హ్యాత్మనోఽథాఙ్గులీయకమ్
తతోఽగ్నేర్దక్షిణే పార్శ్వే కల్పయేద్ బ్రహ్మణస్తనుమ్ ౧౬
తతః సుచం స్రువం చైవ ప్రణీతామాజ్యభాజనమ్
ప్రక్షాల్య స్పర్శయేదగ్నిం స్రువం చాజ్యేన సంస్పృశేత్ ౧౭
తతౌ భూమౌ నిషణ్ణేన జానునా సుసమాహితః
పాణీ తు పుటకౌ కృత్వా ప్రణమేజ్జాతవేదసమ్ ౧౮
ఆహ్వానం తు తతః కృత్వా రవేస్తత్ర సమాహితః
పురాణోక్తేన మంత్రేణ హ్యానేనాథ కృతాంజలిః ౧౯

నమో నమో యో భవతీ హశశ్వదుత్తిష్ఠమానో జగతో హితాయ

ఆవాహయామ్యద్య తమీశమాద్యం కరోతు సోఽగ్నావిహ సన్నిధానమ్ ౨౦

ఏహ్యే హి సూర్యాక్షయవిశ్వమూర్తే అబిన్ధనోఽగ్నేః శుచినామధేయ

ఇమాం స్వకీయాం తనుమావిశస్వ హవిర్హుతం దేవమథా సమీక్ష్య ౨౧

ఏవం కృత్వాగ్నిసంస్కారం సాహ్వనం చ దివాకరమ్

తతో విజ్ఞాపయేదగ్నిమృచమేతాముదాహరేత్ ౨౨

మమాగ్నే వర్చో విహవేష్వస్తు వయం త్వేన్ధానాస్తన్వం పుషేమ

మహ్యం న మతాం ప్రదిశశ్చతస్రస్త్వయాధ్యక్షేణ పృతనా జపేమ్ ౨౩

ఉత్తిష్ఠ పురుషర్ష భహరిపింగలదీప్తజిహ్వ లోహితాక్షదేహి మే దదామితే స్వాహా ౨౪

తతః పరమగ్ని హోత్ర మంత్రేణ మార్గ ముచ్చరన్ పరమాహుతిం దద్యాదాదాయ స్వాహా ౨౫

తథైవ చ యత్ర ఆత్మీయే మత్విషాస హితాయ చ

తతః ప్రాదేశమాత్రాభిః పాలాశీభిర్యథా విధి ౨౬

దేవదారుమయీభిశ్చ శమీమయీభిరేవ చ

సమిద్భిశ్వధృతాక్తాభిర్హోమయే జాతవేదసమ్ ౨౭

రత్నిమాత్రం స్రువం గృహ్య ధృతేనైవ తు హోమయేత్

అతః క్షీరేణ గవ్యేన తతోఽన్నేన చ హోమయేత్ ౨౮

నవాభిరోషధీభిశ్చ తిలవ్రీహి యవైస్తథా

శాలీఫలకశ్యామాకైర్గోధూమైశ్చైవ హోమయేత్ ౨౯

పౌర్ణమాస్యామమాయాం వా హోమయేచ్చ విశేషతః

చైత్ర్! యాం తథాఽశ్వయుజ్యాం చ కుర్యాదగ్నిం తథా క్రియామ్ ౩౦

బహుహవ్యేన్ధనైశ్చాగ్నౌ సుసమిద్ధే విశేషతః

విధూమే లేలిహానే చ హోమయే కర్మసిద్ధయే ౩౧

అప్రబుద్ధే సధూమే వా జుహుయాన్న హుతాశనే

యజమానా భవేదన్ధౌ హ్యపుత్ర ఇతి చ శ్రుతిః ౩౨

అర్చిష్మాన్ పీడిత శిఖస్తప్తకాంచన సన్నిభిః
స్నిగ్ధః ప్రదక్షిణావర్తో వహ్నిః స్యాత్కార్యసిద్ధయే ౩౩
నవాకల్యాణీ యువతిర్నాల్పవిద్యో న బాలిశః
హోతా స్యాదగ్ని హోత్రస్య నార్తో నా సంస్కృతస్తథా ౩౪
నరకం తు పతన్త్యేతే జుహ్వతశ్చ ధనక్షయః
తస్మాద్విజ్ఞానకుశలో హోతా స్యాద్వేదపారగః ౩౫
యత్ఫలమ్ కర్మణస్తస్య తతో నిగదితం శృణు
అధ్యక్షః సర్వకామోఽయం సోఽశ్వమేధఫలం లభేత్ ౩౬
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే అగ్నివిధానం నామ సప్తస్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః ౩౭

అష్టత్రింశత్తమోఽధ్యాయః

వసిష్ఠ ఉవాచ
తత్తేహం వర్ణయిష్యామి సామ్బేన చ యథా పునః
నారదః పరమోదారః పృష్టోఽభూత్ సంశయో మహాన్ ౧
సామ్బ ఉవాచ
శ్రుతా దారుపరీక్షా మే ప్రతిమాలక్షణం తథా
దేవయాత్రావిధానం చ హ్యగ్నికార్యవిధిం తథా ౨
అతః పరం తు విప్రేంద్ర ప్రబ్రూహి మమ పృచ్ఛతః
దేవపూజాఫలం యచ్చ యచ్చ దానఫలం భవేత్ ౩
ప్రణిపాతే నమస్కారే తథా చైవ ప్రదక్షిణే
ధూపదీపప్రదానే చ సంమార్జనవిధౌ చ యత్ ౪
ఉపవాసే చ యత్రోక్తం తత్ఫలం నక్తభోజనమ్
అర్ఘశ్చ కీదృశః ప్రోక్తః కుత్ర వా సంప్రదీయతే ౫
నారద ఉవాచ

కథం చ క్రియతే భక్తిః కథం దేవః ప్రసీదతి
భక్తిం శ్రద్ధాం సమాధిం చ కథ్యమానాం నిబోధ మే ౬
మనసా భావనా భక్తిరిచ్ఛా శ్రద్ధా చ కథ్యతే
ధ్యానం సమాధిరిత్యుక్తం శృణు భక్తి వికల్పనామ్ ౭
తత్ కథాయాం రమేద్యస్తు స వై భక్తః సనాతనః
నిత్యం తు తన్మనాశ్చైవ దేవపూజారతః సదా ౮
తత్కర్మకృద్భవేద్యతు స వై భక్తః సనాతనః
దేవార్థం క్రియమాణాని యః కర్మాణ్యనుమన్యతే ౯
కీర్తనాద్వాప్పరోమాంచీః సవై భక్తతరో నరః
నాభ్యసూయేచ్ఛ తద్భక్తం న వన్ద్యా చాన్య దేవతా ౧౦
ఆదిత్యవ్రతధారీ చ స వై భక్తతరో నరః
ఏవం విధా క్రియా భక్తిః సదా కార్యా విజానతా ౧౧
గచ్ఛంస్తిష్ఠన్ స్వప్నన్ఛయన్ జిశ్చ నిమిషంస్తథా
యః స్మరేద్ భాస్కరం నిత్యం స వై భక్తతరో నరః ౧౨
భక్త్యా సమాధినా చైవ శుద్ధేన మనసా తథా
క్రియతే నియమో యస్తు దానం వా యత్ప్రదీయతే ౧౩
ప్రతిగృహ్ణన్తి తద్దేవా మనుష్యాః పితరస్తథా
పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం భక్త్యా యత్సముపాహృతమ్ ౧౪
ప్రతిగృహ్ణన్తి తద్దేవా నాస్తికాన్ వివర్జయన్తి చ
భావశుద్ధిః ప్రయోక్తవ్యా నియమాచారసంయుతా ౧౫
భావశుద్ధయా కృతం యద్యత్ తత్సర్వం సఫలమ్ భవేత్
స్తుతిః జాప్యోపహారేణ పూజయా చ వివస్వతః ౧౬
ఉపవాసేన షష్ఠ్యాం చ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే
ప్రణిధాయ శిరో భూభ్యాః నమస్కారం కరోతి యః ౧౭

తత్క్షణాత్ సర్వపాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్రసంశయః
భక్తియుక్తో నరో యస్తు రవేః కుర్యాత్ ప్రదక్షిణామ్ ౧౮
ప్రదక్షిణీకృతా తేన సప్తద్వీపా వసుంధరా
సూర్యం మనసి యః కృత్వా కుర్యాద్వా చ ప్రదక్షిణామ్ ౧౯
ప్రదక్షిణీకృతాస్తేన సర్వే దేవా భవన్తి హి
ఏకహారపరో భూత్వా షష్ఠ్యాం యోఽర్చయతే రవిమ్ ౨౦
నియమవ్రతధారీ చ రవేర్భక్తిసమన్వితః
సప్తమ్యాం చ మహాప్రాజ్ఞఃసోశ్వవమేధఫలం భవేత్ ౨౧
అహోరాత్రోపవాసేన పూజయేద్యస్తు భాస్కరమ్
సప్తమ్యామథ షష్ఠ్యాం చ సూర్యలోకం స గచ్ఛతి ౨౨
శుక్లపక్షస్య సప్తమ్యాముపవాసపరో నరః
సర్వరక్తోపహారేణ పూజయేద్ యస్తు భాస్కరమ్ ౨౩
సర్వపాపవినిర్ముక్తః సూర్యలోకం స గచ్ఛతి
అర్కసంపుటం సంయోజ్య ముద్ర కప్రసృతిం పిబేత్ ౨౪
క్రమవృద్ధ్యా చతుర్వింశదేకైకం జపయేత్ పునః
ద్వాభ్యాం సంవత్సరాభ్యాం తు సమాప్తనియమో భవేత్ ౨౫
సర్వకామప్రదాహ్యేషా ప్రసిద్ధార్కస్య సప్తమీ
మాఘశుక్లస్య సప్తభ్యాం సదాఽఽదిత్యదినం భవేత్ ౨౬
సప్తమీ విజయా నామ తత్ర దత్తం మహత్ ఫలమ్
స్నానం దానం జపో హోమ ఉపవాసస్తథైవ ౨౭
సర్వ విజయ సప్తభ్యాం మహాపాతకనాశనమ్
యే త్వాదిత్యదినే ప్రాప్తే శ్రాద్ధం కుర్వన్తి మానవాః ౨౮
జపన్తి చ మహాశ్వేతాం తే లభన్తే యథేప్సితమ్
యేషాం ధర్మక్రియాః సర్వాః సదైవోద్దిశ్య భాస్కరమ్ ౨౯

న కులే జాయతే తేషాం దరిద్రో వ్యాధితోఽపి వా
శ్వేతయా రక్తయా వాపి పిబన్తి మృత్తికయా పి వా ౩౦
ఉపలేపనకర్తా చ చిన్తితం లభతే ఫలమ్
చిత్రభానుంవిచిత్రైశ్చ కుసుమైస్తు సుగన్ధిభిః ౩౧
పూజయేత్ సోపవాసో యః స కామానీప్సితాం లభేత్
ఘృతేన దీపం ప్రజ్వాల్య తైలేన వా పునః యుమాన్ ౩౨
దీర్ఘాయుర్వపుషా యుక్తశ్చక్షుషా న చ హీయతే
దీపదానాన్నరో నిత్యం జ్ఞానదీపేన దిప్యతే ౩౩
స చ బుద్ధ్యాన్ద్రి యైశ్చాపి న కదాచిద్విముహ్యతి
తిలాః పవిత్రం పరమం తిలదానమనుత్తమమ్ ౩౪
అగ్నికార్యే చ దీపే చ మహాపాతకనాశనమ్
దీపం దదాతి యో నిత్యం దేవస్యాయతనేషు చ ౩౫
చతుష్పథేషు రథ్యాసు రూపవాన్ సుభగో భవేత్
హవిషా ప్రథమో కల్పో ద్వితీయస్త్వౌషధీరసః ౩౬
వస్త్రామేదోఽస్థినిర్యాసో నతు దేయః కథచన
భవత్యూర్ధ్వగతిర్దీపో న కదాచిదధో గతిః ౩౭
దానం దీపస్య వాప్యేవం న తిర్యగ్గతిమాప్నుయాత్
జ్వలన్తం తు సదా దీపం న హరేన్నాపి నాశయేత్ ౩౮
దీపహర్తా మవేదన్ధస్తమో గతిమవాప్నుయాత్
దీపదాతా స్వర్గలోకే దీపమాలేవ రాజతే ౩౯
యః సదాఽర్చయతే సూర్యం చన్దనాగురుకుఙ్కుమైః
స పూజ్యతే నరీ నిత్యం ధనేన యశసా శ్రియా ౪౦
రక్తచన్దనమిశ్రైస్తు రక్తపుష్పైః శుచిర్నరః
ఉదయేఽర్ఘం సదా దత్వా సిద్ధిం సంవత్సరాల్లభేత్ ౪౧

ఉదయాత్ పరివర్త_స్తు యావదస్తమనస్థితః
జపన్నభిముఖః కించిత్ మన్త్రం స్తోత్రమథాపి వ
ఆదిత్యస్య వ్రతం యత్తన్మహాపాతకనాశనమ్ ౪౨
అర్ఘేన సహితాం చైవ సవత్సాం గాం ప్రదాపయేత్
ఉదయే శ్రద్ధయా యుక్తః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ౪౩
సువర్ణధేన్వనడ్వాహం వసుధాం వస్త్రసంయుతామ్
అర్ఘం ప్రదాయ లభతే సదా జన్మానుగం ఫలమ్ ౪౪
అగ్నౌ తోయే చాన్తరిక్షే శుచౌ భూమ్యాం తథైవ చ
ప్రతిమాయాం తథా పిణ్ఢ్యాం దద్యాదర్ఘం ప్రయత్నతః ౪౫
నా సవ్యం న వా సవ్యం దద్యాదభిముఖః సదా
సఘృతం గుగ్గులం దగ్ధ్వా రవేర్భక్తిసమన్వితః ౪౬
తత్క్షణాత్ సర్వపాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః
కర్పూరాగురుధూపానాం దాతారః స్వర్గంగామినః ౪౭
అయనే హ్యుత్తరే సూర్యమథవా దక్షిణాయనే
పూజయిత్వా విశేషేణ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ౪౮
విషువేషూపరాగేషు షడశీతి ముఖేషు చ
పూజయిత్వా రవిం భక్త్యా నాత్మానం శోచేయేత్ పునః ౪౯
ఏవం వేలాసు సర్వాసు త్వవేలాసు చ మానవః
భక్త్యా పూజయతే యోఽర్కం సోఽర్కలోకే మహీయతే ౫౦
కృసరేః పాయసాపూపైః పలలీన్మిశ్రితోదనైః
బలిం దత్వా తు సూర్యాయ సర్వకామమవాప్నుయాత్ ౫౧
ఘృతేన తర్పణం కృత్వా కార్యసిద్ధిం లభేన్నరః
క్షీరేణ తర్పణం కృత్వా మనస్తాపైర్న యుజ్యతే ౫౨
దధ్నా తు తర్పణం కృత్వా కార్యసిద్ధిం లభేన్నరః

మధునా తర్పణం కృత్వా సిద్ధిం సంవత్సరాల్లభేత్ ౫౩
స్నానార్థమాహరేద్యస్తు జలం భానోః సమాహితః
తీర్థాద్వా శుచి వార్యన్యత్ సయాతి పరమాం గతిమ్ ౫౪
ఛత్రం ధ్వజాం వితానం చ పతాకాం చామ్బరాణి చ
శ్రద్ధయా భానవే దత్వా గతిమిష్టామవాప్నుయాత్ ౫౫
యచ్చ ద్ర వ్యం నరో భక్త్యా ఆదిత్యాయ ప్రయచ్ఛతి
తత్తస్మాచ్ఛతసాహస్రముత్పాదయతి భాస్కరః ౫౬
మానసం వాచికం చాపి కార్యకం యచ్చ దుష్కృతమ్
సర్వం సూర్యప్రణామేన తత్క్షణాదేవ నశ్యతి ౫౭
ఏకాహేనాపి యద్భానోః పూజయా ప్రాప్యతే ఫలమ్
యథోక్తదక్షిణైరిష్టైర్న తు ఋతుశతైరపి ౫౮
ఇతి శ్రీ సామ్బపురాణే అష్టత్రింశత్తమోఽధ్యాయః ౩౮

ఏకోనచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః
బృహద్బల ఉవాచ
సమాసవ్యాసయోగేన పురాణమిదమవ్యయమ్
శ్రావితోఽహం త్వయా బ్రహ్మన్ గురో నిఃశ్రేయసం పరమ్ ౧
తథాపి సంశయోఽస్మాకం నాద్యాపి విగతః ప్రభో
సామ్బం ప్రతి మహాభాగ తన్నో బ్రుహి మహాత్మనమ్ ౨
కథం సదీక్షిత స్తేన భాస్కరేణ మహాత్మనా
సామ్బః పరమధర్మాత్మా తన్మమాఖ్యాతు మర్హసి ౩
వశిష్ఠ ఉవాచ
ఏకాగ్రం మానసం కృత్వా వృత్తిం సమ్యగ్వ్యవస్థితామ్
శ్రద్ధయా పరయా యుక్తః శృణుయాత్తత్ సమీహితమ్ ౪

పురాణస్యోత్తరం రాజన్ యదుక్తం భాస్కరేణ తు
తత్తేఽహం సంప్రవక్ష్యామి దీక్షామణ్డలముత్తమమ్ ౫
సామ్బం ప్రతి మహాబాహో యదుక్తం భాస్కరేణ తు
తన్మహామణ్డలం నామ తత్వం మంత్రవిభూషితమ్ ౬
యథావ్యవస్థితాత్ స్థానాద్భూమిం నిష్క్రమ్య శేధయేత్
యామ్యం మాహేన్ద్రం వాయవ్యం కౌబేరం చ యథాక్రమమ్ ౭
మాహేన్ద్రం విజయో నిత్యమర్థప్రాప్తిశ్చ నిశ్చలా
శత్రూణాం నిధనే చైవ మిత్రలాభశ్చ దక్షిణే ౮
ప్రతిపక్షోన్నతిర్వ్యాధిర్నియమేన జలాధిపే
సమ్యక్ శాన్తిః సుతవార్ప్తిః ప్రజా మోదతి విజ్వరా ౯
ఆగ్నేయః శోషకః ప్రోక్తో నైరృత్యః పాపసంకరః
మారుతశ్చావ్యవస్థానమైశాన్యం జ్ఞానలంభవమ్ ౧౦
తేషాం నిరూపితం స్థానం యథాకామం సమాహితాః
దృష్టదోషపరిక్రాన్తాం భూమిం కుర్వతి సాధకాః ౧౧
రత్నిమాలమధః ఖాతాం సమన్తాత్ పఞ్చవింశకమ్
కృత్వా తు సుసమం దేశం ప్రాగుదక్ప్లవనం శుభమ్ ౧౨
ప్రాగ్వంశం తత్ర కుర్వీత బ్రహ్మవృక్షమయం శుభమ్
పరితః కారయేద్ భూమిం సుసమాం శోభనాం తథా ౧౩
ఉదుంబరమయం కృత్వా లాంగలం సుసమాహితః
సౌవర్ణముఖసంయుక్తం తేన భూమిం తు వాహయేత్ ౧౪
తతః సమతలాం కృత్వా సుధాలేపేన లేపయేత్
సేచయేత్ పంచగవ్యేన రక్తచందనవారిణా ౧౫
చందనేన పునర్లేపో రక్తేన తు విధియతే
యథా న స్ఫుటతే భూమిస్తథా కుర్యాత్ ప్రయత్నతః ౧౬

స్ఫుటితా దుషితా భూమిః క్వచిన్నిమ్నా దరిద్ర తా
ఉచ్చ్రితా ఛిద్రి తా చైవ సర్వాపదభిశసినీ ౧౭
ఏవం సమాహితాం కృత్వా మనోహ్లాదకరీం శుభామ్
ఆప్తైః శుద్ధైశ్చ శుచిభీ రక్షాం కుర్వీత యత్నతః ౧౮
తస్యాశ్చోత్తరే పార్శ్వేన కుర్యాద్ గురుగృహం మహత్
సంభారసంభృతః శిష్యో గురోరాత్మానమర్పయేత్ ౧౯
విశుద్ధకులసంభూతం వేదవేదాంగపారగమ్
ఆత్మవిద్యారతం దాన్తం దేవద్విజపరాయణమ్ ౨౦
అప్రవ్రజితధర్మాణం త్రయీమార్గవ్యవస్థితమ్
మానవం ధర్మవేత్తారమగ్రజన్మాధికాలికమ్
గురుమేవంవిధం విద్యాచ్ఛిష్యం వక్ష్యామ్యతః పరమ్ ౨౧
గురోర్గుణసమః శిష్యస్తస్య కార్యే వ్యవస్థితః
చోదితో భక్తితత్వేన ధర్మప్రాప్తిఫలం ప్రతి ౨౨
వర్జయేద్దీనజాతీంశ్చ నాస్తికానశుచీన్నరాన్
దేవద్విజం గురూం వాపి యశ్చ నిన్దతి సర్వదా ౨౩
సగుణా నిర్గుణా వాపి యస్య భక్తిః ప్రతిష్ఠితా
అనుగ్రాహ్యః స గురుణా నిత్యభూతార్థకారిణా ౨౪
మహాడణ్ణవేత్తా తు హ్యాచార్యో యత్ర తిష్ఠతి
తత్ర తిష్ఠతి దేవోఽసౌ లోకనాథో జగత్పతిః ౨౫
తత్ర పుణ్యా జనపదాః ప్రజాశ్చ నిరూపద్ర వాః
నారాయణామధిపస్తత్ర కృతకృత్యో మహీపతి ౨౬
జ్ఞాత్వా తు పరమం జ్ఞానం సర్వదీక్షా సమన్వితః
సర్వవేదపవిత్రశ్చ గృహ్య ధాత్రాత్మకః సదా ౨౭
అవికల్పం వికల్పం చ యోగం సర్వార్థసాధకమ్

కన్యాకర్తితసూత్రేణ గర్తం తూలమయేన వా ౨౮

వర్త్యయేత్ త్రింవతం సూత్రం గ్రన్థివేశ వివర్జితమ్

దేవస్య త్వేతిమంత్రేణ త్రిరాదిత్యం న వా పునః

ప్రోక్షయేత్ త్రివృతం సూత్రం తతః కర్మ సమాచరేత్ ౨౯

హేమపాత్రం ప్రగృహ్యాదౌ రౌప్యమౌదంబరం క్రమాత్

అర్ఘం దత్వా దిగీశేభ్యో యథాపూర్వం క్రమేణ తు ౩౦

మధ్యే నారాయణాఖ్యాయ సూర్యాయ పరమాత్మనే

తేజోబుద్బుదరూపాయ అర్ఘపాత్రం నివేదయేత్ ౩౧

ధూపమేవం క్రమేణైవ బలిం చాపి సుసంస్కృతమ్

తిలాంస్త్రిమధురోపేతాన్ జుహుయాత్ కర్మసిద్ధయే ౩౨

ఊం ఇంద్రా య పరమాత్మనే స్వాహా ॥ ఊం అగ్నయే శుచిష్మతేఠః ఠః ॥

యమాయ ధర్మాత్మనే ఠః ఠః ॥ ఊం వరుణాయ సలిలాత్మనే ఠః ఠః ॥ ఊం ఈశానాయ జ్ఞానాత్మనే ఠః ఠః ॥ ఊం పరాయ విద్మహే తేజోరూపాయ ధీమహి ॥

తన్న స్తేజః ప్రచోదయాత్ ౩౩

మహామంత్రమిమం పుణ్యం మహామణ్డలసంభవమ్

స్మరన్తి యే సదా రాజంస్తే భవన్తి హితద్విజాః ౩౪

శరీరమణ్డస్యేదం మహామంత్రం ప్రకీర్తితమ్

తస్మాన్మహత్వమేవోక్తం మణ్డలస్య పురాతనైః ౩౫

కర్ణికాఽష్టాఙ్గులా ప్రోక్తా కేసరం తత్సమం స్మృతమ్

కర్ణికా కేశరైస్తుల్య యమస్య పరికీర్తితా ౩౬

పద్మతుల్యః స్మృతో ద్వారః ప్రకోష్ఠో హస్తతుల్యకః

వీథిః ప్రకోష్ఠకైస్తుల్యా స్థితిరేషా ప్రకీర్తితా ౩౭

సితం రక్తం తథా పీతం హరితకృష్ణమేవ చ

ఆలిఖేన్మణ్డలం మంత్రీ గాయత్ర్! యా పరిమంత్రితమ్ ౩౮

అష్టహస్తం సమంతాత్తు బాహ్యతో మణ్డలాకృతిః

తదర్ద్వేన పునర్మధ్యం షాపీతుల్యం పురం లిఖేత్ ౩౯

తన్మధ్యే తు లిఖేత్పహ్మం పలద్వాదశభూషితమ్

మూర్తిద్వాదశకం తేషు నివిశేత్తు విధానవిత్ ౪౦

చతురస్రం పునః కృత్వా బాహ్యతో రూపమాలిఖేత్

వజ్రం శక్తిం చ దణ్డం చ ఖడ్గం పాశం తథైవ చ

ధ్వజం గదాం త్రిశూలం చ యథారూపం వ్యవస్థితమ్ ౪౧

పరో విశ్వాత్మకః శంభుర్నమస్కారో వషట్కృతః

సంబుద్ధో విశ్వకర్తా చ నిష్కలో జ్ఞానసంభవః ౪౨

మానోన్మానోమహాన్సత్వో ద్వాదశైతేప్రకీర్తితాః

ఆధారభూతాః సర్వస్య జగన్నాథావ్యవస్థితాః ౪౩

అభీషవే ఇదం విష్ణుధామచ్ఛన్దోమనోజ్యోతిశ్చత్వారింశృగాస్తే

ఘాణాయ అగ్నిమీడే ఈషేత్వోర్జే అగ్నఆయాహి శన్నోదేవీకృత్తివాసా-

బ్రహ్మయజ్ఞానామితి యద్దేవా ద్వాద్వశా మూర్తయః ౪౪

మధ్యే మూర్తిర్మహాకాలీ కల్పితా చ ప్రబోధినీ

నీలామ్బరా ఘనస్థా చ అమృతా చ ప్రకీర్తితా ౪౫

శుక్లో జయంతో విజయో నైకవర్ణో హుతాశనః

హుతార్చిర్వ్యాపకశ్చైవ అశ్వాః సప్త ప్రకీర్తితాః ౪౬

ఊం హరిణ్య స్వాహా ఇడా । ఊం విహారిణ్యైస్వాహా సుషుమా ।

ఊం ఆనదాయై స్వాహా విదుః । ఊం భావిన్యై స్వాహా సంజ్ఞా ।

ఊం మోహిన్యై స్వాహా ప్రమదినీ ॥

ఊం జ్వాలిన్యై స్వాహా ప్రకర్షిణీ । ఊం కల్పాయై స్వాహా కల్పికా ॥ ఊం క్రుద్ధాయై స్వాహా ప్రబోధినీ । ఊం మృత్యవే స్వాహా నీలాబరా ॥ ఊం హరాయైస్వాహా ఘనా ॥

ఊం ద్రుమాయ స్వాహా శుక్లా । ఊం శుద్ధాయ స్వాహా జయన్తః ॥

ఊం మహాభోరణాయ స్వాహా విజయః । ఊం చిత్రాయ స్వాహా అనేకవర్ణః॥ ఊం రుద్రా య స్వాహా హుతాశనః ॥

ఊం మహాశిఖాయ స్వాహా వ్యాపకః ।

ఊం జ్వలితచణ్డలోచనాయ స్వాహా అరుణోరథస్థానే ॥

ఏవమాలిఖ్య విధివన్మణ్డలం శాస్త్రపూర్వకమ్ ।

పూర్వప్రతిష్ఠితేవహ్నౌ సంస్కారం కారయేత్పునః ౪౭

పరిసమూహనం తలగాయ స్యా చపలేపనమ్

శన్నో భవన్తు వనస్పదిత్యుల్లేఖనవిన్దునా ౪౮

ఆద్యాక్షరసంయుక్తేన అగ్నేః స్థాపనముత్తమమ్ ।

తత్వమధ్యే ప్రణవో భవేత్ ॥

కృత్వా వహ్నిక్రియామేతాం యథావదనుపూర్యశః సుయజేర్వక్షీరసంయుక్తం చరూద్వాద్వాదశ సజ్జితమ్ ।

సవృత్యార్ధం గాయత్ర్! యా హోమయేజ్జాతవేదసమ్ ౪౯

యథోద్దిష్టేన మంత్రేణ సూత్రాన్ప్రతి జుహుయాత్ ।

హోమాన్తే ప్రాశనం కృత్వా గురుదేవం ప్రపూజయేత్ ॥

పూజయిత్వా విశేషేణ విధానోక్తేన కర్మణా ౫౦

సహ తేనైవ విధినా ప్రాగ్వంశే ప్రాగ్సమాహితే

ప్రభాతే కృత పుణ్యా హౌ ద్వౌ తౌ వ్రతపరాయణౌ ౫౧

మణ్డలాలిఖనం కుర్యాద్యత్పూర్వమభిచోదితమ్

వితానధ్వజమాలాభిః కలశైశ్చ విభూషితమ్ ౫౨

దర్పణైర్వ్మలైశ్చైవ ఛత్రైవస్త్రావగుంఠితైః

యోగైర్నానావిధైర్మధ్యైసహ వల్యుపహారకైః ౫౩

పూజాం కుర్వీత నియతో గురుమంత్రపరాయణః

కృత్వా కుశోత్తరాం వేదీం చతురంగులముచ్ఛ్రితామ్ ౫౪

పశ్చిమే మణ్డలే ద్వారే శిష్యం తత్రాధివాసయేత్

ద్రుపదా ప్రథమం ప్రోక్తమిదమాపో ద్వితీయకమ్ ౫౪

కర్తృభిర్ద్వేవతాభ్యశ్చ భాస్కరార్ధిస్త్రిభిః పరైః

కృత్వాఽభిషేకం మంత్రీ తు పునః కృత్వా ప్రదక్షిణామ్ ౫౬

ప్రవిష్టే మణ్డలం శిష్యే విన్యాసం వై ప్రకల్పయేత్ ౫౭

ఊం అం శిరః ఊం ఆం హృదయమ్ ఊం ఇం నాభ్యామ్ ఊం ఈ ఊం చక్షుషి ఊం

ఈ ఊం నాసియామ్ ఊం ఫట్ ఊం కర్ణయోః ఊం హుం ఊం ఆస్యే ఊం క్లై ఊం

జిహ్వాయామ్ ఊం క్లాం ఊం శిఖాయామ్ ఊం క్షం ఊం సర్వాగాత్రేషు । న్యాసమేవం

విధిం కృత్వా దాపయేదష్టపుష్పికమ్ ఊం భూతాత్మనే గోపతయే స్వాహా పద్-

మమధ్యే ఊం ఖద్యోతాయ స్వాహా పూర్వతః ఊం ససత్యాయ స్వాహా స్వాహా

దక్షిణతః ఊం అమృతాయ స్వాహా పశ్చిమతః ఊం వక్షస్తమాయ స్వాహా ఉత్తరతః ఊం
అవ్యక్తాయ స్వాహా అగ్నేయ్యామ్ ఊం క్షపాయ స్వాహా నైఋత్యామ్ ఊం అక్షయాయ స్వాహా
వాయవ్యామ్ ఊం సంధాతినే స్వాహా ఐశాన్యామ్ అష్టమూర్తీనాం
చోదితైర్మన్త్రైరశ్మిభిస్సముదాహృతమ్ । ఏవం కృతమంత్రన్యాసమభిషిక్తం దీక్షా యోగేన
యోజయేత్ ఊం పావకాయ శుచయే స్వాహా యజ్ఞోపవీతమ్ ఊం ధర్మరాజాయ స్వాహా
దణ్డకాష్టమ్ ఊం దరుక్తదురితపరిధాని స్వాహా మేఖలాయ జ్ఞోపవీతం

కాల్యమావికత్వచోద్భవమ్ దణ్డకాష్ఠం పాలాశమౌదుబరం ఖాదిరం చ దండమ్ ।

మేఖలాదర్భమౌంజీ మౌర్వీ విల్వజా ।

ఊం సరస్వత్యై స్వాహా ఊం దేదవత్యై స్వాహా ఊం చయ్యవిత్యై స్వాహా ఊం సత్యవత్యై స్వాహా
ధ్రువావత్యై స్వాహా ఊం స్వభావత్యై స్వాహా ఊం ప్రతిష్ఠావత్యై స్వాహా ఏభిర్మన్త్రైః సమిద్ధేఽగ్నౌ
ఉపవిశ్యఘృతాహుతయః పాకయజ్ఞపాత్రేణ సప్తాహుతయః పూర్వోక్తమంత్రేణ జుహుయాత్ ।

ఏవం కృత్వా విధానం తు శిష్యం గురురగ్నికుణ్డాద్పస్మాదాయ పఞ్చభిః స్థానైర్మూర్ధ్నాలభేత్
। ఊ చిత్రాయ స్వాహా పూర్వమధ్యే ఊ ఖమవిష్ణవే స్వాహా సూర్వతః ఊ హింసాయ ఠఃఠః
దక్షిణతః । ఊ విదితాయ ఠఃఠః పశ్చిమతః ౫౮ ఊ లిఖనే ఠఃఠః ఉత్తరతః । ఊ సభూతినే
సర్వగాత్రేషు భస్మావకిరేత్ । ఊ సోమవత్యై స్వాహా ఊ సుభగేఠఃఠః ఊ ప్రేతవతిఠఃఠః ఊ
వాజినవతిఠఃఠ ।

కృతదీక్షావిధానస్య ఏతా ఆహుతయో దిగ్విదితి సుహోతవ్యాః హోమాంతే

గురవే గృహమేతత్ సర్వోపకరణం దద్యాత్ తథా ప్రార్థితం చేతి ।

ఇతి శామ్బపురాణే ఏకోన చాత్వారింశతమోఽధ్యాయః ౩౯

చత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి యజ్ఞస్థానవిధిం శుభమ్
అధియజ్ఞోఽస్తి యజ్ఞానాం యజ్ఞభ్గో యజ్ఞ సభవః ౧
యజ్ఞమూర్తిం నమస్కృత్య త్వాం యజ్ఞేన యజామహే
జ్వాలామాలా కులప్రఖ్యే సర్వకారణసభవే ౨
విగ్రహే దేవ దేవస్య వర్ణస్థానం నిబోధ మే
హృదయే సిద్ధిరాద్యస్తు రవేః సకలా నిష్కలా ౩
కర్మనిర్వాణగా వై తావాకారౌ పరికీర్తితౌ
ఇహ విద్యేశయోగీ తు శౌనాభేస్తస్య బభూవతుః ౪
ఉఊభావాదిబీజే తు ఊరుభ్యాం చాస్య ధీమతః
ఋౠతం చ సత్యం చ పద్మాం తస్య వభూవతుః ౫
ధర్మాదివర్గవిపులం లౄకారం గ్రహణార్ణవమ్
ఏతా దేవస్య మాతరౌ శ్లోకే అం అః మద్వ్యోమమూర్త్తిద్వౌ ౬
కరవౌస్యం నదమిత్యుక్తం గద్వ్యోమణ్డలకీర్త్తితౌ
జకారః సారథిః సాక్షాద్ దేవదేవస్య ధీమతః ౭
చకారే పితరో నిత్యం ఛకారే దేవదానవాః
జకారే చ జగత్ సర్వం ఝకారే బన్ధనక్రియా ౮
అస్య పాతనసభూతిరఌకారః పరిహాసయేత్
టకారస్త్రోటయేత్పాశాత్థకారస్తిర్యగో భవేత్ ౯
డకారోఽనుగ్రహస్థానం ఢకారః క్రోధ ఉచ్యతే
పకారా వాలఖిల్యాద్యా భృగ్వాద్యాశ్చ మహాతపాః ౧౦
తకారే సిద్ధగన్ధర్వా స్థకారే పుణ్యసభవః
దమః ప్రోక్తో దకారేణ ధకారో బ్రహ్మగోచరః ౧౧
నకారే సర్వతోఽనన్తః పకారోఽక్షర సభవః
ఫకారస్త్వశుభం హన్తి బకారేణ శుభం స్మృతమ్ ౧౨

భకారో భేదకః ప్రోక్తో యకారః సరితాపంతిః
యకారో గ్రహనక్షత్రా రేఫః ప్రోక్తః ప్రదాహకః ౧౩
లకారో విషయస్కారఃథికస్తు కస్తు భవోద్భవః
శకారః శోషయేద్దోషాన్ షకారో వీజముచ్యతే ౧౪
సకారే ఛన్దసాం జన్మ హకారే బ్రహ్మశాశ్వతమ్
క్షత్రం పరమనిర్వాణమభయం కామదం ప్రభుమ్ ౧౫
యత్తేదకాక్షరం జ్ఞానం శాన్తం సమ్యక్ ప్రతిష్ఠితమ్
క్షకారే క్షణం యాతి జగత్స్థావరం జంగమమ్ ౧౬
అక్షయశ్చావ్యయశ్చైవ క్షకారః పరిపఠ్యతే
శుభా హ్యేతే తవ ప్రోక్తా బీజాః సూర్యస్య నిత్యశః ౧౭
యథాకర్మణి యోగేన వర్ణా హ్యేతే ప్రకీర్తితాః
తథా ఫలప్రదాః సర్వే భవన్తి పర్యుపాసితాః ౧౮
బృహద్వల ఉవాచ
యదుక్తం వర్ణజాతీనాం ఫలం కర్మ సముద్భవమ్
తన్న శక్యం సమాఖ్యాతుం చిత్తేనాస్థిరవృత్తినా ౧౯
దీక్షావసానే సామ్బస్య యదుక్తం భాస్కరేణ తు
తన్మే బ్రూహి మహామన్త్రం సర్వకామార్థసాధనమ్ ౨౦
వసిష్ఠ ఉవాచ
శృణు రాజన్ మహామన్త్రం భూతసంహారకారకమ్
ఉత్పత్తివ్యఞ్జకం చైవ జగతశ్చ పరాభవమ్ ౨౧
భాస్కరం కర్ణికాభూతం వ్యాపకం పూర్వపశ్చిమే
యామ్యే సౌమ్యే తథా విష్ణుర్బ్రహ్మ ఐశాన నరృతే ౨౨
రుద్ర మాగ్నేయవాయవ్యే పద్మ ఏతత్ ప్రకీర్తితమ్
చమత్కారకరం మన్త్రముద్ధతం సామ్బకారణమ్ ౨౩

ఊ ఉ ఊ హూ జూ దు దూ ఓం ఊ ఏతత్తుపరమ గుహ్యమేతత్తు పరమం పదమ్

ఏతత్తు పరమం జ్ఞానమేతత్తు పరమం పదమ్ ౨౪

వ్యాపకాభయసంయుక్తో యదా హ్యాయుఃప్రదో రవిః

రుద్ర యుక్తో వ్యాధిహరో ధనదో విష్ణుయోజితః ౨౫

సర్వా సంసాధయేదర్థాన్ యోజితః పరమేష్ఠినా

ఆకాశమధ్యపాతాలమఞ్జనం రోచనాదికమ్ ౨౬

రుద్రే ణాత్యన్తసంరుద్ధః శత్రూణాం భయంవర్ద్ధనః

విష్ణునా స్తంభయేత్క్షిప్రం వాచం వాచస్పతేరపి ౨౭

నవ వర్ణాః శరీరస్య భాస్కరాస్త్రం చ దుర్ధరమ్

షడఙ్గం సంప్రవక్ష్యామి తన్నిబోధ యథాక్రమమ్ ౨౮

ఊం డుం హూం హృదయాయ నమః ॥

ఊం డుం క్షుం ఊం ఆశిరసి

ఊం ఊం హూం ఆం క్షూం హం డం ఊం శిఖాయామ్

ఊం ఓం క్షూం ఊం కవచాయ హుమ్

ఊం హూం ఊం నేత్రే ॥

ఊం క్షం నేత్రం బ్రహ్మరుద్రౌ విష్ణురుద్ర స్తథైవ చ

హృదయం దేవదేవస్య భాస్కరస్య జగత్పతేః ౨౯

స్వయంభూర్వ్యాచకో దేవశ్చాన్తే చైవ వ్యవస్థితః

త్రైలోక్యస్య దసా పూజ్యం శిరో దేవస్య కీర్తితమ్ ౩౦

రుద్రో విష్ణుస్తథా బ్రహ్మ రవేరాద్యన్తసంస్థితాః

దుఃసప్తం దోహనీమేతాం శిఖామాహుర్దివస్పతేః ౩౧

వ్యాపకో విష్ణుసహిత ఆదిత్యాం తే వ్యవస్థితః

కవచం సర్వవిధ్నానాం నాశనం దేవ నిర్మితమ్ ౩౨

ఆద్యం తేఽవస్థితః సూర్యో బ్రహ్మవ్యాపకమధ్యతః

సృష్టిసంహారకర్తా చ హ్యస్త్రమేతదుదాహృతమ్ ౩౩
నేత్రమేకం సముద్దిష్టమేతదక్షరమవ్యమ్
యుగాన్తానలవర్ణాభమనేకాదిత్యవర్చసమ్ ౩౪
ఏవం తద్భాస్కరం జ్ఞేయం షడ్విధం సంప్రకోర్తితమ్
పూర్వం ద్వాదశధా ప్రోక్తమేతత్ సూర్యేణ భాషితమ్ ౩౫
లక్షమేకైకమావర్త్యం నవాగస్త్యానుపూర్వశః
తథైవ మన్త్రే దేవస్య పునర్లక్షం సమాహితః ౩౬
తిలాంస్త్రిమధురోపేతాన్ హోమయేజ్జాతవేదసమ్
భాస్కరాస్త్రేణ జుహుయాత్ సాయం సహవిషా సమమ్ ౩౭
హోమావసానే చ పునర్వామభాగో విధీయతే
తతః కృతార్థతామేతి సాధకో దేవదర్శనాత్ ౩౮
త్రికాలవేదీ తత్త్వజ్ఞో గుణత్రయవివర్జితః
ప్రాప్నుయాత్ పరమం స్థానమనిలానలవర్జితమ్ ౩౯
స ఏవం పూజ్యతే మంత్రీ దేవవద్భువి మానవైః
త్రాతా స ఏవ లోకానాం వ్యాధిదుఃఖవినాశనః ౪౦
అప్రమేయమిదం శాస్త్రం పురాణం పూవచోదితమ్
ద్వాపరే నారదేనైవ పునః సామ్బాయ భాషితమ్ ౪౧
తతః ప్రభృతి లోకేషు ప్రవృత్తం భాస్కరధ్వజమ్
సర్వపాపహరం పుణ్యం సర్వకామప్రదాయకమ్ ౪౨
ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే చత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః ౪౦

ఏకచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః
వసిష్ఠ ఉవాచ
అతః పరం తు దివ్యాంస్తాన్ పూర్వాన్ ప్రభృతిపూజయేత్

ఊం వికటాయ ఠః ఠః ఊం వామనాయ ఠః ఠః ఊం లంబోదరాయ ఠః ఠః
ఊం హేమగర్భాయ ఠః ఠః ఊం భీమవేగాయ ఠః ఠః ఊం సౌమ్యరూపాయ ఠః ఠః
ఊం పఞ్చాత్మకారాయ ఠః ఠః ఊం విదేహాయ ఠః ఠః ఊం ధర్మవిగ్రహాయ ఠః ఠః
ఊం అహిర్బుÞయాయ ఠః ఠః ఊం కాలాయ ఠః ఠః ఊం ఉపకాలాయ ఠః ఠః
ఊం పూర్వస్యాం దిశి చైతా పూజయిత్వా పంచరూపకైః ఖేడాద్యైః ప్రత్యేకం పాత్రేణ బలిర్దాతవ్యః దక్షిణస్యాం దిశి అధోరాయ ఠః ఠః ఊం బటుకాయ ఠః ఠః
ఊం ఊర్ద్వరోమాయ ఠః ఠ ఊం మృత్యుహస్తాయ ఠః ఠః మేఘనాదాయ ఠః ఠః ఊం కౌస్తుభాయ ఠః ఠః ఊం ధూమకాలాయ ఠః ఠః ఊఀ ఉగ్రజిహ్వాయ ఠః ఠః ఊఀ మాసమూర్తయే ఠః ఠః ఊఀ వల్కాననే ఠః ఠః ఊఀ దండినే ఠః ఠః ఊఀ కర్మ-సాక్షిణే ఠః ఠ ॥ ఏతషాం మత్స్యమాంసధూలికాదిభిర్వలిర్దాతవ్యః । పశ్చిమా-యాం దిశి ఊఀ సూర్యమూర్త్తయే ఠః ఠః ఊఀ గుహాశయాయ ఠః ఠః ఊఀ టంకణా-నాయ ఠః ఠః ఊఀ మహాబలాయ ఠః ఠః ఊఀ వాసుభక్షాయ ఠః ఠః ఊఀ పంచమూర్త్తయే ఠః ఠః ఊఀ అగ్నిపాశాయ ఠః ఠః ఊఀ పశుపతయే ఠః ఠః ఊఀ మహాఆశాయ ఠః ఠ ఊఀ కృష్ణదేహాయ ఠః ఠః ఊఀ అభోఘాయ ఠః ఠః ఊఀ అచ్యుతాయ ఠః ఠః ఏతేషాం క్షారఘృతపూర్ణపాత్రేణ వలిర్దాతవ్యః । ఉత్తరతః ఊఀ శిఖిలిఙ్గినే ఠః ఠః ఊఀ యోగేశ్వరాయ ఠః ఠః ఊఀ శిఖాయ ఠః ఠః ఊం శతక్రతవే ఠః ఠః ఊం పంచశిఖాయ ఠః ఠః ఊం సహస్రకిరణాయ ఠః ఠః ఊం సూవర్ణకేతవే ఠః ఠః ఊం పద్మకేతవే ఠః ఠః ఊం యజ్ఞరూపాయ ఠః ఠః ఊం భువనాధితయే ఠః ఠః ॥
ఊం పద్మనాభాయ ఠః ఠః ఏతేషాం సువర్ణరజతవస్త్రైర్బలిదానమ్ ౧
ఏవం యః కురుతే రాజన్ పూజాం శాస్త్రప్రచోదితామ్ ౨
తస్య సర్వే క్రియారమ్భాః సకలా ప్రేత్య చేహ చ ३
నాన్యచ్ఛాస్త్రం సముదిష్టం భానోః పూజానివేదనమ్ ౪
పురాణోక్తాం మిమాం రాజన్ సర్వవేదోపవృంహితామ్ ౫

యే కేచిదన్యత్రస్తజ్ఞాః పూర్జా కుర్వన్తి మోహితాః ౬

భక్తిశ్రద్ధాం ఫలం తేషాం న తు మంత్ర కృతం భవేత్ ౭

మధ్యేత వ్యమిదశాస్త్రం సతతం పాపనాశనమ్ ౮

ఆయురారోగ్యవిజయం యశః కీర్తికరం శుభమ్ ౯

ఏతేషాం దిగ్పాలానాం పూజాం కృత్వా పునర్వక్ష్యమాణకైర్మన్త్రైః పఞ్చపఞ్చ-

హుతయః ఆజ్యేనైకైకం పాయసేన వా ॥ ఊం శితినే ఠః ఠః వికటాయ ఊం అశితినే ఠః ఠః వామనః ఊం వ్యవహితాయ ఠః ఠః లమ్బోదరాయ ఊం

సంహతాయ ఠః ఠః హేమగర్భః ఊం సర్వగాయ ఠః ఠః విదేహాయ ఊం స్థిరాయ

ఠః ఠః ఘూమవేగాయ ఊం శాన్తాయ ఠః ఠః సౌమ్యరూపాయ ఊం సర్వహరాయ ఠః ఠః పంచాత్మకాయ ఊం అజరూపాయ ఠః ఠః ధర్మవిగ్రహాయ ఊం నిరభ్రాయ ఠః ఠః అహిర్బుధన్యాయ ఊం మనవే ఠః ఠః కాలాయ ॥ కిన్నరాయ ఠః ఠః ఉపకాలాయ ॥ పూర్వదిశియోనిః ॥ ఊం సంస్తుతాయ ఠః ఠః అధోరాయ ఊం అనన్తాయ ఠః ఠః వడవాముఖాయ ఊం క్రుద్ధాయ ఠః ఠః ఊర్ధ్వరోమాయ ఊం సమాయ ఠః ఠః మృత్యుహస్తాయ ఊం అనన్తజిహ్వాయ ఠః ఠః

మేఘనాదాయ ఊం స్ఫురితాయ ఠః ఠః కౌస్తుభాయ ఊం క్రూరాయ

ఠః ఠః ధూమకాలాయ ఊం సమోనవాఢాయ ఠః ఠః ఉగ్ర జిహ్నాయ ఊం కరభాయ

ఠః ఠః మాసమూర్యయే ఊం అగ్నేయాయ ఠః ఠః వల్వలీ ఊం రక్తవర్ణాయ ఠః ఠః దిణి ఊం సురక్తాయ ఠః ఠః కర్మసాక్షీ ॥ దక్షిణాదిగ్భాగినః

సరస్వత్త్యై ఠః ఠః వాయుభక్షః ఊం కారవే ఠః ఠః పఞ్చమూర్త్తిః ఊం క్రీడనే

ఠః ఠః అజిగ్నపాశః ఊం విక్రీడ తే ఠః ఠః పశుపతిః ఊం హన్తాయ

ఠః ఠః మహాపాశః ఊం విహన్తాయ ఠః ఠః కృష్ణదేహః ఊం ధ్రువాయ ఠః ఠః

అమోఘః ఊం విశిఖాయ ఠః ఠః అచ్యుతః ॥ పశ్చిమదిగ్భాగినః ॥

ఊం సవిత్రే ఠః ఠః శిఖిలిఙ్గః ఊం మధ్యగతాయ ఠః ఠః గ్రన్థివాసః ఊం యుక్తాయ ఠః ఠః యోగవాసః ఊం ఖఢ్గనే ఠః ఠః త్రిశిఖః ఊం జ్యేష్ఠాయ

ఠః ఠః శతక్రతుః ఊం మధ్యమతాయ ఠః ఠః పఞ్చశిఖః ఊం కనిష్ఠాయ

ఠః ఠః సహస్రాకిరణః ॥ ఊం సర్వైరోగ్యాయ ఠః ఠః పుద్లకేతుః ఊం

కాతరాయ ఠః ఠః యజ్ఞరూపః ఊం యుగాయ ఠః ఠః భువనాధిపః ఊం అనన్త-

శక్తయే ఠః ఠః పద్మనాభః ॥ ఉత్తరతః ౧
వేదోద్ధృతమిదం రాజమన్త్రకాశం పురాతనమ్
యజంస్త్రికాలమధ్యగ్రస్సర్వా కామాన వాప్నుయాత్
ఇదమేవ పరం జ్ఞానం కర్మయోగం చ నిష్కలమ్
ఇదం దత్తం మయా తుభ్యం యథా సామ్బాయ భాస్వతే ౨
కృత్వా దిశాం బలిం సమ్యక్ దివపాలానాం సమాహితః
హోమం కృత్వా చ తేనైవ తతో ధ్యానం వివస్వతః ౩
ఏహ్యేహి దేవాకృతశబ్దమూర్తే సర్వైవృతో యాగమిమం ప్రపద్య
త్వమేవ పూజ్యోఽసి సురాసురాణాం ధర్మాదివర్గస్య సమీహకానామ్ ౪
జ్ఞానం మన్త్రార్చితో భూయః కుసుమైశ్చావిధానతః
గచ్ఛ దేవయథాకామం పునరాగమనాయ చ ౫
ఇదమేవ పరం సత్యమిదమేవ పరం తపః
ఇదమేవ పరో దేవః సురాసురనమస్కృతః ౬
పురాణోక్తమిదం శాస్త్రం యః పఠేత్ ప్రయతః శుచిః
ససహస్రార్చిషం దేవం ప్రవిశేన్నాత్ర సంశయః ౭
తీర్థానాం పరమం తీర్థం మఙ్గలానాం చ మఙ్గలమ్
పవిత్రాణాం పవిత్రం చ శ్రోతవ్యం పరమం పదమ్ ౮
ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే దీక్షావిధానో నామ ఏకచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

ద్విచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః
వశిష్ఠ ఉవాచ
కృత్వా దేహగృహం సాంబహ్యానయిత్వాత్తు యాజకాన్
ఆజగామాథధర్మాత్మా యత్ర సన్నిహితో రవిః ౧
ఏతే కుతవనం శ్రుత్వా దేవమానుషపన్నగాః

ఋషయః సిద్ధ-విద్యాద్యా గన్ధర్వోరగగుహ్యకాః ౨
దిగ్పాలా లోకపాలాశ్చ గుహ్యక్షాశ్చ ధార్మికాః
సప్రజాపతయః సర్వే గన్తుం ప్రత్యుపచక్రముః ౩
ఉపవాసపరాః కేచిత్ కేచిదాత్మని తత్పరాః
త్రివృతాధ్వరాః కేచిత్ కేచిజ్జాప్యసమన్వితాః ౪
దారుపాకధరాః కేచిత్ కేచిత్సర్వార్థగామినః
అపరే నియతాహారా నిరష్టారాస్తథా హరేః ౫
త్యక్త్వా దేహం గతాం చిన్తాం రవిధ్యానపరాయణాః
మాసపక్షోపవాసేన కేచిల్లఙ్ఘనమాత్మని ౬
ఆచిరేణైవ కాలేన సంప్రాప్య లవణోదధిమ్
దృష్ట్వా తపోవనం రమ్యం లవణోదధిమాశ్రితమ్ ౭
నానాపుష్పఫలోపేతం దేవగన్ధర్వసేవితమ్
ఋషయః పర్యుపాసన్తే క్రమం హిత్వా తతః సదా ౮
అపరో రవిలోకస్తు సాదృశ్యాత్ కీర్తితో భువి
సర్వే తే హర్షమాపన్నా దృష్ట్వా రమ్యం తపోవనమ్ ౯
రమణం సర్వకార్యేషు సర్వభూతోపకారకమ్
సర్వప్రాణిసుఖావాసం నిర్మితం విశ్వకర్మణా ౧౦
వశిష్ఠ ఉవాచ
నారదోఽప్యథ శాస్త్రం తత్ సదా పఠతి బుద్ధిమాన్
సాధు సామ్బ మహాభాగ భక్తిమానసి యాదవ ౧౧
యేనేయమీదృశీ యా తు కుతా త్వర్చా సనాతనీ
త్వత్ప్రసాదేన సావిత్ర! యం యత్పశ్యామస్తపోవనమ్ ౧౨
శ్రుత్వా తం నిర్మలం వాక్యం సాంబః పరమధర్మవాన్
ప్రణిధాయ శిరో భూమౌ దేవం విజ్ఞాపయత్తతః ౧౩

యత్త్వయోదాహృతం పూర్వం సానిధ్యం స్థానముత్తమమ్
మమైవానుగ్రహాద్దేవ పూజానుగ్రహకారిణా ౧౪
అస్తి మే కృపయా కించిద్వద సామ్య విభావసౌ
క్షీణగాత్రేన్ద్రియ ప్రాణో గిరా చాప్యతిమన్దయా ౧౫
జ్ఞాత్వా భక్త్యాన్వితం సామ్బ దేవో వచనమబ్రవీత్
త్యజ పూర్వకీర్తికృతాం చిన్తాం మత్సాన్నే యదునన్దన ౧౬
పూర్వదత్తం మయా వాచా ప్రసాదం శృణు యాదవ
అస్మింల్లవణోదధేస్తీరే తాపసాః పూర్వమానవాః ౧౭
మత్ప్రసాదం చ కాఙ్క్షన్తః విలష్టాన్వర్షశతాన్వహూన్
తాన్ దృష్ట్వా తపసాంతత్ర కృపా మే వికృతాం హృది ౧౮
బ్రూత వత్సాయథాన్యాయం పయో వర్ఫే వలం బనమ్
సత్యధర్మార్థయుక్తార్థాన్ ప్రార్థయధ్వమనుత్తమమ్ ౧౯
శ్రుత్వా తే నిర్మలం వాక్యం దేవవక్త్రాద్వినిః సృతమ్
మానవా హర్షమాపన్నాః సంప్రహృష్టాత్మసానసాః ౨౦
యది ప్రసన్నో భగవాన్ వరం దాతుం సముద్యతః
అవిఘ్నమస్తు నశ్చైవ త్వయిభక్తిర్విభావసౌ ౨౧
ఏవమస్త్వితి సోఽప్యుక్త్వా భగవాన్దినకృద్విభుః
అపరం ప్రార్థయధ్వం వై వరం వదత మానవాః ౨౨
భూయస్తుష్టాస్తు తే సామ్బ సర్వధర్మపరాయణాః
ప్రాథర్యన్తే పరం శ్రేష్ఠం ప్రహృష్టోత్ఫుల్లలోచనాః ౨౩
మునయః ఊచుః
యది తుష్టో మహాతేజా వరం దాతుం సముద్యతః
త్వప్రసాదేన దేవేశస్రష్టారోఽస్య భవామహే ౨౪
వశిష్ఠ ఉవాచ

తత్ప్రసన్నో మహాతేజాః పునర్వవచనమబ్రవీత్
ఏవం భవతు భూయోఽపి ప్రజాసగ్రగ్గం ప్రకల్పయథ ౨౫
అన్యచ్ఛృణుత వక్ష్యామి కీర్తి కారణహేతునా
ఇదం తపోవనం రమ్యం యదా స్థానమనుత్తమమ్ ౨౬
శ్రుత్వా తు నిర్మలం వాక్యం తే వై ప్రాహుర్దివాకరమ్
త్వత్ప్రసాదేన చాస్మాకం దేవ యత్ప్రీతికారకమ్ ౨౭
కీర్త్యర్థం ప్రతిలప్స్యామో రోచయస్వ దివాకర
ఇదం స్థానం సమాసాద్య వయం తీర్ణాః సురప్రాభో ౨౮
ప్రజానాం చ హితార్థాయ మమైవానుగ్రహాయ చ
అత్ర కీర్తి కరిష్యామః ప్రసాదాత్తవభాస్కరః ౨౯
దేవ ఉవాచ
దత్వా యూయం మమ స్థానం సప్తద్వీపేషు దుర్లభమ్
మన్వన్తరమథైకం చ కీర్తి మన్తో భవిష్యథ ౩౦
మంత్రసిద్ధాస్తు యే చాన్యే మునయశ్చ సురోత్తమాః
మమస్థానరతాః సర్వే తేనోర్ధ్వం నైవ భాషితమ్ ౩౧
నారద ఉవాచ
ఏకోనవింశతిః శూన్యైరూపై రేకావసానకైః
ఏతైః ప్రమాణైర్వషాణాం గణ్డకో బ్రహ్మణః స్మృతః ౩౨
గణ్డానాం శతసాహస్రైర్మనురేకః ప్రకీర్తితః
యామ్యేన చ పురా కుర్యాత్తతః స్వారోచిషేణ చ ౩౩
తృతీయే మన్వన్తరే దేవశ్చతుర్థే కీర్తి తో మనుః
పఞ్చమే మన్వన్తరే సత్యః షష్ఠే ఋతుశ్చ కీర్తి మాన్ ౩౪
సప్తమే సనత్కుమారత్తు కీర్తి తం భువనం రవేః
వైవస్వతేన మనునా వర్త మానేన కీర్తి తమ్ ౩౫

అత ఊర్ద్వం భవేచ్చంభుః శమ్భోరుర్ధ్వం మహానసః
మహానసాద్వసిష్ఠశ్చ తతః కల్పః సమాప్యతే ౩౬
ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే యాత్రానియమో నామ ద్విచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

త్రిచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః
వసిష్ఠ ఉవాచ
తస్మింస్తపోవనే దేశే తీరే తు లవణోదధేః
తిష్ఠన్తి యే చ సమ్ప్రాప్తా దేవదర్శన కాఙ్క్షిణః ౧
కేచిద్ ధ్యాయన్తి పూతాత్మానః కేచిత్తద్గతమానసాః
యజన్తి హవ్య సమ్పన్నాశ్చిన్తయన్త్యాత్యప్సతత్పరాః ౨
గాయన్తి సిద్ధ గన్ధర్వా నృత్య త్యన్సరసాం వరాః
వీణా హస్తాశ్చ యే కేచిదర్ధం హస్తాస్తథాపరే ౩
కృతాఞ్జలి పుతాః కేచిత్ కేచిదానతమస్తకాః
యోగినో యోగచిత్తాశ్చ మునయో యతమానసాః ౪
ఋషయః క్షాతి సంయుక్తా దేవాస్తున్వన్తి భాస్కరమ్
యాతుధానాస్తథా యక్షాః సిద్ధాశ్చైవ మహోరగాః ౫
దిక్పాలా లోకపాలాశ్చ యే చ విఘ్న వినాయకాః
సర్వే భక్తిపరా భూత్వా తిష్ఠన్తి సూర్యకాననే ౬
క్షీణగాత్రేన్ద్రి యప్రాణా దేవారాధనతత్పరాః
జాగరీర్తి పరాః క్లిష్టా అధ్వభిః పరిపీడితాః ౭
స్తూయమానాఃస్థితాః సర్వే భాస్కరోదయ కాంక్షిణాః
తతః ప్రభాత సమయే పద్మరాగారూణప్రభే ౮
విమలా భూర్దిశః సర్వాః కిరణోద్యోతనై రవేః
స్తూయమానాః స్థితాః సర్వే భాస్కరోదయ కాంక్షిణః ౯

రవిరాగారుణీభూత సాగరాకాశభూతలమ్
తత్క్షణేనైవ సర్వా సామైకజ్వాలాత్వమాగతాః ౧౦
తస్యాముదయబేలాయాం వివస్వద్వ్యైకమాస్పదమ్
బీక్ష్యమాణాద్భుతం రూపం విరాజన్తే దివాకరమ్ ౧౧
దివిస్థం సాగరస్థం చ ద్వివిధం మండలోద్యతమ్
అపరా భగవన్మూర్త్తిర్జలమధ్యే విరాజతే ౧౨
సర్వే విస్మయమాపన్నా దృష్ట్వా చాద్భుతదర్శనమ్
మన వోబాహు సంవాహైరవతీర్ణా మహోదధిమ్ ౧౩
బాహుభిః సంగృహీత్వా తు ధ్యానయిత్వా తపోవనమ్
స్థాపయిత్వా విధానేన మనవో హృష్ట మానసాః ౧౪
స్తోత్రైః స్తువన్తి తే చిత్రైః సాంగోపాంగైః సుసంమితైః
స్వంద్దేవ ప్రలపః కాలః క్షపః క్షాంతః క్షపానలః ౧౫
ఉద్భవః స్థితిసమ్పత్తిః ప్రజాస్తే చాంగసంభవాః
సోపవర్షహిమం ధర్మప్రహ్లాద సుఖశీతలమ్ ౧౬
త్వం దేవ ఋషికర్త్తా చ ప్రకృతిః పురుషః ప్రభుః
ఛాయా సంజ్ఞా ప్రతిష్ఠాపి నిరాలమ్బో నిరాశ్రయః ౧౭
ఆశ్రయః సర్వభూతానాం నమస్తేస్తు సదా మమ
త్వం దేవ సర్వతశ్చక్షుః సర్వతః సర్వదా గతిః ౧౮
సర్వదః సర్వదా సర్వః సర్వసేవ్యస్త్వమార్త్తిహా
త్వందేవ ధ్యానినాం ధ్యానం యోగినాం యోగ ఉత్తమః ౧౯
త్వం భాషాఫలదః సర్వః సద్యః పాపహరో విభుః
సర్వార్త్తినాశం నో నాశీకరణం కరుణా ప్రభుః ౨౦
దయాశక్తిః క్షమావాసః సఘృణిర్ఘృణిమూర్త్తిమాన్
త్వందేవ సృష్టి సంహారస్థితిరూపః సురాధిపః ౨౧

బకః శోషో వృకోదాహస్తుషారోదహనాత్మకః
ప్రణతార్త్తిహరో యోగీ యోగమూర్తే నమోఽస్తుతే ౨౨
త్వం దేవ హృదయానంద శిరోరత్నప్రభామణిః
బోధకః పాఠకో ధ్యాయీ గ్రాహకో గ్రహణాత్మకః ౨౩
త్వం దేవ నియమో న్యాయీ న్యాయకో న్యాయవర్ద్ధనః
అనిత్యో నియతో నిత్యోన్యాయమూర్తే నమోఽస్తుతే ౨౪
త్వం దేవ త్రాయసే ప్రాప్తాన్ పాలయస్యర్వవస్థితాన్
ఊర్ధ్వత్రాణార్థితాంల్లోకాంల్లోకచక్షుర్న మోఽస్తుతే ౨౫
దమనోఽసి త్వం దుర్దాన్తః సాధ్యానాం చైవ సాధకః
బన్ధుః స్వబన్ధుహీనానాం నమస్తే బన్ధురూపిణే ౨౬
కురు శాన్తిం దయావాస ప్రసీద జగతః పతే
యదాస్మాభిర్థితం వాక్యమభీష్టం కీర్త్తితం ప్రభో ౨౭
ఏవం శ్రుత్వా తతః సర్వే పప్రచ్ఛుః ప్రతిమాం రవేః
కేనేయం నిర్మితా మూర్త్తిః కేన త్వం ప్రతిపాదితః
కస్మాదిహాగతో దేవ సంశయోఽత్ర నియచ్ఛతః ౨౮
దేవ ఉవాచ
తస్మిన్ కాలే సమాదేశాన్నిర్మితా విశ్వకర్మణా
సర్వలోకహితార్థాయ ససురైరర్చితా పురా ౨౯
తస్మిన్ హిమవతః పృష్ఠే కల్పవృక్షే నిధాపితా
తస్మాత్తు చన్ద్ర భాగాయాం ప్రవిష్టా స్థానకారణాత్ ౩౦
చన్ద్ర భాగాయా వై పార్శ్వే వైపాశాచ్ఛ శతద్ర వమ్
శతద్ర వాచ్ఛ విజ్ఞేయా ప్రవిష్టా యమునాం నదీమ్ ౩౧
యమునాతో జాహ్నవీం చైవస మానీతా శనైః శనైః
భాగీరథీ తో విజ్ఞేయా మోదగఙ్గా మహానదీ ౩౨

మమైవానుగ్రహేణాసౌ తీర్థానాం ప్రవరః స్మృతః
తస్మాద్వై మోదగఙ్గాయాః ప్రవిష్టా లవణోదధిమ్ ౩౩
సామ్ప్రతం చ ప్రవర్త్తధ్వం స్థాపనం మేమనూత్తమా
శ్రుత్వా దేవాస్తు తద్వాక్యం నిర్మలం ప్రీతివర్ద్ధనమ్ ౩౪
ప్రాఞ్చలిప్రణతా భూతా స్తూయమానా రవింస్థితా
తతో వైవస్వతః ప్రాజ్ఞః సర్వధర్మప్రణోదితః ౩౫
కాశ్యామాస విప్రాత్తు విదుర్దేవాలయం శుభమ్
స్థాపయిత్వా రవిం భకత్యా త్రి స్థానేషు సురోత్తమాః ౩౬
నివృత్తిం యాతి సుకృతో దేవకార్యార్థతత్పరాః
సర్వే దీక్షా పరాభూత్వా భాస్కరాద్వృధికాంక్షిణః ౩౭
యతోఽధిమణ్డలం కుర్యుస్తద్గతైరన్తరాత్మభిః
లిఖితం మణ్డలం దివ్యం యథోక్తం భాస్కరేణ తు ౩౮
యథావిధి సముద్దిష్టాం క్రియాం సౌరిసమాశ్రితామ్
విశ్వకర్మాభ్యనుజ్ఞాయ సవర్ణా మూర్ద్ధజాః ప్రజాః ౩౯
తతో నామ ప్రకుర్వన్తి సమ్ప్రహృష్టతనురూహాః
అనేన ముణ్డితాః సర్వే తేన ముణ్డిత ఉచ్యతే ౪౦
అథ కృతార్థసంజ్ఞాశ్చ నిగమజ్ఞైరుదాహృతాః
ముడిప్రమర్దనే ధాతుః సంజ్ఞాయాం చ విధీయతే
ప్రకర్షాదుర్ధయేద్యేన తేన ముణ్డీర ఉచ్యతే ౪౧
వశిష్ఠ ఉవాచ
ఏవమాద్యమిదం స్థానం కీర్త్యతే చ యుగే యుగే
సర్వపాపహరం పుణ్యం సర్వతీర్థమయం శుభమ్ ౪౨
యే తు కేచిన్నరా లోకే భక్తియుక్తార్తివేదకాః
తస్మిన్ యత్నే సమాపన్నాః సద్యో ముఞ్చన్తి వర్తితాః ౪౩

కేచిత్త్రత్రర్మహామోహాదస్మింస్తీర్థే విబుద్ధయః
న తేషాం సంపదాం స్థైర్యం యది ప్రాప్తుం సుదుష్కరమ్ ౪౪
యావత్ ప్రతపతేమానుర్యావచ్చ లవణోదధిః
యావద్భూమిధరా దేవా స్తావత్ కీర్త్తిర్విభావసోః ౪౫
యే చ పాపసమాయుక్తా జాయన్తే భువి మానవాః
తేషామేవ రవిస్త్రాతా యే తత్క్షేత్రసమాశ్రితాః ౪౬
ఏవంవిధో హ్యయం సూర్యః సదా కార్యో విజానతా
దేవః కీర్త్తిధనాకాంక్షీ కిం పునర్భువి మానవాః ౪౭
ఏతత్స్థానం సురేశస్య సర్వైర్దేవైరధిష్ఠితమ్
శాన్తి పుష్టిం సుఖం కామం సర్వభూతార్త్తినాశనమ్ ౪౮
ఏతదేవ హి సా కీర్త్తిః కీర్త్తితా మునిభిః పురా
అత్ర పశ్యన్తి యే భానుముద్యన్తం మూర్త్తిసంస్థితమ్ ౪౯
తారయన్తి నరాః పూతా ఆత్మానం గోలవర్ద్ధనమ్
యాం యాం క్రియాం సమారభేత్ సూర్యక్షేత్రేషు మానవః ౫౦
తాం తాం సిద్ధిమవాప్నోతి ఇహ లోకే పరత్ర చ
జమ్బూద్వీపో మహాద్వీపః కర్మభూమిరనుత్తమః ౫౧
యత్రేయమీదృశీ కీర్త్తి దేవేనైవ ప్రకీర్త్తితా
యత్ర పశ్యేత్ సహస్రాంశుమిత్యసౌ శోధ్యతే జనైః ౫౨
ఏకా మూర్త్తిర్ద్విధా కృత్వా భూతలేష్వవతారితా
ప్రత్యూషే చైవ ముణ్డీరం యే పశ్యన్తి నరాః సకృత్ ౫౩
న కదాచిద్ భయం శోకో రోగస్తేషాం ప్రపద్యతే
కాలప్రియే వై ప్రీత్యా చ మధ్యాహ్నే యే త్వవేక్షకాః ౫౪
తేషామేవ సుఖోదర్కో హ్యచిరేణైవ జాయతే
సామ్బకృతపురే భానుః సాయాహ్నే యైరుదీక్షితః ౫౫

సద్యః సంపద్యతే తేషాం ధర్మకామార్థసాధనమ్
ఏవం యుక్తిం సమాధాయ సర్వధర్మపరాయణాః
కీర్త్తయిత్వా రవేః కీర్త్తిం జగ్ముః సూర్యాలయం ప్రతి ౫౬
ప్రజాపతీనామిదమాలయం ఖేర్విధాయితం దేవవరానుకంపితమ్
విధాతకాస్తత్ర పతన్త్యసాధవో వహ్నేః శిఖాయాం శలభా ఇవక్షణాత్ ౫౭
ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః ౪౩

చతుశ్చత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః
వసిష్ఠ ఉవాచ
స జయతి సురపతినాథః కరనికరవినిహితసకలకలీలః
శాశ్వతమమలనయనమఖిల భువనభవనప్రదీపో రవిః ౧
సామ్బ ఉవాచ
ఆచారః పరమో ధర్మ ఇతి ధర్మవిదోఽవదన్
ఆచారాద్వర్ధతే హ్యాయుర్ధ్వాచారో హన్త్యలక్షణమ్ ౨
ఆచారాన్ సుఖభాగీ స్యాదాచారాచ్ఛ్రియమశ్నుతే
అతస్తమహమాచారం శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్వతః ౩
ఆదిత్యభక్తః పురుషః కీదగాచారమాచరేత్
దేవస్య ప్రియతామేతి శ్రియమాయుశ్చ విన్దతి ౪
నారద ఉవాచ
అత్ర తే సంప్రవక్ష్యామి యన్మాం త్వం పరిపృచ్ఛసి
ఆయుర్లక్ష్మీ యశో హేతుః సూత్రమాచరణస్య యత్ ౫
నాస్తికేనాశ్రద్ధధానేన గురుణా శస్త్రలంఘినా
భిన్నమర్యాదసంకీర్ణం మైథునేన వితవ్యయమ్ ౬
అతః అక్రోధేన సత్యవాదినా భూతానామహింసకేనానసూయునాశుచినా

హిహ్నే నానాలస్యేన భవితవ్యమ్ ॥ అతోఽష్టమర్దనాతృణచ్ఛేదినానఖ-

శోధినా నిత్యోచ్ఛిష్ఠేనాశేకమనసా సువేశేన భావ్యమ్ ॥

బ్రాహ్మే ముహూర్త్త ఉత్థాయ అధర్మార్థసాధుచిన్తకః

ఆచమ్య సంధ్యాం బన్దేత పూర్వాం చ పశ్చిమాం తథా

ఆదిత్యముద్యన్తమస్తంయాన్తం వారిస్థమహర్మధ్యముపసృష్టం చ నేక్షేత

పరదారా న గన్తవ్యాః । వేశప్రసాధనదన్తధావనాన్యదేవతా పూజనాని

మధ్యాహ్నే న కుర్వీత । మూత్రపురీషే నాధితిష్ఠేన్న చ పశ్యతి ఉదక్యయా

న ప్రభాషేత ॥ గ్రామసమీపే కృష్టక్షేత్రే న చ పురీషయేత్ ॥ విణ్మూత్రేనాప్సు-

కుర్యాత్ ॥ న భస్మని నగ్నో వ్రజేన్న వా స్థిని ॥ న ప్రాఙ్ముఖో న చ

కుత్సితమన్నశ్నీయాత్ ॥ భుక్త్వాగ్నిమాలమ్బయేత్ సర్వప్రాణాన్స్పృశేత్ ॥

కేశభస్మకర్పాసాస్థిఉద్వర్తనావరవతా స్వేదాదీనాధితిష్ఠే ॥ శాన్తి-

హోమాదీని పవిత్రాణి కారయేత్ ॥ న సుప్తం గచ్ఛన్తం స్థవిరం ప్రత్యుత్థాపయేత్

న సుప్తం గచ్ఛన్తం వా ఉపస్థాపయేత్ ॥ ఆద్రా ర్ద్రా!ర్ద్ర పాదో భోజనశయనే

నవాగ్నిబ్రాహ్మణోచ్ఛిష్టమాలభేత్ ॥ న పశ్యేచ్చసూర్యాచంద్ర మసౌ నక్షత్రాణి

చ న పశ్యేత్ ॥ ఆగచ్ఛన్తం స్థవిరం ప్రత్యుత్థాయాభివాద్యాసనం దద్యాత్ ॥

గచ్ఛన్తం పృష్ఠతో నుయాయాత్ ॥ భిన్నకాంస్యాసనం వర్జయేత్ ॥ నైకవస్త్రోభుఞ్జీత న నగ్నః
స్నాయాచ్ఛయీత నచోచ్ఛిష్టః స్పృశేచ్ఛిరః ॥

శిరసికేశప్రహరణం పరిహరేత్ ॥ న పాణిద్వయేన శిరః కణ్డూయేత్ ॥

నాభీక్ష్ణం శిరసా స్నాయాత్ ॥ న ద్విః స్నాయాచ్చ ॥ శిరః స్నాత స్తైలేనాఙ్గం న
కించిత్స్పృశేత్ ॥ ఘృతంమధసమం విషమ్ ॥ ముద్గతిలాన్ భ్రష్టాన్నాశ్నీయాత్ ॥
ఉచ్ఛిష్టో నాధీపీత్ ॥ పూతిగన్ధవాతే చ ॥ అత్ర గాథా యమేన గీతా ॥

ఆయురస్య నికృన్తతి ప్రజా నాస్యా భవేత్తథా య ఉచ్ఛిష్టః ప్రపఠతి స్వాధ్యాయం చాధిగచ్ఛతి
సూర్యానిలానలసోమో దకగోద్విజనక్షత్రాభిముఖః పథి చ న మేహేత్ ॥ దివా సంధ్య
సూదఙ్ముఖో దక్షిణాముఖో రాత్రౌ తృణాన్తిర్హితభూమౌ అవగుహ్య నీర్వ్వివిణ్మూత్రే కుర్యాత్ ॥
సామిషం శ్రాద్ధం యుస్కాచన సంధ్యాం వదేత్ ॥ బ్రాహ్మణక్షత్రియసర్పాన్నావమన్యేత ॥
మిథ్యాసత్యాభ్యాం గురుణానుబంధః కార్యో గురం నాపవాదయేత్ ॥

గుర్వపవాదేకర్ణౌ పిఘాతవ్యౌ గంతవ్యమన్యత్ర వా దూరాదావసథాత్ మూత్రపాదావ సేచనే స్పృష్ట్వా మార్జనాని కర్త్_వ్యాని ॥ నాతి ప్రాతర్మధ్యాహనే సాయాహ్నేషు గచ్ఛేత్ ॥ నైకోనాజ్ఞాత్రైర్వృషలైః ॥ గో బ్రాహ్మణ క్షత్రియవృద్ధభారతప్తగర్భిణీదుర్బలేభ్యః పన్థా దేయః ॥ ధృతన్న ధారయేద్వలమ్పాదేనాక్రమతే ॥ అష్టమీ చతుర్దశీ పూర్ణిమామావాస్యాసు బ్రహ్మచారీ భవేత్ ॥ వృథామాంసం భ్రష్టమాంసం చ న ఖాదేత్ ॥ ఆక్రోశ పరివాద పైశున్యనృశంసాభిధానహీనోనారుంతుదః స్యాత్ హీనాదుత్కృష్ఠమపి నాదదీత ॥ పారమర్మదోషాన్నవదేత్ ॥ హీనాతిరిక్తాం గరుపద్ర విణజ్ఞాతిసత్యహీననిందితవిగర్హితాన్నాధిక్షిపేత్ ॥ నాస్తిక్యవేదనిందాద్వేష దంభాభిమానత్రైక్ష్ణ్యా నివర్జయేత్ ॥ పరస్మిన్దండణ్నే న ఇచ్ఛేత్ ॥ క్రుద్ధోఽపి న హన్యాత్ అన్యత్ర భార్యా పుత్రదాసదాసీశిష్యభ్రాతృభ్యః ॥ న బ్రాహ్మణపరివాదీ న తిథినక్షత్రదేశికః స్యాత్ ॥ కృత్వామూత్రపురీషోశుచౌరథ్యామాక్రమ్యవా పునః పాదౌ ప్రక్షాలయేత్ ॥ యావక కృసరమాంసశష్కులీ పాయసమాత్మార్థ న కల్పయేత్ ॥ అగ్నిపరిచారీ నిత్యం భిక్షాం

దద్యాత్ ॥ వాగ్యతః ప్రాఙ్ముఖోదన్తకాష్ఠం ప్రశస్తమద్యాత్ ॥ నాభ్యుదితః

స్యాత్ ॥ ప్రాతరుత్థాయ పితరమాచార్యమభివాదయేత్ ॥ అకృత్వా దన్తధావనం దేవపూజాకార్యగమన సమాగమాన్నాచరేత్ ॥ అన్యత్ర గురువృధార్మికేభ్యః సమలో దిశో నావలోక్య ఉదవాశ్చచ్చిరానశయీత ॥ అవాక్ శిర ఉద్ధర్వ శిఖశ్చభగ్నావశీర్ణాన్తర్ధని సంయుక్తశయనే నతిర్యక్ పదాకృష్యాసనంప్రమృజ్యనవిశేత్ ॥ సూర్యస్య పూజా కథాం భక్తిం కారయేత్ తత్సర్వ్వయమస్య ప్రాప్నోతి ధర్మమ్ ॥ నిత్యం బ్రాహ్మణం భోజయేత్ కథాకారిణం విశేషతః ॥ అన్యదేతేయదరవాదేత్సర్వమపి ॥ నిశాయాం న స్నాయాత్ స్నాత్వా గాత్రం న మార్జయేత్ ॥ స్నాత్వా నానులిపేత్ ॥ నగ్నాత్వర్ద్ర వాసాతిష్ఠేత్ ॥ వాసో నవిధినుయాత్ ॥ స్రజో నావకృష్టవ్యాః ॥ న వహిర్ధార్యాశవ ॥ రక్తమాల్యం న ధార్య శుక్లం ధార్యం తు అన్యత్ర కమల కువలయామ్లానాసనేభ్యః ॥ స్నాతస్య

వర్ణమాందద్యాత్ శ్వవాసవిపర్యయం న కుర్యాత్ ॥ కటివేశావపన్నముద్ధృతసారం

నాశ్రీయాదన్యద్రైవావసనవిదాలశకముదుంబరాన్నాదేత్ ॥ అజాగవ్యమాయూరశుష్కపర్యుషితమాంసం చ ॥ న పాణౌ లవణమాదద్యాత్ ॥ శ్వాదవ్యాపదం స్పృష్ట్వాభ్రూభ్రూణహేక్షిపతత అర్చలీణాఘ్రాతం చ ॥ న రాత్రౌ భుంజీత్ దధిసక్తూన్ ॥ శ్వోకీసం చ వర్జయేత్ ॥ బాలేన పరపుత్రేణ చ ॥ శాకం ప్రాతశ్చ భుంజీతనాంతరాన సమాహితః ॥ వాగ్యతోనైకపాత్రశ్చనగ్నోసంవిశన్నశబ్దకృత్ ॥ శేషే న కస్యాపి ఉదకపూర్వమన్నమతిథిభ్యో దత్వాసమశ్నీయాత్ ॥ ఏకపంవతౌ గతానాం చేద్దధిమధుసక్తుపాయసపానీయం నిరస్యాశ్నీయాత్ ॥ శేషం న కస్యచిద్దద్యాత్ । దధ్యనుపానం శుక్లాశనే న కార్యమ్ ॥

ఆచమ్య చైకహస్తేన పరిశ్రావ్యం తథోదకమ్

అంగుష్ఠే చరణస్యాథ దక్షిణస్యావసేచనమ్ ౭

పాణిం మూర్ధ్ని సమాధాయ స్పృష్టవాగ్నిం సుసమాహితః

జ్ఞాతీనాం శ్రేష్ఠతామేతిప్రయోగకుశలో నరః ౮

ఆర్ద్ర పాణినా నాభిఘ్రాణం పాణితసాభిన్నస్పృశస్తిష్ఠేత్ ॥ జ్ఞాతీనాం

కథాం దర్శనం సంసాగాంశ్చ వర్జయేత్ ॥ పరాపవాదమప్రియవచనం న బ్రూయాత్ ॥

న కస్యచి మన్యుముత్పాదయేత్ ॥ న దివా మైథునం గచ్ఛేత్ ॥ కన్యా-

బంధకీమజ్ఞాతాం గర్భిణీం వ్యంగాం వృద్ధాం ప్రవ్రజితాం పరివ్రతీం వర్ణోత్కృష్టాంని

కృష్టవర్ణం పింగలాం కుష్ఠినీం యోగినీం చిత్రిణీం స్వకులాం జ్ఞాతి సమ్బన్ధహీనామపస్మారిణీం చ వర్జయేత్ ॥ అగమ్యాం న గచ్ఛేత్ ॥ రాజసఖి వైద్యబాలవృద్ధ్వమృత్యు శరణాగత సమ్బన్ధి బ్రాహ్మణీతదన్యేషాం స్త్రియం బన్ధ్యం చ చ వర్జయేత్ ॥ నిష్ఠీవ్య క్షుత్వా నశచిర్భవేత్ ॥ వృద్ధో గతిరవశన్నో మిత్రాణిశుకసారికాః । పారావతాః పుణ్యకృతాః గేహే స్యుస్తైలపాయికాః ।

సన్ధ్యాయాం స్వాధ్యాయం భోజనం న చ కుర్యాత్ ॥ న నక్తం పితృయాణి న

ప్రసాధనం న చ పణ్యక్రియా కదాచిత్కార్యా ॥ దేవే పితృయస్వనక్షత్రే

చ శిరః స్నాతోభవేత్ ॥ నష్టష్ఠపయయో రగ్నిం దద్యాత్ ॥ ప్రేతస్య సన్ధ్యాయాం నోచ్చరేత్ ప్రయత్నతః స్యాత్ ॥ ఇచ్ఛామపి కుర్వతా దారా రక్ష్యాః । భదివాస్వాపః ఆయుషే పురే నిశాయాశ్చ ॥ అవృతోయజ్ఞం న గచ్ఛేదన్యత్ర దర్శనాత్ ॥ నైకో రాత్రౌ వ్రజేత్ ॥ అనాగతాయాం పశ్చిమసన్ధ్యాయాం గృహమధివసేత్ ॥ మాతృపితృవచనం హితమహితం పార్క్యమేవ విచార్య్య ॥ ధనుర్వేద హస్తిహయపృష్ఠరథచర్యాసు ప్రయత్నః కార్యః । యుక్తిశబ్దకలాగాన్ధర్వశాస్త్రషురాణేతిహాసాఖ్యానమాహా-త్మ్యచరితాభిజ్ఞేన భవితవ్యమ్ ॥ ఆదిత్యవ్రతం

సప్తమ్యాం చరేత్ ॥ గఞ్గా పాదేన న స్పృశేత్ ॥ గోరజ్జుం న లంఘయేత్

న్యాసవిశ్వాసహారిమధర్మ్మయమహతోగోబ్రాహ్మణస్త్రీషు నసూరః స్యాత్ ॥

అకృతజ్ఞశ్చ । ఏకో మిష్టం నాశ్నీయాత్ । స్త్రీభ్యః స్త్రీబన్ధుభ్యశ్చ వృత్తిం నాశ్రయేత్ ॥ అత్ర గాథాః ॥

ఆక్రోశకసమాలోకే సుహృదన్యో న విద్యతే

యస్తు దుష్కృతమాదాయ సుకృతేనాభిశంసతి ౯

కూటసాక్షీ న భవేత్ ॥ శరణాగతం న పరిత్యేజేత్ । దానం

న కీర్త్తయేత్ । బల్వజానాం దానేన కాంస్యదోహనేన పరవత్సేన

చ గౌర్న దోగ్ధవ్యా ॥ పత్నీం రజస్వలాం నాభిగచ్ఛేత్ ।

శుద్ధస్నాతాం చతుర్థ్యాం వా షోడశీసమవిషమదినేషు పుత్రైర్దుహితృకామో నిర్వికారోఽధిశయీత । నాగ్నావమేధ్యం ప్రక్షిపేత్ ॥ న వర్షతి ధావేత్ ॥ న చ వాతేనాపవేత్ ॥ అనిష్ట్వానవసస్యంనాద్యత్ ॥ శుక్లవస్త్రధారీ స్యాత్ ॥ శ్మశ్రుకేశనఖాన్నదీర్ఘాన్నబిభృయాత్ ॥ నోదకే స్వరూపం పశ్యేత్ ॥ నాపః పరిచక్షీత భార్యయా సహ నాశ్నీయాత్ ॥ న తామీక్షేత్ సుఖా సీనామశ్నంతీంక్షవతీంస్పృష్టమైథునాంజృంభమాణాం చ పరస్త్రియం చ నగ్నామ్ ॥ నాగ్నింముఖేన ధమేత్ ॥ న పాదౌ ప్రతాపయేత్ ॥ అధస్తాన్నోపదధ్యాత్ ॥ నైనం లంఘయేత్ ॥

న పాదతః కుర్యాత్ ॥ న భూమిం ప్రవిలిఖేత్ । ష్ఠీవనామేధ్యలిప్తరుధిరవసాస్థీని న జలే క్షిపేత్ ॥ శూన్యగృహే నైకః శయీత ॥ నచాగ్నిగురుదేవవద్విజపపతిధన్వధ్యయనభోజనేషు దక్షిణపాణిముద్ధరేత్ ॥ న వారయేద్ గాం

చరన్తీం పరసస్య మాదయన్తీం పరస్మై నాచక్షీత్ ॥ దివీన్ద్రా యుధం దృష్ట్వా నకస్యచిద్దర్శయేత్ ॥ అధార్మికదేశే న వసేత్ ॥ వ్యాధిబహులో నైకోవీథీం ప్రపద్యేత ॥ పర్వతే న చిరం వసేత్ ॥ వృథా చేష్టామంజలినా జలపానముత్సంగేన భక్ష్యామక్షణం కుతూహలం త్యజేత్ ॥ నృత్యగీతవాదిత్రాస్ఫోటనాక్ష్వేలనాని చ విరక్తోఽపి నేక్షేత ॥ కాంస్య భాజనేన న పాదం ప్రక్షాలయేత్ పాదేన చ వదితశ్వాదిభిర్న వ్రజేత్ ॥ బాలాతపప్రేతధూనసంమార్జనీరజాసిపరిహరేత్ ॥ న ద్యూతమ్ క్రీడేత్ ॥ న స్వయముపానహౌ హరేత్ ॥ శయనస్థోనాశ్నీయాత్ ॥ న పాణిస్థానే చాసనేన బాహుభ్యాం నదీ ప్రతరేత్ ॥ న వృక్షామారోహేత్ ॥ న సందిగ్ధాం నావమారోహేత్ । న కూపమవతరేత్ ॥ న దేవ ద్విజగురురాజస్నాతకాచార్యమైథునవాసః న చ భుక్త్వా స్నాయాత్ ॥ నాతరౌ న మహానిశి ॥ నావిజ్ఞాతేజలాశయే ॥ న వాసోభిరజస్రమ్ వైరీతత్సాహాయ్యోధార్మికతస్కరోసేవాపరిహర్త్తవ్యా ॥ సతీప్రియం సత్యం బ్రూయాత్ ॥ సత్యమప్రియం ప్రైయమనృతం చ న బ్రూయాత్ ॥ శుష్కవైరవచనం వర్జయేత్ సర్వమఙ్గలాచరణయుక్తః స్యాత్ ॥ సర్వగాత్రాణి న ఖాని నాభిపాణితలేన న స్పృశేదమన్త్రతః ॥ రహస్యాని రోమాణి వర్జయేత్ ॥ దేవద్విజోత్తమగురూన్ సేవయేత్ ॥ ఈశ్వరం చ రక్షార్థమ్ ॥ పరవశకర్మ జహ్యాత్ ॥ ఆత్మవశం కుర్వీత సుఖార్థీ ॥ అన్తరాలపరితోషకృద్ధర్మికః స్యాత్ ॥ అర్థకామౌధర్మవివర్జితౌత్యాజ్యౌ ॥

వాక్పాణిపాదనేత్రచపలో న భవేత్ ॥

పరద్రోహీ చఋత్విక్పురోహితాచార్య మాతులాతిథి సాశ్రితవృద్ధబాలాతు-రవైద్యజ్ఞాతిసంబన్ధిబాంధవమాతృపితృభార్యాదుహితృభిర్వివాదం న సమాచరేత్॥ గోహిరణ్యభూమ్యశ్వవాసోన్నతిలఘృతాన్యవిద్రా న్నప్రమిగృహ్ణీయాత్ ॥ పరకీయానిఖాతేషు

న స్నాయాత్ ॥ వాపీం చ సప్తపిండానుద్ధత్య ॥ నదీదేవఖాతప్రసవణేష స్నానం కుర్యాత్ ॥ క్రుద్ధమన్దాతురప్రేష్యగణికావిద్విజ్జుగుప్సితం స్తేన తక్షకకవార్ధుషికగాయకకదర్మదీక్షిహమ్ ॥ నిద్యవద్ధాభిశస్తశఠపుంశ్చలీబన్దిచికిత్సకమ్ ॥

పూగాన్న శూద్రో చ్ఛిష్టశుష్కపర్యుషితావక్షతుంనాద్యాత్ ॥

ద్విషతశ్చాయుష్కామః సువర్ణకారాన్నం పరిహరేత్ ॥ అనధ్యాయినం వర్జయేత్ ॥

వార్యన్నతిలదీపభూమిహిరణ్యగృహవస్త్రగావశ్చ ॥ నేత్రాధానసద్యోద్ధానాభయబ్రాహ్మణ యథాశక్తితో దద్యాత్ ॥ తృప్యతిశయసుఖప్రజా చ క్షుర్యాత్యాపురగ్రవేశ్మరూపచన్ద్ర సూర్యసాలోవయేష్ట-భార్యాశాశ్వతసర్వైశ్వర్య బ్రహ్మలోకావాప్తికామః సూర్యనిమిత్తఛత్రోపానహౌ చ దద్యాత్ ॥ ఉత్తమోత్తమసమ్పన్దావిత్తకులోన్నతికామః శయన గృహకుశబన్ధపుష్పాదేకమణిదధినామస్త్వయోమాంసశాకా నిరత్నిర్నుదేత్ ॥ దేవతాతిథి గురుభూత్యార్చనోద్ధరణే కామః అధ్యాత్మజ్ఞాననిరతః స్యాత్ ॥

ఇతి తే కీర్తితః సామ్యగాచారః పుణ్యలక్షణః

ఆయుర్లక్ష్మీయశోభూతికారణం బ్రహ్మ నిర్మితమ్ ౧౧

ఆచారయుక్తః పురుషః ప్రేత్య చేహ చ మోదతే

ఆచారాద్వర్ద్ధతే హ్యాయురాచారో హన్త్యలక్షణమ్ ౧౨

దురాచారో హి పురుషో లోకే భవతి నిన్దితః

దుష్టభాగీ చ సతతం వ్యాధితోఽల్పాయురేవ చ ౧౩

తస్మాద్ భవేత్ సదాచారః సముదాశ్రీ రవేర్నరః

దేవస్య ప్రియతామేతి లక్ష్మీం విన్దతి నిశ్చలామ్ ౧౪

ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే చతుశ్చత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః ౪౪

౪౫

షట్చత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

సామ్బ ఉవాచ

భగవన్ర్ోతుమిచ్ఛామి సప్తమ్యాస్తు విధిక్రమమ్

సర్వాసామనుపూర్వేణ కథస్వ మహామునే ౧

నారద ఉవాచ

శృణు సాంబ మహాబాహో సప్తమీనాం విధిం పరమ్
తమహం కీర్తయిష్యామి భవతా యత్ పరిపృచ్ఛ్యతే ౨
తుభ్యం యదుకులశ్రేష్ఠ యథా ఖ్యాతమ్ వివస్వతా
శుక్లపక్షే రవిదినే ప్రవృత్తే తూత్తరాయణే ౩
పున్నామధేయనక్షత్రే గృహ్ణీయాత్ సప్తమీ వ్రతమ్
ఋషిభిర్జ్ఞానసంపన్నైః సర్వకామఫలప్రదా ౪
సప్తభ్యః సప్తకథితాస్తాసాం నామాని మే శృణు
అర్కసంపుటకైరేకా ద్వితీయా మారిచైస్తథా ౫
తృతీయా నింబపత్రైస్తు చతుర్థీం ఫలసప్తమీ
పంచమ్యన్నా దినీస్యాత్తు షష్ఠీ విజయసప్తమీ ౬
సర్వాసు బ్రహ్మచారీస్యాచ్ఛౌచయువతో జితేంద్రి యః
సూర్యార్చనపరో దాన్తో జలహోమసమన్వితః ౭
పంచమ్యామేవ పురుషః కుర్యాన్నిర్యాసమాత్మనః
షష్ఠ్యాం న మైథునం గచ్ఛేన్ మధుమాంసాని వర్జయేత్ ౮
అర్కసంపుటమేకైకం ప్రథమాయాం విధానవిత్
అన్యద్ధత్తమభుఞ్జానః సప్తమ్యాం భక్షయేన్నరః ౯
ఏకైకవృద్ధాని పునర్మరిచాని చ భక్షయేత్
తథైవ నింబపత్రాణి పరమం వ్రతమాస్థితః ౧౦
ఫలాఖ్యాయాం ఫలేనైవ ఆమే నాత్ర విధీయతే
అన్యదత్తం ఓదనం తు నాశ్నీయాత్ సుఖదం భవేత్ ౧౧
అహోరాత్రం వాయుభక్షః కుర్యాద్విజయసప్తమీమ్
అథైకైకాం సప్తమీం తు ప్రతిపక్షే విచక్షణః ౧౨
కృత్వా విధానకుశలస్పూజాం కుర్వీత కామికామ్
ఆసాం లిఖిత్వా నామాని పత్రకే పుటకే పృథక్ ౧౩

తాని సర్వాణి పత్రాని ప్రక్షిపేన్నవ కేధతే
తదర్థం యో న జానాతి బాలోవాన్యోఽపి వా నరః ౧౪
తేనైవోద్ధారయేదేకం తత్కుర్యాద విచారయన్
తేనైవ విధినా కుర్యాత్ పక్షే పక్షే విచక్షణః ౧౫
సప్తైవ మావత్ సంప్రాప్తా సిద్ధేయా సా తు కామికా
ఇత్యేతా సప్త సప్తమ్యః స్వయం ప్రోక్తా వివస్వతా ౧౬
కుర్వీత యో నరః సాంబ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే
అర్కసంపుటకైర్వృత్తం మరిచైః ప్రియసంగమమ్ ౧౭
నింబపత్రే రోగానాశం ఫలైః పుత్రాన్యథేప్సితమ్
ధానధాన్యమనోదన్యాం విజయే విజయం తథా ౧౮
సర్వాన్ కామాన్ క్రమికాయాం ప్రాప్నున్నాత్ర సంశయః
నరో వా యదివా నారీ యః కుర్యాత్ సప్తమీవ్రతమ్ ౧౯
యే కరిష్యన్తి నితరాం తేషాం లోకో విభావసోః
న తేషాం త్రిషు లోకేషు కించిదస్తీహ దుర్లభమ్ ౨౦
యే భక్తా లోకనాథస్య వ్రతినః సంయతేన్ద్రియాః
తత్ఫలం తే ప్రాప్నువన్తి క్రతుభిర్భూరిదక్షిణైః ౨౧
వ్రతైరేవం విధైస్త్వన్యైస్తపోభిస్తు సుదుష్కరైః
కర్మభిః శమనైర్వాపి దానహోమజపైరపి ౨౨
యత్ఫలం సమవాప్నోతి చారిత్వా సప్తమీవ్రతమ్
సూర్యలోకేషు నియతం వాసో నైవాత్ర సంశయః ౨౩
బ్రహ్మేన్ద్ర రుద్ర లోకేషు తస్యాప్రతిహతా గతి
నాన్ధః కుష్ఠీ న చ క్లీబో వ్యంగో నాపి చ నిర్ధనః ౨౪
కులే తస్య భవేత్ కశ్చిద్యశ్చరేత్ సప్తమీవ్రతమ్
నారీ హస్త్యశ్వయానా వివిధానాం చ వాససామ్ ౨౫

ధ్రువం సభాజనం సామ్బ యశ్చరేత్ సప్తమీవ్రతమ్
విద్యార్థీ లభతే విద్యాం ధనార్థీం ధనమాప్నుయాత్ ౨౬
భార్యార్థీ రూపసంపన్నాం లభేద్ భార్యాకులోమ్బవామ్
పుత్రార్థీ శ్రుతసంపన్నాంల్లభేతపుత్రాంశ్చిరాయుషః ౨౭
భోగార్థీం లభతే భోగాన్ వ్రతేనానేన యాదవ
మోహాత్ ప్రమాదాల్లోభాద్వా వ్రత భంగం సమాచరేత్ ౨౮
త్రిరాత్రం న తు భుంజీత కుర్యాద్వా వేశముండనమ్
ప్రాయశ్చిత్తమిదం కృత్వా పునరేవ వ్రతో భవేత్ ౨౯
సప్తైవ యావత్ సంప్రాప్తాః సప్తభ్యః సప్తసద్గుణాః
అమ్యర్చ్య సూర్యం సప్తమ్యాం మాల్యధూపాదిభిర్న్నరః ౩౦
భోజయిత్వా ద్విజాన్ భవత్క్యా ప్రాప్నుయాత్ స్వర్గమక్షయమ్
సప్తమ్యాం విప్రముఖ్యేభ్యో వస్తు యద్యత్ ప్రయచ్ఛతి ౩౧
తత్తదక్షయమాప్నోతి సూర్యలోకం చ గచ్ఛతి
ఇతి తే కీర్తితః సాంబ సప్తమ్యా విధిరుత్తమః ౩౨
భూయ ఏవాభిధానస్య శృణుష్వైకాగ్రమానసః
యః కుర్యాద్గోమయాహారః శుక్లా ద్వాదశసప్తమీ ౩౩
అథవా యవకాహారః శీర్ణపత్రాశనోఽథవా
క్షీరాశీ చైక భక్తో వా భిక్షాహారోఽథవా పునః ౩౪
జలాహారో పి వా విద్వాన్ పూజయిత్వా దివాకరమ్
పుష్పోపహారైర్వివిధైః సుమనోహరైః ౩౫
నానాప్రకారైర్గన్ధైశ్చ ధూపైర్గుగ్గులచన్దనైః
కృసరై పాయసాన్నాద్యైర్వివిధైశ్చ విభూషణైః ౩౬
అర్చయిత్వా ద్విజాగ్ర్చేష్ఠాన్హిరణ్యాన్నాదిభిర్నరః
స నూనం ఫలమవప్నోతి తచ్ఛృణుష్వ సమాహితః ౩౭

కాఞ్చనేన విమానేన మనోమారుతరంహసా
వైడూర్యమణిరత్నేన కింకిణీ జాలమాలినా ౩౮
కుండలాంగదభూషాఢ్యైర్గాయమానోఽప్సరోగణైః
విచిత్రమాలాభరణైః స యాతి సూర్యలోకతామ్ ౩౯
తపసోఽన్తే పునః సాంబ కులే మహతి జాయతే
ఏవం యజేద్వివస్వన్తం ప్రతిమాంసం సమాహితః ౪౦
యథాక్రమం ప్రయత్నేన నామాని పరికీర్తయేత్
మధౌ మాసే విష్ణురితి మాధవే సూర్వ్యర్యమేతి చ ౪౧
శుక్రే వివస్వానితి చ శుచౌ మాసే శుభానితి
పర్జన్యః శ్రావణమాసి నభస్యే వరుణస్తథా ౪౨
ఇషేత్విన్ద్రీ రతిజ్ఞేయ ఊర్జే ధాతేతి వా పునః
మార్గశీర్షే మిత్ర ఇతి పౌషే పూషేతి కీర్యతే ౪౩
మాఘమాసే భగ ఇతి త్వష్టా ఇత్యేవ ఫాల్గునే
ఏవం క్రమేణ తీక్ష్ణాంశునామభిః పరిపూజయేత్ ౪౪
పుష్పార్చనవిధానేన సప్తమ్యాం సుసమాహితః
నైతద్ దేయమశిష్యాయ నాభక్తాయ చ భాస్వతః ౪౫
న చ పాపకృతే సాంబ దేయం నైవావయసూయకే
పఠేద్యశ్చాపి నియతో విధిన తం నరః సదా
ఇహ లోకే సుఖం ప్రాప్య సూర్యలోకే మహీయతే ౪౬
ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే సప్తమీకల్పే షట్చత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః ౪౬

సప్తచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి జపయజ్ఞవిధిక్రమమ్

ద్యైర్యత్నైః సర్వథా చైవ కర్తవ్యః కథయామి తే ౧
సర్వేషామేవ యజ్ఞానాం జపయజ్ఞో విశిష్యతే
కృతేన విధినానేన ప్రీతో భవతి భాస్కరః ౨
యదన్యత్ కురుతే కర్మ యది వా న కరోతి చ
కృతేన జపయజ్ఞేన పరాం సిద్ధిమవాప్నుయాత్ ౩
మహద్భిః పాతకైర్యుక్తా యే చాన్యే కార్యకారిణః
ఖరవోల్క జాప్యాన్ముచ్యన్తే సర్వే తైస్తైస్తు పాతకైః ౪
జప్యం జపన్తః సంన్యాసం కుర్వన్తి సుసమాహితాః
అసురాస్తం హింసన్తి చాన్యథా దష్టచేతసః ౫
ప్రవాల హేమముక్తాభిర్మణి-రుద్రా క్షపుష్కరైః
దర్భారిష్టకజీవైశ్చ శంఖేన చ రవిం యజేత్ ౬
శబ్దకాయమనో వృత్యా స చాపి త్రివిధః స్మృతః
శతం సహస్రమయుతం తస్యాపి త్రివిధం ఫలమ్ ౭
లక్షార్ద్ధం చైవ మణినా రుద్రా క్షేణాయుతం స్మృతమ్
పుష్కరేగాష్టసాహస్రం దర్భైశ్చైవ తదర్ధకమ్ ౮
జపే కృతే ప్రవాలేన ఫలమానన్త్యముచ్యతే
హేమ్నా కోటిగుణం ప్రోక్తం లక్షం ముక్తాపలైః స్మృతమ్ ౯
అరిష్టాక్షాజ్జపాత్తస్య ఫలం సాహస్రకం భవేత్
శతాని జీవకైః పంచశంఖే శతగుణం భవేత్ ౧౦
జపం కుర్వన్ యది క్షీవేజ్జల్పే దుర్గ్జలాభతే పి వా
ఆచమేద్ భువి విన్యస్యఅమ్భోఽదం గోమయేఽపివా ౧౧
అక్షసూత్రం నిపతేద్ భూమౌ చేత్కుర్వతో జపమ్
ఉద్ధారం తస్య కుర్వీత జాపకో హృదయేన తు ౧౨
దక్షిణాఙ్గుష్ఠమధ్యాగ్రే అష్టమేకైక మాహృతః

ప్రత్యేకమానుపూర్వేణ కర్షయన్ జపమారభేత్ ౧౩
శతమష్టాధికం చైవ చతుః పంచాశదేవ చ
సప్తవింశతి సంఖ్యా వా అక్షసంఖ్యోపదిశ్యతే ౧౪
జపం కుర్వన్న కుర్వీత సంఖ్యా గ్రన్థకసంధనమ్
కృతే జపం జపః స్యాత్తు కృతేఽష్టౌ చ శతం జపేత్ ౧౫
విష్టో చోపవిష్టశ్చ జపం కుర్యాద్ వేద నః
దేవస్యాభిముఖీ భూత్వా సంయతేనాన్తరాత్మనా ౧౬
గ్రహోపరాగే సంప్రాప్తే మేఘాశాని సముద్భవే
దుఃస్వప్నే సాగరోత్తారే సమయాలాపభేదనే ౧౭
ఉత్పాతానిష్టసంప్రాప్తే మహాపాతకభాషితే
జపేన్మన్త్రీ చ సావిత్రీ! యాః శతమష్టాధికం శుచిః ౧౮
ఏవం సంక్షేపతః ప్రోక్తః పుణ్యో జపవిధిర్యథా
ముద్రా ణాం లక్షణం తస్య ఇదానీం కథయామి తే ౧౯
ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే జపవిధిర్నామ సప్తచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః ౪౭

అష్టచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః
నారద ఉవాచ
ముద్రా ణాం లక్షణం సమ్యగిదానీం కథయామి తే ౧
దేవ ఉవాచ
కరం శిఖాసు విన్యస్య అరుణాదీన్ యథాక్రమమ్
విజయం వామూల మన్త్రంముద్రా బంధం సమాచరేత్ ౨
లగ్నస్య పృష్ఠమధ్యాస్యే ఈషద్గుప్తే తు తర్జనీ
తిర్యగ్విన్యసేదఙ్గుష్ఠే శిరః కాం తే త్వనాయికే ౩
కనిష్ఠికే సమే తుఙ్గే పృష్ఠలగ్నే ఉభే అపి

ఏషా విశ్వాత్మనో ముద్రా రథస్య పరికీర్తితాః ౪

మధ్యమానామికానాం చ సంపుష్టాఙ్గుష్ఠయోర్ద్వయోః

కుర్వీత శేషానుత్తుంగాన్ ముద్రే యం వాజినాం స్మృతా ౫

ఫణిభోగనిభాః కార్యాః సవ్యదక్షిణహస్తతః

చక్రం బలాత్తత్తలాంతుల్యో కరయోర్భగ్నభూలయోః ౬

పృష్ఠలగ్నౌ కరౌ కృత్వా ప్రగుణే తర్జనీసమే

కనిష్ఠకే క్రోడలగ్నే అంగుష్ఠౌ తు సమౌయతౌ ౭

శిఖాశ్చలాస్తు కుటిలాస్సంక్రోడాభిముఖాగతా

ఇయం ముద్రా సముద్దిష్టా హ్యరుణస్య విధానతః ౮

అష్టౌ రణౌ రవీన్ద్రౌ చ లగ్నాన్యఙ్గాని పూర్వగౌ

అరుణేన్ద్రౌ రవిస్త్వాష్టా ఏతా ముద్రాః! పృథక్ పృథక్ ౯

నైవాన్యోన్యలగ్నాః స్యుః శేషాయామక్రియాః స్మృతాః

యమసూర్యోభిధః శ్లిష్టావంశుమత్స్వర్ణ దేవతా ౧౦

ఊర్ధ్వగౌరవిధాతారౌ యుతాబిన్దుగభస్తినౌ

యమస్య మూలలగ్నౌ తో తథాత్వష్టారుణా వుభౌ ౧౧

అన్తస్తు సూర్యారుణయోర్లగ్నస్త్వష్టాత్వధోముఖః ౧౨

వామముష్టౌ సదాలగ్నౌ శేషాః శిరః ఉదాహృతాః

అన్యోన్యం తర్జనీమ్నాతం గేష్ఠౌ చ తద్యుతౌ ౧౩

అన్యోన్యం రన్ధ్రగాః శ్లిష్టాః శేషభగ్నాః శిఖాః స్మృతాః

అన్యోన్యాన చ సంలగ్నా దివసం వా వరుణాదయః ౧౪

కరమూలపృథగ్భూతా నేత్రా నేత్రా కృతిః స్మృతాః

ఉత్తానవాహమస్తే తు దృష్టం కృత్వా హ్యధోముఖమ్ ౧౫

అంగుష్ఠే తర్జనీ లగ్నే ప్రగుణే కరమూలయోః

అన్యోన్యక్రోడసంసగ్నాహ్యార్చాః శేషాః సంకుచితాః ౧౬

ముద్రా కవచసంజ్ఞేయం మయా వః పరికీర్తితా
రవిన్ద్వా మూలాదారభ్య ఊర్ధ్వం త్వట్రరుణావుభౌ ౧౭
స్పృశేదగ్రాన్నతాన్సర్వాన్నతాంశ్చైవ సమాక్షిపేత్
కుంచితానామికాగ్రం చ హ్యంగుష్ఠాగ్రేణ యోజయేత్ ౧౮
కుర్యాచ్చేషాన్ సముత్తుంగాన్ వసుముద్రా ఉదీరితాః
అధోముఖే వామకరే కృత్తోత్తానం తు దక్షిణమ్ ౧౯
అరుణోరవిరిన్ద్ర శ్చ చన్ద్ర స్త్వత్వష్టా రమా క్రమేత్
యమాంశుభత్తావుంత్తుంగే గుల్ఫౌ క్రోడేన సంగతౌ ౨౦
అన్యోన్యం రంధ్రనిర్యాతాః శేషాః శిలష్టాశ్చ కుంచితాః
కృత్వా దక్షిణహస్తస్య తథాఙ్గుష్ఠం సమున్నతమ్ ౨౧
యోధా వై కరతలే చైవ చత్వారో దండ ఉచ్యతే
శవత్యాప్యేవం ప్రకుర్వీత ససూర్యై స్వర్ణరేతసమ్ ౨౨
కగ్నతుగం సమాఖ్యాతా ఖఙ్గముద్రా విధానతః
అరూణాస్యం నసం స్పృశ్య సూర్యాస్యేన తు కుంచితమ్ ౨౩
వామహస్తగతా భుగ్నం కృత్వా కరతలే రవిమ్
వామపాణిప్రకోష్ఠం చ సంస్పృశేత్స్వర్ణరేతసా ౨౪
త్వాష్టాస్యే దక్షిణా శేషా నీలాస్యాశ స ఉచ్యతే
శక్తిం వామనతామీయాత్కుర్వన్నకుంశ ఉచ్యతే ౨౫
ఈషత్తు కుంచితాగ్రస్య స్వష్ఠాదక్షిణసస్తగాః
పతితౌ యతధాతారౌ పృష్ఠలగ్నౌ సముత్థితౌ ౨౬
క్రోడలగ్నౌ సముత్తంగౌ శేషాః షట్త్రింశ ఉచ్యతే
తవష్టారుణౌ న చోత్తానే ఖీం ద్రౌ త్రగతమస్తకౌ ౨౭
యమస్తథైవ సూర్యేణ అంశుమాన్స్వర్ణ రేతసా
ఉభౌ గభస్తిధాతరౌ పృష్ఠ లగ్నౌ సముచ్ఛ్రితౌ ౨౮

ముద్రా వ్యోమ శిఖా నామ కథితేయం విధానతః
ఏతన్మయా సముదిష్టం ముద్రా ణాం లక్షణం శుభమ్ ౨౯
యేన సమ్యక్ ప్రయుక్తేన పరాం సిద్ధిమవాప్నుయాత్ ౩౦
ఇతి శ్రీ శామ్బపురానే ముద్రా లక్షణం నామ అష్టచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయ ౪౮

ఊనపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః
నారద ఉవాచ
శౌచం స్నానం కరన్యాసం రవీకరణాహ్నికమ్
యోగజ్ఞానం విశేషేణ తస్య చ శృణు దేవతాః ౧
దీక్షితాయార్కభక్త్యా శ్రద్ధధానాయ ధీమతే
కథనీయమిదం శాస్త్రం సద్యః సర్వార్థసాధనమ్ ౨
ముచౌ దేశే సమాసీనః కుర్యాదాచభ్యకం విధిమ్
కృత్వావగుంఠనం మౌనీ కుర్వన్నభిముఖః స్థితః ౩
సమృజ్జలాభ్యాం శౌచం తు కుర్వతి ప్రాగుదఙ్ముఖః
భతాగ్నిదిగ్వారణైశ్చహ్యధః పాదముదాదితః ౪
కరాన్తరితతోయేన కార్యం పాదావనే జనమ్
మృత్పూర్వకం తథా పార్ష్ణి ప్రక్షల్యాన్త కోష్ఠతః ౫
ఉపవీతీ జలం ప్రాశ్య బహ్వితీర్థేన వాపివేత్
హృదమద్విర్వచన మృద్యఖాని సర్వాణ్యుపస్పృశేత్ ౬
భూయోఽర్కధర్మహృదయైః త్రిః ప్రాస్యాథ జలం పిబేత్
శిరశ్చవదనం మృజ్య శిఖాగ్రాన్ ఖాన్యుపస్మృశేత్ ౭
ఫేనబుద్బుద్కేన నీరేణ శుచినా సదా
అఙ్గుష్ఠేనైవ వామేన ఐన్ద్వ్యాం సౌభ్యాం వ్యవస్థితః ౪
ఇతి శ్రీశాంబపురాణే ఊనపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ౪౯

పఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి పూజాపిణ్డప్రణోదితామ్

మన్త్రముద్రా దియోగేన వాఞ్ఛితార్థఫలప్రదామ్ ౧

మూలమన్త్రోద్భవాన్ బీజాన్విన్యస్యాంగుష్ఠతః క్రమాత్

అంగేషు చాంగ మన్త్రైస్తు సంయోగశ్చాత్మముద్ర యా ౨

ఓం విశ్వాత్మనే నమః ॥ రథస్య ॥ ఊం హరిభ్యో నమః అశ్వానామ్

ఊం సర్పాయ నమః వాసుకేః ॥ ఊం భినాభయే నమః చక్రస్య ॥ ఊం అరుణాయ నమః అరునస్య ॥ ఊం ఋత్విగ్విధాత్రే నమః పక్షస్య ॥ ఊం ఆదిత్యాయ హేమమిహిరాగచ్ఛాగచ్ఛస్వవర్గేంప్రహస్వ ఠః ఠః ॥ స వాహన మన్త్ర ఉపషోల్కాయ ఠః ఠః మూలమన్త్రః ॥ ఊం వ్యోమ వ్యాపినే సర్వలోకాధిపతయే తిష్ఠ ఠః ఠః స్థావనమన్త్రః ॥ ఊం అర్కాయ ఠః ఠః హృదయమ్ । ఊం ప్రదీప్తాయ ఠః ఠః శిరః ॥ విపిటయే ఠః ఠః శిఖామ్ ॥ ఊం జగచ్ఛక్షుషే ఠః ఠః నేత్రమ్ ॥ ఊం ప్రభాకరాయ ఠః ఠః కవచమ్ ॥ ఊం మహాతేజసే హుం ఫట్ అస్త్రమ్ ॥ ఊం గణాధిపతయే సహస్రకిరణాయ సంరోధాత్మనే ఠః ఠః సంరోధనమన్త్రః ఊం ఆకాశ వికాసినే జగచ్ఛక్షుషే సాన్నిధ్యం కురుకురు ఠః ఠః సన్నిధానమన్త్రః ॥ ఊం హూః రిటిచిరింటయేదీప్తాశవే నమః పాద్యమన్త్రః ఓంగభస్తినే కేమి కిలికాలికాలిసర్వార్థసాధనం కకికకిహం నమః అర్ఘమన్త్రః ॥ సవిత్రే వరుణాయ నమః స్నానమన్త్రః ఊం షషనేత్రాయ సహస్రహస్తతనవే నమః వస్త్రమన్త్రః ॥ ఊం పింగలాయ అచ్చచ్చలే నమః గన్ధమ్ ॥ ఊం అహి అహి లిహి లిహి హియమాలా ధరతేజోధిపత్తయే నమః పుణ్యమన్త్రః ॥ ఊం జ్వలితార్కాయ నమః ధూపమన్త్రః ॥ ఊం మిహిరాయ చిత్రధరిణే నమః ॥ ఊం అంగేభ్యో నమః ఊం మహాశ్వేతాయై నభః దణ్డపాణయే నమః ॥ ఊం అరుణాదేవ్యై నమః ॥ ఊం పింగలాయై నమః ॥ ఊం అరుణాదిభ్యో హుం నమః ॥ హరికేశాది రశ్మిపతిభ్యో నమః ॥ ఊం

పుంజికస్థల్యాద్యప్సరోభ్యో నమః ఊం దీప్తాననాదికిరణేభ్యో నమః ॥

ఊం క్షుపాదిభూతమాతృభ్యో నమః ॥ ఊం గ్రహేభ్యో హుం నమః ॥ ఊం దిగ్దేవేభ్యో నమః ॥ ఊం తేజోధిపతయే నమః ॥ దీపమన్త్రః ॥ అకార్యగృహాణామృతేనమః ॥ నైవేద్యమన్త్రః ॥ ఊం జలకుందలాయ దివ్యాతోద్యభిప్రియాయ నమః ॥ అతోఽర్ఘ మన్త్రః ॥ ఊం సుషోల్కాయ ఠః ఠః ఊం అంశుమతే దేవాయ యగోపతయే ఠః ఠః ॥ జపన్యాసమన్త్రః ॥ ఊం నమస్తేదివ్యరూపాయ సర్వభూతాత్మనే నమః ॥ సర్వ తేజోధిపతయే భానవే లోకచక్షుషే । నమః స్తోత్ర విధానేన తేజః పిణ్డపదేదిమే

అగ్నిక్రియాం ప్రకుర్వీతసద్యః సర్వార్థసాధినీమ్ ॥

ఊం సంహర సంహర విరోచన ఠః ఠః సహారమన్త్రః ॥ ఊం శాన్తత్మనే సర్వలోకప్రియాయ ఠః ఠః ॥ శుత్రిమంత్రః ॥ ఖరఖోల్కాయవిద్మహేస-హస్రకిరణాయ ధీమహి ॥ తన్నోరవిః ప్రచోదయాత్ ఠః ఠః నమస్కార-

మన్త్రః ॥ అర్కహృదయే నదానమ్ ॥ గచ్ఛ గచ్ఛ స్వవర్గేణ ద్వాదశాదిత్యవిగ్రహః ॥ ఊం హిలిహిలిగచ్ఛదేవయథాగతం స్వాహా ॥ విసర్జనమన్త్రః ॥ ఊం చణ్డపిఙ్గలాయ ఠః ఠః ॥ విహార మన్త్రః

పదపిండవిధానేన పూజా నిగదితా పరా

యుక్తియుక్తిప్రదా పుణ్యా బలారోగ్యప్రదా సదా

ద్వితీయపిణ్డపూజావిధానమ్ ।

పదేన పదపిణ్డేన ఉక్తః పూజావిధిర్మయా

సంక్షేణ పరం దైవం కథ్యమానం నిబోధ మే ॥

ఊం అర్కాయ ఠః ఠః ॥ హృదయమ్ ॥ ఊం దీప్తాయ ఠః ఠః శిరః ॥

ఊం చిపిఠయే ఠః ఠః శీర్ష ॥ జగచ్చక్షుషే ఠః ఠః నేత్రమ్ ॥ ఊం

ప్రభాకరాయ హుం ఠః ఠః క్వచమ్ ॥ ఊం మహాతేజసే హుం ఫట్ అస్త్రమ్

ఊం దేవీగభ్యో నమః ॥ ఊం మహాశ్వేతా దిభ్యో నమః ॥ ఊం అరుణా-

దిభ్యో హుం నమః ॥ ఊం హరికేశాదిభ్యో నమః ॥ ఊం పుంజికస్థల్యా-

దిభ్యో నమః ॥ ఊం గణాధిపేభ్యో నమః ॥ ఊం ఛాయాదిభ్యో నమః

ఊం గ్రహేభ్యో హుం నమః ॥ ఊం దిగ్దేవేభ్యో నమః

హృదయే నైవ కర్త్తవ్యం సర్వమావాహనాదికమ్

యే వాస్యాంన్యేతుయేతేషా మంత్రేణైవ విధీయతే

ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే పూజావిధానం నామ పఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ౫౦

ఏకపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

ఊం చంద్రా య హుం నమః ॥ ఊం మంగలాయ హుం నమః ॥ ఊం బుధాయ హుం

నమః ॥ ఊం వృహస్పతయే హుం నమః ॥ ఊం శుక్రాయ హుం నమః ॥ ఊం శనైశ్చరాయ హుం నమః ॥ ఏతే గ్రహాణాం యంత్రాః ॥ ఊం ఇన్ద్రా య సురాధిపతయే నమః ॥ ఊం అగ్న యేతే జోధిపతయేనమః ॥ ఊం యమాయ ప్రేతాధిపతయే నమః ॥ ఊం నిరృతయేరణోధిపతయే నమః ॥ ఊం వరుణాయ జలాధిపతయే నమః

ఊం వాయవే ప్రాణాధిపతయే నమః ॥ ఊం కుబేరాయ పక్షాధిపతయే నమః

ఊం శంకరాయ సర్వాత్మనే నమః ॥ ఊం విద్యాధిపతయే నమః ॥ ఊం బ్రహ్మణే సర్వలోకాధిపతయే నమః ॥ ఊం శేషాయసర్వనాగాధిపతయే నమః ॥ ఏతే దిద్వేవానాం మంత్రాః ॥

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి స్నానస్య విధిముత్తమమ్

నిర్మలే సలిలే స్నాయాత్ సుతీర్థే హృదయాదిభిః ౧

మనసంయుగ మంగేషు దత్త్వైవ సిరసా తథా

ధ్యాత్వా పుణ్యాని తీర్థాని వగాహేచ్చిరసా జలమ్ ౨

ధర్మాస్త్రనేత్రైః కుర్వీత బ్రాహ్మణన్మంత్రయేత్తతః

పూరకాభ్యాం ఖరవోల్వేన అర్కం వీక్షేత సప్తధా ౩

నిన్యసేన్మంత్ర సంయాగం త్వచాంగుష్ఠాదితః క్రమాత్

తతః స్వహస్తలయోఽరుణాదీశ్చసంఖ్యయా ౪

అమృతాఖ్యాం తతో బధ్వా ముద్రా ధ్యానం సమాచరేత్

జాఠరం జ్వాలయేదగ్నిం పురకాకులవాయునా ౫

కుంభకేనాపి సంరుద్ధయాచ్చివిధంకల్మషం హరేత్

రేచకేన చ నిష్క్రమ్య హృది శుద్ధిం సమాచరేత్ ౬

ఆకృష్య పూరకేర్ణార్కం తేజః పిండం పునః పిబేత్

ఖరవోల్కేన చ తత్తేజః స్వమూర్తౌ వినివేశయేత్ ౭

హృదయే మూర్ధ్ని మూలే తు నేత్రా వర్త్యకరేషు చ

హృదయాదీని చాంగాని విన్యసేత్ తత్వయోగతః ౮

శుభే ద్వాదశదలే కమణే చ స్థితం తదా

ఆత్మానం చింతయేద్యుక్తః శుద్ధచామీకర ప్రభమ్ ౯

ఏవం కృత్వైవ చాత్మానం మంత్రముద్రా దియోగతః
తతః పరమయా భక్త్యా తదా పూజాం సమాచరేత్ ౧౦
కాష్ఠైః కాష్ఠం వినిర్మథ్య మణేర్వాతాపదర్శనాత్
ఆకృష్యతే యథావహ్నిః క్రియాశేణకరః క్షమః ౧౧
తద్వన్మంత్రాదియోగేన నిష్కలాత్ సకలో రవిః
ఆహూయ పూజయేత్సమ్యక్ య్యోగాంగో హృష్టమానసః ౧౨
మిత్రాలయే నదీతీరే గోష్ఠేషూపవనేషు చ
ప్రఫుల్లపద్మఖండేషు న వీషుసరసీషు చ ౧౩
నదీనాం సంగమే తీర్థే పర్వతేషు వనేషు చ
ధర్మపృష్ఠే సమే దేశే కుశ-పుష్ప-ఫలాన్వితే ౧౪
అనుఖరే ప్రకృష్టే తు ప్రాగుదక్ర్పవణే శుభే
యత్ర వారమతే యే చ తత్ర పూజా విధీయతే ౧౫
యుాభ్యర్కానలతోయేషు ప్రతిభాయాం మహాధ్వరే
కాంచనం తామ్ర పాత్రే వా కుర్యాత్పూజాం వశేఽథవా ౧౬
వినా మంత్రవిధానేన పూజా వ్యర్థా నృణాం భవేత్
సా చైవ చ నమస్కారా కర్తుః శతుగుణా భవేత్ ౧౭
కనీయాంస్తు విధిర్మంత్రో మధ్యమో వాతథోత్తమః
సహస్రలక్షకోటిస్తు క్రమశః ఫలమాహరేత్ ౧౮
ప్రత్యేకం మంత్రజాపేన పూజావిధిరిహోత్తమః
మధ్యమః పాదపిండేన కనీయాన్పిణ్డ ఏవ చ ౧౯
వ్యోమా కృతో వ్యోమశిఖో ముద్రా వాహన కర్మేణి
గమనే చ ఖ ఖోల్కస్య శోషణే తృప్తిరక్షయా ౨౦
రథస్య చరథాదీనాం దిగీశానాం సముద్ర యా
ఉత్తమో హి విధిర్మధ్యః క్రనీయాన్ శాతపద్మయా ౨౧

ఆగమః స్థాపనం రోధః సాన్నిధ్యం పాద్యమేవ చ
అర్ఘఃస్నానం తథా వాసో లేపనం కుసుమాని చ ౨౨
ధూపం విభూషణం చైవ తథాన్యేషాం చ పూజనమ్
అంగాదీనాం చ దేవానాం శేషాంశ్చాన్యాన్యథాక్రమమ్ ౨౩
దీపం బలిమథాతో౽ర్ఘం జపం న్యాసం స్తవం తథా
అగ్నిక్రియాం చ సంహారం శుద్ధిపాతం విహారణమ్ ౨౪
విసర్జనం చ నిర్ధారం కుర్యాత్ సర్వం పృథక్ పృథక్
మంత్రైర్యథోదితైః స్వైస్వైర్భక్త్యా పరమయాన్వితః ౨౫
నిష్కలం సకలీకృత్య మంత్రేణహ్వానయేత్తతః
ఆహూయంతే హి యద్దేవమాగమః సముదాహృతః ౨౬
ఉపవేశనం చ కమలే తస్యైవ స్థాపనం విదుః
విధాతో౽న్యత్ర గమనే రోధో౽సౌ పరికీర్తితః ౨౭
యుక్తాగ్రమనసః స్థానం యత్ర సాన్నిధ్యముచ్యతే
పాదయోః సలిలైః సద్భిః పాద్యం దేవస్య కథ్యతే ౨౮
హేమపాత్రే తథా తామ్రే చందనోదక సంమితే
ఆదాయ సలిలం పుణ్యం హస్తాభ్యాం పరింగృహ్య చ ౨౯
జానుభ్యాం ధరణీం గత్వా దద్యాదదర్ఘంగభస్తితనే
దేయం చందనపంకేన కుంకుమేన చ లేపనమ్ ౩౦
రక్తరాజీవపుష్పాద్యైరమ్లానైః సుసుగంధిభిః
పూంజాం చ కుడ్మలైః కుర్యాధ్గంధ ధూపాదివాసితైః ౩౧
కర్పూర గుగ్గులైశ్చైవ హ్యుశీరాగురుచందనైః
తురుష్కసారైః సర్జైర్వా ధూపో దేయః సుగంధిభిః ౩౨
రత్నైరనేకైర్వివిధైః శాతకుంభాదిభూషణైః
ఖఖోల్కం భూషయేదేవం హృదయైర్యనసారవిమ్ ౩౩

అంగాదీనాం చ సర్వేషాం దేవతానాం యథావిధి
పూజనం చ విధాతవ్య సపుష్పైశ్చందనాంబుభిః ౩౪
షష్టిప్రదీనాన్ సుబహూన్ దద్యాదర్కాయ శక్తితః
శంఖాదినిర్ఘోశ్చర్ధివ్యగోజారనిః స్వనైః ౩౫
వేణు వీణాస్వనైర్ఘోషైః పూజయేన్మిహిరం శుభమ్
వక్ష్యమాన విధానేన శ్రద్ధయా సుమనోయతమ్ ౩౬
ఖఖోల్కయూతంమంత్రం చ జపేచ్చైవసుయత్నతః
సర్వంపాద్యాదికాం పూజాం జపం త్రివిధమేవ చ ౩౭
న్యాసః ఖఖోల్కహృదయం రథాంగానాం ప్రకీర్తితమ్
ధూపవిగ్రహయోః సమ్యక్ వర్ణనంస్తవముచ్యతే ౩౮
మంత్రయుక్త్వావియోగేన ద్ర వ్యైరాజ్యాదిభిః శుభైః
ఉద్దిష్టం దేవయజనం వషట్ స్వాహాన్తసంయుతమ్ ౬౯
అగ్నవియం సముద్దిష్టాని ఖిలాగ్నిక్రియాం సురాః
కృతే పూజా విధానేన విప్రకీర్ణే చ చేతసి ౪౦
సంహృతిః క్రియతే యత్ర సంహారం తం వినిర్ద్దశేత్
పూజా విధానే సర్వస్మిన్ ద్ర వ్యముద్రా దిహానితః ౪౧
యః కశ్చిత్తనుజో దోషో విశుద్ధయా తం సమున్నయేత్
శిరసా మనసా వాచా దృష్ట్యా దుద్ధయా చ శుద్ధయా ౪౨
జానుభ్యామథపాణిభ్యాం ప్రణిపాతో హి సప్తధా
సప్తసప్త సముద్దేశాద్దద్యాద్వి ప్రాయశక్తితః ౪౩
దానం గుణవతే దేయ మిదం వితరణం స్మృతమ్
సకలీ కృత ఏవాథ నిష్కలీకరణాత్పునః ౪౪
విసర్జనేన మంత్రేణ ప్రాప్నోతి పురుషోత్తమ్
యజతః కుసుమస్తోకం గృహీత్వా హోమభస్మ చ ౪౫

నిక్షిపేద్ధిశి కౌబేర్యాం నిర్వారోఽయముదాహృతః
ఆగమాద్యాత్తు యా పూజా సానన్దా పరికీర్తితా ౪౬
సర్వాస్తాస్సంవిధాతవ్యాః సపుష్పచందనాదిభిః
మంత్రముద్రా తథాధ్యానం యోగాంఙ్గం సుసమాహితమ్ ౪౭
సమం సంపాదయేత్సర్వమక్లిష్టం యత్పరాయణమ్
యామద్వయరిచ్ఛన్నం ప్రాప్తర్వేలాదితః క్రమాత్ ౪౮
శాన్తిం పుష్టిం చ శాన్త్యర్థం శాన్తవత్కీర్తితం మయా
జ్యోతిరత్నస్తథాగ్నిశ్చజ్యోతిష్మానపరః స్మృతః ౪౯
శుక్రశ్చ హరితోఽత్యగ్నిరిత్యశ్వాః పరికీర్తితః
సర్ప్రస్తినాభిరుణిరృగ్విధాతేత్యమీ తథా ౫౦
ప్రణవాది సమాయుక్తా నమస్కారాన్తకల్పితాః
హృదయాదిరథాదీనాం యజ్వన్తానాం పదక్రమాత్ ౫౧
ఆదిత్యాయ సహే హేతి మిహిరాగచ్ఛేతిద్వయమ్
స్వవర్గేణేతిహుంపశ్చాన్నమః స్వాహాంత కల్పితః ౫౨
అయమాకాశమంత్రో హి తథోకారాదిసంయుక్తమ్
ఖఖోల్కాయేతిస్వాహాన్తో మూలమంత్ర ఉదాహృతః ౫౩
ప్రణవాదివ్యేమివ్యాపీసర్వలోకాధిపస్తథా
తిష్ఠతి ష్ఠేతి నిర్దిష్టః స్వాహాన్తః స్థాపనే మతః ౫౪
అర్కప్రదీప్తచిపిటజగచ్చక్షుః ప్రభాకరః
సమహాతేజసో మంత్ర ఖఖోల్కహృదయాదిభిః ౫౫
ఏతే ప్రీతిదాం సౌఖ్యాః స్వాహాన్తాః ప్రణవాదికాః
కవచస్తు స హుంకారో హుంఫడస్త్రం తు యోజయేత్ ౫౬
గాయనాధిపతిశ్చైవ సహస్రకిరణస్తథా
సంరోధాత్మేతి సంరోధో ఓం స్వాహాద్యన్తకల్పితః ౫౭

ఓమాకారావికాసినే జగచ్చక్షుషే తథా

సాన్నిధ్యం కుర్వీతిద్విశ్వస్వాహాన్తః సన్నిధాయ చ ౫౮

హాంచిరీటిచిరీతిందీప్తాంఘ్రిరితిస్మృతః

ప్రణవాదికః పద్యమంత్రో నమః శబ్దాన్త సంయుతః ౫౯

కలే గభస్తినే ద్విః కాలికాలీతి చాపరః

సర్వార్థ సాధినీంత్యేవకకిద్విస్త్రిః సహుంకృతిః ౬౦

అర్ధమంత్రో వినిదిర్దష్టోఽప్యన్తే కృతనమస్కృతిః

ఊం సవిత్రే చ వరుణాయ నమః స్యాత్స్నాపనే మంత్రః ౬౧

ఖఖనేత్రసహస్రం తు నమోన్తః పరికల్పితః

వస్త్రగంధస్తు విజ్ఞేయః పింగలాశ్చన్దలేతి చ ౬౨

ప్రణవాదిహిలీతిర్ద్విర్మహాలాధరస్తథా

తేజోధింపతిర్నమఓంతశ్చపుష్పయన్త్ర ఉదాహృతః ౬౩

జ్వలితార్కస్తుతారాదిర్ధూపద్విర్భిహిరజ్వలః

విచిత్రరత్నధారీతి నమోన్తో భూషణః స్మృతః ౬౪

మహాశ్వేతాదణ్డపాణిరరుణిః పింగలస్తథా

ప్రణవదినయోన్తాశ్చ సంయోజ్యాః పద సన్త్విమే ౬౫

అరుణః సూర్యఓంఽశుమాలీ ధాతేన్ద్ర శ్చ రవిస్తథా

గభస్తిశ్చ యమశ్చైవ స్వర్ణరేతా స్తథైవ చ ౬౬

త్వష్టామిత్రోథ విష్ణుశ్చద్వాదశైవ ప్రకీర్తితాః

ఆదిత్యాః ప్రతపన్త్యతే మాధమాసాదిషు క్రమాత్ ౬౭

ప్రణవాదిసమాయుక్తానేతానేవం చ సంజ్ఞయా

స హుంకార నమస్కారాన్ సంయుక్తాన్సంప్రయోజయేత్ ౬౮

హరికేశో రథః కృచ్ఛ్రరథౌజాః పుంజికస్థలః

క్రతుస్థలో విశ్వకర్మా తథా చైవ రథస్వనః ౬౯

రథచిత్రోర్ధమనాఖ్యః సహజాన్యస్తథాప్సరాః
విశ్వవ్యచారథప్రోతః సహ సమాఠరేణ తు ౭౦
ప్రమ్లోచన్త్యనుమ్లోచన్తీసంపద్వసుస్థాపరః
తార్క్ష్యశ్చారిష్టనేమి విశ్వాచీ చ ఘృతాచికా ౭౧
అర్వాగ్వసుః సేనజిచ్చ సుషేణశ్చోర్వశీ తథా
పూర్వచిత్తిశ్చ సంయోజ్యాః పూజ్యాః మంత్ర విధానతః ౭౨
కీప్తాననః కుమారశ్చ ధృపిర్యోగవహావిరాట్
కేశీసుణ పరిష్టౌ చ మాఠరానన్తనిక్షుభాః ౭౩
తేజావాహ ఇతి ఖ్యాతా ద్వాదశార్క గణాధిపః
ఏతేస్వనామతోఽభ్యర్చ్య నమోన్తాః ప్రణవాదికాః ౭౪
క్షుమామైలాప్రభాశ్యామారోచిర్దీప్తిః సువర్చలా
యోజ్యాస్తారాది సంయుక్తా నమోన్తా సప్తమాతరః ౭౫
చన్ద్రం శుక్రం గురం భౌమం సౌరిం కేతుం బుధాననౌ
స హుంకారాన్సప్రణవాన్స్వమోన్తాన్యోజయేద్ గ్రహాన్ ౭౬
ఇన్ద్రో ఽగ్నిర్యమోర్నిరృతోర్వరుణో వాయురేవ చ
కుబేరః శంకరో బ్రహ్మ శేషశ్చేతి దిగీశ్వరాః ౭౭
ఏతేనవ సంయుక్తాస్తథాధిపతియోజితాః
నమస్కారన్తసంయుక్తాః సయోజ్యానామతో దశ ౭౮
తారాదితే యోధిపతిర్యస్త్వయైవ నమస్కృతః
అర్కాయాప్య గృహాణేతిహ్యామృతేతి నివేదనే ౭౯
జలకున్డలాపేత్యాదౌ దివ్యాతోద్య ప్రియాయ చ
ప్రాణవాదినమోన్తాయ మత్తోద్యేమంత్ర ఉచ్యేత ౮౦
అంశుమానథదేవశ్చ ద్వౌ రశబ్దౌ గీయతేతి చ
ఊం స్వాహాద్యాన్తసంయుక్తో న్యాస మంత్ర ఉదాహృతః ౮౧

ఆదౌ నమస్తే ఇత్యేవ దివ్య ఘృపాయ చేత్యథ
సర్వంభూతాత్మనే చైవ నమస్సర్వస్య తేజసే ౮౨
తథాధిపతయేత్యేవం భానవే లోకచక్షుషే
నమ ఓంకారసంయుక్తః స్తోత్రమంత్ర ఉదాహృతః ౮౩
నమస్కారాన్తికా పూజా ఇహ ఏషా ఉదాహృతా
స్వాహావషట్కారయుతా హోమే చానేన తర్పయేత్ ౮౪
ఆదౌ తారసమాయుక్తం సంహరేతి పదద్వయమ్
విరోచనేతిస్వాహాన్తో మంత్రః సంహార సంజ్ఞకః ౮౫
ఆదౌ శాన్తాత్మనే కృత్వా సర్వలోకజయాయ చ
తారాదికః శుద్ధమంత్రః స్వాహాన్తః పరికీర్తితః ౮౬
ఖఖోల్కాయేతి కృత్వాపస్తత్పశ్చాద్విఘ్నే హేతి చ
సహస్రకిరణాయేతి ధీమహితి తు చాపరమ్ ౮౭
తన్నో రవిః ప్రచోదయాదిత్యఓంకారాది సంయుక్తః
స్వాహాన్తో హి నమస్కారో విధేయః సంప్రకీర్తితః ౮౮
స్వర్గేణేతి చ వాస్యాదౌ ద్విర్గచ్ఛేతి సవిగ్రహమ్
ద్వాదశాదిత్య ఇతి ద్విర్ద్విలీత్యఓంకార సంయుతమ్ ౮౯
గచ్ఛవేతి చ తతః కృత్వా చాపి పప్మా గతమ్
ప్రణవాదిరేష మంత్రః స్యాత్ స్వాహాన్తో హి విసర్జనే ౯౦
ఆదావఓంకార సంయుక్తశ్చండపింగల ఇత్యయమ్
నిర్మాల్య హరణే మంత్రస్స్వాహాన్తః పరికీర్తితః ౯౧
ప్రాగుదిష్టే భువోభాగే దేవీం శుద్ధమృదోద్భవామ్
చతురస్రాం విదిక్కోణాం కుర్యాత్త్రావప్రక్షోత్తరామ్ ౯౨
గోమయేనోపలిప్యాదౌ సమృదా చ భువం తథా
చన్దనాగురుపంకేన కుర్యాదర్చన మండలమ్ ౯౩

వక్ష్యమాణవిధానేన స్యన్దనం శశ్వదాలిఖేత్
పూజావిధానే ధ్యేయః స్యాత్త్రత్ర దేవో రవిః స్థితః ౯౪
సప్తభిః సప్తభిర్యుక్తం హరిద్భిరహియోక్తృభిః
ఏకచక్రంరథం తస్య చిన్యయేదరుణాన్వితమ్ ౯౫
ఖరేఽజం భాసదలం శుభ్రం మధ్యే రథ్యస్య తు
ధ్యాత్వా తత్కర్ణికామధ్యే వహ్ని శంఖశిఖోజ్జ్వలమ్ ౯౬
ఆవాహనేన మంత్రేణ ముద్ర యా వ్యోమసంజ్ఞయా
కుర్వీత రశ్మినిచయం తమేకత్ర పృథక్ స్థితః ౯౭
పిండీకృత్య చ తత్తేజో మూలమంత్రేణ చార్కవత్
తత్ర తత్స్థాపయేద్వ్యోమ్ని మన్త్రేణ స్థాపనేన తు ౯౮
తత్రస్థం చిన్తయేద్ దేవం షడ్వీజం ప్రణవాన్వితమ్
హృదాదిభిః షడ్భిరఙ్గైః తం దేవం చ స్సమన్వితమ్ ౯౯
కణ్ఠాదాదిసంవీతం పద్మహస్తం మహాప్రభమ్
ఖఖోల్కం చింతయేద్దేవం ద్వాదశాదిత్య దైవతమ్ ౧౦౦
శిరోఽథహృదయం చైవ శిఖాం కవచమేవ చ
ఏతాని క్రమతోఽఙ్గాని పూజయేద్వ్యోమమూర్ద్ధని ౧౦౧
పద్మపపత్రాగ్ర వృన్దాన్తే జ్వలదస్త్రం తథైవ చ
మహాశ్వేతోదణ్డపాణిరరుణః పింగలస్తథా ౧౦౨
దిక్షు వేశరమూలేతు న్యస్య ఐన్ద్రీ క్రమాదిమే
వేశరాగ్రే తు పద్మస్య పత్రేష్వభ్యర్చ్య పూర్వవత్ ౧౦౩
తత్ర తత్కర్ణికామధ్యే తేజోరూపం తు చిన్తయేత్
విన్యసేద్ద్వాదశాదిత్యాన్ ఇన్ద్రా దీన్వి యథాక్రమమ్ ౧౦౪
హరికేశస్తథా చైన్ద్రీ రథకృచ్చరథౌజసౌ
పుంజిక్రతుస్థలయుతౌ యోజ్యౌ సవ్యాపసవ్యయోః ౧౦౫

న్యసేద్యాభ్యాం విశ్వకర్మా పార్శ్వయోశ్చ రథస్వనః

రథచిత్రశ్చ మేనాఖ్యా సహజన్యాన్వితౌ తథా ౧౦౬

విశ్వవ్యచాః ప్రతీచ్యాం తు న్యస్య చాశ్వసమీపతః

పార్శ్వయోరథ ప్రోతశ్చమాతరోఽథ ప్రకీర్తితః ౧౦౭

ప్రమ్లోచామ్లోచిసంయుక్తో దేవదేవస్య కీర్తితః

సమద్ధసూకస్తూత్తరస్యాం తర్క్ష్యశ్చారిష్టనేమినౌ ౧౦౮

విశ్వాచీసఘృతాచీభ్యాం సంయుక్తౌ సవ్యవామతః

ఉద్ధవమర్వావసుస్తస్య సేనజిచ్చ సుషేణకః ౧౦౯

ఉర్వశీపూర్వచిత్తిశ్చ సహస్తాభ్యాం యథాక్రమమ్

దీప్తానవాద్యా యే ప్రోక్తా ద్వాదశార్కగణాధిపాః ౧౧౦

తే హి పూర్వాత్సమారభ్య తస్యాః పూర్ణస్య సంధిషు

క్షుపాద్యా పర్ణతో న్యస్యాః కందరాయారథస్య తు ౧౧౧

దిగ్విదిగ్గ్రహపర్యన్తే చన్ద్రా ద్యా ఇంద్ర దివక్రమాత్

వాసవాదీంశ్చ దిగ్దేవాన్ న్యసేద్దిక్షు దశస్వపి ౧౧౨

ఏవం విన్యస్య సర్వాస్తు తతః కుర్వీత పూజనమ్

అథ మన్త్రాన్ప్రవక్ష్యామి యథావదనుపూర్వశః ౧౧౩

ఊం విశ్వాత్మనే నమః ॥ ఊం హృదయశక్ర జ్యోతిషే నమః ॥ ఊం

చిత్రజ్యోతిషే నమః ॥ ఊం సత్యజ్యోతిషే నమః ఊం జ్యోతిష్మదగ్నయే

నమః ॥ ఊం శక్రాయ నమః ॥ ఊం హరితాయ నమః ॥ ఊం అత్యగ్నయే

నమః ॥ ఏతే యథాక్రమమశ్వానాం సంగ్రహాః ॥ ఊం సర్పాయ నమః వాసుకిహృదయమ్ ॥ ఊం చిత్రనాభవ నమః చక్రహృదయమ్ ॥ ఊం అరుణాయ నమః అరుణహృదయమ్ । ఊం ఋత్విలివధాత్రే నమః పద్యహృదయమ్ ॥ ఊం ఆదిత్యాయహే హేభిహిరాగచ్ఛ గచ్ఛ హుం ఖః ఠః ఠః సర్వాహ్లాదనమన్త్రాః ॥ ఖఖోల్కాయ ఠః ఠః మూల మన్త్రః ॥ ఊం వ్యోమవ్యాపినే సర్వం లోకాధితతయే తిష్ఠ తిష్ఠ ఠః ఠః స్థాపనమన్త్రః ॥ ఊం అర్కాయ ఠః ఠః హృదయమ్ ॥ ఊం ప్రదీప్తాయ ఠః ఠః శిరః ఊం విపిటయే ఠః ఠః శిఖామ్ ॥ ఊం జగచ్చక్షుషే

ఠః ఠః నే(త్రమ్ ॥ ఊం పద్మాకరాయ హుం ఠః ఠః కవచమ్ ॥ ఊం మహాతేజసే హుం ఫడ(స్త్రమ్ ఊం గంగణాదిపతయే సహ(స్ర కిరణాయ సంరోధాత్మనే నమః ॥

సంరోధమ(న్త్రః ॥ ఊం ఆకాశవికాసినే జగచ్చక్షుషే సాన్నిధ్యం కురు కురు ఠః ఠః సన్నిధాపనమ(న్త్రః ॥ ఊం ఇహ రటిచిరిటయేదీప్తాంధ్యే నమః

పాద్యమం(త్రః ॥ ఊం గభస్తినే కిలికిలికాలికాఖిసర్వార్థ సాధినీ కకి కకి హుం నమః ఊం సవి(త్రే వరుణాయ నమః స్నానమ(న్త్రః ॥ ఊం ఖఖనే(త్రాయ సహ(స్రతనవే నమః వ(స్త్రప(న్త్రః ॥ పిఙ్గలాయాచలే నమః ॥ గన్ధమ(న్త్రః ॥ ఊం హిలిహిలి మహామాలాధరతేజోఽధిపతేయే నమః ॥ పుష్పమ(న్త్రః ॥ ఊం జ్వలితార్కాయ నమః ॥ ధూపమ(న్త్రః ॥ ఊం మిహిరాయజ్వలవిచి(త్రరత్నధారిణే నమః భూషణమ(న్త్రః ॥ (భ్రఆనిమ్భమ(న్త్రైణైవం పూజయేత్ ॥ ఊం మహాశ్వేతాయై నమః దణ్డపాణయే నమః ॥ ఊం అరుణాదేవ్యై నమః ॥ ఊం పింగలాయై నమః ॥ ఊం అరుణాయ హు నమః ॥ ఊం సూర్యాయ హుం నమః ॥ ఊం అంశుమాలినే హుం నమః ॥ ఊం ధా(త్రే హుం నమః ॥ ఊం ఇ(న్ద్రా య హుం నమః । ఊం రవయే హుం నమః ॥ ఊం గభస్తినే హుం నమః ॥ ఊం యమాయ హుం నమః ॥ ఊం స్వర్ణరేత సే హుం నమః ॥ ఊం త్వ(ష్టే హుం నమః ॥ ఊం మి(త్రాయ హుం నమః ॥ ఊం విష్ణవే హుం నమః ॥ ఏతే ఆదిత్యానాం మ(న్త్రాః ॥ ఊం హరికేశాయ హుం నమః ॥ ఊం రథకృచ్ఛాయ నమః ॥ ఊం రథౌజసే నమః ఊం పుంజికస్థలాయై నమః ॥ ఊం ఋతుస్థలాయై నమః ॥ ఊం విశ్వకర్మణే నమః ॥ ఊం రథస్వనాయ నమః ॥ ఊం రథచి(త్రాయ నమః ॥ ఊం మేనకాయై నమః ॥ ఊం సహజన్యాయై నమః ॥ ఊం విశ్వవ్యచసే నమః ॥ ఊం రథ(ప్రోటాయ నమః ॥ ఊం అంశమాఠరాయ నమః ॥ ఊం (ప్రమ్లోచన్త్యై నమః ॥

ఊం అనుమ్లోచన్త్యై నమః ॥ ఊం తార్క్ష్యాయ నమః ॥ ఊం అరిష్టనేమినే

నమః ఊం విశ్వాచ్యై నమః ॥ ఊం ఘృతాచ్యై నమః ॥ ఆర్వాగ్వసవే నమః ॥ ఊం సేనజితే నమః ॥ ఊం సుషేణాయ నమః ॥ ఊం ఉర్వశ్యై నమః ॥ ఊం

పూర్వచిత్త్యై నమః ॥ ఏతే రశ్మిపతీనామప్సరసాం చ మ(న్త్రాః ॥ ఊం

(ప్రదీప్తాననాయ నమః ఊం కుమారాయ నమః ॥ ఊం ఘృణిపాయ నమః ॥ ఊం

అంగావహాయ నమః ॥ ఊం విరాజే నమః ॥ ఊం కేశినే నమః ఊం సురరాజాయ నమః ॥ ఊం అరిష్టాయ నమః ॥ ఊం మాషాయ నమః ॥ ఊం అనన్తాయ నమః ఊం నిక్షుభాయ నమః ॥ ఊం తేజోవహాయ నమః ॥ ఏతే గణాధిపానాం మ(న్త్రాః ॥ ఊం క్షుపాయై నమః ॥ ఊం మై(త్! యై నమః ॥ ఊం (ప్రేమాయై నమః ॥ ఊం శ్యామాయై నమః ॥ ఊం రోచిషే నమః ॥ ఊం దీప్తయే నమః ॥ ఊం సువర్చలాయై నమః ॥ ఏతే మాతృ మ(న్త్రాః ॥ ఊం చ(న్ద్రా య హుం నమః ॥ ఊం శ(క్రాయ హుం నమః ॥ ఊం బృహస్పతయే హుం నమః ఊం అంగారకాయ హుం నమః ॥ ఊం శనైశ్వరాయ హుం నమః ॥ ఊం రాహవే హుం నమః ॥

ఊం కేతవే హుం నమః ॥ ఊం బుధాయ హుం నమః ॥ ఏతే గ్రాహాణాం మన్త్రాః ॥ ఊం ఇన్ద్రాయ సురాధిపతయే నమః ॥ ఊం అగ్నయే తేజోఽధిపతయే నమః ॥ ఊం యమాయ ప్రేతాధిపతయే నమః ॥ ఊం కుబేరాయ యక్షాధిపతయే నమః ॥ ఊం శంకరాయ సర్వవిద్యాధిపతయే నమః ఊం బ్రహ్మణే సర్వలోకాధిపతయే నమః ॥ ఊం శేషాయ సర్వనాగాధిపతయే నమః ॥ ఏతే దిగ్దేవతానాం మన్త్రాః ॥ ఊం తేజాధిపతయే నమః ॥ దీపమన్త్రః ॥ ఊం అకార్య గృహాణామృతమ్ ॥ నైవేద్యమన్త్రః ॥ ఊం జలకున్డలాయ దివ్యాయ తోద్యప్రియాయ నమః ॥ ఆతోద్య మన్త్రాః ॥ ఊం

అంశుమతే దేవాయ గోపాయ ఠః । పూజాజపన్యాస మన్త్రః ॥

ఊం నమస్తే దివ్యరూపాయ సర్వభూతాత్మనే నమః

సర్వతేజోఽధిపతయే భానవే లోకఽచక్షుషే ౧౧౪

స్తోత్రమితి ౫౨

అగ్నిక్రియాం తతో వక్ష్యే మంత్రముద్రా దితః క్రమాత్ ।

ఉల్లేఖనం ధారణాం తు కుర్యాదర్కహృదస్తథా ౧౧౫

ఆజ్యేన వ్రీహిభిః పక్త్వైరర్కస్య కుసుమైశ్చ వా

ప్రత్యేక మాహుతీర్ద్యాద్యే పూజ్యాః పరికీర్తితాః ౧౧౬

ఊం సంహర సంహర విరోచన ఠఠః ఉపసంహార మంత్ర ॥ ఊం శాంతాత్మనే

సర్వలోకప్రియాయ ఠః ఠః ॥ శుద్ధిమంత్రః । ఊం ఖఖోల్కాయ విద్మహే సహస్రకిరణాయ ధీమహి తన్నో రవిః ప్రచోదయాత్ ॥ నమస్కార విధావర్కహృదయే నదానః ॥ గచ్ఛాగచ్ఛ స్వవర్గేణద్వాదశాదిత్య విగ్రహమ్ ॥ హిలిహిలిగచ్ఛదేవయథాగతః స్వాహా ॥ విసర్జనమంత్రః ॥ ఊం చణ్డపింగలాయ ఠః ఠః నిర్మాల్యమంత్రః ॥

ఏతద్యః ప్రత్యహం కుర్యాద్ర వివాసర ఏవ చ

సకృద్వా యో విధానం చ తస్య పుణ్యకల శృణు ౧౧౮

అష్టపుష్టికావిధిః ॥ దేవా ఊచుః

అర్కే కార్యా సదా భక్తిః సర్వకాలమతన్ద్రి తైః

ఆచార్యస్య గురుణాం చ రవిశాస్త్రవిదాం తథా ౧౧౯

పంచమ్యాం తు హవిర్భుక్త్వా నవం దశన ధానవమ్

భక్షయిత్వా తు గృహణీయాద్వ్రతం నియమ పూర్వకమ్ ౧౨౦

వ్యాయామం మైథునక్రోధాన్ మత్స్యం మాంసం చ గృఞ్జనమ్
హింసామధుశిలాపృష్ఠనివృత్తంకాంస్య భోజనమ్ ౧౨౧
ఉదక్యాః స్పర్శనం తైలం సర్వనిర్మాల్య లంఘనమ్
షష్ఠ్యాంతు వర్జనో యాని సప్తమ్యాం చైవ దీక్షితః ౧౨౨
సకలో నిష్కలః సూర్య ఇత్యుక్తం విత్వయావిభోః
సకలం నిష్కలం చైవ సమాఖ్యా తు మిహార్హసి ౧౨౨౩
దేవ ఉవాచ
సకలో నిష్కలశ్చైవ యథా సూర్యః ప్రకీర్తితః
కథ్యమానం మయా సర్వం నిబోధతాసురాః ౧౨౪
నిర్వ్యాపారం తథా భూతమాసీత్సర్వమిదం జగత్
నిద్రో ఽహమమలం జ్ఞానం నిరానందం నిరాత్మకమ్ ౧౨౫
అవ్యక్తం కారణం యత్తన్నిత్యం సదసదాత్మకమ్
ప్రధానం ప్రకృతిం చేతి యమాహుస్తత్వచిన్తకాః ౧౨౬
గంధవర్ణరసైర్హీనం శబ్దస్పర్శ వివర్జితమ్
జగద్యోనిం తు సర్వార్థం దేవశంక్యం సనాతనమ్ ౧౨౭
యమాహుః సర్వభూతానాం పరమం కారణం మహత్
అయమాద్యమజం సూక్ష్మం త్రిగుణప్రభావవ్యయమ్ ౧౨౮
యమాహుః పురుషం శ్రేష్ఠం పరమం పరమేశ్వరమ్
యేనాత్మనా సర్వమిదం జగద్వ్యాప్తం చరాచరమ్ ౧౨౯
జగత్సృష్టిక్షయావ్యక్తశ్చోదితః స తదా స్వయమ్
మహదాదిగుణైర్యుక్తస్తేజోరూప సమన్వితః ౧౩౦
అవ్యక్తం కారణం యత్తదుదిష్టం త్రిగుణాత్మకమ్
స్వయమేకాగ్రమాపన్నం ఖఖోల్కమితి తత్స్మృతమ్ ౧౩౧
యోగమాస్థాయ పరమం స దేవః సర్వతత్వవిత్

తతః ప్రజాః స్రష్టుమనాః ససర్జ సలిలం పునః ౧౩౨
ఆప ఏకార్ణవేచైవ యదస్యాయ తనుంగతః
నారా స్తాః సృష్టికరణేతేన నారాయణస్తు సః ౧౩౩
ఏకార్ణవే తతస్తస్మిన్నిర్విభాగే సమన్తతః
నారాయణః ఖఖోల్కోఽసౌ సుష్వాప సలిలే రవిః ౧౩౪
దివ్యం శతసహస్రం చ వత్సరాణాం తదాంభసి
తేజో రూపేణ మహతా న్యస్య సత్సలిలే స్వయమ్ ౧౩౫
తతః కాలే వ్యతీతే తు కృత్వా త్వణ్డహిరణ్యమ్
ఆత్మానం సృష్టవాంస్తత్ర నైకశక్తి సమన్వితః ౧౩౬
ఖఖోల్క ఇతి చాఖ్యాతస్తత్రైకః సంప్రకాశకః
విరాడ్యః పురుషశ్చాన్యః ఖ్యాతో బ్రహ్మేతి చాపరః ౧౩౭
పంచానాం తు సుఖాదీనాం కారణం హిమ వతః స్మృతః
ఖఖోల్క ఇతి తేనాసౌ నిగమజ్ఞైరుదాహృతః ౧౩౮
హిరణ్యేన చ గర్భస్థోఽపస్మాదేష సమావృతః
హిరణ్యగర్భ ఇత్యేవం తస్మాత్ స తు నిగద్యతే ౧౩౯
బృహత్వాద్బృంహణం త్వాద్వా బ్రహ్మ సౌ పరికీర్తితః
పురే ప్రతిష్ఠతత్వాచ్చ పురుషత్వముపాగతః ౧౪౦
దేవేషు చ మహాదేవో మహదేవస్తతః స్మృతః
సదేశత్వాచ్చ లోకానామవశ్యత్వాన్మహేశ్వరః ౧౪౧
యాతి యస్మాత్ప్రజాః సర్వా ప్రజాపతిరితి స్మృతః
స్వయం బభూవ పూర్ణత్వాత్స్వయంభూరితి విశ్రుతః ౧౪౨
సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రభుక్
సహస్రబాహుః ప్రథమః పురుషోఽసౌ నిగద్యతే ౧౪౩
యత్కించిద్దృశ్యతే లోకే తేజోరూపం ప్రకాశకమ్

ఖఖోల్క ఇతి తత్సర్వం నిర్దిష్టం లోకకారణమ్ ౧౪౪
సర్వోపాధివినిర్ముక్తం నిత్యం సదసదాత్మకమ్
విజ్ఞానమాత్రమవ్యక్తం తమాహుః కారణం పరమ్ ౧౪౫
అవ్యక్తాత్ప్రకృతిర్జజ్ఞే మహాంస్తు సదసద్గుణః
మహత్తత్త్వాదహంకారస్తస్మాత్ సర్వేంద్రియాణి చ ౧౪౬
ఇంద్రియాణి చ తన్మాత్రం సన్నివేశ్యాత్మని ప్రభుః
సృష్టవాన్సర్వభూతాని ఖఖోల్కః పురుషః ప్రభుః ౧౪౭
ఖఖోల్కాత్కారణాద్యస్మాదవ్యక్తాన్తం చతుర్విధమ్
జగద్వ్యక్తం సముత్పన్నం వికారైర్మద్దదాదిభిః ౧౪౮
స యదామనసా సార్ధం సంయోగమధిగచ్ఛతి
తదా హి సర్వభూతానాం ప్రవృత్తిరుపజాయతే ౧౪౯
ఆత్మనో దివసస్యాన్తే సర్వకర్మాత్మనః స్వయమ్
యః సమారోప్యాత్మసుఖం తేజోరాశిః స్వపిత్యసౌ ౧౫౦
ప్రతిబుద్ధః పునరసౌ మహాభూతాదిభిః సహ
కరోతి సర్గం స తదా గుణత్రయసమన్వితమ్ ౧౫౧
ఏవంవిధశ్చ సప్తాశ్వః సహస్రకిరణోహ్యసౌ
సృజతి గ్రసతే చైవ జగత్సర్వం చరాచరమ్ ౧౫౨
తపతి ప్రకాశతే చైవ స చ గర్జతి వర్షతి
స ఏవ తోయ పతిస్సం హృతో వడవానలః ౧౫౩
కాలాగ్నిరుద్రో విఖ్యాతః తస్యాచన్నీలలోహితః
సర్వతేజోఽధియో యోగో మహాంల్లోకశ్చ స స్మృతః ౧౫౪
అనానినిధనో బ్రహ్మ క్షరశ్చాక్షర ఏవ చ
తస్మాత్పరతరో నాస్తి దేవానామపి దైవతమ్ ౧౫౫
తేన సృష్టమిదం సర్వం జగత్స్థావర జంగమమ్

సర్వాత్మానం చ తం యాన్తి ప్రలయే సముపస్థితే ౧౫౬
సంతాపయతి లోకాం స్త్రీంశ్చిత్రమానుః స్వరశ్మిభిః
వర్షాణాం సర్వకామానాం పర్జన్య ఇతి సహ మృతః ౧౫౭
తేజో రూపేణ మహతా బాహ్యతశ్చాపి తేన వై
యుగాన్తవహ్నినా సర్వమిదం బ్రహ్మాణ్డమాప్లుతమ్ ౧౫౮
సంహారకాలే చ జగద్భూత్వా సంవర్తకోఽనలః
భస్మీ కరోతి త్రైలోక్యం ద్వాదశాదిత్యరూపకైః ౧౫౯
స్వర్గధారణా-విద్యాతః సంహారాన్ప్రకరోతి సః
బ్రహ్మా విష్ణుః ఖఖోల్కస్సరూపకైర్జగతః క్రమాత్ ౧౬౦
ఉద్యన్ స పూర్వదిగ్భాగే గచ్ఛంచాపి స పశ్చిమే
మేరుప్రదక్షిణం కుర్వన్జగత్సర్వం ప్రకాశతే ౧౬౧
సర్వభూతశరీరాణి యస్మాదాప్లుత్య తిష్ఠతి
అరుణః కీర్తిత స్తేన దేవోఽసౌ సర్వలోకధృక్ ౧౬౨
శశ్వచ్చ జాయతే యస్మాచ్ఛశ్వత్ సంతిష్ఠతే చ యత్
యస్మాత్సర్వఃస్మృతః సూర్యో నిగమజ్ఞైర్మనీషిభిః ౧౬౩
అంశవః కిరణాః ప్రోక్తాః స్మృత స్తేనాంశుభానితి
ఐశ్వర్యం పరమం తస్య వశగాశ్చసురాసురాః ౧౬౪
ఇదీతిపరమైశ్వర్యే ధాతురిన్ద్ర స్తతః స్మృతః
అవతీమాంస్తు లోకాంస్త్రీన్ యస్మాదేష పరిభ్రమన్ ౧౬౫
అవేతిరక్షణేధాతుస్తస్మాత్ సచ రవిః స్మృతః
గభస్తిభిః సమాయోగాద్ గభభస్తీ దేవ ఉచ్యతే ౧౬౬
సంయచ్ఛతే యతః సర్వాన్ యమస్తేన స ఉచ్యతే
ప్రజాస్సంసృజతో రేతః స్వర్ణమస్యాద్ర వ పురా
సువర్ణ రేతాస్తతో దేవైః కీర్తితాఽసౌ దివాకరః ౧౬౭

సృజత్యేష ప్రజాస్త్వష్టో యస్మాత్త్వష్టా తతః స్మృతః
త్వష్టత్వేనాపి యత్సర్వమౌషధీష్వేవ యః స్థితః ౧౬౮
స్నేహేన సర్వభూతాని యస్మాద్ భజతిభాస్కరః
బంధుభూతో హి జగతో మిత్రస్తేన స కీర్తితః ౧౬౯
యస్మాజ్జాతమిదం సర్వమాదిత్యేనేహ రశ్మిభిః
ప్రవేశనాద్యనాపనాచ్చవిష్ణుస్తేన సంకీర్తితః ౧౭౦
ప్రణవేన సమాయుక్తః సప్తబీజః స్మృతస్తు సః
మూలమంత్రం ఖఖోల్కస్య దేవస్యామిత తేజసః ౧౭౧
ప్రణవోదీపకస్తస్య మకారః సాంప్రదాయికః
స్వాహాకారనమస్కారౌ కుర్యాత్పూజా పదే స్థితౌ ౧౭౨
వర్ణత్రయం తు యచ్చేషం ఖఖోల్క ఇతి సంజ్ఞితమ్
తన్మహాభూతభేదైస్తు భిద్యతే పంచధా పునః ౧౭౩
ఖకారః ఖం వినిర్దిష్టం సూర్యత్వాత్ పార్థయోగతః
అనాదినిర్ధనం శుద్ధం తస్య శబ్దం గుణం విదుః ౧౭౪
సజ్జనాత్సర్జనాచ్చైవ కకారో వాయురుచ్యతే
స్పర్శస్తస్య గుణో జ్ఞేయః పూర్వశ్వాస వికారతః ౧౭౫
ఊంకారస్తేజా విజ్ఞేయం తచ్చ రూపగుణం స్మృతమ్
వికారాత్పూర్వయోగశ్చ తద్గుణాభ్యాం చ సంశయః ౧౭౬
లపనాత్ప్రలయాచ్చైవ లకారో వరుణః స్మృతః
రసేన పూర్వైశ్చగుణైరప్యుక్తత్వాచ్చతుర్గుణః ౧౭౭
కకారా సంస్మృతా పృథ్వీ పిత్రాగమ్యగుణాను సా
పూర్వైశ్చతుర్భిశ్చ గుణైర్యుక్తా పంచగుణా భవేత్ ౧౭౮
ఖఖోల్క ఇతి యత్ప్రోక్తం మహాభూతాని పంచ తత్
ప్రాణాద్యా వాయవః పంచ తథా బుద్ధీంద్రియాణి చ ౧౭౯

కర్మేంద్రియాణి పంచైవ సత్త్వాద్యాస్తద్గుణాస్త్రయః
మనోబుద్ధిరహంకార ఇత్యేతదపరత్రయమ్ ౧౮౦
ఖఖోల్కానీతి బీజాని చోక్తాన్యేకోనవింశతిః
షడ్వింశకేతనాసశ్చ సర్వవ్యాప్తమనేన తు ౧౮౧
స ఏవదేవ ఉత్పాద్యానుష్ఠాద్యాత్మానమాత్మనా
సర్వం కరోతి జగతః పాలనం ప్రలయం తథా ౧౮౨
ఆదిత్యః సతతం నామ తపత్యేష మరీచిభిః
వహ్నిః సహస్రకిరణవృత్తం కుంభనిభం స్మృతమ్ ౧౮౩
నదీనద సముద్రే భ్యః సర్వేభ్యః సలిలం హ్యసౌ
కిరణానాం సహస్రేణ సమాదత్తే సదా రవిః ౧౮౪
అస్తకాలే ఖఖోల్కస్య ప్రభాపాదేన పావకమ్
సమావిశతి సూర్యం చ దివా తచ్చాపి పావకః ౧౮౫
ఏవమేతద్భవేద్ధేతుః పరస్పరనివేశనాత్
ప్రకాశ్య మౌష్ణవృత్తిం చ కురుతే హి దివానిశి ౧౮౬
ఏవ బ్రహ్మా చ విష్ణుశ్చ ఏష దేవో మహేశ్వరః
ఋచోయజూంషిసామాని ఏష ఏవ న సంశయః ౧౮౭
ఉద్యన్ సదీప్యతే ఋగ్భిర్మధ్యాహ్నే యజుర్భిస్తథా
సామమిశ్చైవ సాయాహ్నే భాస్కరః ప్రతపత్యసౌ ౧౮౮
త్రీణి రశ్మీని తస్యైవ భూలోకన్ద్యోతయన్త్యధః
చత్వారి తు పితౄంస్తిర్యక్ త్రీణ్యేబోర్ధ్వసురాలమ్ ౧౮౯
సుషుమ్నో హరివేశశ్చ విశ్వకర్మా తథైవ చ
విశ్వవ్యచాపునశ్చాన్యః సంయద్వసురథాపరః ౧౯౦
ఉదావసుః పునశ్చాన్య పురోఽయః పరికీర్తితః
ఖే కరసహస్రాద్ధి సప్తశ్రేష్ఠాస్తు రశ్మయః ౧౯౧

ఏవం హి రశ్మిభిర్దేవో జగత్సర్వం ప్రకాశతే
తథా వర్ద్ధయతి క్షీణాం క్రమతోఽయం నిశాకరమ్ ౧౯౨
ఏవం హి స్వల్ప ఉద్దిష్టః సర్వవ్యాపీ దివాకరః
అధ్వరైర్వివిధైః పుణ్యరీజ్యోసౌ పాప నాశనః ౧౯౩
తస్య తావత్ఖఖోల్కస్య మహాధ్వరవిధిం శుభమ్
శృణుష్వాఖ్యాయమానం వై పశ్చాచ్చాణ్యథనిష్కలమ్ ౧౯౪
నమః సవిత్రే దేవాయ సమీహిత ఫలప్రదః
అదీక్షితస్తు యః కశ్చిదిదన్త్రన్తం విచారయేత్ ౧౯౫
స కుష్ఠో భవతి క్షిప్రం ప్రేత్యేహ నరక వ్రజేత్
ఆర్జవే కులసమ్పన్నే శీలధర్మరతే సదా
దాతవ్యం సూర్యభక్తాయ ప్రజ్ఞావతి జితేన్ద్రి యే ౧౯౬
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే ఏకపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ౫౧

ద్విపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః
అహం చేదం ప్రవక్ష్యామి రహస్యం జ్ఞానముత్తమమ్
ఉక్తం భగవతా భానో రహస్యం చ ప్రకాశకమ్ ౧
ప్రథమం శోధయేద్ భూమిం స్థానాని చ యథావిధి
వర్ణాంశ్చానుక్రమం కృత్వా వసుధాం చ విశోధయేత్ ౨
తతోఽధివాసయేద్ దేవం న్యాసేనసకలీ కృతమ్
మణ్డలం చ సమాలిఖ్య ఆచార్యస్సుసమాహితః ౩
ఏకాంతే స నదీతీరే తీర్థేష్వాయతనేషు చ
ఉద్యానకుసుమాకీర్ణే చిత్రప్రాసాదసఙ్కులే ౪
ఆకాశతలకే చాపి యత్ర వా రోచతే మనః
పూర్వాత్మావేశనే చైవ భృదేశేదోష వర్జితే ౫

విప్రస్య వసుధాశుక్లా లోహితాక్షత్రియస్య తు
పీతా వైశ్యస్య విజ్ఞేయా కృష్ణా శూద్ర స్య కీర్తితా ౬
చతుర్ణామపి వర్ణానాం యథావదనుపూర్వశః
తతః శబ్దం నిరీక్ష్యేహ మాం గల్యాంశ్చాపి వాచకాన్ ౭
ప్రశస్తం వచనం గ్రాహ్యమ ప్రశస్తం వివర్జయేత్
ఆజ్యమధ్వవలిప్తేన హన్యాజ్జంతు ఫలేన తు ౮
తతః సూత్రన్న్యసేన్ మన్త్రీ యథావదనుపూర్వశః
సిందూర కానసుచన గ్రన్థిస్త్యేన వివర్జితాన్ ౯
కార్పాసికాన్ బల్వలయాన్ఛౌమాన కౌశికపట్టకాన్
యథాహస్తవిభాగేన పాతయన్మన్త్రవత్సమమ్ ౧౦
ఐన్ద్రే చ ప్రథమం సూత్రం హృదయే నాభిమన్త్రితమ్
తతశ్చాష్టదలే పద్మ మధ్యే తస్య నియోజయేత్ ౧౧
గాయత్ర్! యా లబ్ధస్స తం తు తు చింన్తయిత్వా దివాకరమ్
యాతి చిత్తరజాః ప్రాజ్ఞోజణేచ్చైవ పఞ్జరమ్ ౧౨
సత్వం రజస్తమశ్చేతి హితం రాజస లక్షణమ్
అఙ్గుష్ఠపర్వ విపులం రజః సర్వత్ర కథ్యతే ౧౩
అతిక్షీణాం తథా స్థూలం కృశంబిన్దు వివర్జితమ్
ఆలిఖేన్మణ్డలం దివ్యం చతుర్ద్వానం సుశోభనమ్ ౧౪
ఆయుధాని తథా చాష్టౌ దిశాసు విదిశాశు చ
పూర్వపత్రే తథఓంకారే పశ్చిమే తు ఖకారకమ్ ౧౫
ఖోకార దక్షిణం పత్రేఽఉత్కార చోత్తరే తథా
పకారః వాయు భాగే తు స్వాకార వహ్నౌ సంస్థితమ్ ౧౬
హకార నైరృతే యోజ్యం క్షేమే శాన్యాం తథా దిశి
కర్ణికాయాం తథా దేవం మహాతేజో ద్విరక్షరమ్ ౧౭

తస్య వై హృద్గతాం దేవీం విన్యసేచ్ఛ్వేతసంస్థితామ్

అష్టౌ వర్గ్యా నిశా దేవ్యా దిశాసు నిదిశాసు చ ౧౮

పూర్ణప్రాకారమధ్యేకవర్గః పంచభూతమహాని చ

దక్షిణే షకారవర్గః పంచబుద్ధీన్ద్రియాణి చ ౧౯

పశ్చిమే టకారవర్గః పంచ కర్మేన్ద్రియాణి చ

ఉత్తరే తకారవర్గః పంచతన్మాత్రాణి చ

ఐశాన్యాం పకారవర్గమవ్యక్తం చ తథా హితమ్ ౨౦

ఆగ్నేయ్యాం చకారవర్గం బుద్ధిం చ ॥ నిఅర్ఋత్యాం వకారవర్గమహం

చ ॥ వాయవ్యాం కోఽహం కోఽహం సౌమనశ్చేతి ॥ ద్వితీయం ప్రాకారే సురేన్ద్రం

పూర్వే అగ్నియ్యాం అగ్నిమ్ ॥ యామ్యే యమమ్ । నైరృత్యే నిరృత్యాధిపమ్ ॥

పశ్చిమే వరుణమ్ ॥ వాయవ్యే వాయుమ్ ॥ సౌమ్యే సోమమ్ ॥ ఐశాన్యామీశానమ్ ॥ ముద్రా లక్షణం ఘటేత ఇతి ॥ తృతీయ ప్రకారే చాశని తథాశక్తిదణ్డం ఖడ్గం చక్రం గదాం పరశుం చ పునర్లిఖేత్ ॥ తథా పరం చైవ

మహాముద్రా దా త్వయా దిశి విదిశి ॥ పూర్వాదారభ్య లోకపాలానావాహయేత్ ॥

చతుర్థే త్వావరనే వ్యోమపుణ్యం బలిముపహారాంశ్చ గృహ్ణీతవతి ॥ ఊంకారాదిస్వాహాన్తాః ॥ తతోఽగ్నిస్థాపనం కృత్వా ॥ ఆర్యం ఉష్ణిక్ కృతభూషణః ॥

భూమిం ఉల్లిఖ్యోలిఖ్యధృతదర్భమవకీర్య బ్రాహ్మణం దక్షిణతః స్థాప్య స్రువపాత్రం విశోధ్య ఆజ్యం ప్రదక్షిణీకృత్య దక్షిణం జానుభూమౌ నిపాత్య స్రువముపాగృహ్య అయుక్తపాత్రః షడాహుతీర్జుహుయాత్ ॥ సానిధ్యకరణం సంభవతి ఏతాదృశలక్షణమగ్నిం సంచిన్త్య ఛాగారూఢం ప్రాదేశమాత్రం సప్తార్చిః కుణ్డాక్షధరం పింగలశ్మశ్రులోచనమ్ స్వమన్త్రేణాహ్వాయేత్ ॥ తతః శిష్యస్యగర్భాధానాద్యాః పంచపంచాహుతీర్జుహుయాత్ ॥ తతో దండం మేఖలాం

స్థాపయేత్ ॥ పూర్వతో ముఖం ప్రవేశయేత్సూర్యభక్తాన్ హృదయే నాభిమన్త్రితాన్

వస్త్రబద్ధముఖాన్ కృత్వా త్రిధాసంభ్రామ్యన్విచక్షణః ॥ జానుభ్యామవనీం గత్వాశిరసా తంక్షమపియేత్ ౨౧

తత్ర తత్పతేః పుణ్యం తస్య తల్లయమాదిశేత్

నామ తస్య స్వరూపేణ కారయేద్ర విపూర్వకమ్ ౨౨

యష్ట్వా చైవ మహాశ్వేతాం హృది ధ్యాత్వా దివాకరమ్

తాధనం తు నిరీక్షేత తతో దీక్షిత ఉచ్యతే ౨౩

తతః సాధకోఽగ్నిస్థాపనం కృత్వైకైకామాహుతింజుహుయాత్

తతోష్టపుష్పికాం దాపయేత్ ౨౪

ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే ద్విపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ౫౨

త్రిపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

నారద ఉవాచ

ప్రథమం చిన్తయేత్పదమమష్టపత్రం సకర్ణికమ్

తన్మధ్యే చిన్తయేద్దేవం భాస్కరం రశ్మి విగ్రహమ్ ౧

సహస్రదినసంస్కారం సూర్యకోటిసమప్రభమ్

మహాతేజోమయం ధ్యాత్వా ఆదిత్యం పూజయేద్ బుధః ౨

యోఽయం హరితవర్ణాభం రథే తిష్ఠతి వాజినమ్

అరుణః సారథిర్యస్య రథవాహః స్వయం స్థితః ౩

తమహం లోక శాంత్యర్థమాదిత్యర్థమాదిత్యమాహ్వయామ్యహమ్

ఆయాహి భగవన్మానో తవ యజ్ఞః ప్రవర్తతే ౪

ఇదమర్ఘ్యం చ పాద్యం చ ప్రతిగృహ్య నమో నమః

ఆహ్వానం సహస్రకిరణ స్వాగతం స్వాగతం స్వాగతం ఠఃఠః

ఊం ధరధరఅద్య ౫

వనస్పతిరసో దివ్యోగం ధార్యో గంధ ఉత్తమః

అఘ్రేయః సర్వభూతానాం ప్రతిగృహ్య నమోనమః ౬

స్వాహా ధూపః గంధ గంధాది ఠః ఠః ॥ గంధః ॥ ఊం దీపపఞ్చలిని

ఠం ఠం దీపః ఊం ఏతత్సుమన సందివ్యం గంధాః ది గంధవత్తమమ్

ఆధ్రేయః సర్వభూతానాం ప్రతిగృహ్య నమో నమః ౭

ఠః ఠః ॥ పుష్పమ్ ॥

ఊం బ్రహ్మణా గ్రథితం పూర్వం పవిత్రమిదముత్తమమ్
యజ్ఞోపవీతం మహాతేజ గృహ్ణీష్వ నమోఽస్తు తే ౮
సర్వైవిధి సమృద్ధస్తు భక్ష్యోఽయం పరమేశ్వర
అమృతం గృహ్యతాం దేవ అమృతోఽయం తవాశనః ౯ అన్నమ్ ॥
రత్నోజ్జ్వలమిదం పుణ్యం ముకుటం భూషణోత్తమమ్
ముకుటం గృహ్యతాం దేవ దేవ దేవ నమో నమః
ఇతి ముకుటమ్ ౧౦
ఊం భాస్కరా యత్విదం వస్త్రం సర్వవస్త్రోత్తమం వరమ్
కటిభూషణమిదం పుణ్యం దివ్యం దేవ నమోఽస్తు తే ౧౧
ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే పూజావిధినిరూపణే ప్రథమం పటలం
నామత్రిపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ౫౩

చతుః పఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః
దేవ ఉవాచ
సంక్షేపేణ తు దేవేశ కథయస్వాష్టపుష్పికామ్ ౧
దేవ ఉవాచ
ఖఖోల్కాయ స్వాహా ఠః ఠః ॥
ఊంకారం స్థాపయేత్పూర్వం ఖంకారం వహ్ని సంయుతమ్
ఖోకారం దక్షిణే భాంగే లాకారం నైరృతే తథా ౨
యకారం పశ్చిమే భాగే స్వాకారం వాయవే తతః
హాకారముత్తరే స్థాప్య తథైశాన్యాం క్షకారకమ్ 3
ఊం కారేణావాహనం కుర్యాత్సాన్నిధ్యే చ ఖముచ్యతే
ఖోకారం స్థాపనే విద్యాలకారం పుష్పకారణాత్ ౪
క్షకారం తు స్వయం దేవమాదిత్యసమతేజసమ్

విన్యసేద్దక్షిణావర్తం సాధదో బీజసాధనే ౬
తతో మన్త్రాన్ప్రయుంజీత యథాన్యాయేన సాధకః
బీజాష్ట పుష్పికా
ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే చతుఃపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ద్వితీయం పటలమ్ ౨ ౫౪

పఞ్చపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః
యద్యత్స్వర్గాపవర్గార్థం యచ్చ సర్వార్థసాధనమ్
సంవత్సరాఖ్యమతులం మణ్డలం కథయామి తే ౧
ఆచార్యః సంయతో ధీమానర్కశాస్త్రవిశారదః
క్రోధలోభపరిత్యక్తో ద్విజః శస్తో నిరామయః ౨
ప్రాప్తావిషేకనిపుణః శాస్త్రభక్తో నిరామయః
గురోర్విధిసమాఖ్యాతా ఇష్యన్తే పరిచారకాః ౩
కులీనాః శుచయో దక్షాః దేవద్విజపరాయణాః
ఏతే శిష్యాః ప్రశంసంతే రవిశాసనతత్పరాః ౪
అన్యే యే యే స్యురార్తా వా పాపరోగాద్యవిప్లుతాః
అప్రజా వసుహీనా వా న కుర్యుస్తేఽభిషచనమ్ ౫
సప్తమ్యాముపరాగే చ సంక్రాంతిషు గభస్తినః
పుణ్యేష్వన్యేషు వాహస్సు లిఖేదర్కోదితే తథా ౬
ప్రాగుద్దిష్టే భువో భాగే సువిస్తీర్ణే శుభేషుచౌ
గోభిరధ్యుషితం కార్యం బ్రాహ్మణైశ్చాభినన్దితమ్ ౭
చైద్యకంటకవల్మీకశ్మశానదిపి వర్జితమ్
ఖఖోల్కహృదయే ధార్యం దత్వా చైతద్విశోధయేత్ ౮
దన్తశృకాఖువేశాస్థికాష్ఠభస్మ తుషాదికమ్
ఖఖోల్కం చ గురం చైవ ప్రణమ్య శిరసా తతః ౯

భూమ్యాది భ్రామయేచ్ఛిష్యః స్వపేత్సంయతమానసః
ప్రాసాదం ద్విరదాదీనాం కాననస్య ద్రుమస్య చ ౧౦
ఆరోహణం ప్రశస్తం స్యాత్ స్వప్నే సింహాసనస్య వా
వస్త్రభూషణదధ్యన్ననారీక్షేత్రధ్వజస్రజమ్ ౧౧
లోభో ప్రస్తరణం వైరిమారణం రూధిరస్రవమ్
మాంసాశనం సురాస్వాదో రుధిర స్వాదుకర్త్తనమ్ ౧౨
స్వప్న ఏవం విధో దృష్టః సాధయేదభివాఞ్ఛితమ్
పునః కుర్వీత సంస్కారం చందనాగురుపాణినా ౧౩
తత్స్నానం శోభనం కార్యం నానాధ్వజవిభూషితమ్
కిఙ్కిణీనాదముఖరం ప్రచలచ్చారుచామరమ్ ౧౪
పద్మవత్ర వనోపేతం కదలీఖణ్డ మణ్డితమ్
శిఖిపిచ్ఛోల్లసచ్ఛత్రం వితానకవిభూషితమ్ ౧౫
నానారత్న సమాకీర్ణం లసత్స్రక్దామతోరణమ్
త్రివృత్తం గ్రన్థిరహితం క్షౌమం కార్పాసమావికమ్ ౧౬
సూత్రం ప్రశస్యతే తత్ర ఖరవోల్కపురతస్తతః
ఆశాపూర్వాసమస్యా తు సావిత్! యా శాసతే రవిః ౧౭
ధ్రువాస్పదాస్తు సౌభ్యా యే స్తాంస్తతాన్ పశ్చిమదక్షిణే
తత్ర క్షోణీం ప్రమాణేన అతులాత్ప్రభృతిక్రమః ౧౮
కర్ణికాం సూత్రయేన్మధ్యే కమలస్య ఖే శుభామ్
కేసరం కర్ణికా తుల్యం తస్యాపద్విగుణం దలమ్ ౧౯
మణ్డలం వృత్తపత్రాగ్రం తచ్ఛిష్టాబ్జపురస్థితమ్
షడ్వింశతిబీజపత్రం చతువింశతికేసరమ్ ౨౦
కర్ణితం చ సితాంభోజం చతుః శృంగం శిఖోజ్వలమ్
తతోఽపి బాహ్మమపరం చతురస్త్రం తు సూత్రయేత్ ౨౧

చతుర్గ్రీవం విదిక్కోణం రథస్యావయవం శుభమ్
పురావరణమ్ధ్యే తు అరుణం కన్దరావృతమ్ ౨౨
తత్పర్యన్తం వినిష్క్రాంతే ద్వే ద్వే రేఖేచద్వికే
పునస్తిర్యగ్గతేఽగ్రే తు స్వనిష్క్రాంత ప్రమాణతః ౨౩
పునస్తావద్యం నిష్క్రమ్య విలమ్బ ముఖయేతు తే
పద్మగర్భా ద్వినిష్క్రాంతాం వారుణ్యాం మకరాననామ్ ౨౪
యష్టిం పద్మాయతాం కుర్యాద్ర థస్య కర్ణికామితామ్
యష్ట్యగ్రేసప్త సంలమ్నాన్వజినః పార్శ్వయోర్ద్వయోః ౨౫
తదధస్తావతీయష్టేర్మూలాద్దర్ధస్మతోఽరుణః
క్షోణీ చ పఠిమిత్యుక్తాతథాన్తః శేషపన్నగాః ౨౬
కర్ణికా తేజసః పిణ్డో భూతాద్యా బీజ సంజ్ఞితాః
ఖపరం కర్ణికా వ్యోమ వారం పత్రం సకేసరమ్ ౨౭
పత్రాగ్రం మణ్డలం హస్తిరన్తర్వ్యోమస్థితం పురే
వాద్యాకాశం చ తం విద్వి యష్టిధర్మార్థ సంజ్ఞితమ్ ౨౮
రథః సంవత్సరో జ్ఞేయః పితరస్త్వక్రతవః స్మృతాః
నేత్రం పత్రస్య మూలే వై దోషాచ్ఛందాంసి శంకవః ౨౯
సుషుమ్నాద్యాస్తు యా నాడ్యః సహస్రం రవివిగ్రహే
అత ఊర్ధ్వం విదిక్షు స్యాత్ పీతం తస్య శతం శతమ్ ౩౦
యోజనాయత విస్తీర్ణముచ్ఛ్రితం తత్ప్రమాణతః
అరుణో ఘృణయః ప్రోక్తా బాహ్యఛందాసి వాజినః ౩౧
పఞ్చ తుర్వా సుకిః ప్రోక్తశ్చక్రే శోస్వభువస్త్రయః
ఏవం సర్వమయం ప్రోక్తం రథశ్రేష్ఠం విభావసోః ౩౨
దర్మే చ కుసుమే వావిలి ఖేదే తత్సమాహితః
సంచిన్త్య మనసా వాపి పూర్వోద్దిష్టం విధానతః ౩౩

పూజయేత్పరమం దేవం ఖఖోల్కమితి విశ్రుతమ్

నిత్యమేవ విధిర్జ్ఞేయః పరో నైమిత్తికః స్మృతః 34

తేజోదానాది దీక్షాసు భువనస్థాపితర్పణే

రథే చాస్మిన్మహాయోగా బాహ్యే వా చరణాబుభౌ 35

రథకన్ధరవీథ్యాస్తు తదర్ధగుణ సమ్మితా

వీథీ కార్యా ప్రమాణేన ద్విగుణా చావరా వహిః 36

సావృద్ధిష్ట గుణాగ్రీవా చారుణా పద్మతుల్యయా

అలమ్నా షాహ్యతః కార్యా యాభ్యాం దిశి సదా సురాః 37

ద్వారమేతద్వినిర్దిష్టం భిన్నమంబుజ వేశ్మని

రథస్య బాహ్యవీథ్యో ద్వే తస్య దీప్తిః ప్రకీర్తితా 38

గ్రహదిగ్దేవతాభానోస్త్రత్యా గుణకందరా

ద్వారపశ్చిమతో మోక్షం యేన శిష్యాన్ప్రవేశయేత్ 39

ఏవం నిఖిల ఉద్దిష్టః సూత్రపాతవిధిక్రమః

అనేన సమ్యగ్జ్ఞానేన ప్రాప్నోతి పరమాం గతిమ్ 40

ఆద్యాక్షరేణ యేన స్యాద్యే చ లేఖ్యాః సవిగ్రహాః

యాదృశ్యశ్వరజః వాతే విధితత్కథయాభ్యహమ్ 41

మణిముక్తాప్రవాలోత్థైర్వ్రీహిధాతుసముద్భవైః

చుర్ణైరగ్రీన్ద్ర మరుద్ధర్ణైరథ వా చానుపూర్వతః 42

అసనక్తమిదం కుర్యాదస్థూలామకృశా తథా

అవిక్షీణాంరజో రేఖాం దేశికాంగుష్ఠయోజితామ్ 43

న చ మాసప్రమాణం తు రేఖామానవశాద్ భవేత్

వలితా చా పరామృష్యా దీనా శుక్లా తతః క్రమాత్ 44

పద్మగర్భస్య నవమీ యోగః స పరికీర్తితః

తస్యాధినవమే యాభ్యాం తయోర్మధ్యే తు తత్స్మృతః 45

లిఖేద్ భూతాదితః పద్మం భౌతిక పద్మసంప్రభమ్
ఉదితార్కసమానంతు నైష్ఠికే కర్మణి స్థితమ్ ౪౬
పీతాం తు కర్ణికాం తత్ర కింజల్కం హరితం లిఖేత్
కేస రాణ్యరుణాన్యన్తః శుక్లాన్యాదన్తపత్రయోః ౪౭
పీతామర్కపురం శోణమస్త్రం పద్మాగ్రసన్ధిషు
ప్రతిదిగ్దేవతాస్త్రాణి స్వీకృత్య హరితాన్వయాన్ ౪౮
సంధ్యారుణసమం వ్యోమకందరాం కనకప్రభామ్
సితపీతారుణైర్వర్ణైర్యాష్టర్లేఖాసునాననః ౪౯
చతుర్భిర్వర్ణకైర్లేఖ్యం సర్వమావరణాదికమ్
చతుర్భిర్వర్ణకైరేవ చారాలాన్పూరయేత్తథా ౫౦
ఉక్తా దేవాదయో యేషు పూర్వస్థానేషు తత్ర వై
స్వనాభ్యన్తరే తేషాం లిఖిత లేఖనం భవేత్ ౫౧
ఏవం మండలమాలేఖ్య భూయః స్నాత్వా సమాహితః
శస్యతే హరితా దీర్ఘా సర్వేషు రవికర్మసు ౫౨
అగ్నిగర్భేఽస్య చోషున్నృతా గుగ్గకూలకాన్యశాన్
న్యసేత్సమంతాత్ సర్వేషు హ్యగ్నికార్యే చ నైత్యికే ౫౩
విశేషం పరమం కించిత్పూజాగ్నిక్రియయోర్నయా
కథ్యమానం సురాః సర్వే నిబోధత మహాఫలమ్ ౫౪
నదీద్విజకూల - గోశృంగమృత్స్నాగోశీర్షకాననమ్
శుక్లం సభస్మదూర్వాన్త కర్ణీసర్వ పరోచనాః ౫౫
క్రోడక్రాంతాం నిశాం ముస్తాం సర్వాస్వష్టాసు దిక్ష్వపి
చందనీదక పూర్వేషు చందనస్థాలికేషు చ ౫౬
శమ్యాభిపల్లవాక్షేప విరాజిత ముఖేషు చ
కన్ధరా వద్ధవస్త్రేషు కలశేషు వినిక్షిపేత్ ౫౭

సంవత్సరస్య తస్యాపి దిశ్యాగ్నేయ్యాంతతః శుభమ్
అగ్నికుండం విదిక్కోణే తదేవజపురసమ్మితమ్ ౫౮
ఆర్యాది తీర్థ సహితం నిఖాతం ద్వాదశాంగులమ్
విస్తృతాష్టాంగులం తీర్థం కుర్యాత్ర్పాక్ ప్లవముత్తమమ్ ౫౯
ఆర్యాదికతీర్థమ్
కుండాదష్టాగులం న్యస్య చార్యామ్యదర్భసమేనకమ్
విజ్ఞః సప్తాఙ్గులైశ్చైవ పారియాత్రమథోత్తరే ౬౦
య్యైః సహైవ ఖఖోల్కస్య పూజా నిగదితా శుభా
వహ్నిరూపః స తైః సార్ద్ధం ధ్యేయః స్వహృదయేన తు ౬౧
బ్రహ్మతో వరుణాభ్యాశే ప్రాఙ్ముఖే సుక్రుస్రవౌ న్యసేత్
ఇష్టాంగాని తు సర్వాణి గురోర్నఋుతభాగతః ౬౨
అక్షీణాగ్రాః కుశా హ్రస్వా లూనాశ్చైవోపమూలతః
శస్యం తే హరితా హృద్యాః సర్వేషు రవికర్మసు ౬౩
అగ్నిగర్భస్య చాంతేషు ప్రాగుదక్కూలకాన్కుశాన్
న్యసేత్సమంహాత్సర్వేషాం బ్రహ్మాదీనామధస్తతః ౬౪
చతుర్వింశతిరంగుష్ఠ పరిమాణం స్రువస్య తు
తస్యాబుద్ధరణాగ్రస్య న తమంగుష్ఠం సమితమ్ ౬౫
తదర్ద్ధాగులం పాత్రిమానం పాపిపాత్ర తలోదరమ్
వృత్తం తస్యాపి నిర్దిష్టం సాన్తధ్నం గులమేవ చ ౬౬
రక్త చన్దనకాష్ఠేశ్చ ఖదిరాశ్వత్థం కింశుకే
అన్యైశ్చైవాపి జతీయైః కర్తవ్యం సుకూసువాదికమ్ ౬౭
కాష్ఠైరమీభిః కర్త్తవ్యం ముశలోలూఖలం తథా
చమసశ్చైవ తత్రాపి ముశలం ద్వాదశాంగులమ్ ౬౮
ఉలూఖలం తు దిక్సంఖ్యం ఖాతం చ చతురంగులమ్

చమసవర్ణసంఖ్యాతం ఖాతం హ్యర్ధాంగులం తథా ౬౯
పుచ్ఛం షడఙ్గులం తస్య విజ్ఞేయం పరిమాణతః
దన్తకాష్ఠన్తు శిష్యస్య లలాటేన తు సమ్మితమ్ ౭౦
అర్కస్య సమిధః కాష్ఠం ద్వాదశాంగులమాపతమ్
అవక్రం సత్వచం చైవ సార్ద్ర నిష్పాణికం తథా
ఉపవీతం కుశమయం కర్త్వ్యా మేఖలా త్రివృత్ ౭౧
సమా శుక్లా చ మౌంజీ స్యాద్వర్భిజా బిల్వజా తథా
అవిఛిన్నశిఖాజాలః సర్పిః కాంచన సన్నిభమ్ ౭౨
స్నిగ్ధః ప్రదక్షిణావర్తో వహ్నిః సిద్ధికరః స్మృతః
ఉలూఖలైఃతతస్తస్మిన్నోదయేచ్ఛతురంగులమ్ ౭౩
ఖఖోల్కమూలమంత్రేణ ముశలేన సమాహితః
నవోపపానం తు శిఖయా పంచపా తండులేన చ ౭౪
మూలేన చైవ శమయేత్థాయసం చతురంగులమ్
ప్రవేశ్యాః ప్రయతాః శిష్యా యే పూర్వమధివాసితాః ౭౫
లిఖితం స్యాద్యముద్ధిశ్య తం తం చ పూర్వనివేశయేత్
సోష్ణీషం వాగ్యతం దాన్తం సితచన్దన చర్చితమ్ ౭౬
అచంచలోజ్వలకరం సితవస్త్రవిభూషితమ్
గవాం పుచ్ఛేన సలిలైః ఖఖోల్కా హృదయే న తు ౭౭
అభిషించేద్ గురుః శిష్యం తతస్తైః పాపనాశనైః
ప్రదద్యాద్ గురవే శిష్యో గాం వత్సేన సమన్వితామ్ ౭౮
చారురూపాం సమాధానాం హేమస్రగ్వస్త్రభూషితామ్
సితవస్త్రావృతఖురాం ద్వారేణాప్యానయేత్సదా ౭౯
ప్రవేశ్య యష్ట్యాః పురతః స్థాపయేత్సుసమాహితః
కాయికం వాచికం చైవ మానసం చ హరేద్గురుః ౮౦

పాపం హి త్రివిధం తస్య ఖఖోల్కహృదయాదిభిః
పుష్పైరంజలిమాపూర్య జానుభ్యాం ధరణీం గతః ౮౧
ఖఖోల్కమితి మంత్రేణ కమలే ప్రక్షిపేత్తదా
పద్మస్య యస్మిన్దేవాగ్రే ప్రక్షిప్తం కుసుమం పతేత్ ౮౨
ఏతస్య కులదేవః స్యాత్సద్యస్సర్వార్థసాధకః
ఉత్పాద్య ముఖబన్ధన్తు దృష్ట్వాహం సంసమన్తతః ౮౩
ఖఖోల్కకులదేవస్య ప్రణమేద్యత్నతః క్రమాత్
పద్మరాగేణ హేమ్నా వా యుక్తం సర్వాన్నిదేశయేత్ ౮౪
ఐశానీం తు దిశం నీత్వా గురుః శిష్యం కుశాసనే
ఉపవేశ్య తతోదద్యాన్నృపతిర్యజనాని తు ౮౫
కుశాగ్రేణ సమాదాయ కలశేభ్యో గురుర్జలమ్
పూర్వాననం ఖఖోల్కాగ్రేః శిష్యం తమభిషేచయేత్ ౮౬
అభిషేకకాలే తస్యాథ బ్రాహ్మణాస్తు యథా క్రమమ్
తత్ర త్రిషూయేతేషు దేవేషు త్రిశిక్షాం పరిపాఠయేత్ ౮౭
అస్య వాసోద్వయమితి ఉదుత్యం చ నిధాపయేత్
ఆకృష్ణేనేతియజుషామష్టౌ వ్యాహృతికత్రయమ్ ౮౮
ఆదిత్యవ్రతసంజ్ఞం చ శుక్లం వస్త్రం చ సామసు
సామభిశ్చాభిషించేయుః సర్వే సంయతమానసాః ౮౯
తతోఽగ్నినికటం గత్వా మన్త్రేణ హృదయేన తు
కుశేనాత్య తం శిష్యం హోమం కుర్యాద్గురుః స్వయమ్ ౯౦
గర్భాధానం పుంసవనసీమన్తోన్నయనం తథా
జాతకర్మ తథా నామకణం చాశనక్రియామ్ ౯౧
చూడోపనపనం పానీయం చ ఋతూనాపి
కుశేనాజ్యపరామృజ్య కుర్యాదవసేథే హృదా ౯౨

సకుశేన తు హస్తేనచ్ఛిత్వా శిష్యశిఖాం గురుః

ఘృతప్లుతాం దహేదగ్నౌ మూర్ధ్నాదిక్షిప్తకారణాత్ ౯౩

పరామృజ్యాథవార్మూర్ధ్నితథైవ జుహుయాత్కుశాన్

పాకసంస్థాం హవిః సంస్థాం హోమ సంస్థాం చ కారయేత్ ౯౪

ప్రాగుక్తేనైవ విధినా తతః శుద్ధేన సర్పిషా

శిష్యో హోమం ప్రకుర్వీత సువస్రువాభ్యాం యథాక్రమమ్ ౯౫

శిష్యోఽభిముఖమాతిష్ఠేత్సంస్పృశేత్తు గురూం కరౌ

యువనాని సహాదిత్యం యోగం కుర్యాద్గురూః స్వయమ్ ౯౬

శ్రావయేన్నిత్యకృత్యాదౌ తథా చ శ్రౌషడిత్యపి

యాగాంతే వషట్కారకార్యో లోకాభితర్పణే ౯౭

ఊం కాలాగ్నిరుద్రా య ఠఃఠః ॥ ఊం కాలరుద్రే భ్యః ఠఃఠః ॥ ఊం భస్మ-

రుద్రే భ్యః ఠఃఠః । ఊం శ్వేతాధిపతయే ఠఃఠః ॥ ఊ॰ కాలరుద్రే భ్యో ఠఃఠః ॥ ఊం పింగలరుద్రే భ్యో ఠఃఠః ॥ ఊం హిరణ్యవర్ణాయ ఠఃఠః ॥ ఊం కాలాయ ఠఃఠః ॥ ఊం లోహితవ్యాయ ఠఃఠః ॥ ఊం రక్తపింగలేభ్యో ఠఃఠః ॥ ఊం అనన్తాయ ఠఃఠః ॥ ఊం పుండరీకాక్షాయ ఠఃఠః ॥ ఊం సహస్రశీర్షాయ ఠఃఠః ॥ ఊం మహోజ్వలాయ ఠఃఠః ॥ ఊం సజ్జ్వలాయ ఠఃఠః ॥ ఊం ఆశీవిషాయ ఠఃఠః ॥ ఊం సర్వేభ్యోఽనన్తాయ వరుణేభ్య ఠఃఠః ॥ ఊం అవిచయే ఠఃఠః ॥ ఊం రౌరవాయ ఠఃఠః ॥ ఊం తామిస్రాయ ఠఃఠః ॥ ఊం తామసాయ ఠఃఠః ॥ ఊం అధతామిస్రాయ ఠఃఠః ॥ ఊం శీతాయ ఠఃఠః ॥ ఊం ఉష్ణాయ ఠఃఠః ॥ ఊం సన్తాపనాయ ఠఃఠః ॥ ఊం సుప్రతపనాయ ఠఃఠః ॥ ఊం సంహతాయ ఠఃఠః ॥ ఊం కాకోలూకాయ ఠఃఠః ॥ ఊం పద్మలోచనాయ ఠఃఠః ॥

ఊం సంయమనాయ ఠఃఠః ॥ ఊం జంబుకాయ ఠఃఠః ॥ ఊం ఉలూకాయ ఠఃఠః ॥ ఊం వ్యాఘ్రాయ ఠఃఠః ॥ ఊం పూతిమృత్తికాయ ఠఃఠః ॥ ఊం కాలసూత్రాయ ఠఃఠః ॥ ఊం సూచీముఖాయ ఠఃఠః ॥ ఊం లోహశంకవే ఠఃఠః ॥ ఊం క్షురధారోపమాయ ఠఃఠః ॥ ఊం బిరీకాయ ఠఃఠః ॥ ఊం దశకాయ ఠఃఠః ॥ ఊం తప్తకుంభోపమాయ ఠఃఠః ॥ ఊం పూయశోణిత ప్రవాహాయ ఠఃఠః ॥ ఊం కూటపర్వతాయ ఠఃఠః ॥ ఊం తీక్ష్ణశల్యాయ ఠఃఠః ॥ ఊం చక్రపిండాయ ఠః ఠః ॥ ఊం తార్క్ష్యాయ స తుణ్డాయ ఠఃఠః ॥ ఊం మేదోసృక్పూయప్రవాహాయ ఠఃఠః ॥ ఊం క్రకచచ్ఛేదనాయ ఠఃఠః ॥ ఊం అస్థిభంజనాయ ఠఃఠః ॥ ఊం తప్తవాలుకాయ ఠఃఠః ॥ ఊం పంకలేపనాయ ఠఃఠః ॥ ఊం నిశ్చ్వాసాయ ఠఃఠః ॥ ఊం యమలపర్వతాయ ఠఃఠః ॥ స్వాహాకారమంత్రేభ్యః ॥ ఊం కూటశాల్మలయే ఠఃఠః ॥

బ్రహ్మోవాచ

దశధా భేదభిన్నస్య భేదోద్వాదశధా పునః

తత్రాస్య తవ దేవేశ ప్రశుతిర్బహువిస్తరా ౯౮

ప్రతివిద్యేషు తన్త్రేషు గతిరుక్తా పరా తథా

కృత్స్నేన తపసా సిద్ధిః ప్రాప్యతే బహు విస్తరా ౯౯

రహస్యం పరమం దేవ బ్రూహి తత్వార్థసిద్ధయే

ప్రతిమన్త్ర ప్రయోగార్థం ధ్యానాసిద్ధిం చ తత్వతః ౧౦౦

అచిన్త్యం పరమం గుహ్యమనుక్తం యాన్మత్వయా

మంత్రసిద్ధిర్యతో యావత్తంత్రేస్మిన్ప్రథమే విభో ౧౦౧

భాస్కర ఉవాచ

పృష్టః ప్రోవాచతం తస్య సృష్టి సదసదాత్మికామ్

అసతః ప్రథమం జజ్ఞే వర్ణోగ్రః షోడశాత్మకః ౧౦౨

సప్తవింశత్తథా వర్ణాజజ్ఞిరే క్రమశః పరే

ఉభయేభ్యో నినిర్మథ్య వింశద్వర్ణాశ్చ సృష్టయే ౧౦౩

ఆదితోమధ్యమానేషు పంచవింశాదయో నిజాః

పరమేష్ఠ్యాదయః సప్తప్రాణస్థానేషు నిఃసృతాః ౧౦౪

వక్రతః పారమేష్ఠ్యాత్తుకారణం దక్షిణేక్షణాత్

క్రియావానేక్షణాత్తస్య మంత్రాతసదక్షిణాత్సుతః ౧౦౫

విసజో వామతశ్చాస్య నాసికాప్రసవావుభౌ

ప్రసూతీతస్య సృష్ట్యం శౌనిః సృతౌ తౌ యథాక్రమమ్ ౧౦౬

తత స్తేషాం నిరోధాయ సృష్టిసంహార కారణమ్

సంసృత్యాద్యాని పాదాని ప్రణవాం తం సకారణమ్ ౧౦౭

ముర్ధ్ని చైవం తథాన్యస్య యోనిశేషాత్తు యోజయేత్ ౧౦౮

శివయోర్నిర్మితా దేవీ హృదయాగ్రే పరం తతః

కారణం దక్షిణే బార్థాస్థాప్యా సర్వ్యాక్రియా తథా ౧౦౯
భువనాధిపతిర్యస్య బీజయోనిరథోభయోః
లింగోపతి ప్రసూతిం తు న్యసేత్సృష్టిన్తు పాదయోః ౧౧౦
సంహారం చక్రురుర్ద్వస్మాత్స్వాత్తాం సర్వాంగినాన్తథా
భూతయోనిస్థితానాభ్యాం ప్రేరితా విశ్వసంజ్ఞితాః ౧౧౧
జఠరే సంస్థితో వహ్నిర్జగతోఽస్య ప్రకాశకః
లింగస్యాతిశయం వక్ష్యే దీర్ఘవిస్తరణమ్ తథా ౧౧౨
షష్ఠిరథ్యోత్తరాజ్ఞేయా వ్యోమ వ్యాప్య తథా స్థితాః
అర్చిషో దేవ దేవస్య వ్యోమవ్యాపీతి చాక్షరః ౧౧౩
దశ కోట్యోఽథలోకేభ్యో మంత్రాణాంజజ్ఞిరే ప్రభో
తుల్యాయతే తు విజ్ఞేయా శివేన పరమాత్మనా ౧౧౪
భువనేశ తథా కార్య్యా శివ వ్యోని ప్రసూతిజః
పాతాల దిశి విన్యస్య వారయంతిస్వశక్తితః ౧౧౫
శరీరం దేవదేవస్య గృహ్యమేతచ్ఛివాత్మకమ్
జ్ఞేయం ధ్యేయం తథా పూజ్యం యోజ్యం స్యాత్పంచవింశకమ్ ౧౧౬
యోజ్యమేకరసంకర్మ ప్రోక్తం యోగే మనీషిభిః
ఏతజ్జాత్వా సుఖాత్సిద్ధిం సందిగ్ధాత్వన్యథా భవేత్
బీజార్థం వపుషోహ్యే తత్రోప్తం తవ పితామహి ౧౧౭
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే పంచపంచాశత్తమోఽధ్యాయః తృతీయం పటలమ్ 3 ౫౫

షట్పఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః
తత్ర తత్వాని బీజతత్వం వర్ణతత్వం యోనితత్వం చేతి ౧
నిష్ఫలం సకలం సిద్ధాశ్చత్వారః
పదార్థాః సిద్ధాః పంచవిశకభావాః ౨

అథాస్య హృదయం వక్ష్యే గుహ్యాద్గుహ్యతరం విభోః
ఊర్ధ్వం చ సప్తస్రోతాసి నాలం ద్వాదశకం తథా ३
పంజికా కర్ణికా తస్య మకరః పంచధా స్మృతః
కేసరం షోడశన్తస్య పద్మద్వాదశభిర్దలైః ४
సప్తశృంగం తథా పారం మేరు మందరభూషితమ్
యోనయో ద్వాదశాఖ్యాతాః ప్రతియంత్రం ప్రతిష్ఠితాః ५
ఏకాక్షరపరో దేవో వర్ణేభ్యో బీజవాన్ప్రభుః
తత్త్వనిమ్మథనాజ్జ్వలా సాధ్యర్ద్ధమాత్రికా ६
బీజబీజాదముం ప్రాహుః షోడశార్ధం చ యః క్రమాత్
ఆత్మా చాధకలాతస్య హృది స్థితస్య సప్తధా ७
సప్తశంగకృతైశ్చైవ సప్తతస్య కలాత్మకమ్
తత్త్వవిద్ బీజమేతత్స్యాన్నాన్యద్బీజమతః పరమ్ ८
ఆదౌ పంచదశం యత్తు సంజ్ఞాత్మాతదయన్నతత్
సబిన్దుకాః ప్లుతా జ్ఞేయా విసర్గాశ్చయథాక్రమమ్ ९
ఓంకారాన్తా అకారాద్యా ప్రథమేకేసరే స్థితాః
కకారాదిహకారాంతాద్వితీయే కేసరే స్థితాః ౧౦
అకారాదిక్షకారాన్తాః పంచాశద్యంత్రసంఖ్యయా
ఏతద్ధృదయపద్మస్యాద్బీజయోనికృతం ప్రభో ౧౧
ధ్యాత్వైతన్ముచ్యతే సర్వో బీజనిర్దగ్ధకల్మషః
విధినాదిక్షితశ్చాస్మిన్మణ్డలేబీజయోనిజే ౧౨
నిష్కలం సకలం చైవ తథా సకలనిష్కలే
ధ్యానం జ్ఞేయం చ యోగశ్చ సర్వమేతస్య కీర్తితమ్ ౧౩
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే షట్పంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥
తృతీయం పటలమ్ ३ ५६

సప్తపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

తత్వజ్ఞానమహం వక్ష్యే బీజాన్యే తాన్యత పరమ్

అనాది నిధనం జ్ఞానం గుహ్యాద్గుహ్యతరం చ యత్ ౧

ఆసీదిదం సంమగ్ర చ తతానేతైదజాయత

తస్మాద్ధర్య వశీ కామో జజ్ఞే వ్యాహార సంప్రతి ౨

వివక్షితం త్వహం శ్రేష్ఠం విమృతం న చ సంవృతమ్

ప్రాదురాసీదవర్ణే స్మత్తస్య సంహారమిచ్ఛతః ౩

సతమాగాచ్ఛ జిహ్వయాం మధ్యే ప్రకృతిసంభవః

ఇవర్ణోవర్ణసంహారాదువర్ణోమూన్మనస్తతః ౪

తదన్తే బిన్దుసంభూతిః సర్వాతః ప్రభు శాశ్వతః

వాయోనిర్ధారణాత్కణ్ఠే హకారః సవిసర్గకః ౫

అహయే చోత్తరే జ్ఞేయో వర్ణానాం సంభవః స్వయమ్

అవర్ణో పరయోగేస్యా దేకారస్త్వనులోమతః ౬

విలోమతః యకారః స్యాత్తథోకారవకారయోః

తృతీయో యోగతో జ్ఞేయో ఓకారస్య తు సిద్ధయే ౭

హ్రస్వదీర్ఘప్లుతా హ్యేతే న చఓంకారసమానజాః

ఋకారక్వస్విల్కారాః స్వరాజిహాగ్రకారితాః ౮

ఇష్టావీషత్ప్రవిష్టో చ సంహతో చహనుం యదా

జిహ్వ మధ్యస్థనానాభ్యాం హృత్వోరంతరదర్శనాత్ ౯

తాల్వ్యావేకార సంభూతిరకారాద్ధగ్ధసిద్ధయే

ఆకారైకారయోరాదిరీకారార్ధం చ పూర్వశః

తథఓంకార పరాశేషా ఏతద్వ్యస్తా ఖక్షణమ్

స్పర్శాశ్చాథ ప్రవక్ష్యన్తే విద్యా తత్త్వస్య సిద్ధయే ౧౦

జిహ్వామూలే చ హన్వోః స్యాత్స్పర్శనం కాదికే గణే
మధ్యే తాలుం స్పృశేద్యచ్చవేష్టయిత్వా తృతీయకాః ౧౧
మూర్ద్దన్య దేవలానాం చ చతుర్థే శివమూలతః
ఓష్ఠభ్యాం పంచమస్యాథ తత్వస్పర్శః స బీజకః ౧౨
కరవన్ద్వపాత్తస్యా హేకైకావద్భవేత్తతః
దన్తమూల్యో లకారః స్యాచ్చతుర్థశ్చోష్టదన్తగః ౧౩
ఊష్మాణశ్చగతాస్తా వై ప్రథమామధ్యమాస్తథా
నపుంసకాభవన్త్యేతే నాసికాశ్చ భవన్తిహి ౧౪
ఏతే అనాది నిధనస్య సిస్పృక్షోశ్చావ్యయం మహత్
విద్యా తన్త్ర విద్వృద్ధయర్థమేభ్యో యోనిం చకార సః ౧౫
అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ ఋ ౠ ఌ ౡ ఏ ఐ ఓ ఔ అం అః
షోడశస్వరాః ॥ క ఖ గ ఘ ఙ చ ఛ జ ఝ ఞ ట ఠ డ ఢ ణ త థ
ద ధ న ప ఫ బ భ మ ఏతే స్పర్శాః ॥ య ర ల వా అన్తఃస్థాః ॥
శ ష స హా ఏతే ఊష్మాణః ॥ క ఖ గ ఘ ఏతే యమాః ॥ న పు స
కాశ్చతృతీయధ్యాయే సుతత్సిద్ధమ్ ॥
ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే సప్తపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః బీజోత్తరే చతుర్థపటలం
సమాప్తమ్ ౪ ౫౭

అష్టపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః
స్వరావాద్యౌ చతుర్థాశ్చ ఊషా చ ప్రథమం తథా
చత్వారశ్చోత్తరం జ్ఞేయాస్తృతీయాః స్పర్శసంజ్ఞకః ౧
ద్వితీయాంతశ్చతుష్కచ ఉత్తమశ్చతథైవతు
చతుర్థ త్రయ మేవస్యాత్తృతీయోద్వౌతథైవ చ ౨
ద్వితీయాద్యస్య చత్వారస్తృతీయస్యాదనునాసికమ్

పంచమః ప్రథమశ్చస్యాత్తయాస్యాదనునాసికమ్ ౩
చతుర్థో హ్యాష్టవశ్చైవ యోనిః సాహిసు సృష్టయే
చత్వారో స్యాద్ధివర్ణాః స్యుర్దీపితాబిన్దుభిః స్త్రిభిః ౪
ద్వీపినీబీజినీ హ్యేషా పావనీస్వరసన్తతిః
నిత్యమేషానుజప్తవ్యాపరం నిర్వాషమిచ్ఛతా ౫
ఆహావహావో హవాభవే చారిణీపరమశక్తినా
తన్త్ర ఇతి స్థితోభూమిమహాభూత ఇతరేతరచౌమ్బచుమ్బ-
ఏషా సిద్ధా చత్వారింశదక్షరా యోనిః ౬
ఇతి శ్రీ శామ్బపురాణే అష్టపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః
జ్ఞానోత్తరేబీజస్వరప్రసవే పఞ్చమం పటలమ్ సమాప్తమ్ ౫ ౫౮

ఏకోనషష్టితమోఽధ్యాయః

పఞ్చవింశతిభిర్నామ సప్తధాక్రమశస్తథా
ప్రణవాదిత్రిధాభిన్నం తస్మిన్నేవ పదే ఉభే ౧
ప్రణవాదిర్నమఓంతస్థః ప్రసవః సప్తమస్తుసః
ఏషామాదిపదంయత్నాత్స్య ద్వితీయాం చైవ యోజయేత్ ౨
తథా చాదిపదైస్తత్త్వం ప్రైలోమో విధీయతే
యోని ముఖ్యాని యానిస్యుః సర్వసృష్టి ప్రవృత్తయే ౩
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే ఏకోనషష్టిశత్తమోఽధ్యాయః జ్ఞానోత్తరే బీజస్వర ప్రసవే షష్ఠం పటలం సమాప్తమ్ ౬ ౫౯

షష్టితమోఽధ్యాయః

ధ్యాతవ్య ఏష యత్నాద్యః సేవతేహ్యఖిలం సేవతేహ్యఖిలం జగత్
ఆహావ హెూహవాభవేచారిణిపరమ శక్తిరాత్మాతన్త్ర ఇతి స్థితే ౧

ఊం అం ఉం ఇం ఊం వ్యోమవ్యాపినే । అనుషంగేణ సప్తానాం యష్టాసంఖ్యేన-సంపుటః ।
పాదాంతస్థబీజాఖ్యాయోనయః । ఊం అం వ్యోమవ్యాపినే

ఊం ఇం ఆం వ్యోమ ఊం ఆం ఈం ఊం వ్యాపినేవ్యోమ ఊం ఇం అం ఊం ఆం ఈం

అం ఊం ।

వ్యోమవ్యాపినే భూతిరితరచుమ్బచుమ్బ

వర్ణాయాః ప్రభృతితస్యాన్మయోక్తావిస్తరతః ౨

కాలాత్మనః ప్రసూతిన్తేమంత్ర రాజస్యముక్త్యర్థం

వక్ష్యంతేథోయథాశాస్త్ర వినిశ్చయః

చక్రంత్రినాభ్యం తత్సర్వ సంవత్సరమితి ప్రభుః ३

ద్వాదశారంతుతన్మనసాప్రత్యయశ్చార్ద్ధమసికః

త్రీణిషష్టిశతాన్యాహురహోరాత్రాణిశంకరః ४

కలా ముహూర్తా దండాశ్చనిమిషాస్తు ప్రతిష్ఠితాః

తద్వర్ధన్నాతివిశ్వాత్మావ్యంజయచ్ఛబ్ధ దేహినామ్ ५

సప్తకః పంచభిర్యుక్తః పరితోబిందుభిర్యుతః

పునః షోడశభిర్న్నద్ధా త్రినామీత్యుచ్యతే బుధేః ६

ద్వితీయం సప్తభిః ప్రోక్తం పరం యచ్ఛ ప్రభాషతే

నాభిగర్భే స్థితం సప్తయోనివిష్టభ్య శూచికామ్ ७

త్రిశతంనవభిః షడర్కవర్ణాస్తే స్వకే స్థితాః

గ్రహనక్షత్రగర్భాన్తా యోనివిష్టపూర్వికామ్ ८

త్రింశతం నవతి త్రీణి గణనాకీర్త్యతేఽధునా

ఆరేషు శబ్దాః పర్యాప్తాస్తేషు వింశత్ప్రతిష్ఠితాః ९

చతుర్వింశతి సంఖ్యకావర్ద్ధపస్తేషు చార్పితాః

భేదాః షోడశప్రాప్తైషాం ద్విధాయోనిశ్చమధ్యమా ౧౦

త్రిశద్ధవేష్ట్యాః ప్రోక్తాః పంచానాం ద్విగుణాపదైః

విద్యేశ్వరప్రసూత్యర్థం లక్షమధ్యే భజేత్తథా ౧౧

కారికాపరశుశక్తిరేతేసప్తహృదయేసిద్ధాః । ఊం ఆం ఈం ఊం వ్యోమవ్యాపినే ఊం ఏతే పంచవిద్యేశ్వరప్రస్తావేసిద్ధాః । అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ ఋ ౠ ఌ ౡ ఏ ఐ ఓ ఔ అం అః । ఏతేషాం శడతత్వజ్ఞానేసిద్ధాః ॥ క ఖ గ ఘ జ చ ఛ జ ఝ ఞ ట ఠ డ ఢ ణ త థ ద ధ న ప ఫ బ భ మ య ర ల వ శ ష స హ ఆకారాసితాః స్పర్శజ్ఞానేసిద్ధాః । త్రయస్త్రింశత్ । ఆహవప్రతిమధ్యే ఆసనంబోద్ధవ్యమ్ । ఏషాప్రధిప్రథమాసిద్ధీ । ఊం ఊం ఊం

ఊం ద్వాదశేష్వపి బోద్ధవ్యః కేవలం వర్ణభేదః । పృథగేషామేషా భవతి అతః ప్రసిద్ధ ప్రకృతకారణాత్ ॥

ఇతి శ్రీ శాంబపురాణే షష్టితమేఽధ్యాయేజ్ఞాతోత్తరే సోమసూత్రే

సప్తమం పటలమ్ ౭ ౬౦

ఏకషష్టితమోఽధ్యాయః

త్రినాభ్యసన్తసంభూతం బీజినం ప్రథమేం వదమ్

ప్రతి మధ్యేషు సర్వేషు స్థితం యత్ పరమం పదమ్ ౧

సంపృక్తౌ వాయవ్యై శాన్యామఓంకారేణ ప్రదీపితౌ

అకారాన్తో మకారః స్యాదిశి సర్వత్ర నిష్ఠితః ౨

పూర్వవర్ధవదీర్ఘాన్తోనైరృతిందిశమాశ్రితః

ఇకారాన్తః పకారోఽథ వాయవీదిసమాశ్రితః ౩

ఏకారాన్తో నకారః స్యాదేషాన్యాధిష్ఠితో వహిః

ఆద్యో వై దక్షిణస్తస్య ద్వితీయస్తస్య దక్షిణః ౪

పునరష్టౌ స్థితాం బాహ్యేన్మకారస్తు ద్వితీయకే

ఊకారోవాతథారేకస్తృతీయం పద్మమాశ్రితః ౬

బిన్దురేవమధః పూర్వపక్షం చ పూరయేచ్ఛుభమ్

పూర్వపక్షోయథా హ్యేషతద్వదేవీత్తరో భవేత్ ౭

భేదస్త్వక్షరయోర్న స్యాదక్షరే తస్య నిశ్చయః ౮

అకచటతపయశవర్గా ॥ ఆవహ అధస్తాద్వ్యోమభయముపరిష్టాత్ ॥

ఊం ఉవయఅమ ॥ ఆవయఇమ ॥ తనరచయఅమ ॥ ఉవయ ॥ అమయజరఆయ ॥

అ ప అ స అ ఖ ఆ వయషోడశత్వం వ్యోమవ్యాపినే వ్యోమ వ్యోమ

రూపాయ సర్వ వ్యాపి పూర్వపక్షః సిద్ధః ॥ ప్రథమా అపి ॥

ఏనసావాస్తు విజ్ఞేయా మధ్యమస్య విదిక్రా స్థితాః

ఇకారాంతోయశౌచా పితజ్ఞారపురుషః స్మృతౌ ౯

ఐకారో థస్వరశ్చాద్యో నకారో బిన్దుదీపితః

దీర్ఘాతః ప్రథమస్తస్య పశ్చాద్యశ్చాయతశ్చన ౧౦

థకారశ్చయకారస్యాత్రప్రవృత స్వరాస్య చ

నకార ఆయతత్వేన విసర్గః సర్వతో మతః ౧౧

యద్వా అధస్తాద్యోనమఅయముపరిష్టాత్

భాషాయేన ఇశామ్పవం అయఆనషోడశోవిసర్గః

వ్యాపినే శివాయ అనంతాయ అనాయాయ అనాథో మధుమాసః । ప్రథమో

రసిద్ధాద్వితీయాప్రధిః । రేఫాస్తస్యః ప్రకృత్యం తస్తకారో దీర్ఘసంయుతః

పశ్చాత్స్వాద్ధస్వఉకారో బకారశ్చ తథామతః ౧౨

సాధశాన్తాః శాసస్తస్యుర్యశ్చేర్వోకారదీపితః

గయఠః సస్వవిద్వనా ఇకారాంతో ద్వితీయకః ౧౩

అకవటతపశాన్తాః సర్వ ద్వితీయేచాహవారాఅధస్తాద్థోమఅయముపరిష్టాత్
ఇశరఆతఅయడధరఆవఅమః ఆశః అశవ ఆత అయ ఉయ

అగఇయ అర అసమాషోడశస్థితాయధ్రువాయ శాశ్వతాత యోగ్పఠాయః

సిద్ధాతృతీయాప్రధిః ॥ స్వాధ్యస్థాః స్యాత్రప్రకృత్యన్త ఆపస్తస్యతథాయ తః ।

యనిత్యం యోగినే చేత్వే విజ్ఞేయాః స్యుర్యథోవతవత్ ౧౪

ఆద్యాయతోయకారః స్యాన్నాహతాశ్వస్వరేణ వః

అంతరంచనమస్కారో విసర్గశ్చాన్త్యతః పదే ౧౫

విద్వన్తః పూర్వపక్షోన్నం విసర్గశ్చోత్తరాధ్రువః

వసన్త ఏష విజ్ఞేయస్త్వగ్రేగ్రాష్మోదయః శుభా ౧౬

హవో అహవా అధస్తాద్యోనమ అయముపరిష్టాత్ ॥ ఇశయః ఆతఅయఇనత-ప అయఉపజ్ఞా మమ ॥ ఆపయఆసా అర చ ఆర అయ షోడశీ విసర్గః స్థితాయ పరిత్యాగినేధ్యానహ రాయా ఊం నమః సిద్ధాః చతుర్థీప్రధిః

ద్వితీయాన్తః మాధవోమాసః ॥ వసంతర్తుః । విసర్గవాస్తుమః ముక్లే

ప్రకుత్యన్తః శావయుతః ॥ స్వరవంతోయశోజ్ఞేయోరేఫాద్యన్తాపర్యోస్మృతౌ ॥

భకారాన్తో వకారస్తు ప్రసవౌ సర్వ దైవహి ।

యశ్చేఙ్ఞాన స్తథాన్తశ్చ స్పృష్టో దిష్టః సబిన్దుకః ౧౭

అకచటతపయశా భవేదధస్తాద్వ్యోమ అయముపరిష్టాత్ ॥ అమ ఇష

ఆవఅపఅయఅర అపర అంభఅఐవఇశ ఆయ అయ ఇ ఆస అగఇషో శత్వమ్

ఊం నమాంనమః సర్వప్రభేవ ఈశానాయ అసిద్ధాపంచమీప్రధిః ॥

ఉకారో దీపితోమః స్యాద్రే ఫాదిర్న్తా యుధోధనుః

స్వరవన్తౌయతౌ తేనయుయుక్త్యనుతథా భవేత్ ౧౮

స్వరవంతౌపచౌకాదిరేఫాన్తశ్చయథా పునః

పశ్చాత్త్వాద్యోతవిజ్ఞేయో హృదయశ్చ యథోదితః ౧౯

భవేదధస్తాద్వయోమఅయముపరిష్టాత్ ॥ యమ ఆరదధనఅయః అతత-

ఉపడఃఅసః అవ ఆకతర అయఅఉధఅరబుహఅదః షోడషోవిసర్గః

మూర్ధాయతత్పూరుషాయ వ్యక్తాయ అధోర హృదయాయ చ ॥ అతస్తృతీయోరః

శక్రోమాసః సిద్ధాషష్ఠీప్రధిః

అసౌయయతోన్యశ్చహ్వాస్వోపచాయతో యతః

మదమామధ్యమేకారాద్ధుకారేణైవదీతి ౨౦

అదీర్ఘశ్చైవదీర్ఘః స్యాత్స్వవన్తోయతతః

దకారాదిర్యతుశ్చ స్యాద్దీర్ఘోయస్తః స్వరేణ చ ౨౧

ఉకార వాన్మకార స్యాత్స్వరవన్తోయతతః

యద్దేహన్తే చ విన్దుః స్యాత్పక్షే శుక్లే తు పూజితః ౨౨

ఇ క చ ట త వ యశాః చారిపి అధస్తాద్నోయమఅపముపరిష్టాత్ ॥

ఆయ అయ ఆచ అమయ పదఅవవఊ ఆఇ యఅజఅసఉదయఆయ అత

ఉమ అరతః పాయవామదేవగుహ్యాయసద్యోజాతాయమూర్త్తయే ॥ అసిద్ధా సప్తమీ ప్రధిః ॥

ఐకారాన్తోయకారః స్యాదక్షరం పరమంపదమ్

నకారోమౌనమశ్చస్యాత్తతోగాభ్యాద్ర కారవాన్ ౨౩

హీద్యాయతశ్చయస్తస్మాదికారాన్తస్తథైవవత్

ఆవేద్విద్మిపునర్యశ్చ గతకాన్తః స ఉత్తమః ౨౪

పకారాన్తౌసరేకౌద్వౌతదన్తే స్వర ఏవ చ

తావేతౌగ్రేష్మికౌంమాసౌం నమోన్తః సంప్రవక్ష్యతే ౨౫

చారిణి అధస్తాద్వ్యోమ అయముపరిష్టాత్ ॥ పేషం ఊం జఅన ఊం

జమఅమ అమ జగమాహయహత గమాహయః ఊం జయస్తత్తరః అషోడశో విసర్గః ॥ ఊం యః ఊం నమోనమో నమః గుహ్యాతిగుహ్యాయగోప్తేన శా

చతుర్థో చః ॥ శుచిర్మాసో గ్రైష్మఋతుః సిద్ధా అష్టమీప్రధిః ॥

హకారాన్తో నకారః స్యాద్వస్తుతఆయతః స్వరః

స్వఖతౌయశౌతశ్చ రేఫాదీరోయుతశ్చ యః ౨౬

గోదీర్ఘాధః ప్రకృత్యన్తః కకారస్తచ్చ దీర్ఘవాన్

యకారః స్వర వాన్హాదియశ్చైవోకారదీపితః ౨౭

హకారాన్తస్తథాకారోరేఫ ఉకారవాంస్తతః

విన్దుత్యదోజ్ఞేయోనభస్యః పూర్వపక్షకృత్ ౨౮

అకచటతపయశా ఆత్మతన్త్రే ॥ అధస్తాద్వ్యోమఅయముపరిష్టాత్ ॥

హేనఅధ ఆరీ అపఅసా రవఉపఆగహేధసకఆతఔపఉజయహేతఉతనిధనా-

చసర్వగోధకృతాకష్టోతిస్పసిద్ధానవమీప్రధిః ॥

షోడశర్చపరోదీర్ఘః పకారః స్యాత్పరాశ్చయే స్వరోదీపితః

ఆద్యశ్చచేన్యాన్సాస్యశ్చశుశ్చైకారేణదీపితః ౨౯

వ్యాఖ్యాతౌవేనమస్త్వేషయథావవల్లక్షణాన్వితః

నమశ్చైవోచ్యతే భూయోయథా వర్ణో యథాక్రమమ్ ౩౦

ఆత్మతన్త్ర అధస్తాద్వ్యోమఅయముపరిష్టాత్ ॥ ఆయ అయఅయఅరఆయఅయన్తర అపఅపమఅతఅనఏవవిసర్గః షోడశః ॥ అజాయపరమేశ్వరపరాయఅచేతన అపంచమోనభోమాసః సిద్ధాదశమా ప్రధిః

స్వర ఏవాస్తుతవనవ్యోమ్ని స్యాత్సానునాసికః

పునః సత్యశ్చదీర్ఘశ్చపశ్చాత్స్యాదినం కారవాన్ ౩౧

అయమేవమథాప్రమేయస్వరే ఫఉకారాదీపితః

పూర్వవచ్చయకారః స్యాత్తత్సర్వం పునరేవ తు ౩౨

అకచటతపయశాన్తా ఇతి స్థితే ॥ అధస్తాద్వ్యోమఅయముపరిష్టాత్ ॥ అవ అనఉవయ ఇవనఆవయఇయనఆవయ ఇయన అధర షోడశో

విసర్గః । తేనవ్యోమ్ని అవ్యోమ్ని అరూపిన్ ॥ అరూపం సిద్ధా

ఏకాదశీ ప్రధిః ॥

పరేపిన్యశ్చరేకాన్తః స్థశ్చస్యాత్స్వరవాంస్తతః

మకారః ప్రథమాశ్చేత్స్యు స్తేజశ్చవవిసర్గవాన్ ౩౩

యో యోఽన్తస్థః ప్రకృత్యన్తో విసర్గశ్చ పునశ్చతో । నభస్వ ఏష

వ్యాఖ్యాతో వర్ణాఖ్యశ్చ ఋతుస్త్వయమ్ ॥ ఇనస్త్వియే అధస్తాద్వ్యోమ-

అయముపరిష్టాత్ ఇయనఅపరఅధఅమఏతఅయఐతఅపద్ర తః షోడశో విసర్గః

యినః ప్రథమః ॥ తేజః ॥ ఊం జ్యోతిః ఊం షష్ఠోవః నభస్యోమాసః ॥

చర్ణాఖ్య ఋతుః ॥ సిద్ధాద్వాదశీప్రధిః ॥

ఇషఆదిగకారః స్యాద్భూయాచ్చతదనన్తరమ్

అశ్చలోలగ్న ఐకారం ఆద్యః స్యాత్తదనన్తరమ్ ౩౪

ధుకారశ్చయఆద్యశ్చయస్మేశాద్యస్తథైవ చ

అకారాద్దిపితో నః స్యాదశ్చైకారేణదీపితః ౩౫

కచటతపయశ భూతిరధస్తావ్యోమఅయముపరిష్టాత్ ॥ అదురః అయమ-

అనఅగనఅభవఅమఅభయ సమమ అ ఆనష ఐషోడశతత్వఅరూపఅనగ్నే అధూపఅమస్య అనాదియం సిద్ధాత్రయోదశీ ప్రధిః॥

దీర్ఘానకారాశ్చత్వారాధూకరాశ్చతథైవ చ

ఊకారాన్త సమోజ్ఞేయః సోక్షరోభయదీపితః ౩౬

పునర్విసర్గరహితోస్వవసువిసర్గవాన్

అక్షరశ్శేథవక్రాన్తో విసర్గేణ విభూషితః ౩౭

భూరధస్తాద్వ్యోమఅయముపరిష్టాత్ ॥ ఆన ఆన ఊధ ఊధ ఊం ఊం

రభఊభ ఊం ఆవసః షోడశః ॥ నా నా నా నా ధూ ధూ ధూ ధూ ఊం భువః

ఊం స్వః ఆసప్తమోరసః ఇషోమాసః ॥ సిద్ధాచతుర్దశీప్రధిః ॥

ఊర్జ్జస్యోర్క ఆదిః స్యాన్నద్రే కరేణ దీపితః

స్వరవన్తౌ ధనో భూయోనిధౌనః పరికీర్తితః ౩౮

ఓంకారాన్తోనకారస్యాద్భాదిర్భోవస్వరాన్వితః

ప్రకృత్యాసోమకారశ్చ శకారో విన్దురేవ చ ౩౯

అకచటతపయాశాః మహీరధస్తాద్వ్యోమఅయముపరిష్టాత్ ॥ ఆఇన

అధః అమ ఇన అధ అన ఇన అధః ఊం న అదభఅవఇశ అవః అసషో-

డశతత్త్వం అనిధననిధానోమూదవశినశః ॥ సిద్ధాపఞ్చదశీప్రధిః ॥

రేపసూర్వోదకారస్యాత్పరో స్వరేణ మానవః

ఆదిర్మధ్యాహ్నకారేణ మకారశ్చస్వరాన్వితః ౪౦

పకారాదీపితోహశ్చ సాక్షాద్దీర్ఘైరమాతతేః

హకారఅపతోదస్యాదేకారేణ తు దీపితః ౪౧

వః స్వః స్యాత్స్వరవాన్ శ్చదకారోభయతస్తథా

అన్తవసీశరేఖా లక్షణతశ్చశరదృతుః ౪౨

మహోఘస్తాద్వ్యోమఅయముపరిష్టాత్ ॥ అరచఅపఅరఆమఅత మనపఅస-
వఅరఅయఆహయత అవఅసఆద్యః షోడశో విసర్గః పూర్వపరఆత్మనే

మహేశ్వర మహాదేవరామా అష్టమోదీరః ॥ ఊర్జోమాసః ॥ శరదృతుః ॥

అసిద్ధాషోడశీప్రధిః ॥

ఏకారాన్తః సహేవః స్యాత్తరాదిస్తుఛాంతవః

నమోదీర్ఘోహకారః స్యాదేకారేణ తు తత్సహ ౪౩

స్వరవాన్వైజకారోద్వయశోకారేణ దీపితః

గఆయతః ప్రకృశ్నావయకారస్తచ్చపూర్వవత్ ౪౪

వమవ్యోమాధుకారేణ దీపితో తు స విన్దుకో

విద్వన్తః శుక్లపక్షః స్యాద్వ్యోమన్తః స్యాదిరుచ్యతే ౪౫

భూమ్యధస్తాద్వ్యోమఅయముపరిష్టాత్ ॥ ఐవఅసరఅనఅమ ఆహ

ఐతఅజఆయ ఆగ ఇవ అవ ఉమ షోడశతత్త్వంచేశ్వరమ్ ॥ హౌతేజావా-

యోగాధిపతయే ముంచమాంచ ॥ అసిద్ధా సప్తదశీ ప్రధిః ॥

చకారాదిమ శుక్లేయస్యాద్రా న్తో యౌమధోతతః

పునరేతేశకారాఘో దీర్ఘాభూయఉవక్తౌ ౪౬

స్వరవతో చ మౌదిస్తౌ విసర్గశ్చాతిమేపదే

సహ ఐష సమాఖ్యాతస్సహస్యః సూర్యసంతతః ౪౭

భూమ్యధస్తాద్వ్యోమఅయముపరిష్టాత్ ॥ అవ అపర అమ అల అపర

అల అప అథ అశ అర చ అమ అర అవషోడశోవిసర్గః ॥ వః ప్రథమః ఊం సర్వ ఊం భవః ఊం అనవమోనః సహమాసః సిద్ధష్టాదశీప్రధిః ॥

భం ఆదిర్వఓంకారాన్తోదాదిర్బః స్యాత్స్వరేణవః

శకారోవశ్చరేఫాంతో ద్విరకారాన్తఓంన్తతస్తథా ౪౮

ఉకారవాన్సశ్వషోథరేఫాన్తః పాదశో తతః

రేఫాద్దీర్ఘః సదీర్ఘాతః శుక్లోయం బిన్దుదీపితః ౪౯

కచటతపయశా ఇతరేతరవ్యోమ అయముపరిష్టాత్ ॥ భ ఊం థ అదవ-

అరఅసఅరవఉభ అత అస అశ్వ అపర అదఅస ఆఖఅసషోడశత్వం

భవోద్భవసర్వభూతసుఖప్రదసర్వసాధ్యసిద్ధః ఏకోనవింశతి ప్రధిః ॥

చరేద్బ్రతం సుసిద్ధయర్థం యథావక్ష్యామి తన్త్రజమ్

ప్రాణయామ సహస్రం తు బీజతత్త్వేన ధారయేత్ ౫౦

పఞ్చామ్నిభిః శివేరఙ్గేః స్య ద్వ్రతో నిలభక్షణః

త్రయహంత్ర్! యహంత్రికంప్యస్తంజపేత్తా వేజలేక్రమాత్ ౫౧

గుర్వాజ్ఞయాభస్మసుప్స్వాన్తధమాహం పదమస్తకే
భుజీతాథోచితం భక్ష్యం యోగస్యాస్య సదావిధిః ౧౨
చరిత్ర్వేతద్వ్రతం పుణ్యం ముచ్యతే సర్వపాతకేః
పూజ్యతే సర్వసిద్ధైశ్చ జ్ఞానం చాస్య ప్రవర్తతే ౧౩
యేభవన్తిహివేదోషాః సధనేదివ్య మానుషాః
శరీరజాస్తథారాగానశ్యం తితేన వైద్రధ్రువమ్ ౧౪
భూతవ్రతాతం సిద్ధర్థమేకాం తే తు మనోరమే
ఆత్మ తుల్య సహాయః స్యాద్ద్విజనిర్దగ్ధకల్మషః ౧౫
ఏకాదశానిజవ్యాధిర్పోద్ధవ్యాంగుష్ఠమస్తకే
లలాటే తేన సంపీడ్యసర్వవిఘ్నాన్నివారయేత్ ౧౬
ఆహారార్థం చ సర్వేషాం చ రేత్సమ్యగ్యథాక్రమమ్
వారుణేసలిలాహారం శుక్త్యజాక్షీరపోఽపి వా ౧౭
శక్తస్యజపతస్తస్య విఘ్నాన్యేతాని లక్షయేత్
మేఘానాంస్తనితం విద్యుద్వృష్టిక్షోభశ్చ సాగరే ౧౮
మత్స్యాదయశ్చ దృశ్యతే వ్రతే వారుసంజ్ఞకే
కాపిలంఘృతమాగ్నేయేభుజతో వ్రతమాచరేత్ ౧౯
సర్వమాదీప్యతే తస్య శుక్లార్ద్ద చ తథోదకమ్
వాయవ్యే నిలభక్షః స్యాచ్చక్తాజాక్షీరభుగ్యథా ౨౦
విఘ్నం పాత్రాశనే పాతో వాతక్షోభశ్చ దారుణః
అశోకం గోర సంపీత్వా బ్రతమేతత్సమాచరేత్ ౨౧
విఘ్నం సర్గస్య సంపాతోజ్యోతిషాం పతనం తథా
భూతనాభిహ్వాసర్వేషాం మశవతశ్చరితుం వ్రతీ ౨౨
భూతయోవ్రతం కుర్యాదేషామన్యత మేన తు
వ్రతేన మాసంసిద్ధాంయామస్యాం సిద్ధాభవన్తితే ౨౩

హన్యాదేతేన వైరాగాన్దివ్యాన్మౌమాన్స్వదేహజాన్
ఏతదేవవ్రతంకుర్యాచ్ఛాంతి కర్మాణిన్ మన్త్రవిత్ ౬౪
వ్రతంవైవస్వతం కుర్వన్నాకాహారోభవేన్నరః
సాధ్యానృషీన్వసూంశ్చైవ పశ్యేత్సర్వానశేషతః ౬౫
విఘ్నప్రశమనం ప్రోక్తం సర్వమన్త్రవిధిస్త్వయమ్
మధ్యేధ్యాయన్జయేన్మంత్రన్తత్త్వస్యహృదయస్య చ ౬౬
దృఢాసనః స్థిరమనాజితవాయుర్జితేన్ద్రి యః
ముఖ్యాసిద్ధిమవాప్నోతితత్త్వాజప్రసూతిజామ్ ౬౭
ఇతి శ్రీ సాంబపురాణే ఏకషష్టితమోఽధ్యాయే జ్ఞాతోత్తరే శరీరసాధనం అష్టమం పటలమ్ ౬౧

ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః
సిద్ధయేసర్వకార్యాణాం విధానమభిధీయతే
సంపుటానాం యథా తత్వం కర్మణాం సిద్ధయేపి చ ౧
సకలీకృత్యదేహంత్వం ప్రాణాయామశ్చయోజయేత్
శివాఖ్యాంవరమాఖ్యాంచయోనింహృన్నాభితస్తథా ౨
వాయురగ్నేరధస్తాచ్చసంహరన్సహపాతకైః
అంతరేప్రాణమాయచ్ఛేత్సద్యః సిధ్యతి యోగవిత్ ౩
బ్రహ్మతత్త్వాస్త్రిభిశోధ్యాపద్యతేన శుభం భవేత్
పరస్యాపిదహేన్మత్రీగ్రామంనగరమేవ చ ౪
వ్యాధిం చాపిదుఖబాధాం తనూత్థాం దైవికాంతథా
నిహన్తితత్రతతూర్ధ్వం చ దివాకరబ్రతీనరః ౬
బీజయోనిర్మవన్మధ్యేపృథివ్యాశ్చారుణస్య చ
పూర్వవద్యానయాగః స్యాత్ప్రాణయోగస్తథైవ చ ౭
తేషామధ్యయనేచైవ యే పూర్వ చైవ సాధితాః

శాన్తిం చైతాం ప్రయుంజీతకృతకృత్యోభవేత్తదా ౮
ద్ర వ్యాపహరణోవాపిన్యాసనిర్యాతమేపి వా
నాశనే చైవదేవానాం గ్రహోత్పాదనకర్మణి ౯
కువన్నేతానియోగీస్యాద్వాయురగ్నిమివేన్ధనమ్
పరస్థానాం చ సర్వేషామపాహః ప్రయుజ్యతే ౧౦
ఏషసంహరతేసర్వం యత్కించిజ్జగతీగతమ్
ఆరూఢః సంశయేయుంజన్నాన్యథాతు కదాచన ౧౧
సతు హోమస్తథామ్నోతుయదారోగేణ యుజ్యతే
తత్క్షణాద్ధన్తితాన్సర్వాన్సరోగాన్ధాన్తుయోనిజాన్ ౧౨
స్థావరం జంగమంవాపి కృత్రిమం చాపి యద్విషమ్
క్షణాన్నాశయతి హ్యేషః యది సమ్యక్ ప్రయుజ్యతే ౧౩
సంక్రమేణ తథా వ్యాధివిపరీతేనయోజితః
చికిత్సామన్త్రపూర్వేణక్రీడార్థమనుయోజయేత్ ౧౪
ధ్యాయేత్తువారుణేవాయుంశాంత్యర్థం శివసంపుటే
వృష్టిం కారయతే హ్యేష భూతయోని సబాజకః ౧౫
షడ్విధం చ సృజత్యస్థ భూతసంహారిణస్తతః
వాయునావేష్టయేత్సర్వస్తమితంస్యాజ్జగన్మహత్ ౧౬
అశ్వానాన్తుజపేన్మంలంయోగినాం చ గతిం తథా
నిరున్ధ్యాద్యద్యదీక్షేత్రవణవ్యాధివివం చ యత్ ౧౭
ధ్యార్యశ్చహోమయేన్నిత్యం యుక్తోమన్త్రార్చనేనరః
ఉద్ఘాటనే చ సంహారే యోజ్యశ్చాపి దశాత్మకః ౧౮
సర్వత్రవేష్టనం కృత్వా తతః శాన్తిం ప్రయోజయేత్
పరమపుటమధ్యే తు ద్ర వ్య మన్త్రేణ యోజయేత్
అసన్దేహేన సిద్ధేతబధ్వా మన్త్రవిభాగసః ౧౯

ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే ద్విషష్టితమేఽధ్యాయే నవమం పటలమ్ ౬౨

త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః

సాధకస్యేహయుక్తస్య వ్యాధిర్భవతిదారుణః
ఉపసర్గః సమంతస్య చికిత్సాస్యన దుష్యతి ౧
ధాతురేకోఽగ్రహోవాపి కోష్ఠేత్వధ్యాసితోపివా
స్మృత్వాయోమనసాపాయోమంత్రకైర్న ప్రశామ్యతి ౨
క్షేత్రాచ్చాండాలసేనాయాశ్చామిహోత్రగృహాత్తథా
తస్మాదపంచతత్త్వార్ణ మాసవైద్యే ప్రకల్పయేత్ ౩
క్షేత్రాచ్చాండాలసేనాచ్చతథాద్విజపరా అపి
క్రమవృద్ధం చ తత్సర్వేబభ్నీయాన్మిశ్రితం క్రమాత్ ౪
తిస్రః పోటలికాః కార్యాస్సూతికర్పటకేన చ
సమార్జనతటేచైవ ఆరభేతచరోః క్రియామ్ ౫
అన్యజానాంగృహస్థైశ్చశ్రపయేత్తండులేశ్చతామ్
ధ్యాయన్వైపాతకం ఘోరం సంపుటంయది దారుణమ్ ౬
యావచ్ఛ్రయతేవహ్నౌతావద్రోగః ప్రణశ్యతి
ఖదిరేప్యతథాశూలేచైకవృద్ధయాక్రమంగతాః ౭
బద్ధాః పోటలికాః సర్వాపప్యాపూర్వమవస్థితః
వరుణేత్వాకృతిం కృత్వాక్షురకృత్తాంతుహోమయేత్ ౮
రుధిరం చావిషం తైలమాహుత్యన్తేతుదీపనమ్
అన్యేపోటలికేద్ధేతుజుహుయాచ్చూల లక్షితే ౯
భాగంబద్ధ్వా తృతీయన్తుచరోః కర్మసమారభేత్
నివేద్యచబలిం తేనస్నాయాద్రోగాన్నిహంతి సః ౧౦
తత్క్షణాచ్ఛుద్ధిమాప్నోతి చన్ద్ర వత్పరినిర్మలః

హత్వారోగస్సహస్రాణి తతః సాధ్యాంశ్చ సాధయేత్ ౧౧
శరీరాన్మనసశ్చైవయేతురోగాః సుదారుణాః
పాతకాన్ఘాతయేత్సర్వాన్కృతఙ్ఞః సాధు సమతః ౧౨
రాజావిప్రస్తథావర్ణాః సాధనార్థ ప్రతిష్ఠితాః
ఆపత్సుఘాతయేత్తీవ్రావిధినాఘాతకాః స తు ౧౩
వినాయకాహరన్త్యేతేరూపైః సిద్ధైశ్చమంత్రిణామ్
న దోషేఘాతనే తేషామితిరుద్ర ః! ప్రభాషతే ౧౪
ఇతి శ్రీ సామ్బపురాణే ఙ్ఞానోత్తరే త్రిషష్ఠితమోఽధ్యాయః
దశమం పటలం సమాప్తమ్ ౧౦ ౬౩

చతుఃషష్ఠితమోఽధ్యాయః
అభిచారవిధిం శ్రుత్వా మంత్ర సర్వార్తి_నాశనః
అధః శూలాన్సృహస్ర్కారానభైరవాంశ్చ మహాబలాన్ ౧
మహామారీ కూలోద్భూతానుత్పాదయతి మంత్రవిత్
యమజిహ్వం మృత్యు భూతయా ఘోరాం చాపియోజయేత్ ౨
ప్రాహ్నంతు మహారౌద్రం శత్రు పక్షభయంకరమ్
కుర్యాత్తు కంటకం శాలం యామ్యాం దిశిముపశ్రితః ౩
నైఋత్యాం వా శ్మశానే వా త్రికోణ ఙ్ఞాన్తమాలిఖేత్
శ్మశానే వేశసంఛన్నే కంటకైః సర్వతోవృతే ౪
ద్వమరం చ కల్పయేత్తత్ర కంటకైః కల్పితార్గలమ్
అంత్రమాలాసమాయుక్తం యామ్యాందిశిముపాశ్రితమ్ ౫
కపోలే బహుభిశ్చైవ పరితః పరివేష్టయేత్
అగ్న్యాగారం త్రికోణం చ కల్పయేత్తత్ర సాధకః ౬
రుధిరాక్తేన సూత్రేణ పరితః పరివేష్టయేత్

శ్మశానభస్మనాస్నాతః కృష్ణవాసాజితేన్ద్రి యః ౭
రక్తోష్ణీషధరో మంత్రీ రక్తయజ్ఞోపవీతవాన్
సంక్రుద్ధయభ్రుకుటీ వక్రోరక్త చందన శృలధృక్ ౮
పుణ్యం లోహమయం చాపిధారయేచ్చూలముత్తమమ్
ఖదిరం రుధిరాక్తం వాధారయేచ్చాభిచారవాన్ ౯
అగ్న్యాగారస్య మధ్యే తు ప్రతిమాంకారయేద్బుధః
శత్రోర్మూత్రపురీషేణ రుధిరేణాత్రప్లశునా ౧౦
పాద పాశు సమాలోట్య మృద్భస్మాసానకీ తథా
వల్మీక సంభవాం చాపి గృహీత్వా శత్రుమాలిఖేత్ ౧౧
ఖదిరైః కీలకైస్తస్య ఊర్ధ్వ వేశమధోముఖమ్
పాశేన వేష్టయిత్వాతుశత్రోః ప్రాణాన్నికృంతయేత్ ౧౨
కుర్యాచ్చూలేన భిన్నం తు పాదయోర్మూర్ధ్ని విద్విషమ్
ఆయససువమాదాయసోమం కుర్యాద్విచక్షణః ౧౩
అథచేద్ధశధ ప్రోక్తమభిచారవిధావిహ
కృష్ణచ్చాగోష్టమాతంగ్గశలభానాం చ శోణితమ్ ౧౪
విషం చ మాలినం తైలం చాతుర్వర్ణస్య శోణితమ్
వామహస్తేస్రువంకృత్వా దక్షిణాభిముఖః స్థితః ౧౫
త్రిసంధ్యం జుహుయాత్క్రుద్ధః ఫట్కారేణైవ మంత్రవిత్
కపాలత్రయమఃరూఢ ద్వయోః పాదౌనివేశయేత్ ౧౬
ఊర్ధ్వశుక్లతరరూణాం చ సమిద్భిర్జుహుయాన్నరః
ఖదిరైరుధిరాక్తైర్వాతథానిమ్బమయైరపి ౧౭
అన్యేన తో యథోక్తేన అవ్యక్తం హోమయేద్బుద్ధః
కుర్యాత్ప్రకుపితోహోమం యావత్క్రోధో న నశ్యతి ౧౮
కల్పోక్తమభిచారం తు కుర్యాత్సిద్ధ్యర్థమాత్మనః

సిద్ధిస్త్రయో దశవిధా అభిచారేణమంత్రిణామ్ ౧౯
శత్రోర్దేశపరిత్యాగో వ్యాధిరర్థ వినాశనమ్
ఉన్మత్తతాన్ధతా చైవ తథా చైపాంగ హీనతా ౨౦
వధోన్ధోన్యపక్రోధో కస్మాచ్చపి ధనక్షయః
ప్రయాతం యా చితం చాపి అరణ్యం చ త్రయోదశ ౨౧
ఆభిర్నిర్మలితో దీప్తః ప్రోక్షితో విధినాపునః
తత్వేనాప్యాయితశ్చైవ కథం మంత్రో న సిద్ధయతి ౨౨
అసిద్ధౌ తు పురో దండః స్వమంత్రోత్తాడనం భవేత్
అభివార్యపరంగచ్ఛన్తరంహన్యాత్తథన్తకీ ౨౩
తతో నికృన్త ప్రాణోసౌదేహముత్సృజతిక్షణాత్
విధినా ద్ర వ్యఘటనే క్రోధార్తః శత్రుపీడితః ౨౪
ప్రతిలోమేన యుంజీతఘాతకే ప్రాణసంయుతః
తత్క్షణాద్ధాతయేత్సర్వాన్స్న్ద్ర బ్రహ్మ పురస్సరాన్ ౨౫
ఆపత్సుయోజయేన్మంత్రీ యదాసంశయితో భవేత్
శరీరామానసాశ్చైవ ఉపసర్గాస్తు కీర్తితా ౨౬
శారీరావ్యాధయో జ్ఞేయామానసా బహు విస్తరాః
స్త్రీకృత్వేవం త్యజైశ్చైవ బంధుమిత్రపురఃసరైః ౨౭
పీడ్యతే మంత్రిణో హ్యేతే చోపసర్గేస్సుదారుణైః
సిద్ధ వాక్యముపేతస్తు మంత్ర హోమపురస్కృతః ౨౮
అసందేహాత్తుసిద్ధ్యంతి బుద్ధయాయోగాః సుమంత్రిణః
స్త్రీలోలాస్తు న సిద్ధ్యన్తి తథా చార్థ విచింతకా ౨౯
స్త్రీభార్యాశూద్ర భార్యామాంతథాన్యాసు చ సంరతా
క్రియాలోపీచానురోధీవ్యసనీతృష్ణయాహతః ౩౦
అగ్రాహ్యమంత్రిణో హ్యేతే విధానేహ్యుపసర్గిణః

ఆచార్యేచాతిభక్తశ్చ తపస్వీ చ జితేంద్రి యః ३౧
ఘాతయేత్సర్వ రోగాంశ్చ బుధ్యా జ్ఞానం స విస్తరమ్ ३౧
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే మారణాభివోర చతుఃషష్టితమేఽధ్యాయే ఏకాదశః పటలమ్

పఞ్చషష్టితమోఽధ్యాయః
అథ భేదాన్ ప్రవక్ష్యామి చాఙ్గప్రత్యఙ్గ యోగజాన్
ఉభయస్యార్థవింన్మ్రస్త్రీ యోన్యాం బీజేన ధారయేత్ ౧
బీజస్యచోద్భవత్వాయ వ్యాధయోన్యాన్యధాతినామ్
యోనిస్థం బీజయోగేన స్థానస్తమ్బవినిర్దిశేత్ ౨
నేత్రయోః శ్రవణం పీతం ముఖే సింన్దూర వర్ణకమ్
బాహ్వంసంయోశ్చ హరితముదరే కృష్ణమేవ చ ३
గుదశిశ్నే విచిత్రం తు నీలచిత్రం తు జంఘయోః
చరణే కుక్కుటం యుఞ్జ్యాద్వలిం మాల్యం చ సర్వతః ४
స్వస్థానే పూజయేత్ తజ్జో విపరీతేన నాశయేత్
న నశ్యేత యదా వ్యాధిః స్నేహహారేణ యోజితః ५
నిగ్రహస్తస్య వై కార్యః శారేణ మంత్రిణా తదా
కీలయిత్వా తు వై తం చ యోనిస్థం వర్ణజే దృఢమ్ ౬
బిల్వం శిరసి వై పుణ్యాత్కన్ధరం వక్రనేత్రయోః
శ్రోత్రే తు యాస్య కంకీలం విన్యసేదశ్మకున్తలే ౭
శాకజం వక్షసి ప్రోక్తం బాదరం పృష్ఠ ఏవ చ
ఉదరే చ తథా శిగ్రుం చందనం శిశ్న జానుని ౮
సురదారుమధః కాయే వైత సంచరేణ స్మృతమ్
ప్రతిస్థానే న్యసేత్ కీలం సర్వస్థానేషు మంత్రవిత్ ౯
వినాశాయ వివక్తాః స్యుః శ్లేష్మాన్తకవిభీతకాః

తథా సహచరశ్చైవ కీలా వై సర్వకర్మణి ౧౦
అథవా స్నపయేద్ర క్తమావృతిశ్చాత్ర కీలయేత్
ధ్యాయేత్ సుధాతకం రోగేర్యదిచ్ఛేద్ధాతనం పరమ్ ౧౧
అదగ్దం భవతార్య్యన్తు యదా జ్ఞాతిః ప్రవర్త్తతే
హతో దావేన తేన స్యాద్బ్రహ్మాపి యది చ స్వయమ్ ౧౨
ఆకృతిస్తు సదా మాసైః క్రియతే విఘ్నకారిణః
సకలస్తస్య పరశుః సంక్రమే నాయకస్య వై ౧౩
సంహారం క్రమశో యుంజ్యాత్తథా మాసేన వై బుధః
యోని బీజ విభాగేన స్థానస్థానేషు సర్వతః ౧౪
సర్వాఙ్గగతరోగా హి చికిత్స్యాః సర్వతోముఖాః
సంక్రామస్తస్య వై యో హి క్రీడా సంమంత్రిణః స తు ౧౫
యే యే వై కీలకాః ప్రోక్తాః సమిధోఽపి హితా యతః
చతుర్మాల్యోపహారేణ తేన తస్య చికిత్సితమ్ ౧౬
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే పఞ్చషష్టితమేఽధ్యాయే ద్వాదశం పటలమ్ ౧౨
షట్షష్టితమోఽధ్యాయః
సామాన్యం తు యదా మంత్రీ చికిత్సాం సర్వలౌకికీమ్
ప్రార్థితో వా మృపన్ద్రే ణ తథా కుర్యాదిమం విధిమ్ ౧
వ్రతం పూర్వం సముద్దిష్టం నాయకనాన్తు శాన్తయే
శాన్తయేఽద్భుతహోమేన సత్వం వాపి వినాయకమ్ ౨
స్వేన గాత్రేణ వై నశ్యేత్ సాధకః సర్వకర్మణి
తస్మాద్ వ్రతం తు వై కార్యం సర్వోపద్ర వశాన్తయే ౩
అన్యథా హీయతే మంత్రీః స్వేన గాత్రేణ యోజయేత్
శ్వేతామ్బరధరో మంత్రీ శ్వేత మాల్యానులేపనః ౪
జితేన్ద్రి యః ప్రశాన్తాత్మా కాష్ఠమౌనీ సుమంత్రితః

శుద్ధ వర్ణాం సమాదాయ పత్నీం శుద్ధ కులాత్మజామ్ ౫
దశాహన్తు తయా సార్ధం బ్రహ్మచారీ వ్రతం చరేత్
దాసవిభ్రమయోగేన న కుర్యాదామనః కృతమ్ ౬
అతీతే దశరాత్రే తు ద్వితీయాం క్షత్రియాం తనుమ్
సర్వపీతోపహారేణ శృంగారైః కృతభూషణః ౭
సుమనా దృఢచిత్తశ్చ దశాహం క్షవియాపతిః
వైశ్యో గుణసమాయుక్తః పీతవస్త్రానులేపనః ౮
దృఢచిత్తశ్చరేన్ మంత్రీ దశాహం వైశ్యగోచరః
కృష్ణవస్త్రోపహారేణ కృష్ణవర్ణాన్ తు యోజయేత్ ౯
గణికాం సర్వవర్ణాం వై వఞ్చమం సార్వవర్ణికమ్
కృత్వా వ్రతసమాప్తిం తు యోనిచక్రం తతో యజేత్ ౧౦
తత్రాభిషిచ్య చాత్మానం హన్యాద్రోగాంస్త్వశేషతః
యావత్కాలం వ్రతం యుంజ్యాత్తావత్కాలం యజేన్నరః ౧౧
అహస్తు పూజయేద్ దేవం నిశిజాతు న పూజయేత్
ఏతద్ వ్రతం త్వయా ప్రోక్తం మంత్రిణాం సిద్ధిదం పరమ్ ౧౨
సర్వసిద్ధిపరో మంత్రీ వ్రతమేతత్సమాచరేత్
న పాణిపాదచపలో న నేత్రచపలో భవేత్ ౧౩
న తు వాక్ చపలశ్చైవ లఘ్వాహారో జితేన్ద్రియః
సాధయేత్ ప్రయతో నిత్యముపసర్గాన్ నిజోద్ధరేత్
హన్తారః సర్వవిఘ్నానాం నరా వ్రతపరాస్తు యే ౧౪
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే షట్షష్టితమేఽధ్యాయే
త్రయోదశం పటలమ్ ౧౩

సప్తషష్టితమోఽధ్యాయః

ఏతద్ వ్రతం మహాపుణ్యం చరేదుత్తరసాధనే

అర్ద్ధత్వధమే యోగే తు పాదమేకం తథాధమే ౧

యదుక్తం సాధనే తస్మిన్ పురాకల్పే మహౌజసా

బేధయోగాన్ ప్రవక్ష్యామి దివ్య భౌమార్ధ సాధకాన్ ౨

సత్వం రజస్తమశ్చైవ తిస్రు వై మంత్రయోనయః

బ్రహ్మ విష్ణుస్తథా రుద్ర స్తే వై సాధ్యాస్తు మంత్రిణః ౩

ఆర్చాయం కామ సంకల్ప్లశ్చాస్మిన్కార్యే యథా పునః

నారీ దుఃఖ ప్రకృత్యాం చ లింగౌ వా సార్వకాయికే ౪

చతుర్భుజా భవేత్ సా హి తరమాక్రమ్య సంస్థితా

ఖట్వాంగం దక్షిణే తస్యాః కపాలం వామకే కరే ౫

చక్రం వరః క్రమాద్ధస్తే ఆర్చాస్యా ద్దివ్య మానుషైః

కరాదన్తాంశ్చ విన్యస్య తేజోరాశి పుటాని షట్ ౬

క్రమాన్ మంత్రపదం చైకం శిష్టం తస్యైవ సంపుటమ్

జపిత్వా క్రమయోగేన లక్షమంత్రాన్ సుసంయతః ౭

బ్రతం త్వనన్తరం కార్యం కామం తత్సాధకేన తు

మాసం గుగ్గులుహోమః స్యాచ్ఛాగమాంసేన యోజితః ౮

త్రిసంధ్యం తాడనం ప్రీత్యా హోమశ్వాథమనన్తరమ్

ప్రతిసంన్ధ్యం సహస్రం తు యావన్మాసో వినిర్గతః ౯

ఏవం సంసాధితో మంత్రః కామదస్తు సదా భవేత్

తంత్రజ్ఞః సాధయేదేవమథవా యన్త్రవిత్తమః ౧౦

సుసహాయః ప్రసన్నాత్మా నిత్యయుక్తశ్చ సాత్త్వికః

మోహాదారభతే యస్తు సాధనం వేధవర్జితః ౧౧

కృత్యా భవతి వై సా హి దేవతాహోనకర్మణి

విపినే కాష్ఠమౌనీ స్యాదథవా సావకైర్వదేత్ ౧౨

సమయజ్ఞైస్తతో విప్రైరన్యథా హీనసాధనః
యాదృశః సాధకో జ్ఞేయః సహాయస్తస్య తాదృశః ౧౩
తత్త్వదృష్టేన యోగేన సాధ్యం మంత్రీ సమారభేత్
తపస్వీ చ జితాత్మా చ నిత్యభక్తో మహేశ్వరే ౧౪
ఏవం విధస్తు వై మంత్రీ కాలేయో మృత్యుమాప్నుయాత్
అనన్తాస్తస్య వై లోకా ఇతి మన్త్ర వ్యవస్థితిః ౧౫
పుణ్యాత్మా సుకృతే స్థానే రాజా వా సార్వభౌమికః
విద్యా సిద్ధా భవన్త్యేతే సాధకాస్తు మహీతలే ౧౬
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే సప్తషష్టితమేఽధ్యాయే
చతుర్దశం పటలమ్ ౧౪

అష్టషష్టితమోఽధ్యాయః
సాధనం సంప్రవక్ష్యామి యథా సిద్ధ్యన్తి సాధకాః
వేధయోగాంశ్చ విమలాన్ నానాసిద్ధిఫలప్రదాన్ ౧
షాణ్మాసికం తు వై యోజ్యం పురశ్చరణమాదిశేత్
శాకాదినా విధానేన జలైర్వాపి చ శోధనమ్ ౨
ధ్యాయేచ్చ ప్రణవం పశ్చాత్ సహస్రం శతషడ్గుణమ్
ఆయచ్ఛన్న తు సంభ్రాంతః పూర్వేణా పూర్ణచేతసా ౩
శుద్ధకాయస్తతో మంత్రీ కృత్వా వాసగృహం తతః
తస్మిన్ సంస్థాపయేద్ దేవం విధినా శాస్త్రవోదితమ్ ౪
విద్యాఙ్గానిత్వరిష్టాని స్వమంత్రం విధినా క్రమాత్
సహస్రదశపర్యాయమేవైకం పరివర్తయేత్ ౫
తతో మంత్రం సమాధాయ ఈప్సితం మనసః శుభమ్
ఆప్యాయితుం విరక్తం చ దీపితై శాస్త్రతః క్రమాత్ ౬

జపాన్తే తు వ్రతం యోజ్యం బ్రతాన్తేఽపి చ సాధనమ్

అతస్తాన్ మణ్డలే యోగః సాధ్యమంత్రస్య సాధనే ౭

ప్రోక్తాః క్రమేణ విధయః సర్వమంత్రానుసారిణః

అసిద్ధమేధ్యమాయోజ్యం కృతే వా వ్యంజనాదికే ౮

తంత్రోక్తం వేధ్యాత్స్వమంత్రమకారమేవ చ

సాధయేదథతంత్రజ్ఞై యజ్ఞస్య నవసః క్రియాత్ ౯

హెూమాన్తే హ్యగ్నికుణ్డాయాం చోదితో విధినోత్థితః

నరో న సిద్ధమాన్ యఃస్యాన్ మంత్రరూపీ స దృశ్యతే ౧౦

చలత్యపి తథా మంత్రం మన్యన్తే పరిచారికాః

ఉద్యతాశ్చ మహాఘోరా లక్ష్యన్తే మంత్రిణః పరే ౧౧

లక్షయేద్యదిరూపేణ శాస్త్రస్యోక్తస్థలక్షితమ్

సిద్ధమంత్రం విజానీయాదన్యథా తు వినాశకః ౧౨

ఉత్థాయ యది మంత్రేణ స్వేనార్థః సంప్రదృశ్యతే

సాధ్యః స ఏవ విజ్ఞేయోఽన్యథా ఘాతయేత్సుతమ్ ౧౩

యాతాలదిశివాన్తస్తు క్రమతస్త్రత్ర సాధకః

విద్యాసిద్ధో తు వై మంత్రీ కామాద్వై ఘోరకప్రదమ్ ౧౪

సిద్ధో యః స శ్రియా రాజా సప్తదీపాధిపో బలీ

భుక్త్వా తు పార్థివాన్ భోగాన్ నూనం యాతి తనుక్షయే ౧౫

ఏతాస్తు సిద్ధయః ప్రోక్తా ఉత్తమాః సర్వకామదాః

తదర్ద్ధం మధ్యమా జ్ఞేయాః కనీయస్యోర్ద్ధతోప్యతః ౧౬

స సకామయతిః సిద్ధో హ్యన్యస్మిన్సిద్ధిమిచ్ఛతి

సహాయైర్గుగ్గులుయోగైః సిద్ధో ధ్యానీత్తతోఽయథా ౧౭

భ్రష్టరాజ్యో నరో దేవో యది స్యాత్సిద్ధిశోధనే

అసిద్ధే తు గుణో యోగే జపాదే బ్రతినో నరాః ౧౮

సుఖం క్రమన్తి వై సిద్ధిం సంతృప్తా మంత్రదీపితాః
హీనో యో హి నరో యోజ్యః కిం పునః సాధకేచ్ఛయా ౧౯
మాసం గుగ్గులుహోమస్తు సర్వదా సర్వ కర్మసు
జపవృద్ధిః సదా యోజ్యా సంక్రమే మంత్రిణా సదా ౨౦
సంకల్పక్రమణం యుజ్యాన్నాసంకల్పస్తు సిద్ధయతి
సంకల్పం తు తతః కృత్వా సాధ్యం మంత్రీ తు సాధయేత్ ౨౧
జితేన్ద్రియః సత్యవాదీ దృఢచర్యారతః శుచిః
మితభుగ్మితభానశ్చ సాధయేత్సిద్ధముత్తమామ్ ౨౨
న సంభాషేత్ వై శూద్రం ప్రమాదాన్ మంత్రసాధకః
అరక్తో రంజయేల్లోకాన్ కామీ చేత్స్యాదకాముకః ౨౩
గూఢవిద్యాబ్రతశ్చాపి ప్రమాదీ స్యాత్ స సాధకః
క్రియాం చ సుదృఢాం కుర్యాన్నవిధి చేత్స సాధకః ౨౪
యావద్వ్రతం తు యః కుర్యాత్ తస్య సిద్ధయన్తి లౌకికాః
జపిత్వా సహితాం మాసం తతః సాధ్యం ప్రయోజయేత్ ౨౫
ప్రసూతి ఘాతకం కృత్వా లవణస్యాహుతిం క్రమాత్
సప్తరాత్రం తథా హుత్వా వశే జతూన్ కరోతి సః ౨౬
ప్రతిలౌమైస్తథా వర్ణైః సాధకో ఘాతకస్య తు
శృఙ్గబేరవిషే హుత్వా ధాతయేత్ సర్వజన్తుకాన్ ౨౭
అవ్రతీ నైవ సంసిద్ధేదజయః సాధకః స వై
మోహాదారభతే యస్తు హన్యతే స విధానవిత్ ౨౮
వేధకామస్తు మంత్రస్తు యది రూపం సమాలిఖేత్
పూర్వోక్తేన విధానేన త్రిముఖాంతాం చతుర్భుజామ్ ౨౯
అష్టశక్తిపరో చైవ దిక్పతీనాం చ రూపకైః
రశ్మయస్తు యథార్కస్య తథా మంత్రస్య తాః స్మృతాః ౩౦

యథా విష్ణుస్తయా రుద్రో బీరభద్ర శ్చ పార్శ్వతః
ఏతే మంత్రస్య వై యోజ్యాః సర్వకాలం చ మంత్రవిత్ ౩౧
హోమకాలే తు మంత్రస్య జపేన వినియోజయేత్
శాన్తనే చాపి రోగాణామేష దృష్టో విధిః పరః ౩౨
సంశయీ తు యదా స స్యాత్తదాకుర్యాదిమమంవిధిమ్
సాధయేత్ కామతోఽప్యర్థాన్ పతిః స్యాద్ బీజసత్తమః ౩౩
రాష్ట్రభంగనిపాతేవా స్థానత్యాగే తథా బుధః
సంపుటే స్థానయేన్మంత్రం యావత్కాలవిపర్యయః ౩౪
సంహారాన్తం తతః కృత్వా మధ్యే మంత్రం తు యోజయేత్
పునః సంహారమాయోజ్య మధ్యే బీజేన వేష్టయేత్ ౩౫
దశవర్ణేన బీజేన స్వఙ్గప్రత్యంగయోజనమ్
న్యస్తో భవతి వై మంత్రః కాలమాకల్పనం నృణామ్ ౩౬
అధస్తాత్ ప్రనవం కృత్వా ప్లుతో భవతి పాదయోః
పునః పునస్తథా హస్తే వ్యోకారశ్చాపి వామకే ౩౭
హృదయే తు మకారః స్యాద్ వ్యోకారో జఠరే స్థితః
పికారః పృష్ఠసంస్థో వై నకారో ముఖ సంస్థితః ౩౮
ప్రణవం స్థాపయేన్మూర్ధ్ని స చ దృష్టో విధిః పరః
న్యస్తో భవతి వై మంత్రో యావత్కాలం తు సాధనమ్ ౩౯
విధిరేష తు మంత్రాణాం సూక్ష్మో వై సర్వతోముఖః
అసందేహేన సిద్ధేన విధిగుప్తేన మంత్రవిత్ ౪౦
గ్రహణే చాపి మంత్రస్య భిన్న కార్యాశ్చ మంత్రిణః
మూలన్తు సాధనం యుజ్యాదాద్యన్తకవిధిః క్రమాత్ ౪౧
క్రమాద్ధా నైవ కుర్వన్తికృతిమిత్యత్ర సాధనమ్
ఆమంత్రయతు వివర్తే్తు తంత్ర యుక్తం తు సాధయేత్ ౪౨

మంత్రే జపే చ యే లగ్నాస్తథా వ్రతవిధౌ స్థితాః
సాధనం తు పునస్తేషాం యథాశాస్త్రసమాగమమ్ ౪౩
స్వల్పేఽపి సాధనే యుంజ్యాజ్జపవ్రతరతైస్తు వై
అన్యథా హీయతే మంత్రీ కర్మ వాపి నిరర్థకమ్ ౪౪
మాసం సాధనయోగేన జపిత్వా చాపి సంహితామ్
పంచరాత్రవ్రతం పశ్చాదసిధారం యథాక్రమమ్ ౪౫
క్షుద్రాన్ స్తో గాన గృహాంశ్చాపి తథా వ్యాధీనుపద్ర వాన్
ఇచ్చాతః సాధయేత్ సర్వాస్తీక్ష్ణవ్రతరతో నరః ౪౬
మహాతపస్వీ చ జితేంద్రి యశ్చ నచాన్యభక్తశ్చ మహేశ్వరాదసౌ
విద్యాసుతత్త్వేషు మహాస్థితిశ్చ ప్రాప్నోతి విద్యాధరాం చ లక్ష్మీమ్ ౪౭
దశాత్మక తు తం బుద్ధ్వా వీజతత్వన్తు కృత్స్నతః
నియోగం పదబీజానాం బుద్ధిసిద్ధిం యథోదితామ్ ౪౮
సర్వమంత్రాత్మకా దేవాః సర్వదేవాః శివాత్మకాః
శివతంత్ర పదైర్బీజైః కాల కాల కృపాదిభిః
బుద్ధ్యా సమ్యగ్యథాన్యాయం సిద్ధిం చాశు ప్రవర్తతే ౪౯
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే అష్టషష్టితమేఽధ్యాయే సర్వసామాన్యసాధనం
నామ పఞ్చదశం పటలమ్ ౧౫

ఏకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః
తత్వానుసారేణ పథః క్రమశోథానువర్ణ్యతే
శివలోకం యథా యేన ప్రవిశేద్ గృహవద్గృహీ ౧
గణమంహులతత్వజ్ఞస్తేషు పాపరతః సదా
అనేకశోఽభిషిక్తశ్చ శివవద్గురుపూజకః ౨
అపితు శివయోనౌ చ గర్భ శ్చాంబికయాధృతః

యోగేన జనితశ్చైవ యోగాత్మా యోగసంభవః ౩
జాతకర్మగుణైర్యుక్తః స్నానాదిగతకల్మషః
కృతరక్షశ్చ ధూపేన సత్యాత్మా సత్యసంభవః ౪
ప్రసృతస్త్రివృత్తాన్తం చ మూÞర్న్యాఘ్రాతః శివాత్మనా
కర్తృవత్ కృతచూడోఽయం మంత్రశక్తితనుస్థితః ౫
విధినా చోపనీతస్తు ముంజాజినధరః శుచిః
దేవవ్రతధరో ముండీ జటీ వా భైక్ష్యభోజనః ౬
విధినాఽధీతవిద్యశ్చ సర్వజ్ఞో బీజవిత్తమః
కృతాత్మా కృతవిద్యశ్చ కృతగోదానదక్షిణః ౭
పాకయజ్ఞో హవిర్యజ్ఞో సోమయాజీ తథైవ చ
శివమార్గానుసారీ చ ధనవాన్ యోగనిశ్చయః ౮
యథోక్తజ్ఞానకర్మస్థో గుణదోషవివర్జితః
నాస్తి నిర్మాల్య దోషశ్చ సర్వతత్వేషు సిధ్యతి ౯
ఏవం గుణ విశిష్టాత్మా తపస్వీ ద్వన్ద్వవర్జితః
క్రోధాదిభిర్వియుక్తశ్చ సమలోష్ఠాశ్మకాంచనః ౧౦
ఆత్మవత్ సర్వభూతేషు సర్వమాత్మని పశ్యతి
ప్రాణాయామాదిభిః ఖిన్నస్తుత్త్యా చ పుట సంశయః ౧౧
విశుద్ధాచార ఆచార్యో భావతః ప్రణియుజ్యతే
అనేన క్రమయోగేన విశేద్దేవం పరం ప్రభుమ్ ౧౨
ప్రతికర్తృప్రతిధ్యాయీ విధినా తత్తదాత్మనః
ధ్యాయంశ్చ శివమాత్మస్థమాచార్యం చాపి శేషయేత్ ౧౩
ప్రవక్ష్యతి ప్రయుక్తశ్చ దీక్షయా విమలీకృతః
ధ్యానయుక్తః సదా గచ్ఛేద్ధ్యాయినం పరమం పదమ్ ౧౪
చరేదుత్పన్న విజ్ఞానో ముక్తివ్రతమనిన్దితమ్

భూతవ్రతాదిసిద్ధ్యర్థమేకాన్తే సర్వతః క్షమీ ౧౫
సంత్యజ్య సర్వకాలాత్మప్రధానహితవాదినమ్
మతాని విపరీతాని ధ్యాయేన్నిత్యం సదాశివమ్ ౧౬
నినిభిత్తం నిరాకారం వాగ్విశుద్ధం పరాత్పరమ్
ప్రమాణం విషయారీతమదృష్టన్తాది లక్షణమ్ ౧౭
జ్యోతిషాం చ పరం ధామ జ్ఞానానాం పరమం పదమ్
తత్వానాం పరమం తత్వం గతీనాం పరమాం గతిమ్ ౧౮
తత్వేన తన్తుతత్తత్వం తన్తుతా చైవ సత్తతమ్
తేనైవతన్తునా నిత్యం చింతయేత్తత్సునిష్కలమ్ ౧౯
క్షునికాధ్యేయ యోగజ్ఞో బిందునాద తనుస్థితమ్
ముఞ్చతి క్షిప్రమాత్మానం బుధ్వా జ్ఞానమయం పరమ్ ౨౦
సతస్యాస యోగేన కాలేన బహుధా నరః
విధినా భావశుద్ధేన దేహీ విన్దతి సత్పదమ్ ౨౧
ముహూర్తార్ద్ధార్ద్ధమాత్రేణ మంత్రబీజకలాదిభిః
దివార్ద్ధరవిభాగేన దేహీ విన్దతి తత్క్షణాత్ ౨౨
ప్రాకృతాని చ తత్వాని ప్రకృత్యా ప్రకృతాని వై
తీవ్రం తత్వం పరం సూక్ష్మం మంత్రాత్మా పఞ్చవింశకమ్ ౨౩
తీవ్రస్యాత్మని తత్వజ్ఞో యోగవాన్ యోగపండితః
అచిరాల్లభతే శాంతిం దేహీ తత్వేన యో హితః ౨౪
ధారణాత్సతతం యోగో జపధ్యానాదిదీపితః
యోజయంస్తు పరం యోజ్యం లిలిహేత్యత్రమవ్యయమ్ ౨౫
ఏవం గుణవిశిష్టస్తు యోజయేత్తత్వమండలమ్
అగుణస్త్వేవ యోజ్యః స్యాన్మంత్రీ విద్యేశ్వరాదృతే ౨౬
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే ఏకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః ౬౯

సప్తతితమోఽధ్యాయః

ఉక్తో జపో విధిర్వ్విశ్వో బీజం చ సహ కర్మభిః

సహయోజ్యం యథా బీజమిచ్ఛతే పరమేశ్వరః ౧

వక్తుమర్హాస్య శేషేణ భక్తాయ సతతం ప్రభో

ఏవముక్తః ప్రభుర్దేవః ప్రాహ తస్మై యథా విధి ౨

అక్షరాణి దశత్రింశద్యోనిరుక్తా మయా పురా

సర్వం వై చోచ్యతే తస్మాద్యథాబీజం ప్రసూయతే ౩

త్రీణి చత్వారి చ ద్వే చ త్రీణి పంచచతుష్టయమ్

త్రీణి చత్వారి ద్వే త్రీణి పంచ చైవ చతుశ్చతుః ౪

తద్ద్వికేన సమాయుక్తో య నిరేషా హి విశ్వభుక్

సంపృక్తైషా ప్రసూయేత అక్షరేణ దశాత్మకమ్ ౫

వ్యంజనాని స్వరశ్చైవ పరమేష్ఠ్యాదయస్తథా

భూతాధిపతయశ్చైవ తేభ్యో జ్యోతిః పరం తతః ౬

ఇతి శ్రీశామ్బపురాణే బీజప్రసవే సప్తతితమోఽధ్యాయః ౭౦

ఏక సప్తతితమోఽధ్యాయః

కృష్ణచక్రసమా కాలమాగ్నేష్టకమాయుతమ్

బీజానాం పరమం బీజం శంకరం పరమేశ్వరమ్ ౧

భిన్నం చమార్గమూలేషు విన్యస్తం చ సబిందుకమ్

శరీరం దేవదేవస్య అక్షరం బీజనిఃస్పరమ్ ౨

ఘృతం పరం సయాభవత్యాప్రణవాద్యచ్చ సంహతమ్

భిన్నం చతుర్భిర్వర్ణైశ్చ సదృశశ్చాత్మనస్తథా ౩

ఆకారాద్యం త్రికం పూర్వే సుకారాత్పూర్వదక్షిణే

సమ్యగ్విజ్ఞాయమేధావీ స్థాపయేచ్చతురక్షం ౪
పశ్చిమే తు తకారాద్యం పదయోన్యాం తు తత్త్వవిత్
హృదక్షరం పదవిన్మంత్రీ విన్యసేద భూతయే శుభమ్ ౫
చకారాఘన్తరే మార్గే పదమక్షర సంజ్ఞితమ్
ఆత్మప్రసూతిం ప్రాణంశ్చ విన్యసేత్తత్త్వవిద్ భువి ౬
పకారాది యకరాన్తా పంచికా శక్తిసంజ్ఞితా
శివధాత్రీస్థితా మధ్యం వ్యాప్య విశ్వ జగత్పతిమ్ ౭
విశిష్టాని తతోన్యస్య బిన్దునా భూపతిః క్రమాత్
ద్వే ద్వే యథా పతత్త్వం వై చేశాన్యాం దిశి దక్షిణే ౮
అకారేకారభూతాద్యా రేఫాద్యాశ్చ తతః పరమ్
ఏకారాద్యేతథా ద్వే చ శన్తర్వోత్తరప్రవిమ్మకాః ౯
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే బీజప్రసవే ఏకసప్తతితమోఽధ్యాయః ౭౧

ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః
వర్ణనాశవిధిస్తుత్యా వ్యంజనాని యథాక్రమమ్
సిద్ధయే సర్వరూపాణాం ప్రథమః పూర్వదక్షిణే ౧
ద్వితీయే నైరృతే స్థాప్య తృతీయో వాయుదైవతే
చతుర్థః సర్వదైవత్యే విన్యాసం శృణ్వతః పరమ్ ౨
అన్తస్థాః ప్రథమం చ స్యాద్విన్యస్య దక్షిణే తథా
శేషాస్తథా శకారాద్యా విన్యస్య పశ్చిమా దిశమ్ ౩
ఉత్తరస్యాం చ సంన్యస్యాశ్చత్వారో ముఖనాసికాః
పరతశ్చ సురాస్తేభ్యో బహిః స్థానం యథాక్రమమ్ ౪
పూర్వేణ తు సమాన్యస్య హ్రస్వదీర్ఘప్లుతాస్త్రయః
ఉత్తరేణ త్రయస్త్వన్యే దేవం ద్వాదశైవ తు ౫

ఐకారో నైఋతే స్థాప్య ఉత్తరే వాయుదైవతే
చక్రమే తద్ధ్వి శక్తిస్థం బీజం వై శబ్దతాం వరమ్ ౬
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః ౭౨

త్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః
ఆద్యన్తం ప్రణవం జ్ఞేయం యోనిబీజం పునః పునః
న్యసేత్ పంచాక్షరమ్ భూసయ్ ఫలార్లీ పరమేష్ఠినమ్ ౧
న్యసేదష్టాక్షరం తస్య బీజమాదౌ స బిన్దుకమ్
శేషాః స్యుః ప్రణవాద్యన్తాః ఏరస్యాం దిశి కారణమ్ ౨
దక్షిణస్యాం పరో దేవః పరస్యాం స్యాత్ స బిన్దుకః
ఇశాన్యాదౌ స బిన్దుః స్యాత్తదన్యాని తు పూర్వవత్ ౩
న చాక్షరః పరస్యాం స్యాత్ సబిన్దూకారపూర్వకః
అష్టౌ క్రియాయదన్యాని భూతాత్మా నామతస్తు సః ౪
వ్యోమాద్యన్తం పరో దేవో విరామే ప్రణవస్తతః
అక్షర్ణిస్ చ విజ్ఞేయా బీజయోనిస్తు యాదృశీ ౫
సుప్రణవాది చ భవేద్ వ్యాపినే మధ్యతో భవేత్
ప్రసూత్యాఖ్యో యదా దేవః వర్ణా దశ చ సప్త చ ౬
ఓంకారావమితో యస్య వ్యోమమధ్యే తతః పరః
విన్యస్య సృష్టిసంజ్ఞోఽయం దేవః పఞ్చదశాక్షరః ౭
ఏషామాదిపదైర్న్యస్య దేవః సదసదాత్మకః
ఏగాన్యాం దశకో ధాతా సృష్టిసంహారసంజ్ఞితః ౮
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే బీజప్రసవే త్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః ౭౩

చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః

ఉత్తరా యోనయస్తేషాం మంత్రాస్తాభ్యో వినిఃసృతాః
అష్టాక్షరా తు భూత్యన్తే వ్యోమాది ప్రథమా హి సా ౧
శివయోనిః
ఓంకారాది హకారాన్తా అక్షరాః పరమాః పరాః
ముక్తయే విహితా పుణ్యా యోనిః శబ్దవతాఽ మతా ౨
పరయోనిః
దిశి కారణయోనిః స్యాద్ ద్వంద్వ వాహ్యో హ్యనన్తరమ్
సవిందూ్వాకారపూర్వా సా భూత్యన్తాశ్చతురక్షరాః ౩
కారణయోనిః
క్రియాశక్తిస్తథాన్యస్య పంచవర్ణేయమాత్మనః
ఇకారాదిస్తకారాన్తా భూతయే త్రిగుణస్య తు ౪
క్రియాయోనిః
వారుణాభ్యాం భూతయోనిః స్యాదుకారాదిషడక్షరామ్
భకారాన్తా చ సా జ్ఞేయా భువనస్య వనస్య తు ౫
భూత్యోనిః
సప్తాక్షరపరా చాస్యాః భూతయోనేరనన్తరమ్
వ్యోమాదివాయుదేవాన్తా వాయవ్యా బీజయోనికా ౬
బీజయోనిః
వకారాదిమకారాన్తా మధ్యే వ్యోమసమీరణాత్
సృష్టియోనిః పరా ద్వే చ దశ చైకాక్షరాణి తు ౭
సృష్టియోనిః
సంహారో ద్వాదశాస్యాం తే ప్రణవాద్యన్త దీపితః
సర్వస్య వాఙ్మయస్యైష సంహర్తా కేవలః ప్రభుః ౮
సంహారయోనిః

క్షణపూర్ణావథఓంకారౌ ద్వారపాలౌ తు బాహ్యతః

కుంభాకృతిరుదగ్ద్వారం ఘృతం భూతైశ్చ సర్వతః ౯

యోనయః పార్థివాన్యస్యాస్తంత్రస్య త్రయమాదితః

పృథ్వీ యః పూరయేత సప్త విభక్తైః ప్రణవాష్టకః ౧౦

పార్థివయోనిః

అక్షరాణాం చ యోనిః స్యాదాదివర్ణా యథాక్రమాత్

సర్వత్ర బోజనం కార్యం బీజినాం ప్రణవే నహి ౧౧

అపాం యోనిః

యోనిస్తు తేజసఓంభః స్యాద్ భూతయే సర్వదేహినామ్

కాదయస్త్వగ్నివర్ణానాం ప్రభవాయ మహాత్మనామ్ ౧౨

యోనిరాగ్నేయీ

ఆకాశాదిః గుణాకారాః శబ్దాశ్చ బీజయోనయః

సృష్టయే శబ్దరూపాణాం కాలాదిఖతావిధిః ౧౩

ఆకాశాత్మికాయోనిః

భూతానాం పరమాం యోనిఃభకారాదితథా పరా

వాఙ్మయస్య చ సిద్ధయర్థం భూతయోనిం విధాపయేత్ ౧౪

భూతసంహారయోనిః

ద్వాదశే తే తు విన్యస్య చత్వారో యమసంజ్ఞకాః

విషమం పరమం దేవం య ఏవం ధ్యేయమీశ్వరమ్ ౧౫

నపుంసకయోనిః

విశ్వయోనిరతో న్యస్య సర్వజ్ఞా విశ్వసృక్పరాః

ద్వారపాలనమస్కార వర్ణా ఉక్తా ససంజ్ఞితా ౧౬

నమో నమో భవేన్ మధ్యే త్తత్వస్య ప్రణవస్య తు

ఏవం దీపితమేతత్తు విశ్వసృగ్భూతయే మతమ్ ౧౭

విశ్వయోనిః
పరమం కారణం చైవ క్రియాభూతాత్మనా సహ
బీజయోనిశ్చ సృష్టిశ్చ సంహారశ్చాష్టమః పునః ౧౮
విధానం దేవ దేవస్య మనసాప్యథ కీర్త్తయేత్
ప్రవిశేత్ పరమం దేవం విముక్తః సర్వబన్ధనైః ౧౯
ఏవమేవ సదా దేవః కృత్స్నస్య జగతో గురుః
పూజ్యో ధ్యేయస్తథేజ్యశ్చ విద్వద్భిః పర్మార్థకః ౨౦
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే బీజప్రసవో నామ చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః ౭౪
పఞ్చసప్తతితమోఽధ్యాయః
ఉక్తం తదోనిబీజం చ సాంకురం ప్రసవం మహత్
తత్పుష్పఫలదం మహ్యమ్ ముక్తిదం సర్వదేహినామ్ ౧
పూర్వస్యాం సంశయశ్చైవం దీప్తాయాముచ్యతాం పునః
తం విధిం సంశయదేవం భక్తఃస్యామహభాస్కరేః ౨
శ్రుత్వా విజ్ఞాపనం తస్మై ప్రోవాచ విధివత్ ప్రభుః
సమయాది యథాతత్వం దీక్షాం సమ్యక్చతుర్విధామ్ ౩
పరీక్షితాయ భక్తాయ సుశ్రూషణరతాయ చ
తపస్వినే వినీతాయ క్రోధాదిరహితాయ చ ౪
పూజయిత్వాథ దేవేశం ప్రాగుక్తేన విధానతః
ఆవాహ్యేత్తతస్తస్మిన్ భూతయోనిదంశాత్మికామ్ ౫
దృష్ట్వా చ సర్వభూతైశ్చ శ్మశానే సకలీకృతమ్
సప్తకృత్వోఽథ సంపాత్య దర్భపుంజే స్థితస్తతః ౬
అన్యత్ర స్థాపితం శిష్యమాజ్యాదౌశ్చ సుపూజితమ్
పావయేత్తంత్రిరూర్ధ్వం వై నార్యైః పింజూలకైరధః ౭
ఆహుతీర్జుహుయాద్భూతైః సర్వైరేవ యథాక్రమమ్

సంపాతాన్ పాతయేచ్ఛిష్యే ముక్తదోషస్తథా భవేత్ ౮

సకలోకృత్య పశ్చాచ్చ యజేచ్చాపి పునః శుచిః

సంస్థాప్య దక్షిణేచగ్నౌర్పుతిర్హుత్వాచకిల్విషమ్ ౯

భస్య ముష్టిః తతస్తస్మిన్ దద్యాదాదాయ పావకమ్

ఏవం సంమయినస్తస్య భవేత్ సంస్కారయోగ్యతా ౧౦

ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే బీజప్రసవే పఞ్చసప్తతితమోఽధ్యాయః ౭౫

షట్సప్తతితమోఽధ్యాయః

యోగ్యతామప్యబుద్ధస్య సంస్కారం గురురారభేత్

భూతస్య పావనేరేవ తస్య సంపూజ్య తత్వతః ౧

సంహారశక్తిమావాహ్య విధానేన దశాత్మనా

ఆత్మానం సకలీకృత్య శిష్యే న్యాసాన్ ప్రయోజయేత్ ౨

కృత్వా పూజాదికాం సమ్యక్ ప్రతిమంత్రం ప్రయోజయేత్

సృష్టంతు పావకం కర్మయద్యసౌ ప్రతిపద్యతే ౩

బ్రహ్మఘ్నం శోధయేద్ గోఘ్నం దశాహం పాపశుద్ధయే

అన్యేష్వప్స త్రిరాత్రశ్చ నహాసర్గేషు తత్వవిత్ ౪

ప్రత్యేకమాహుతీస్త్రిస్రో హుత్వా సంపాతకారణమ్

సంస్థితో దక్షిణేనాగ్నేః క్రమేణ లభతే గురుః ౫

గరుణాష్టశతం హుత్వా సంపాత్యాస్త్వేకవింశతిః

సంపాతో మూర్ధ్నిం శిష్యస్య శివయోన్యాం తథాఞ్జలిమ్ ౬

పుష్పస్య మూర్ధ్ని దద్యాచ్చ క్రియాయోన్యాంచ నిఃక్షిపేత్

దర్భే దశాత్మనా హోమస్త్రికమేతన్ మయోదితమ్ ౭

తథా పుం సవనం కృత్వా క్రియాయోన్యైశ్చ మంత్రిణః

తథైవ తణ్డులైర్జుహుయాదాహుతిం త్వేకవింశతిమ్ ౮

జాతకర్మ తథైవ స్యాత్తోయం మూర్ధ్ని దశాత్మనా
తథావ్యాహృతి హోమశ్చ పానం చాస్య మలాపహమ్ ౯
హిరణ్యగర్భస్యోక్తాయాః క్రియాయోన్యసితం పరమ్
హుత్వా ప్రశమయేచ్చైవ మధునా చ సమాయుతమ్ ౧౦
యే చాపి శిష్ట సంస్కారాః ప్రాశనాద్యా వ్రతాన్తకాః
కృష్ణాజినాదిర్లిగాని దద్యాదస్య దశాత్మనా ౧౧
హోమం కారణయోన్యాం చ కుర్యాన్నిత్యం సమాహితః
సప్త సప్త తథా హోనిం చరేత్ సప్త వ్రతాని వై ౧౨
సంపాతనయనాం చాద్యాంత్తథా వై కారణస్య తు
కర్మవివాహార్థై చైవ వరరూపాయ యజ్ఞవాన్ ౧౩
యాగవాంశ్చ హవిర్యజ్ఞే సోమపానం యథోచ్యతే ౧౪
సోమమౌదుంబరే న్యస్తంనమస్యేతదశాత్మనా
దశసంపాతితం పీత్వా ఋుతుభిర్యుజ్యతే తరా ౧౫
దక్షిణాం తద్విదే దద్యాద్ దేవాయేనం నివేదయేత్
గురుం ప్రదక్షిణీకృత్య లబ్ధానుజ్ఞో యథా విధిః ౧౬
ఏవం తు సంస్కృతో యోగ్యః సిద్ధీనాం సర్వతస్తతః
మృతశ్చమోక్షమాప్నోతి విహరేత్ చ పరమం పదమ్ ౧౭
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే బీజప్రసవే షట్సప్తతితమోఽధ్యాయః ౭౬

సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః

శివతుల్యత్వమస్య స్యాత్ పాశచ్ఛేదస్తు యేన వై
తమతో వర్ణయిష్యామి సంస్కారం క్రమశః పరమ్ ౧
సంస్కృత్య పూర్వ బద్ధారో దృష్ట్వా దైవం యథా విధి
ఆలిఖేన్ మణ్డలం సమ్యగ్ భూతానాం విధివత్తతః ౨

తస్మిన్ని వేశ్య భూతానాం సంపూజ్యైనం యథావిధి
భూతాధిపేన తత్వజ్ఞో మన్త్రపూతజలైస్తు తత్ ౩
ద్ర వ్యైస్తు సంగలైశ్చైవమభిషిచ్య సుపూజితః
అలంకృతం గృహీత్వాథ దేవాయైనం నివేదయేత్ ౪
ప్రదక్షిణామతః కృత్వా విజ్ఞాప్యో విధివత్ ప్రభుః
ప్రణమ్య విధివద్ధీరః ప్రసీదైతిహ్యముం వదేత్ ౫
పప్రచ్ఛ శితామ్యస్యాదుక్తశ్చాపి యథాసుఖమ్
పాశేభ్యో మోక్షయేచ్చైనం గురుత్వం వై ప్రసాదజమ్ ౬
అథాస్య దక్షిణేనాగ్నౌ సూర్యయోన్యాం విధానతః
దత్వా దర్భాసనం తత్ర ఉపవిశ్య సుయంత్రితమ్ ౭
యథోక్తం పురుషం దేవం సన్ని వేశ్య ప్రపూజ్య చ
విజ్ఞాపయేచ్చ తస్యార్థం యథానుగ్రహవాన్ భవేత్ ౮
ఆగ్నేయ్యాం దిశి చ ప్రాచ్యాం పురుషం సంనివేశ్య చ
ఆపదం సంస్థితైమంత్రైర్జుహుయాత్తు శిరః పుమాన్ ౯
అభిమంత్ర్! య చ తం శిష్యం జుహుయాచ్చ శతం శతమ్
స్వేన స్వేన తు మంత్రేణ సృష్ట్వా యేన యథావిధి ౧౦
అక్షయేన తు దైవేన సర్వేషామను మంత్రిణమ్
జానుతో భూతయోనిః స్యాద్వనాత్మా ధాతునా సమమ్ ౧౧
లింగే ప్రసవయోనిశ్చ ప్రతిబీజస్తు వినిఃసృతా
నాభౌ చ భావయోనిస్యాద్విజయస్య దశాత్మకమ్ ౧౨
హృదయే పరమా యోనిర్జ్ఞాతా సా పరమేష్ఠినః
కారణాఖ్యా క్రియాయోని బాహ్వీ చైషా చ బీజయేత్ ౧౩
సంహార చక్షురుర్ధ్వస్యాదష్టబీజం ప్రకీర్తితమ్
సర్వాశ్చ జుహుయాద్ధ్యాయన్ సాధకే చాత్ర విన్యసేత్ ౧౪

అఙ్గుష్ఠేన స పుష్పేణ న్యాసః సర్వత్ర శస్యతే
ప్రతిమానం చ భవస్యాద్ధేయం పాత్రాధివాసితమ్ ౧౫
విశ్వసృక్తర్పణం కుర్యాత్ సాధకస్య చ సంపుటమ్
నివారస్తేన విఘ్నానామన్యత్రాపి ప్రయుజ్యతే ౧౬
దేవస్యాథ సకాశే తు శ్రావ్యం తస్యానుశాసనమ్
అనుగ్రాహ్యాస్త్వయాశిష్యా యథా శాస్త్రమనిన్దితాః ౧౭
సంయుజ్య దేవవచ్చాపి గురుం తద్వత్స గోచరమ్
సర్వం ప్రదక్షిణీ కృత్య తతో దేవం విసర్జయేత్ ౧౮
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే విసర్జన విధినమి సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః ౭౭

అష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః
సంన్యాసస్య త్వహం మార్గం సవంక్ష్యే తత్వతః పరమ్
సమయాద్యమ్ చ పాశాన్తం కృత్వా తు సార్ణవాహృతే ౧
న చ పూజా ప్రయోక్తవ్యా హుత్వా హోమం యథావిధి
హృదయే హృదయే న్యస్య హోమభస్మాది నిర్మితమ్ ౨
స్వయోనౌ పాతయేత్త్వేవం బ్రహ్మసూత్ర సకర్మకమ్
జుహుయాద్విశ్వసృగ్వాగ్నౌ వాచయేదగృహాగతమ్ ౩
స్వయోనౌ యాతయేత్త్వేవం బ్రహ్మసూత్రం సకర్మకమ్
జుహుయాద్విశ్వమృగ్జాగ్నౌ వాచయేదగృహాగతమ్ ౪
అగ్నిం ప్రదక్షిణీకృత్య భువనాన్యస్య చాత్మని
పిబేద్ భస్మోదకం పుణ్యం బీజేనైవాక్షరేణ సః ౪
సంన్యస్తమితి చైవ పాంత్ర చరేచ్ఛ వ్రతాని చ
ప్రదక్షిణమతః కృత్వా దేవమాగ్నిం గురుం తథా ౫
సశిఖం వపనం కృత్వా త్యజేత సర్వమతః పరమ్

సుఖదుఃఖే సమే కృత్వా దేవాల్లోకాచ్చ సర్వతః ౬
పూతోదకేన కార్యం వై పాణిపాదం చరేచ్ఛనైః
వర్షాసు శూన్యమాగారం మూలం ఘృతస్య నాశ్రయేత్ ౭
మౌనీ స్యాత్తు త్యజేత్ దేహం ధ్యాయేఇ్చ హృదయాధిపమ్
దేవం దృష్ట్వా గురుం చాపి మనసా పూజయేచ్చ సః ౮
సఖల్వావర్తయత్యేవం శివం శుద్ధ్యత్యసంశయమ్
పునరావర్త్తినో న స్యుః సర్వతంత్రాధికారిణః ౯
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే అష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః ౭౮

ఏకోనాశీతితమోఽధ్యాయః
యదా నిర్వేదమాపన్నో యశ్చేచ్ఛాపదమన్వగః
దస్యుభిర్నిహితే రాష్ట్రే శత్రుణా వా వలీయసా ౧
ప్రార్థితేఽపి నయేనాథ బలానాం సంభవాదపి
జీర్ణో విగతచేష్టో వా సన్న్యాసాద్వినివర్త్తయేత్ ౨
అథాగత్వాశుభం గోష్ఠం సంహారం చ త్రి! యహం జపేత్
తతః సంభాష్య యోగ్యః స్యాన్ నమస్కారాదిపూజనైః ౩
యతః స్నాతః శుచిర్భూత్వా దేవదేవం ప్రణమ్య చ
విజ్ఞాపయేత్ క్షమస్వేతి రక్షాం మమ నివర్తయ ౪
బీజయోన్యాం సమావాహ్య పృథివీం సంన్యసేదతః
న్యసేచ్చ వరుణం మూర్ధ్ని యజేదేవం దశాత్మనా ౫
సంహారశక్తిమావాహ్య చాత్మన్యాసం ప్రయోజయేత్
సకలీకృత్య భూతైశ్చ తద్వైతాన్ జుహుయాత్తతః ౬
శేషం తు శతమాభాషిరధికం తు పిబేత్తతః
తతః ప్రకృతిమాపన్నో దీక్షాం శక్తిమవాప్నుయాత్ ౭

పార్థివః సకలీరగ్నౌ మంత్రో హేమయశతం ఘృతమ్
వారుణేన తతో హుత్వా శేషం పానం యథాపురా ౮
బీజయోమ్యాం తతః స్తుత్వా పూజాం కృత్వా ప్రణమ్య చ
అనుగ్రాహ్యోఽస్మి దేవేశ కామం సర్వసమృద్ధయే ౯
పూర్వపక్షం క్షపా ఉక్తా నిత్యం స్యాత్ సమయా యథా
అనేన విధినా న్యాసాన్నివర్తనమనన్యథా ౧౦
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే ఏకోనాశీతితమోఽధ్యాయః ౭౯

అశీతితమోఽధ్యాయః
అప్యవా సంశయాపన్నం సద్యోముక్తిం సమాచరేత్
దేవం సంపూజ్య సమ్యక్చ దక్షిణామూర్తిమాశ్రితః ౧
అప్యతద్ధర్శనాద్ధీరః స్థిరచిత్తో దృఢవ్రతః
స్వహృది పురుషం న్యస్య యథాపూర్వం విధానతః ౨
ఆచాన్తః పుగరాచమ్య యుఞ్జన్ మన్త్రాన్ యథాక్రమమ్
వాయవ్యాగ్నిం నివేశ్యాథ హ్యాత్మానం తత్ర యోజయేత్ ౩
తతః సంహారదేవేన సృష్టిమాగ్నేర్ని యోజయేత్
విశేచ్చ దీశమాపన్నో యోనిం భూతేశసంజ్ఞితామ్ ౪
పాపం దహతి యోనిః స సంహారేణ ప్రచోదితః
తత్త్వబీజస్య కాత్సాన్నాత్క్షిప్రం విగతకల్మషః ౫
దగ్ధ్వా భూతేశయోనిం స శివయోనిం క్రమాద్విశేత్
తతస్తు చైకసంయుక్తౌ వాయునా చాచలీకృతౌ ౬
శివాగ్నీ చేసతుశ్చైవ సర్వభూతక్షయంకరౌ
తత్రాస్మిన్సమీభూతే హృది ప్రోక్తే తతోఽనలే ౭
దహేచ్ఛరీరం సోష్మాణి మంత్రాణి పరమేష్ఠినః

అసంభారస్తతో మంత్రీ దహ్యమానేన చేద్ ధృది ౮
నాత్మనా విశయేదస్త్రం విసర్గాస్త్రంమకారజమ్
ద్వారాణాం శీర్షరాపానాం విధానా చ వ్యపస్థితః ౯
రుద్ధమార్గాస్తతో వహ్నిం విదుపా ఋతుశతాలుభిత్
భిత్వా మూర్ధ్ని కపాలం తు విశతా వ్యయమీశ్వరమ్
యం ప్రాప్య న నివర్తేత యోగినః పరమం శివమ్ ౧౦
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే అశీతితమోఽధ్యాయః ౮౦

ఏకాశీతితమోఽధ్యాయః

ఏతేషాం పరవాన్ యోగః సంవత్సరతనుం స్థితః
అష్టానామనుపూర్వేణ భిన్నాభిన్నార్థవేదనే ౧
ప్రతిలోమప్రధిః ప్రోక్తో దీపయేత్ స్పర్శయేత్ క్రమాత్
చతుర్వింశత్తథావహ్నిత్రిక యోగేన సాధకః ౨
వ్యంజనం చ విసర్గస్థ మాదావన్త ఉపాశ్రితమ్
అంతతో బిన్దు సంయుక్తమాకారేణ తదేవ తు ౩
ద్వావింశత్యన్తరాయుక్తా క్రూరేణైకాదశేన చ
ఓకారం చ వషట్కారం యదానై తద్ దీప్యతే ౪
ఉంతస్థాశ్చలాకాన్తే సంయోజ్యా ఇష్మణాపి చ
ఉత్తమస్పర్శ యుక్తాని సుషుమ్నాన్తర్గణో మతః ౫
క్షురికాకర్తరీ చైకా లోకాచైకస్తథాన్తగాః
ప్రసవేయోజయేదేతత్ప్రతిమంత్రంత్రికం తు వై ౬
త్రిస్త్రిస్తథా చైవ మేకైకస్య పృథక్పృథక్
ఉర్ధ్వతస్య చ వక్రాదేర్యోగః స్యాత్ ప్రతి నిర్మితః ౭
మంత్రాణాం సాధనైః సూక్ష్మాద్ ద్ర వ్యాణాం రక్షతః పరత

ప్రాణానాం చాలనే చైవ నిత్యం యోజ్యాద్యనుక్రమాత్ ౮

ఆసనే క్షురికాం దత్త్వా తతో మంత్రం ప్రయోజయేత్

శలాకా పూజనే యోజ్యాదత్త్వాచైవానుకర్తరీ ౯

అమేరర్చావిధానేషు దీపనే చాభిషేచనే

జపేత్థా వైధ్యానేషు మంత్రే చ పరమో విధిః ౧౦

అమీ బిల్వపలాశం చ తథా దుర్వాసితాస్తిలాః

దర్భాసుమనసాం చైవ గణాః స్యాచ్ఛాన్తికర్మణి ౧౧

యోజ్యా క్షీరేణ చ తథాప్యాపుణ్యవృక్షయోనయః

అవృక్షః కింశుకో వృక్షో నిత్యమేవ ధనప్రదః ౧౨

కరవీరః కనకశ్చైవ కలక్షేత్రం చ దాయకః

ప్రియంగులోధ్ర పుణ్యం చ మృత్యోస్తైలవిపాస్యతా ౧౩

శతపుష్పాణి బీజాని లవణం మాంసమేవ చ

మల్లికాదిజపైః సర్వై యోజ్యః స్యాద్ధోమకర్మణి ౧౪

కాకోలూకస్య పక్షాని యేషాం ద్వే పంచ సర్వదా

ద్వంద్వానాన్తు తథా తేషామ్ మృగజైర్ద్వేవర్ణా తరమ్ ౧౫

విభీతకః ఖాదిరశ్చ సహచరో వాసకస్తథా

విద్వేషే తు తథా క్రూరే ఇత్థం తూచ్చాటనేషు చ ౧౬

ఉక్తాః స్వల్పవిధానేషు పరతన్త్రేషు యే చ వై

సర్వే తేనైవ సిధ్యన్తి విధియుక్తోదితైః పరైః ౧౭

అరసాబాహ్యబీజం వా యోజ్యాశ్చ సర్వకర్మణి

దృష్ట్వా తు విధినా మంత్రం వ్యోమస్థం వా మహీగతమ్ ౧౮

తత్సర్వం సాధయేత్తూర్ణం యదుక్తం కల్పకల్పకైః

న చ శక్తిపరీచారే మంత్రాన్తే క్రమశస్తతః ౧౯

మంత్రం సంపుటయోగేన సాధయేచ్చ శలాకయా

శక్రం తు కమలే యోగస్పర్శైః శక్తి నిరావృతమ్ ౨౦
క్షురికా కర్త్రీ యుక్తా దక్షిణా నిర్వాణమావహేత్
అపిపంచక యోగాన్తే లింగే వై స్థణ్డిలేఽథవా ౨౧
లక్షత్రయస్య వై యోగాత్ సాధయేత్ పరమేష్ఠినమ్
శిలాతలే తు వై శ్రేష్ఠ క్రియాకారణసాధకః ౨౨
ఆదిత్యస్య నిమిత్తాత్స్వాత్సాధనం మున్మిలోక్షికమ్
భూతేశం నిశి వా ఘోరే వాయుభక్షో జలాశితః ౨౩
సాధయేత్ సాధనాయుక్తో దేహే మంత్రీ చ వై క్షణాత్
బీజేశవర్గా సర్వేశ్మశానభక్ష్య భోజనః ౨౪
అపక్వాశీలాబ్ధప్రభుర్దేహీ దేహస్య సాధనే
అశీతసికతా జ్యేష్ఠే జపేత్ సృష్టిం ధృతప్లుతః ౨౫
జపాన్తేన దీపయే మంత్రీ హ్యష్టశాన్తిర్యథా శివః
చరిత్వా భస్మచర్యశ్చ భస్మశాయీ యవాశనః ౨౬
భస్మనా సిద్ధిమాప్నోతి భస్మనిష్ఠః సుసాధకః
భాస్కరస్య వ్రతం హ్యతదన్తే హ్యుక్తం క్రమాగతమ్ ౨౭
క్రమాత్సంక్రమణం చైవ క్రమాద్విద్యేశతాం వ్రజేత్
సంక్రమేద్ దేహమాక్షిప్య దృష్ట్వైవం క్రమయేత్ పరాన్ ౨౮
ఇచ్ఛయా విచరేన్ మంత్రీ వ్రతాన్తే బీజవర్త్మని
యదుక్తాం మంత్రకోష్ఠే తు తస్మిన్ ఛాౕస్తేప్లనేవశః ౨౯
కందమూలఫలం పత్రమఖిన్నమ్ ఖిన్నమేవ చ
అశవతో విధిరువతో యమష్టౌ గ్రాసానుపానయేత్ ౩౦
భక్ష్యం వా విధిసంపన్నం మంత్రైః సమ్పానవర్జితమ్
పావకం విధివత్సిద్ధం కుర్యాన్ మంత్రస్య సాధనే ౩౧
పూజామంత్రస్య వై మంత్రీ సంవత్సర తనుస్థితైః

వ్యోమస్థం వా తథాగ్నిస్థం కుర్యాత్పూర్వమేనవై ౩౨

అనులోమాద్ ద్వయం స్యాత్ సూరికా కర్మభేదినీ

కర్త్రీకవచం ఘోరం శలాకా యత్ర ఏవ చ ౩౩

అర్గలాస్తు శిరః సౌమ్యః స్వాకాయనిః శిఖా పరాః

ప్రతిమాస్థాః పరా ఏతా హ్యష్టౌ తాః శక్తియోనయః ౩౪

పూర్వపశ్చిమయోశ్చైవ దక్షిణోత్తరయోస్తథా

విదిక్షు చాను పూర్వేణ స్వారాన్ సంపూజయేత్ క్రమాత్ ౩౫

ప్రత్యహం యజనం కుర్యాద్రా త్రౌ వాపి హి సాధకః

ద్ర వ్యాభావే జపేనాపి సాధయేన్ మంత్రతత్పరః ౩౬

చతుష్కం సాధయేన్నిత్యమేకైకస్య పృథక్ పృథక్

క్షురికాదిశాలాకాన్తామర్గలాం చైవ సాధకః ౩౭

ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే ఏకాశీతితమోఽధ్యాయః ౮౧

ద్వ్యశీతితమోఽధ్యాయః

అథాతః పరమం గుహ్యం మంత్రసారసముద్భవమ్

యైర్వ్యాప్తమఖిలం సర్వం మంత్రం వై స చరాచరమ్ ౧

సామాన్యా సవసైవాస్తే చరాణాంకః ఫలవ్యాధం సమయా తు

మధ్యోఽమధ్యో వివిధోమ్ కిం కాసమనీనామ పరమ పరమ క్షురికాస్క

ఫట్నా అయథానా అయన్తానా అపవాసి నోపికింషు మహాముఖో

మామకర్త్రీ ॥ యః ఫట్సంపా పీడా యోగతశ్చ గాయదానుచమాశ్వగాంగీగుం పంచక్రమేశా నామ శలాకా ॥ పరమేష్ఠినన్యైతాధ్యాయన్ ప్రేతజిహ్వ-మూలీయూపరమ్ ॥ దక్షిణా ॥ తతో హరా నామ యోగశలాకార్కస్య చరణైతాః ॥ ఫటన్తు మూల జాహ్యేపాయహ్వంగుదదేశవాయవ్యాదిర్ధ్వ రోచనానామ క్షురికా ॥ సర్వాసాం మంగలా హ్యేషా విరోధినీ నాడీనాం చతుష్కలా నిరఞ్జనస్య క్షురికా సర్వమంత్రహృదయా సర్వాన్ సంక్రామయతి ॥ సర్వతరైచస్యాత్ప-యోనామంత్రాణాం కర్మణి కరోతి । లక్షక వింశకే క్షురికా మేతాః సమాప్తాః

బ్రహ్మోవాచ ॥

ఆలయః సర్వభూతానాం లయనాల్లింగముచ్యతే
హృది భావమిదం లింగం సర్వజన్మవతాం స్థితమ్ ౨
సదార్చయన్తి విద్వాంసో భావపుష్పైర్హృది స్థితైః
భావజైః సుమనోభిశ్చ తమర్చేన్నాన్యజైర్బుధ ౩
బ్రహ్మాక్షరపదైర్దివ్యైర్జరామరణకారకైః
ప్రఫుల్లపద్మ సంస్థానే సుహృద్యే తిష్ఠతో ముఖే ౪
హృదయం తు విజానీయాద్విశ్వస్యాయతనం మహత్
తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రత్యువాచ మహేశ్వరః ౫
శృణు యత్నేన వచనం పుష్పాణి కథయామి తే
అహింసా ప్రథమం పుష్పం తథా చేన్ద్రి యనిగ్రహః ౬
ధృతిపుష్పం క్షమాపుష్పం శౌచం పుష్పం చ పంచమమ్
అక్రోధః షష్ఠపుష్పం తు హీపుష్పం చైవ సప్తమమ్
సత్యం చైవాష్టమం పుష్పమేభిః ప్రీయేత వై శివః
ఏతాన్యష్టౌ చ పుష్పాణి చాక్షయాన్యవ్యయాని చ ౮
ఏతాని భావతో యేన ప్రకల్పేన నివేదయేత్
ఏభిర్యస్తు సదా పుష్పైరర్చయేచ్ఛివమవ్యయమ్ ౯
ఉద్ఘాట్య తు తమో ద్వారం శివం పశ్యేన్నిరఞ్జనమ్
కృత్వాయమైస్తు లింగం వై ప్రత్యాహారైస్తు వైదికమ్ ౧౦
ధ్యానధారణపుష్పైస్తు చార్చయేచ్ఛివమవ్యయమ్
శరీరే దీపయేదగ్నింన్యాసం కృత్వా తృణేన్ధనమ్ ౧౧
యుం జయేదుగ్ధతాన్ దోషాన్ మనః కృత్వా సునిశ్చితమ్
విస్తీర్ణాద్వారణాచ్చైవ నాసాగ్రే చిన్సయేచ్ఛివమ్ ౧౨
చిన్తయేచ్చ సదా హ్యేవం కృత్వా పూజాం తు దేహజామ్
క్షణార్ధస్వత్వమాయాంన్తి ప్రకీర్ణానీన్ద్రి యాణి చ ౧౩

శుద్ధౌ దోషస్తథా మంత్రీ ధ్యాయ నత్రీనప లిప్యతే
జ్ఞానశుద్ధస్తథా మంత్రీ విచరేద్విషయైరపి ౧౪
భావగ్రాహ్యం మనః కృత్వా బుధ్వా భోక్తారమీశ్వరమ్
సదా సమత్వమాయాతి సామాన్యః సర్వగోచరః ౧౫
ఇతి శ్రీసామబపురాణే జ్ఞానోత్తరే ద్వ్యశీతితమోఽధ్యాయః ౮౨

త్! యశీతితమోఽధ్యాయః
త్రివిధం త్రివిధాకారం త్రివిధం పంచసంస్థితమ్
త్రివిధేన తు యోగేన లభ్యతే తత్త్వనిశ్చలమ్ ౧
యస్య యోగః స్మృతః శాస్త్రే పరే తు పరమోద్భవే
లింగం తస్య సదా యోజ్యం జ్ఞానయోగాచ్చ కర్మతః ౨
అహింసా చ క్షమా చైవ ధృతిరిన్ద్రియనిగ్రహః
శౌచమక్రోధనం సత్యం కర్మశాస్త్రవిదమ్బరమ్ ౩
శాస్త్రజ్ఞా ర్థయోగాచ్చ గురుదారేషు కిల్విషాత్
ముక్తిస్తత్ర వికల్పేన త్రివిధా పరికీర్తితా ౪
ఆసనే చ తథాపానే నిశ్వాసోచ్ఛాసదృష్టిషు
త్రిషు వాప్యపచారేషు జ్ఞానేన సమతా యదా ౫
కారణాని నిగృహ్ణీయాద్ధటమానాని యోగినః
ప్రసూతే తు తథాయోగః క్రీడన్తి విషయోరగైః ౬
నిరుద్ధయదగ్ధావాసస్య గురుపూజా చ సర్వదా
వినావిజ్ఞానయోగాభ్యాం మృతస్య న విపర్యయః ౭
కర్మయోగం తు విజ్ఞానాత్ ప్రవృత్త సర్వదా దహేత్ ౮
జ్ఞానేన కేవలేనైష సాధకః సర్వతశ్చరేత్
ఆత్మనా హి స భేదజ్ఞః సుఖం భిన్నః సమాచరేత్ ౯

ప్రకృతిం పురుషం చైవ జ్ఞాత్వా జ్ఞానీ న తప్యతే
తేషాముపరితః సూక్ష్మస్సర్వవ్యాపీ శివో వ్యయః ౧౦
విదిత్వా జ్ఞానబుద్ధయన్తం జాయతే వేదవిత్తమః
తతః స్వకరణైః కార్యం న యోగేన చ కర్మణా ౧౧
ఆత్మనో జ్ఞానమాత్రేణ వీక్ష్యతే తు చరాచరమ్
ప్రకృతౌ పురుషో లీనః పాశైస్తు ప్రకృతిర్వ్రతా ౧౨
పరాపరస్య జ్ఞాతా వై నరః కర్మపరిత్యజేత్
ప్రకృతేః పురుషాశ్చైవ ప్రజ్ఞానో పరమో భవేత్ ౧౩
పుంమాంసస్తేన ముచ్యన్తే పరావరవిచారిణః
విపర్యయే పునస్తేషాం పూర్వస్యాం ప్రకృతౌ స్థితాః ౧౪
ఏకో యది భవేజ్జీవో బన్ధః కస్య భవేత్ పునః
కైవల్యం చ కథం పుంసాం బంధః ప్రధానికో యది ౧౫
అథ చేన్నిత్యతాబంధః పుంసస్తత్ర నిరర్థకః
తస్మాజ్జ్ఞానధరో యోగీ సర్వదా సుఖమశ్నుతే ౧౬
తారకే జ్ఞానసంస్కారేణ ప్రభుర్బధ్యతే న క్వచిత్
ఇచ్ఛయా చరతే జ్ఞానీ యోగీ కాలాన్తరేణ తు ౧౭
దగ్ధే చైవ తు పాశేఽస్మిన్ గురూణా శాస్త్రమాత్మనా
అభివ్యస్తంరసం దివ్యం భూప్రాప్తం గురూసంస్మరేత్ ౧౮
ఏవం సంజ్ఞానసంయోగాచ్చాదయపాశాద్విముచ్యతే
న హింసేదాత్మాత్మానం న హింసేద్రి ద్రి యాణి చ ౧౯
యథాభాగం తు వై యుంజ్యాదన్యథా తు విపర్యయేః
దిశో పస్య తు వై శ్రోత్రే జీవః శ్రోత్రే వ్యవస్థితః ౨౦
స పశ్యేదాత్మనా శుద్ధః పరమాత్మానమాత్మనా
త్యక్తవాపురితి ప్రోక్తః స్పర్శస్తత్రాత్మసంభవః

వాయుశ్చ స్పర్శనం యుక్తో స్పర్శనం త్వరితం జనః ౨౧
చక్షుషా గృహయే రూపం చక్షురూపం సముద్భవమ్
జాయతే శక్తిత స్తేన పరస్తే తేన లిప్యతే ౨౨
రసజ్ఞారసనాజిహ్వ యస్తు వరుణాత్మకః
ఆశశ్చ పరతస్త్రత్ర వరుణశ్చాత్ర సంభవః ౨౩
పార్థివస్తు తథా ఘ్రాణే గంధస్తు పృథివీ గుణః
యుక్తస్తు పురుషో హ్యత్ర న పరః పృథివీగతః ౨౪
అగ్నిః సర్వమితిప్రోక్తః సర్వస్మిన్నాత్మని స్థితః
వాయురప్యత్ర విజ్ఞేయో న పరో లిప్యతే తదా ౨౫
ఇన్ద్రి యస్యేన్ద్ర గోప్తృత్వాద్ధస్తౌ చేన్ద్రేణ సంయుతౌ
పురుషః వపి సంయుక్తో న పరస్తేన లిప్యతే ౨౬
భోక్తా విష్ణుశ్చ పాపానామపానం స్థానముచ్యతే
పురుషః పాదసంయుక్తస్త్రిధా వై విశ్వతో ముఖః ౨౭
వాయుర్వై వర్చసో మార్గస్సమిత్రో మిత్ర యోగతః
పురుషశ్చాత్ర సంయుక్తో న పరః పురుషో యథా ౨౮
అనిన్దం నన్దయత్యస్య విశ్వాత్మాఽసౌ ప్రజాపతిః
ఉదదేశాన్మనసః శ్రౌతం పరోపప్రస్థితో వ్రజేత్ ౨౯
మనసశ్చాత్ర విజ్ఞేయం యత్ర చైవాత్మనః స్థితిః
న పరోనేన సంయుక్తశ్చాన్ద్రం రాగీయతన్మనః ౩౦
అహంకర్త్రేత్యహంకారః స రౌద్ర పురుషాలయః
అహంకారేణ సంయుక్తో సొపరో నాత్ర యుజ్యతే ౩౧
పరం సర్వాత్మకం బ్రహ్మ జ్ఞాన బ్రహ్మేతి బాధ్యతే
తేన బుద్ధయత్యథో బుద్ధిరజ్ఞానేన విపర్యయః ౩౨
త్రైవిధ్యమంతః కరణే యోభిజానాతి తత్వవిత్

దశ చ త్రీణి చైతాని యో విద్యాద్ధి స యోగవిత్ ౩౩
ఏషాం తత్త్వేన వైచాత్మా నాభావ్యో భావచిన్తకైః
అభావ్యం భావయేద్భావం భావో భావ్యం న భావకైః ౩౪
భావస్య భావనాజ్ఞానాత్ ప్రజానాం చేద్విపర్యయః
త్రింశకాత్ప్రభృతి జ్ఞానం స్యాద్యోగవిత్ భ్రమాత్ ౩౫
కర్మకృచ్చ విదిత్వైతజ్జ్ఞాత్వైతద్వై ప్రముచ్యతే
విస్తరేణ తదా జ్ఞేయం జ్ఞానినాం దీక్షితేన చ ౩౬
యోగసాధనయోర్నిత్యమవిభ్రంశః ప్రకీర్తితః
బహుపాశవృత్తోఽప్యేష జీవః కర్మవశానుగః ౩౭
తద్యోగాత్ స చరత్యత్ర తద్యోగాత్ కేవలం భవేత్
సంభవం ప్రసవం చైవ చాలయం చ పృథక్పృథక్ ౩౮
కరణాన్యాకృతిశ్చిత్తం త్రికం చ దశకం చ తత్
తదేవ భావయేచ్ఛిన్నో హ్యచ్ఛేద్యం ఛేద్యవిత్తమః ౩౯
సర్వభావైరభావ్యం తద్భావయేచ్ఛివమవ్యయమ్
జ్ఞానేన కేవలేనాస్య యోగేనాపి చ భావయేత్
కర్మణి ప్రకృతే చపి క్వచిద్ధ్యాయంస్తు శాస్త్రతః ౪౦
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే త్రయశీతితమోఽధ్యాయః ౮౩

త్ర్! యశీతితమోఽధ్యాయః
త్రివిధం త్రివిధాకారం త్రివిధం పంచసంస్థితమ్
త్రివిధేన తు యోగేన లభ్యతే తత్త్వనిశ్చలమ్ ౧
యస్య యోగః స్మృతః శాస్త్రే పరే తు పరమోద్భవే
లింగం తస్య సదా యోజ్యం జ్ఞానయోగాచ్చ కర్మతః ౨
అహింసా చ క్షమా చైవ ధృతిరిన్ద్రియనిగ్రహః

శౌచమక్రోధనం సత్యం కర్మశాస్త్రవిదమ్బరమ్ ౩
శాస్త్రజ్ఞా ర్థయోగాచ్చ గురుదారేషు కిల్విషాత్
ముక్తిస్తత్ర వికల్పేన త్రివిధా పరికీర్తితా ౪
ఆసనే చ తథాపానే నిశ్వాసోఛాసదృష్టిషు
త్రిషు వాప్యపచారేషు జ్ఞానేన సమతా యదా ౫
కారణాని నిగృహ్ణీయాద్ధటమానాని యోగినః
ప్రసూతే తు తథాయోగః క్రీడన్తి విషయోరగైః ౬
నిరుద్ధయదగ్ధావాసస్య గురుపూజా చ సర్వదా
వినావిజ్ఞానయోగాభ్యాం మృతస్య న విపర్యయః ౭
కర్మయోగం తు విజ్ఞానాత్ ప్రవృత్త సర్వదా దహేత్ ౮
జ్ఞానేన కేవలేనైష సాధకః సర్వతశ్చరేత్
ఆత్మనా హి స భేదజ్ఞః సుఖం భిన్నః సమాచరేత్ ౯
ప్రకృతిం పురుషం చైవ జ్ఞాత్వా జ్ఞానీ న తప్యతే
తేషాముపరితః సూక్ష్మస్సర్వవ్యాపీ శివో వ్యయః ౧౦
విదిత్వా జ్ఞానబుద్ధయన్తం జాయతే వేదవిత్తమః
తతః స్వకరణైః కార్యం న యోగేన చ కర్మణా ౧౧
ఆత్మనో జ్ఞానమాత్రేణ వీక్ష్యతే తు చరాచరమ్
ప్రకృతౌ పురుషో లీనః పాశైస్తు ప్రకృతిర్వృతా ౧౨
పరాపరస్య జ్ఞాతా వై నరః కర్మపరిత్యజేత్
ప్రకృతేః పురుషాశ్చైవ ప్రజ్ఞానో పరమో భవేత్ ౧౩
పుంమాంసస్తేన ముచ్యన్తే పరావరవిచారిణః
విపర్యయే పునస్తేషాం పూర్వస్యాం ప్రకృతౌ స్థితాః ౧౪
ఏకో యది భవేజ్జీవో బన్ధః కస్య భవేత్ పునః
కైవల్యం చ కథం పుంసాం బంధః ప్రధానికో యది ౧౫

అథ చేన్నిత్యతాబంధః పుంసస్తత్ర నిరర్ధకః
తస్మాజ్జ్ఞానధరో యోగీ సర్వదా సుఖమశ్నుతే ౧౬
తారకే జ్ఞానసంస్కారేణ ప్రభుర్బధ్యతే న క్వచిత్
ఇచ్ఛయా చరతే జ్ఞానీ యోగీ కాలాన్తరేణ తు ౧౭
దగ్ధే చైవ తు పాశేఽస్మిన్ గురూణా శాస్త్రమాత్మనా
అభివ్యస్తంరసం దివ్యం భూప్రాప్తం గురూసంస్మరేత్ ౧౮
ఏవం సంజ్ఞానసంయోగాచ్చాద్యపాశాద్విముచ్యతే
న హింసేదాత్మాత్మానం న హింసేద్రి ద్రి యాణి చ ౧౯
యథాభాగం తు వై యుంజ్యాదన్యథా తు విపర్యయేః
దిశో పస్య తు వై శ్రోత్రే జీవః శ్రోత్రే వ్యవస్థితః ౨౦
స పశ్యేదాత్మనా శుద్ధః పరమాత్మానమాత్మనా
త్యక్తవాపురితి ప్రోక్తః స్పర్శస్తత్రాత్మసంభవః
వాయుశ్చ స్పర్శనం యుక్తో స్పర్శనం త్వరితం జనః ౨౧
చక్షుషా గృహయే రూపం చక్షురూపం సముద్భవమ్
జాయతే శక్తిత స్తేన పరస్తే తేన లిప్యతే ౨౨
రసజ్ఞారసనాజిహ్వ యస్తు వరుణాత్మకః
ఆశశ్చ పరతస్తత్ర వరుణశ్చాత్ర సంభవః ౨౩
పార్థివస్తు తథా ఘ్రాణే గంధస్తు పృథివీ గుణః
యుక్తస్తు పురుషో హ్యత్ర న పరః పృథివీగతః ౨౪
అగ్నిః సర్వమితిప్రోక్తః సర్వస్మిన్నాత్మని స్థితః
వాయురప్యత్ర విజ్ఞేయో న పరో లిప్యతే తదా ౨౫
ఇన్ద్రి యస్యేన్ద్ర గోప్తృత్వాద్ధస్తౌ చేన్ద్రే ణ సంయుతౌ
పురుషః వపి సంయుక్తో న పరస్తేన లిప్యతే ౨౬
భోక్తా విష్ణుశ్చ పాపానామపానం స్థానముచ్యతే

పురుషః పాదసంయుక్తస్త్రిధా వై విశ్వతో ముఖః ౨౭
వాయుర్వై వర్చసో మార్గస్సమిత్రో మిత్ర యోగతః
పురుషశ్చాత్ర సంయుక్తో న పరః పురుషో యథా ౨౮
అనిన్ద్యం నన్దయత్యస్య విశ్వాత్మాఽసౌ ప్రజాపతిః
ఉదదేశాన్మనసః శ్రౌతం పరోపప్రస్థితో వ్రజేత్ ౨౯
మనసశ్చాత్ర విజ్ఞేయం యత్ర చైవాత్మనః స్థితిః
న పరోనేన సంయుక్తశ్చాన్ద్రం రాగీయతన్మనః ౩౦
అహంకర్త్రేత్యహంకారః స రౌద్ర పురుషాలయః
అహంకారేణ సంయుక్తో సౌపరో నాత్ర యుజ్యతే ౩౧
పరం సర్వాత్మకం బ్రహ్మ జ్ఞాన బ్రహ్మేతి బాధ్యతే
తేన బుద్ధయత్యథో బుద్ధిరజ్ఞానేన విపర్యయః ౩౨
త్రైవిధ్యమంతః కరణే యోభిజానాతి తత్వవిత్
దశ చ త్రీణి చైతాని యో విద్యాద్ధి స యోగవిత్ ౩౩
ఏషాం తత్త్వేన వైచాత్మా నాభావ్యో భావచిన్తకైః
అభావ్యం భావయేద్వావం భావో భావ్యం న భావకైః ౩౪
భావస్య భావనాజ్ఞానాత్ ప్రజానాం చేద్విపర్యయః
త్రింశకాత్రప్రభృతి జ్ఞానం స్యాద్యోగవిత్ భ్రమాత్ ౩౫
కర్మకృచ్చ విదిత్త్వైతజ్జ్ఞాత్వైతద్వై ప్రముచ్యతే
విస్తరేణ తదా జ్ఞేయం జ్ఞానినాం దీక్షితేన చ ౩౬
యోగసాధనయోర్నిత్యమవిభ్రంశః ప్రకీర్తితః
బహుపాశవృత్తోఽప్యేష జీవః కర్మవశానుగః ౩౭
తద్యోగాత్ స చరత్యత్ర తద్యోగాత్ కేవలం భవేత్
సంభవం ప్రసవం చైవ చాలయం చ పృథక్పృథక్ ౩౮
కరణాన్యాకృతిశ్చిత్తం త్రికం చ దశకం చ తత్

తదేవ భావయేచ్ఛిన్నో హ్యచ్ఛేద్యం ఛేద్యవిత్తమః ౩౯
సర్వభావైరభావ్యం తద్భావయేచ్ఛివమవ్యయమ్
జ్ఞానేన కేవలేనాస్య యోగేనాపి చ భావయేత్
కర్మణి ప్రకృతే చపి క్వచిద్ధ్యాయంస్తు శాస్త్రతః ౪౦
ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే జ్ఞానోత్తరే త్రయశీతితమోఽధ్యాయః ౮౩
చతురశీతితమోఽధ్యాయః
సామ్బ ఉవాచ
భగవన్ ప్రాణినః సర్వే కుష్ఠరోగాద్యుపద్ర వైః
సదా హి పీడ్యమానాస్తే తిష్ఠన్తి మునిసత్తమ ౧
యేన కర్మవిపాకేన సంభవన్తి మహామతే
తత్సవం శ్రోతుమిచ్చామి త్వత్తో బ్రహ్మ విదాంవర ౨
నారద ఉవాచ
వ్రతోపవాసైర్బానుర్నాన్యో జన్మని తోషితః
తేనైవ హేతునా తే తు కుష్ఠరోగాదిభాగినః ౩
సామ్బ ఉవాచ
తేషాం రోగోపశమనం జాయతే చ కథం మునే
తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్చామి సత్యం సత్య వదస్య మే ౪
నారద ఉవాచ
శృణు సామ్బ మహాబాహో కర్తవ్యం రవిపూజనమ్
యత్కృత్వా సర్వరోగేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ౫
సామ్బ ఉవాచ
ఏతత్సర్వం త్వయా ఖ్యాతం బహ్వర్థం శ్రుతి విస్తరమ్
యచ్ఛ్రుత్వా సర్వపాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ౬
సూర్యముద్దిశ్యార్కదేయం పాఠకాయ మహాత్మనే

యేన తుష్యేత్తు భగవాన్ భాస్కరః పాపతస్కరః ౭

నారద ఉవాచ

శృణు సామ్బ మహాబాహో కథాయామి తవానఘ

తమేవ సూర్యం విజ్ఞాయ పూజతిత్వా యథావిధి ౮

గంధపుష్పాక్షతైశ్చైవ ధూపదీపైస్తథోత్తమైః

స్వర్ణాలంకార-వస్త్రైశ్చ శిరోరత్న-విభూషణైః ౯

ప్రపూజ్య సూర్య రూపం తం దేయాచ కపిలా శుభా

గోధూమ యవధాన్యాని మాషముద్గేస్తిలాంస్తథా ౧౦

గజాశ్వమహిషోర్దద్యాద్ర త్నాని వివిధాని చ

హిరణ్యం రజతం చైవ కాంస్య తామ్రస్య భాజనమ్ ౧౧

దాసదాస్యా తథా దద్యాద్ భూమిం సస్యవతీం తథా

పట్టవస్త్రాణ్యనేకాని దద్యాద్వై శుద్ధ మానసః ౧౨

నిక్షుభా చ తథా రాజ్ఞీ ద్వే భార్యే చ వివస్వతః

ఉద్దిశ్య తాని దేయాని వస్త్రాలంకారణాని చ ౧౩

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా స మర్త్యోఽత్ర మహీతలే

పుత్ర పౌత్రాది సంయుక్తో హర్షనిర్భరమానసః ౧౪

భుక్త్వా తు సకలాన్ భోగాన్ సూర్యలోకే మహీయతే

అష్టాదశపురాణానాం శ్రవణే యత్ఫలం లభేత్

తత్ఫలం సమవాప్నోతి సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్ ౧౫

ఇతి శ్రీసామ్బపురాణే వశిష్ఠబృహద్బలసంవాదే

చతురశీతితమోఽధ్యాయః ౮౪

శుభం భవతు

సమాప్తోఽయం గ్రన్థః